

ROMY SCHNEIDER

AKTRİSİN İKİLİ HAYATI

Bernard Pascuito

Türkçesi: İsmail Yerguz

agorakitaplığı
385

İSMAİL YERGUZ

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Lise ve üniversitelerde ders verdi. Meydan Larousse, Gelişim Larousse, AnaBritannica ve daha pek çok ansiklopedide çevirmen ve redaktör olarak çalıştı, yönetim kadrolarında yer aldı. Gazete ve dergilere çeviriler yaptı. Bugüne kadar 150'ye yakın kitabı dilimize kazandırdı.

Bernard Pascuito

ROMY SCHNEIDER – AKTRİSİN İKİLİ HAYATI

Türkçesi: İsmail Yerguz

a
agorakitaplığı

Sinema 66

Romy Schneider – Aktrisin İkili Hayatı
Bernard Pascuito

Kitabın özgün adı:
Les Deux vies de Romy Schneider
Archipoche, Paris, 2007

Fransızca'dan çeviren: İsmail Yerguz
Kapak tasarım - mizanpaj: Sibel Yurt

© Éditions Archipoche, 2007
© 2012; bu kitabın Türkçe yayın hakları
Agora Kitaplığı'na aittir.

Birinci Basım: Aralık 2012
ISBN: 978-605-103-184-2

Baskı ve Cilt: Ceylan Matbaası
Güven İş Merkezi, B Blok, No 318
Topkapı/İstanbul
Tel: (0212) 613 10 79

AGORA KİTAPLIĞI
Sertifika no: 12761
Kuloğlu Mah. Turnacıbaşı Cad.
No: 54, Çukurcuma-Beyoğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 243 96 26 - (0212) 251 37 04 Fax: (0212) 243 96 28
www.agorakitapligi.com
e-posta: agora@agorakitapligi.com

Dağıtım: Punto Kitap, Tel: (0 212) 496 10 50

kızım Justine'e...

"Her hayat bir yıkım sürecidir."
(Francis Scott Fitzgerald)

"Her insan yalnızdır ve kimse kimsenin umurunda değildir,
acılarımız da ıssız bir adadır."
(Albert Cohen)

İÇİNDEKİLER

1) İnsan Ne Zaman Ölmeye Başlar? 1
2) Çocuğun Dönüşü 9
3) Ölümden Sonra Hayat... 16
4) İlk Yara 20
5) Sans-Souci Yolcusu 27
6) Aşk Acıları 41
7) Berlin Randevusu 48
8) Hayat Tutkusu 53
9) Yaraya Saplanan Bıçak 71
10) Baba ve Oğul Adına 78
11) Her Şeye Rağmen Hayat Devam Ediyor 97
12) Yeniden Doğuş 103
13) Filmler Hayattan da Güzel 116
14) Hayat Bağları 124
15) "Hayat Boktan Bir Şey..." 141
16) Savaş Yılları 149
17) "Benden Hatıra..." 171

18) Hélène'in Bakışı 176
18) "Asla Unutmak İstemediğim Bir Hüzün" 188
20) Kıvılcımların Sonu 195
21) Ölmek İçin En İyi Zaman 211
Kaynakça 222

ROMY SCHNEIDER – AKTRİSİN İKİLİ HAYATI

1
İNSAN NE ZAMAN ÖLMEYE BAŞLAR?

İnsan ne zaman ölmeye başlar? Artık ölümden korkmadığı zaman.

Romy Schneider 5 Temmuz 1981 günü, öğleden sonra ölümden korkmamaya başladı. Sonra da yavaş yavaş, uzun ve kimi zaman belli belirsiz bir koma durumuna girdi...

5 Temmuz 1981-29 Mayıs 1982: Mezartaşı yazısı gibi iki tarih. Oğul David'in ölümü. Anne Romy'nin ölümü. İkisi arasında aynı yere, yerin altına ve gökyüzüne götüren ve tek bir çekici tarafı olan bir acı yolu: Bir ya da yaklaşık bir yıllık ayrılıktan sonra buluşma.

Romy Schneider, bu 5 Temmuz 1981 gününün şafağında, en azından görünüş itibariyle bütün kadınlar gibi bir kadındı. Beyaz-

perdede canlandırdığı kişilerden çok uzak olmayan, kimi zaman onlara çok yakın biri. Seven ya da artık sevmeyen kadınlar, acı çeken ve çektiren kadınlar, hayal kırıklığına uğramış metresler ya da aldatılan eşler. Romancı olsaydı, hayatını romanlarına yansıtacaktı; yönetmen olsaydı, yüreğini koyacaktı sahneye. O bir aktristir, başkalarının yarattığı kişileri oynar, yazmadığı kelimeleri söyler, başkalarının tasarladığı öyküleri yaşar... Hiç şüphesiz her zaman biraz kendisinden bir şey bulunur bütün bunlarda. *César et Rosalie*'de (Sen ve Ben, 1972) aynı zamanda iki erkeği seven kadın, *La Piscine*'in (Sen Benimsin) ihanet eden ve ihanete uğrayan kadını, *Une histoire simple*'de (Basit Bir Öykü) çok güzel ve çok acı çeken kadın, *Mado*'da alkolik kadın, *Sissi*'de genç imparatoriçe, Delon'un *Christine*'i, *Clair de femme*'da (Kadının Işığı) Montand'ın şafağı, *Les Choses de la vie*'de (Hayat Bağları) Piccoli'nin son gülüşü. Her zaman bir başkası ve aynı zamanda Romy, kendisi. Herkesin Alman sandığı Avusturyalı kadın, kendi özel hayatında mecburen en az bir kez bu rollerden birini oynamak zorunda kalmıştır. Soylu ve yalnız, zaman zaman acımasızca terk edilmiş, kimi zaman reddedilmiş, güçlü ve isyankâr, kırılgan ve boyun eğmeyen, acı çeken ve çektiren, seven ve terk eden, sevilen ve terk edilen.

Sonuç olarak, 5 Temmuz 1981 tarihinde Romy Schneider'in mutlu olmak için çok fazla gerekçesi yoktur. Mutlu da değildir zaten. Hayatı açık gri ile koyu gri renk arasında bocalamıştır sürekli. Son yıllardaysa bocalamaz artık; koyu gri renk hâkim olmuştur hayatına açık seçik biçimde.

Bununla birlikte, bu anlamsız ve donuk hayatı birkaç aydan beri biraz ışıklandıran genç bir sevgili vardır. Ancak bu ilişkinin bedeli yeni acılardır. Son aylara büyük ölçüde ikinci eşi Daniel Biasini'den boşanması damgasını vurmuştur. İkinci koca, ikinci başarısızlık. İlk eşi Harry Meyen, boşanmalarından bir süre sonra intihar etmişti. Ve bu olaydan kendisini sorumlu tutmak için gene bütün Almanya birleşmişti. Sözümona Harry'yi terk etmişti, oğlunu elinden almıştı, onu babasından uzaklaştırmıştı, vb. Harry ona çok şey veren, çok şey öğreten bir erkekti. Çok sevmişti onu. Romy ise hastalanan, güçten düşen Harry'ye son darbeyi vurmuş-

tu. Sıradan görünümler yüklendiğinde olaylar ne kadar basitleşir. Kesin olan şu ki, acıttıkları yere dokunur bu olaylar.

Romy çocukluğundan beri yüreğinde bir suçluluk duygusunun ağırlığını taşımıştır. Söylemeye bile gerek yok ki, Harry Meyen'in intiharı onu kesinlikle biraz daha kırılganlaştırmış ve suçluluk duygusunu artırmıştır. Birkaç yıl sonra Daniel Biasini'yle yaptığı ve gitgide kırılganlaşan, her iki tarafın aşkını alıp götürmüş olan ikinci evliliği bitirmeye karar verdiğinde, eski anlaşmazlıklar ve çatışmalar su yüzüne çıkmıştır.

Bu evlilikten de bir çocuk vardır: Sarah. Ama Romy Schneider onunla da başkalarıyla da olduğu gibi anlaşamaz: Gitme vakti geldiğinde kalmaz. Çocuğu için bile.

5 Temmuz 1981 günü acısı artmaya başladığında David'in bakışlarıyla karşılaşır. Annesinin Daniel Biasini'den boşanmasını istemeyen David. Romy'nin yeni partneri Laurent Pétin'i kabul etmeyen David. Babasını yitirmiş olan ve üvey babasını yitirmek istemeyen David.

Daniel Biasini, Romy Schneider'in ve dolayısıyla oğlunun hayatına girdikten sonra çocuğa büyük bir şefkat ve sevgi göstermiştir; David'in gözünde açıkça belli etmese de bir ağabey ve bir baba olmuştur. Daniel, David'in annesi ve kız kardeşiyle birlikte ailesi olmuştur. Annesinin, hayatına ansızın giren bir başka erkek uğruna bütün bu ilişkileri dağıtmasını nasıl kabullenecektir? Çocuklar birçok şeyi görür ve anlarlar. Fakat ne yazık ki her şeyi göremez ve anlayamazlar.

5 Temmuz 1981'de David, boşanmanın gerçekleşmeyeceğinden, beklenmedik bir olayın her şeyi değiştireceğinden umutludur hâlâ. Romy'yle aralarında yüz kez çatışma, anlaşmazlık çıkmıştır.

Daha on gün kadar önce büyük bir kavga patlak vermiştir aralarında: Çocuk yeniyetmeliğe geçmekte, bağışlamanın çok az olduğu, özellikle yetişkinlerin pek bağışlanmadığı bir dünyaya adım atmaktadır.

Temmuz'un sonunda Romy önemli bir ameliyat geçirdikten sonra ancak kendine gelmiş, Michel Serrault ve Guy Marchand'la

Romy Schneider, oğlu David ve Daniel Biasini, mutlu ânlarından birinde (1975).

birlikte oynadığı, Claude Miller'in'in yönettiği *Garde à vue* (Korkunç Şüphe) filminin seslendirme çalışmasını yeni bitirmiştir. On dört yaşının masumiyeti ve saflığı içindeki David, annesini ziyaret etmiş, onun çalışmalarının bu öteki yüzüne büyük ilgi göstermiş ve heyecanlanmıştı. Birlikte Boulogne-Billancourt stüdyolarının kafeteryasına gitmişlerdi; ikisi de rahat ve sakin gözüküyordu. Romy oğluyla gurur duymaktadır, onu çalışma arkadaşlarıyla tanıştırmak ve onunla sevgilisiymiş gibi poz vermek çok hoşuna gitmektedir. O gün de çok gururludur; hatta *L'Humanité*'ye mülakat vermeyi ve David'le ilgili bir soruyu cevaplandırmayı kabul eder. Kaderin cilvesi... Bu mülakat 7 Temmuz'da, çocuğun ölümünden iki gün sonra yayınlanacaktır:

> On dört yaşındaki oğlum David'le çok derin sevgi ve saygı ilişkileri içinde yaşıyoruz. O, benim açımdan eşi bulunmayacak bir arkadaş. Benim mesleğime tutkun ve bana öğütler verir ya da gerekli gördüğünde, sahne heyecanı içinde bir sesli harfi telaffuz etmeyi becerememdiğimde aksanımı düzeltir. Oyuncu ya da yönetmen olabilir ileride.

Birkaç saat sonra, yaklaşan yaz tatilinden (Daniel'siz) söz açıldığında hava değişir birdenbire ve öfke hakim olur ortama. Her ikisi de öfkelidir. David bunu kabul etmez, Romy de oğlunun kabul etmemesini kabul etmez. Bu olaydan sonra bir daha görüşmemişlerdir.

David, 5 Temmuz Pazar gününü öbür tatil günleri gibi geçirir, 'öbür' ailesinin yanında. Saint-Germain-en-Laye'de, Lorraine Sokağı'nda büyükbaba ve büyükannesiyle (Biasini'ler) birlikte.

Daniel'in annesiyle babası, çocuğun büyükannesi, büyükbabası gibi olmuştur. Evleri evidir. Bu çalkantılı günlerde onların şefkatine her zamankinden daha çok ihtiyacı vardır. Onları sığınak olarak seçen kendisidir ve bir anne olarak yüreğinin sesini dinleyen Romy de oğlunun bu seçimine özellikle karşı çıkmak istememiştir.

David, o Pazar günü, öğleden sonra arkadaşlarıyla futbol oynamaya gider. Çok sıcak bir havada Lorraine Sokağı'na döner. Biasini'lerin evine geldiğinde büyük giriş kapısı kapalıdır. İki metre yüksekliğinde bir kapıdır bu ama David zili çalmaz ve aşağı atlamak amacıyla parmaklığa tırmanır. Çocuk oyunu gibi basit bir iştir bu. Defalarca yapmıştır. Zili çalmaktan ve insanları rahatsız etmekten hoşlanmaz. Parmaklıklardan atlama işi ayrıca biraz da boy gösterme, kendini kanıtlama fırsatıdır onun için.

O lanetli Pazar günü küçük bir ayrıntı her şeyi değiştirecektir: David öbür tarafa atlarken kayar. Saniyenin yüzde birini oluşturan bir zaman dilimi. O kadar, daha fazla değil, kontrolünü kaybeder ve parmaklıklardan birinin ucu uyluk atardamarını keser. Önce bir delik, sonra bir yırtık. Çocuk bir dramın farkında mıdır, kendi dramının oynandığından haberi var mıdır?

Cesaretle, kanayan karnına hafifçe bastırarak eve doğru gider. Blasini'ler, Daniel ve kız kardeşi Sarah'yla birlikte evde beklemektedirler onu. Sapsarı bir yüzle içeri girer, başına gelenleri anlatmaya çalışır. Daniel, David'i yere yatırırken Madam Biasini ilkyardıma haber verir. David o sevgi dolu bakışlarda keşfettiği sıkıntı içinde birdenbire kendi korkusunun farkına varır.

"Çocuklar ölümden korkmaz," der Pascal Jardin. David, sakin biri olmasına rağmen ilk kez korkmuştur. Yerde yatarken üvey babasının yüzünü inceler. Sonunda mırıldandığı bir sorunun cevabını bulmak amacıyla, "Ölmeyeceğim, değil mi?" diye sorar.

Olur olmaz şeyler söylememesi istenir kendisinden, gücünü yitirmemesi için sessiz kalması istenir, özellikle de soru sormaması rica edilir ısrarla. Cevapları verilemeyen korkunç sorular. Saint-Germain-en-Laye Hastanesi'ne götürürler onu ve hekimler kendisini kurtarmak için ellerinden gelen her şeyi yaparlar. Romy, Laurent Pétin'in ailesinin yanına ulaşabilmiştir. Telefondan gelen seslerle donmuş, taş kesmiştir âdeta; David'inin başına bir şey geldiğini anlar. Ama niçin acil bir ameliyattan söz edilmiştir?

Ağlamaya da dua etmeye de vakit yoktur. Süratle hastaneye yetişir. Oğlunun, kendisinin bilmediği bir belaya karşı mücadele verdiği hastaneye. Ölüme karşı bir mücadele değildir herhalde bu.

Hastaneye girdiğinde yediği ilk tokat sessizlik olur: hastanelere Pazar günleri öğleden sonra çöken alışılmış sessizlik. Hemen arkasından çok daha acımasız öteki sessizlik: ameliyathaneden çıkan cerrahın sessizliği. Ve Daniel'in ve annesiyle babasının bakışlarındaki sessizlik. Kelimelerden çok daha kötü şeyler ifade eden çok fazla sessizlik: Romy anlar durumu.

Dile getirilen sayısız acıya alışık olan Saint-Germain-en-Laye Hastanesi'nin duvarları, o ânda bu anne yüreğinden çıkan ölüm ve korku çığlığını hiçbir zaman unutmayacaktır.

Romy Schneider işte o ânda, acısının büyülemiş olduğu o ortamda, dayanılmaz çığlıklarla kendinden geçmiş halde hayatını artık sürdüremeyeceğini, hayattan kopmuş olduğunu anlar. Orada, birkaç metre uzağında David'i gitmiş, kendisi de komaya girmiştir.

Çocuğunu görmek ister, ameliyat masasında yüzünü okşar, kendinden geçmiş halde kendi acısına kapanmış Daniel'in anlattıklarını dinler. Beyni yoktur artık, yüreği de yoktur. Son günler akıp gider gözlerinin önünden. David'le paylaştığı ve kimi zaman çok fazla yıpratıcı olan sevgiyi düşünür. Onun büyüdüğünü ve

Romy Schneider, bebeği David'le (1968).

adam olduğunu görmekten duyduğu gururu. Kendisine tavır almasına karşı sinirlenmelerini. Birbirlerine sevgilerini göstermelerinin son bir biçimi gibi olan son kavgalarını.

Suçlu mudur? Kesinlikle değildir. Ama o anda ve daha sonra gelişecek olaylar içinde kim anlatacaktır bunu ona? Hiç kimse. Yazın bir Pazar akşamı yaşanmıştır olay. Güneşten kalanlar karanlıkta kanamaktadır

Romy Schneider'i o akşam alıp götüren dalga, kaynağını kırk yıl önce, insanın hiçbir zaman kurtulamadığı ve ne olursa olsun her zaman geri döndüğü çocukluğunda bulmuştur. Suçluluk duygusunu o zaman, çok küçük yaşta öğrenmiştir. Ve hepimiz biliriz ki, çocuklar çok çabuk öğrenirler. O da çocukluğunu hayatı boyunca ikinci bir beden gibi yaşayacaktır.

Boşanan anne baba, terk ettiği Almanya, kendisini terk eden bir nişanlı, sinemada bir Yahudi kadının rolü, baktığı, yetiştirdiği bir çocuk, intihar eden bir eski koca, çok fazla içki, ölen bir aşk, doğan bir tutku: Romy suçlu, suçlu, suçlu, gene suçlu, her zaman suçlu.

Ona son darbeyi vurmak için inanılmayacak bir şey gerekmişti: bir çocuğun ölümü. Tanrı'dan da gelse, kendisinden de gelse, bağışlanamayacak tek şey.

Tanrı'yla hesaplaşacak vakti olacaktır her zaman. Ve en zor zamanları olmayacaktır bu.

Kendisiyle hesaplaşmasıysa başka bir meseledir: Vakit daralmaktadır, randevusunun ne zaman olduğunu bilmese de emindir bundan. Bildiği sadece, uzun bir çöküşün sonunun yakın olmasıydı. Acımasız ama önceden yitirilmiş ve insanın mutsuz olmaması gereken bir yaşta başlamış bir savaşın sonu gibi...

2
ÇOCUĞUN DÖNÜŞÜ

Kimi zaman ihanet edilen mutluluklardan başka bir şey olmayan trajediler vardır. Ya da terk edilmişlik. Sonunda Romy Schneider'in hayatı olarak karşımıza çıkacak olan bu çok başarılı trajedide bunların hepsinden bir parça görebilirsiniz. Hiç şüphesiz, en azından görünüşte çok fazla şansa bağlıdır. Yanından geçilen mutluluklar kimi zaman intikam almak ister.

Her şeyden önce, geleceği parlak, güzel bir çocukluk. Küçük Rosemarie'nin kucağında aile geleneği haline gelmiş tiyatro ve kompozisyon sevgisi. Kendisi de bir aktör olan babası Wolf Albach-Retty tarafında gene aktör büyükbüyükbaba Rudolf Retty ve büyükbüyükanne şarkıcı Käte Retty. Büyükbaba Karl Albach'tır, büyükanne ise oyuncu Rosa Albach-Retty'dir. Anne tarafında sa-

dece annesi Maria Magdalena (Magda), ikinci aile olarak tiyatro ve sinemayı seçmiştir.

Hiçbir aile ferdinin ya da daha önceki kuşaklardan birinin herhangi bir sahneye adım atmamış olduğu bir çevrede dünyaya gelen Magda, babası, tesisat işleriyle uğraşan Xavier Schneider'e oyuncu olmak istediğini söyleyince ortalık ayağa kalkmıştı. Fakat o yirmi yaşlarındayken bu mesleğe başlayacak, 1937'de, yirmi sekiz yaşındayken ünlü aktris Magda Schneider olarak, en az kendisi kadar ünlü aktör Wolf Albach-Retty'yle evlenecekti. Aralarında *Histoires des la forêt viennoise* (Viyana Ormanı Öyküleri, 1934) ve *Le Songe d'une nuit d'hiver*'nin de (Bir Kış Gecesi Rüyası, 1935) bulunduğu çok sayıda başarılı filme birlikte imza attıkları partneridir eşi. Sahnede sevişirler, hayatta sevişirler ve 11 Mayıs 1937'de Berlin-Charlottenburg belediyesinde evlenirler.

Nazizm yükselişini sürdürmektedir ve Almanya da, bir fatih olarak dönmek niyetiyle Avusturya'dan çıkan uğursuz bir orkestra şefinin yönetiminde nefret dolmakta ve önemli bir ülke haline gelmektedir: Adolf Hitler'dir bu orkestra şefi. Mart 1938'de Alman askerleri Viyana'ya girer. 15 Mart'ta Anschluss* ilan edilir: Bütün Avusturya işgal edilmiş ve zorba komşusuna bağlanmıştır. Yavaş yavaş savaşın yayıldığı bir dünyada gene de sevgi ve mutluluğa küçük bir yer kalmıştır sanki. Magda Schneider hamiledir: "Mart 1938'de her şeye rağmen çok büyük bir mutluk yaşama şansına sahip olduğumu anladım," demiştir Rosa Albach-Retty, kırk yıl sonra.

> Wolf ve Magda yakında büyükanne olacağımı söylediler bana. Sonbaharda. Çocuğun adı ne olacaktı?
>
> Magda, oğlan olursa Wolf adını koymak istiyordu çocuğa. Buna karşılık oğlum kararsızdı. Magda'nın annesi Maria'nın fikri alındı. İki adın karışımından olan bir kız adı verilmesiydi onun eğilimi: Maria ve Rosa. Çözüm buydu! Bir kız çocuğu iki büyükannenin adlarından oluşan bir ad taşıyacaktı. Küçük Rosemarie 23 Eylül 1938'de, saat 21.45'te dünyaya geldi. Kocam, Magda'yı o sabah Rudolfin kliniğine götürmüştü, çünkü Wolf Berlin'e dönüyordu.

*) Avusturya'nın Almanya'ya bağlanması. (ç.n.)

Romy'nin annesi Magda Schneider ve babası Wolf Albach-Retty.

Aynı gece ilginç bir biçimde, rahibin, anne babasının evliliklerini kutsadığı küçük Königsee kilisesinin sunağının üstünde zıplayan şiş yanaklı küçük meleklere benzeyen torunumuzu görmeye gittik. Yarı saydam bukleler halinde dağılmış ipeksi kumral saçlar, açık renk uzun kirpiklerle gölgelenmiş iri mavi gözler ve küçücük çukurları olan kıpkırmızı yanaklar. Kendi hesabıma otuz iki yıl önce kızım doğduğunda nasıl gururlandıysam, şimdi torunum doğduğunda da aynı gururu yaşıyorum. Bu olağanüstü olayı yeniden yaşıyordum ve anne babası, beş yıl boyunca, çalışma tempolarının durumuna göre onu Viyana'ya getirdiklerinde bakımını biz üstlendik. Çoğu zaman haftalarca bizim yanımızda kaldı. İlk dişleri çıktığında, ilk kelimeleri telaffuz ettiğinde bizim yanımızdaydı. Şehre inmek zorunda kaldığımda evden çıkarken boynuma sarılır, üstü-

Romy Schneider'in bebekliği.

mü başımı çekiştirerek haykırırdı: "Gitme! Gitme! Pislik tiyatro anneannemi alıyor elimden hep!.."[1]

Romy'nin çocukluğu, farklı şekilde okunabilen romanlara benzer. Bunun için satır aralarına dikkat etmek yeterlidir. Mutlu ve kaygısız tasasız dış görünümün ötesine gitmek: 7 Haziran 1939 güzel bir gündür: Rosemarie ilk kez yetişkin bir insan gibi, tek başına ayakta durmuştur o gün. 12 Haziran 1939 günü iki büyülü kelimeyi yarım yamalak telaffuz eder: "Bababa ve annene". 1 Eylül 1939'da savaş çıkar. 23 Eylül 1939, Romy'nin ilk yaş günüdür.

1) Rosa Albach-Retty, *Cent annees sont si peu de chose*, Münih, 1978.

Romy ve kardeşi Wolf, anneleriyle (1944 kışı).

Dışarıya yansıyan hali, tuhaf bir çocukluk geçirdiğidir. Bu küçücük kız, yolu bir çağın işareti olması için seçilmiştir sanki. Savaş, ölüm ve yıkım çıkıvermiştir ortaya bu yolda. Anne baba yoktur, şefkatli insanlardır ama çok uzaktadırlar, işlerine vermişlerdir kendilerini. Yazık ki dünyanın en tatlı büyükanneleri bile babayla annenin yerini tutamazlar. Küçük Romy'nin, doğumundan sonra bir yıl boyunca emanet edildiği Matmazel Hedwig gibi çok sevimli, çok iyi olsa bile, sütanne hiç tutamaz anne babanın yerini.

Romy, çok kısa bir süre içinde şefkate ihtiyacı olduğunu belli eder. Yalnız kalmaya tahammül edemez, terk edildiğinde ağlar, sürekli yanında birinin bulunmasını ister. Masumiyetini tehdit eden

gölgeleri mi hissetmektedir acaba? Üç yaşın saflığı içinde hiçbir anlamı yoktur bunun belki, ama evin dışında oynarken uğursuz bir 'kartal yuvası'na yaklaşır. Yirmi kilometre uzaklıkta, Berchtesgaden'da dünyanın yeni efendisinin, Adolf Hitler'in dinlendiği yerdir burası. Kimseye haber vermeden, tek başına gezmeye gittiği ve köşke dönmediği gün (kucağında bir demet çiçekle küçük bir şapelin bankında uyuyakalmıştır) niçin bütün Schönau köylülerin titreye titreye kendisini aramaya çıktıklarını anlayabilmiş midir?

Tiyatro dolayısıyla çoğu zaman ortalarda olmayan anne ve baba, niçin neredeyse hiçbir zaman birlikte gelmezler ve sadece kimi zaman, kızlarının sürekli kendilerini beklediği evde rastlaşırlar? Her şeyi anlamazlar tabii ki, ama çocuklar yetişkinlerin korkuları, üzüntüleri ya da soğukluklarını hisseder ve heyecanlanırlar. Hiçbir şeyin bilinmediği bir yaştadır o, ama bütün bunların sonunun iyi bitmeyeceğini hissetmektedir.

Ayrılıklar artınca, Wolf ve Magda sonunda yeniden birlikte yaşamaya karar verirler. Kimi zaman paylaşacak çok şeyi olmayan çiftlerde bile görülen bir durumdur bu. Genç kadın ikinci kez hamile kalır ve kocası havalara uçar. Gelecek olan bebek sayesinde ilk yılların aşkı yeniden bulunacaktır sanki. 1941'de Romy'ye bir erkek kardeş getirirler: Wolfdieter. Romy hemen yönetmeye başlar küçük kardeşini. Sadece biraz büyümesini bekler ve arkasından sahip olma gelir: Birkaç yıl zor geçer.

Kimi zaman kardeşine baskı yapan beş yaşındaki küçük kızın öfke patlamalarında, çok daha sonraları özellikle erkeklere karşı aynı tavırları gösteren yetişkin Romy Schneider'i bulmamak mümkün değildir. Her seferinde bir sıkıntı, bir rahatsızlık, belli belirsiz bir yarayı anlatma biçimi, içinde başkalarının göremediği ve gösterilmek istenmeyen mutsuzluklar taşıma duygusu gözlenir.

Magda Schneider anlatıyor:

> Küçük kardeşi, oğlum Wolfi doğduğunda küçük bir zorba gibi davranmaya başladı. Wolfi, Romy'nin tersine bir ayı yavrusu gibi beceriksiz ve ağırdı. Ablası daha çevik, daha hızlı ve özellikle çok zekiydi ve kardeşini itaat altına almanın yolunu hemen buldu. Kardeşinin istekleri karşısında örnek bir sabır göstermesi onu yüreklen-

dirmişti zaten. Romy sık sık tiyatro gösterileri düzenliyordu ve bu gösterilerde örtüler ve havlulardan oluşturduğu tuhaf kıyafetleriyle Wolfi de rol alıyordu. Romy doğal olarak kardeşini giydirerek mutlak bir hareketsizlik istiyordu ve tehditler yağdırıyordu: "Sana sallanma dedim..." "Buradan gidersen çok pişman olursun..." "Yüz defa söyledim sana sallanma diye... Durmadan sallanma öyle..."

Onları ayırmak için sık sık müdahale etmem gerekiyordu. O zaman Romy, komşu çocuklardan öğrendiği tespih dualarını sıralamaya başlıyordu. Fırtına dindikten sonra, küçük kardeş yeniden saygınlığına kavuşuyordu ve benim iki muzip yavrum birbirleriyle çok iyi anlaşıyorlardı.[2]

Bu Romy'yle öbür Romy, olgun kadın, star olan aktris arasında ne fark vardır? Sonuç olarak, birbirlerinden çok az farklıdır iki Romy. Şefkat atılımlarıyla telafi edilen patlama ânları, çok yakışıklı ve zarif birini şoke eden hakaretlerle dolu bir konuşma biçimi, iri bir dalga gibi patlayan huysuz insan... Romy'yle birlikte yaşayanlar, onunla çalışanlar, onu sevenler ya da onun tarafından sevilenler –hepsi tanık olmuştur bunlara. Ölümünden birkaç gün önce, David'i bile.

Çocuk Romy'de de, kadın Romy'de de aynı dayanılmaz duygu vardı. Yaralama duygusu... sorumlu ve suçlu olma duygusu.

Doğum tarihi midir -23 Eylül 1938- bütün bunların sebebi? Ama Romy kimi zaman demir gibi bir insan izlenimi uyandırıyordu. Dünyaya gelirken savaşı ve nefreti de getirmiş biri!

Ona yakın olan ve on yılı aşkın bir süre birlikte çalışan bir yakınının bu düşüncesi, çözümlemelerden çok fazla şey anlatıyor.

2) Magda Schneider, "Ma fille Romy", *Münchner Illustrierte*, 1957.

3
ÖLÜMDEN SONRA HAYAT

David'e daha defalarca veda etmek gerekiyordu. Cansız bedenine doğru eğilmek, onu tekrar tekrar kucağına almak, hayat onda yeniden doğacakmış gibi sıkı sıkı sarılmak. Ona bir kez can vermişti. Niçin bir kez daha vermesin?.. Biraz belki son bir şans gibi.

Çocuğun son ânlarını sadece kendisine anlatan Daniel'i dinlemesi gerekiyordu. Yakınlara, yakın dostlara teslim olmak gerekiyordu. Cenazeden, törenden, atlatılması gereken gazetecilerden, cevap verilmemesi gereken telefonlardan, alınması gereken tavırlardan, tercih edilmesi gereken durumlardan söz eden aile içinde aile. Bütün bunların anlamı neydi? Hayır, çocuğu için değil, mümkün değildi bu, bir yanlışlık vardı mutlaka.

İki günlük işkence, gündüzleri gecelere çeviren uyuşturucularla bitkin düşmüştü. Hayaletinin arkasında kalan Romy Schneider artık bir şey görmüyor, bir şey duymuyor. Artık hiçbir şey.

7 Temmuz. Oğluna son kez mırıltı halinde elveda dediği gün. O gün Saint-Germain-en-Laye mezarlığında sevgi dolu çevresi ama ellerinde sıktığı küçük çiçek demetiyle belli belirsiz aydınlanan siyah gölge Romy yapayalnızdır.

Erkek kardeşi Wolfdieter Albach, yengesi Alba, Daniel ve bütün Blasini'ler, Alain Delon ve yanından hiç eksik olmayan, her zamanki dostu Jean-Claude Brialy, ona destek olmaya çalışıyorlar; son olmayacağını oradaki herkesin bildiği bu acının da üstesinden gelmesi için yardımcı olmak istiyorlar.

Birkaç metre uzakta, kaçınılmaz ama kaçınılmaz biçimde acımasız deklanşör sesleri, fotoğraf makinelerinden gelen aralıksız deklanşör sesleri tüfek gibi patlıyor.

Artık tükendiğinde, David'in tabutu toprağın altında kaybolduğunda kaçması gerekir Romy'nin; fotoğraf makinesinin acımasız gözünden kurtulmak için bir dostunun arabasının arkasına iyice büzülmesi gerekir. Jean-Claude Brialy, sığınak olarak ona evini verir. Susmayı bilir o. Laurent da. Susuyorlar ve Romy de konuşmuyor. Onu gerçekten sevenler, ona sessizlikten başka verecek bir şey olmadığını biliyorlar. Romy söyleyebileceklerini Almanca yazmıştır beyaz bir kâğıda. Dört satır, daha fazla değil:

Babayı gömdüm
Oğulu gömdüm
İkisinden de hiçbir zaman ayrılmadım
Onlar da beni hiç bırakmadılar.[3]

Jean-Claude Brialy'nin evi fethedilemeyecek, güçlü bir kale değildir: Sayısız insanın görmeyi düşlediği bir fotoğraf (üzüntü içindeki Romy çökmüştür) peşinde olan bir fotoğrafçı bahçeye sızar.

3) Romy Schneider her zaman kurşun kalem kullanırdı ve bazı kelimelerin ya da cümlelerin altını çizerdi.

Düşlerdeki fotoğrafı çekecek zamanı bulamayacaktır ama bu yöndeki girişimi bir uyarı gibi çınlar. Gene kaçmak gerekmiştir. Romy, yanında Laurent olduğu halde başka bir yerde huzur aramaya karar verir. Hiçbir yerde bulamayacağını bildiği bir huzur.

Çocuğunun ölümünün sorumluluğunu üstlenmek söz konusu olduğunda, yaşanan ân en yorucu, en zor ândır. Daha kötüsü olamaz. Yaşanan o ânın öncesinde güçlü ya da zayıf, mutlu ya da mutsuz olmak o kadar önemli değildir. Trajedi, yaklaştığını göremediğiniz ağır bir yük gibi çöker üstünüze; yüreğinizde, kafanızda patlar ve dağıtır sizi, içinizdeki kanı ve hayatınızı alır.

Romy Schneider'den önce başkaları da yaşamıştır bu belirsiz durumu. Ölümden sonra gelecek olan hayata yaklaşan durum –varsa eğer böyle bir hayat. Ondan önce ve ondan sonra başkaları da yaşamışlardır bu durumu, ama önceki aylarda pek azı hissedebilmiştir. Acılara son veren darbe gelmeden önce çok az yürek işkence görmüştür, çok az beden acı çekmiştir. Bu 5 Temmuz 1981 tarihine yaklaşık yirmi yıllık bir mesafeden bakıldığında, o zaman görülmesi mümkün olmayan şey kolaylıkla anlaşılabiliyor: Romy Schneider oraya geldiğinde ayakları titriyordu, yüreği dudaklarının kenarındaydı... aldığı darbelerle sarhoş olmuş, ringin çevresinde dönen bir boksör gibi... acılar içinde dans eden yenilmiş bir boksör... her şeyi bitiren son darbe indiğinde bilincini kaybetmiş, içi boşalmış, nakavt olacak bir boksör.

Nakavt olmadan önce kaç darbe alınmıştır? İlk darbeyi gene o zaman almıştı hiç şüphesiz. Alışkanlık meselesi.

Çok fazla dert, çok fazla bunalım... gece gündüz, çekimlerden önce ya da çekim olmadığında... Pişmanlığa dönüşen çok fazla düş kırıklığı. Gecenin sonunda ya da kâbuslarını bölen hayalet gibi bir güneş doğduğunda bitmez tükenmez aynı hikâye yeniden başlar. Yüreğini kemirip duran şeytanların, aslında her zaman kendisine ait olmadığına inandığı mutsuzluklardan gelen, ölü doğan küçük sevinçlerin bulunduğu bu hikâye, keder-

leri ve dramları anlatır ona ve gene aynı vesileyle şüpheli suçluluk duyguları yükler.

Ve yok olmamak için, biriken bunca şeyle yeniden ve her zaman mücadele edebilmek için alkol vardır. Ne kadar? Alınan darbeler gibi, sayılmaz. Birinci kadeh, birinci darbe, ne önemi var? Bunlar sadece işaret veriyor. Acı verenler başkaları.

Yazık ki alkol korkularınızı dağıtamıyor kesinlikle, o ânda unutabiliyorsunuz sadece ve o ânın sonsuza değin uzaması mümkün olmuyor. Alkol yavaş yavaş başkası yapıyor sizi. Zaten David gittiğinde Romy de hiç şüphesiz biraz başkası olmuştu.

Ama başına en kötü şey gelmiş bir anneydi ve en kötüsünün yaşanması ihtimali her zaman vardır. Onun en kötüsü belliydi. Sevgilerinin bütün gücüyle kavga ettikleri bir sırada ölen oğlunun dayanılmaz hatırasıyla yaşamak zorundaydı bundan böyle.

Yaşanan trajediden önce aralarında tartışma çıkmasaydı, acısının bu kadar büyük olamayacağını kimse söyleyemez. Kesin olan şu ki Romy, hayatının ipi kopmadan önce oğluyla huzur veren bir ilişki kurmayı başaramadığından, daha sonraki gecelerini büyük pişmanlıklar içinde geçirmezdi.

Şimdi devam etmek gerekiyordu –ve artık hiçbir şeyi koruyamamış olduğuna kesinlikle inanıyordu. Çok eskiden beri, çocukluğundan beri, sevdiği her şey kırılıp dökülmüştü ellerinin arasında ve bütün yaşadıkları, rastlantıların acımasız oyunu diye görülemezdi.

4
İLK YARA

Küçük Rosemarie, annesiyle babası 1945'te, o yıllardaki gerçek savaş kadar süren bir evlilik savaşı sonunda boşandıklarında yedi yaşındaydı.

Magda Schneider'in yıllar boyunca, çeşitli vesilelerle açıkladığı birçok boşanma sebebi arasında savaş da vardır: "Aslında çok mutlu başlamış olan bir evlilik mutsuzluğu olan savaş".[4] Bu arada, tiyatro, turneler de vardır sebepler arasında. Birbirlerini seven bir erkekle bir kadının paylaştığı tutku, ama aynı zamanda onları ayıracak olan tutku. Çünkü sürekli birbirlerinden uzakta yaşamaları ve sadece ara sıra buluşmaları mümkün değildir.

4) Magda Schneider, *a.g.y.*

Sebepler arasında Wolf Albach-Retty'nin başarılarının gittikçe artması ve sonunda başını döndürmesi de vardır. Öte yandan, kadınların ilgisi de eklenmiştir bu başarılara. Magda Schneider şöyle diyor hatıralarında: "Kadınlar kollarına o kadar kolayca ve rahatlıkla atılıyorlardı ki, bir gün dönüş yolu yasaklanıverdi ona." Magda bu boşanma olayının hayatının en hüzünlü dönemini oluşturduğunu ve bu boşanmayla ömrünün en acılı olaylarından birine son verme imkânı bulmuş olmasının da durumu değiştirmediğini ekliyor. Anlatmaktan hiç hoşlanmadığı olay da, kocasının 1943'te başka bir kadına, Berlin'de bir çekim sırasında tanıdığı Alman aktris Trude Marlen'e uçmuş olmasıdır. Dönmeyi düşünmeden. Magda Schneider ayrılık kararının kendisinden geldiğine inanmak ister için için. Durumun belirginleşmesinin hayatını kolaylaştırdığını düşünür.

Kızı açısından olaylar daha karmaşıktır. Rosemarie geçmişte babasının ilgisizliğinin, ya da daha doğrusu, sevgisizliğinin, sıcak duygulardan uzak olmanın acısını çekmiştir. İlginç olan, Rosemarie'nin, babası uzaktayken değil, yanındayken daha fazla acı çekmesiydi.

Bu çekici, yakışıklı, uçarı, zeki, esprili babayı çok yüceltiyordu kızı ve bir süre sonra annesinden ziyade ona benzediğini anladığında da çok mutlu olmuştu. Babası biraz çılgın ama çok çekici bir erkekti ve Romy de henüz altı yaşındayken onun gibi kararsız, yanar döner biri olduğunu fark etmişti. Babasının da kabul etmesini istiyordu bu düşüncesini. Babasıysa tersine, öbür yakınlarına olduğu gibi kızına da mesafeli -şeklen değil gerçekten mesafeli- davranıyordu. Magda Schneider çok aydınlatıcı bilgiler veriyor bu konuda:

> Tamamen tesadüfen bir iki günlük birlikteliklerle geçti hayatımız çoğu zaman. Mariengrund'daki evimizde, Romy'ciğimizin yanında birlikte, huzur içinde geçirdiğimiz günler sayılıdır. Mutlu günlerimiz de oldu. Wolf örnek bir baba gibi davranıyordu. Parlak zekâsı ve karakteristik tavır ve davranışlarıyla başarıyordu bunu. Ama Pappi, Romy'nin gözünde her zaman uzaklarda yaşayan biri olmuştur –aslında babası için de Romy tabii ki. Romy babasının yanın-

dayken küçük yüreğinin aradığı sıcaklığı bulamıyordu ve onu sevebilmek için çırpınıp duruyordu.[5]

"Aynı zamanda da kendini sevdirmek için" diye ekleyebilirdi Magda Schneider.

Romy, babasının kaçışından sonra aylar boyunca hep aynı hayal içinde yaşadı: Onun günün birinde döneceğine inanmak ister –yeniden atılacaktır babasının kollarına ve babası havalara kaldıracaktır onu; uzun bir ayrılık döneminden sonra her zaman yaptığı gibi sıkı sıkı sarılacaktır kızına. Annesi de onun bu güzel düşlerini bozmak istemez.

Aslında anne de bir süre, her şeye rağmen, kocasının Trude Marlen'le macerasının bir kaçış olduğuna inandırmak ister kendisini. Wolf'un savaş ortasında, kendisini iki çocukla yalnız bırakacak kadar sorumsuz biri olduğunu inanmak istemez. Bu çocuklar büyütülecek, yetiştirilecektir. Oysa Wolf açısından bütün ilişkiler tümden kopmuştur. Onu evine bağlayan bir şey yoktur. Çocukları artık onu ilgilendirmemektedir.

Sonuçta Romy, anne babasının ayrılması konusunda haklı ya da haksız olarak kesin bir inanca sahip olacaktı. Babası, kendisine duyduğu sevgiyi taşıyamamıştı, ağır gelmişti bu sevgi ona. Ne yapacağını bilemiyordu adam ve karşılık vermesi mümkün değildi. Kucağında çok ağır bir paket vardı sanki. Gürültü patırtı yapmadan, kibarca kaçıyordu –ama kaçıyordu işte. Uçarı, yanar döner biri olsa da hepsi bu değildi. Kaldı ki kızı, babasının bir akşam dostlarıyla sohbet ederken, kendisinin de orada olduğundan habersiz, "Ben aile babası olacak biri değilim, kadınlar için doğmuşum ben," dediğini duymuştu. Dolayısıyla, bunların bağdaşması mümkün değildi! Küçük Rosemarie o akşam bir kaybolup bir ortaya çıkan ve yakında hayatından kaybolacak bu babanın sırrını öğrendiğini sanmıştı:

> Gitgide ender görülmeye başlayan babanın gidişleri her defasında daha az önemsenmeye başladı. Ziyaretleri artık hiç gelmez oluncaya kadar seyrekleşti. Bununla birlikte, bu kesin gidiş ani bir ayrı-

5) Magda Schneider, *a.g.y.*

lışın sonucu olmadığından -Romy'yi hazırlamamışlardı buna- Romy bu olayı kesinlikle, ailelerinin birden dağılmasına tanık olan yaşıtı çocuklar gibi hissetmedi.[6]

Bundan böyle nereye giderse gitsin, ne yaparsa yapsın, hissedeceği şey, çok fazla sevgi yüzünden bir şeyleri kırmış olduğudur. Ve dünyada en çok sevdiği erkeğe kendisini sevdirememiş olduğu duygusu. Bu pişmanlığı, bu suçluluk duygusunu zararlı çiçekler gibi büyütecektir içinde sürekli. Bu çiçekler erkeklerle ilişkilerini, dostluklarını ve sevgilerini, anneliğini zehirleyecektir. Acı verecek bir karar alma zamanı geldiğinde acılarının üstüne bütün ağırlığıyla çökecektir bunlar.

Anne babası boşandığında Romy (herkes ona Rosemarie'nin kısaltılmış biçimiyle hitap etmeye alışmıştı) bir yıldır Schönau ilkokuluna devam etmektedir. Üç yıl daha devam edecektir bu okula ve fantezilerini özgürce sergilemesine imkân tanıyan her şeye belli bir yakınlık duyar: müzik, tarih, yerel özelliklerle ilgilenme, desen, resim. Buna karşılık, matematikle arası hiç iyi değildir. Sayı saymayı bilmez ve genel olarak soyut olan her şeyden nefret eder. Aynı şekilde, kısa bir süre sonra ev işleri derslerinden de nefret etmeye başlar. Oysa o dönemin küçük kızları için çok gerekli bir derstir bu.

Schönau-Mariengrund'daki cennetini terk etmek zorunda kaldığında on bir yaşındadır. Daha sonra yatılı kız okuluna verilir; çocukluğa bir tür vedadır bu.

1 Temmuz 1949-12 Temmuz 1953 arasında dört yılını Goldstein yatılı kız okulunda geçirecektir. Salzburg'un beş kilometre kuzeyinde bir şatonun içindedir bu okul. Yüz yıldan beri Katolik eğitimi veren bir okuldur bu ve öğrencilere sadece ayda bir kez evlerine gidebilme izni tanınmamaktadır, ama Romy dört yıl boyunca neredeyse hiç kullanmamıştır bu izni: Anne babasının, ayrılmış olsalar da ona ayıracak vakitleri yoktur çünkü.

6) Magda Schneider, *a.g.y.*

Zaten hayatı turnelerde geçen Magda çok seyrek gidiyordur kızını görmeye. Babasıysa dört yıl boyunca bir kez bile gitmemiştir. Romy'nin, en azından başkalarına göre uyum sağlamaya çalıştığı bir terk etme biçimi. Romy'nin babasıyla tek ilişkisi, yaş günlerinde ya da Noel zamanlarında yazılmış birkaç mektuptur. *"Dein papili"* (Baban) diye imzalanmış ve özenle saklanmış mektuplar. Hatta bu mektuplardan biri öldüğünde yanında bulunmuştur. Ömrü boyunca onu terk etmemiş olan birkaç kelime.

Romy o dönemde bütün mektuplarını hiç kimseye göstermediği kırmızı deri kaplı bir defterde saklamaktadır. Anne babasının fotoğraflarını da yapıştırmıştır bu deftere. Bu onun günlük defteridir ve hatta bir ad bile vermiştir: "Peggy". Romy her gün ya da hemen hemen her gün düşlerini, arzularını, umutlarını ve düş kırıklıklarını aktarır o defterin sayfalarına. Goldstein Enstitüsü rahibelerinden Augusta'nın anlattıklarına kulak verelim:

> Üzüntülerini elinden geldiğince saklamaya çalışırdı. Sadece bir kez çok umutsuz gördüm onu. Babasının film çevirmek üzere Salzburg'a geldiği gündü. Romy izin alarak babasını görmeye gitti. Bu buluşmanın kendisi açısından bir şenlik olacağını düşünüyordu. Ama döndüğünde düş kırıklığı içindeydi, öfkeliydi ve özellikle de yaralanmış gibiydi. Babasıyla yarım saat bile baş başa kalamamıştı. Yeni sevgilisi Trude Marlen bir dakika yalnız bırakmamıştı onları. Romy çok mutsuz olmuştu bu yüzden.

Romy o dönemde elinden geldiğince heyecanını kontrol etmeyi öğrenmeye çalışır. Birinin fark edebileceğini hissettiğinde, böyle bir tehlike sezdiğinde kesinlikle üzüntüsünü göstermez. Başkaları gibi, hatta kimi zaman başkalarından daha çok gülmeye, eğlenmeye gayret eder. Rol yapar, daha sonra, yetişkinliğinde de her koşulda devam edecektir rol yapmaya. Sonuçta, bütün hayatını rol yaparak geçirmiş olduğu söylenecektir. Ama genel olarak güleryüzlü biri olarak tanınan genç kız, geceleri ve her ay bir hafta sonu çaresizlik içinde, sessizce acı çeken biri olur.

Tiyatroyu keşfetmesi hayatına biraz renk katar. Yatılı okulda yeni bir oyun sahnelendiğinde sevinçten havalara uçar ve babası ona, Mefisto rolü için istediği kostümü Viyana Burgttheater'den

alıp gönderdiğinde havasından geçilmez, yüzü pembe pembe olur. Babasının her şeye rağmen kendisini düşündüğüne inanır.

En azından başkalarına göstermek istediği şeydir bu. Oysa gerçek farklıdır. Bu kostümü aldığında paketin içinde kostüme kısa bir not iliştirilmiştir. Paketi açar, alelacele okur ve gözyaşlarını kimseye göstermemek için yatakhaneye kaçar. Bu notu Burgtheater'de oyuncuları giydiren bir kadın kaleme almıştır. Romy'nin mektubunu tiyatronun girişindeki odada bulmuştur kadın. Babası mektuba şöyle bir göz attıktan sonra orada bırakmıştır onu. Kadın şöyle der bu kısa notunda:

> Unutmuş herhalde, kızmayın ona, şu sıralar çok çalışmak zorunda. Bu yüzden, onun yerine ben gönderiyorum kostümü size. Umarım uyar üstünüze ve rolünüzde çok başarılı olursunuz.

Üzüntülerini bir kez daha ve her zaman aşması gerektiğini öğrenen Romy, babasının özellikle kendisi için seçtiği güzel kostümü arkadaşlarına göstererek hava atar onlara. "Onun bu şekilde tepki vermesi çok hüzünlüydü. Hiç yakınmazdı," demiştir rahibe Augusta, kendisiyle ilgili hatıralarını anlatırken. Romy yarasını sessizce içinde taşır; sevgisizliği ise babasına tiyatro dünyasında kavuşmaya çalışarak yenmeyi amaçlar.

Goldstein yatılı kız okuluna girdiği günden, okuldan ayrıldığı güne değin öğretmenliğini yapan Augusta'nın, Romy'yle ilgili hatıralarının hepsi hüzünlüdür:

> Onda gerçekten oyunculuk yeteneği bulunduğunu hemen fark etmiştim. Daha o dönemde oyuncu olmak istediğini söylüyordu. Bir temsilde rol aldığında kendini çok iyi hissediyordu. "Haydi, şimdi sıra tiyatroda," dediğimde gözleri parlardı. Güler ve sevinç çığlıkları atardı. O dönemde yılda beş ya da altı oyun hazırlardım ve bu oyunlarda rol aldığında çok keyifli olurdu, ayrıca bütün işlerini mükemmel yapardı bu dönemlerinde. Programda, yakın dönemde bir gösteri olmadığında sıkıntılı gözükür, zaman zaman inatçılık eder, huyu suyu her ân değişirdi. Romy, on altı arkadaşıyla birlikte şatonun şövalyeler salonunda kalıyordu. Bütün kızlar onun tiyatro ve dansta çok yetenekli olduğunu kabul ediyorlardı. Bu alanda her zaman başarılıydı ve herkesi peşinden sürüklerdi. Sanıyorum bütün

arkadaşları da çok seviyordu onu. Ancak Romy genellikle hep yalnızdı. Karakteri değişkendi ve kendisiyle barışık değildi. Sık sık manastırın şapeline gidip dua ederdi. Aslında bir sırrı ve gizli bir acısı olduğu izlenimi verirdi, çünkü duygularını pek açık etmezdi.

Romy, on beş yaşında Goldstein yatılı okulunu bitirdiğinde mutlu bir genç kız değildir; duygu dünyasındaki boşluklar yüreğine de bakışlarına da işkence etmektedir âdeta. Ona bakan herkes, gözlerindeki hüznü birkaç saniye içinde fark edebilmekteydi.

Bebekliğinde şımartılan, anne babasından ziyade büyükannesine ve erkek kardeşine bağımlı olsa da sıcak bir aile ortamında büyüyen bu küçük kız, koca bir dört yılını yetim gibi, neredeyse yapayalnız geçirmiştir. Babası tiyatroda giyeceği iki kostüm göndermiş, ziyaretine ancak iki ya da üç kez gelen annesi hiç mektup yazmamış, hiçbir armağan, hiçbir gerekli eşya göndermemiştir ona. Büyükannesi hiç uğramamış, erkek kardeşiyse okula yeni başladığı dönemde iki kez gelmiştir sadece. Dört yıl içinde az, çok az sevgi görmüştür –ve umutsuzca bu sevgiyi arayacaktır daha sonraki hayatında.

Mariengrund'a, annesinin yanına döndüğünde, ailesine ve çocukluğunun geçtiği eve kavuştuğu için çok mutlu olmuştur ilk başta. Ne ki daha ilk günden, yeni bir gölge düşer bu yeniden kavuşulan mutlulukların üstüne. Magda evdedir şüphesiz, ama yalnız değildir artık. Bir yıldır yeni kocası Hans Herbert Blatzheim'la birliktedir. Neşeli, güleç, iyi yaşamayı seven bir işadamıdır ama sonuçta evde babasının yerini almıştır.

Babasının yokluğu kendisi açısından tam bir drama dönüşmüşken, bu beklenmedik misafir hakkında ne düşünebilir? *"Papili"*sini çok yüceltmiştir gözünde. Bütün ömrü boyunca peşini bırakmayacak ve daha sonra erkeklerle ilişkilerini de belirleyecek bir izlenim bırakmıştır babası.

Böylece, 1953 yılına geliyoruz. Kendini iyi hissetmeyen küçük kolejli kız, neredeyse birkaç ay içinde genç bir yıldız olacaktır. Dahası, yeniyetmelik döneminde reddettiği güzel rolleri sinema verecektir ona bundan böyle. Bu rollerle birlikte gelen hayalleri keşfedebilmesi için aradan ne kadar bir süre geçmesi gerekecektir?

5
SANS-SOUCI YOLCUSU

"Bir çocuk kaybetmenin üzüntüsü hiç bitmez; aradan çok uzun bir süre geçtikten sonra çok kısa bir ara verir acı."

(John Irving, *Bir Yıllık Dul*)

Romy hayatına devam etmeye karar verdiğine göre orada burada, başıboş dolaşmayı sürdüremezdi. Hiç bitmeyecek bu acı böyle kaybolup gitmezdi gerçi, ama kendisi de bunu hiçbir şey yapmadan bekleyemezdi.

Devam etmeye karar vermişti. Yaşamaya değil. Mesele, sadece hâlâ sevdiklerine yaşadığı izlenimini vermekti. Hiçbir şeyden haberi olmayan bebeği Sarah bir şey bilemez, bir şey anlayamazdı. Laurent çok genç, çok masumdu, yaşına uygun olmayan bir

çılgınlık içinde yaşıyordu. Ama Laurent sağlam bir insandı, şefkatliydi, ağzı sıkıydı, kesinlikle bencil değildi; ne zaman susup, ne zaman konuşması gerektiğini biliyordu ve aşk armağanlarını öyle bir duyarlılıkla veriyordu ki bütün bunlar da onun yaşına uygun değildi.

Kandırmak, numara yapmak. Uzun zaman önce olduğu gibi, yarı çocuk yarı genç kız olduğu dönemdeki gibi iyileşmeye çalışmak için oynaması gerekiyordu. Eskiden olduğu gibi sadece sinema ve uyandırdığı düşler yardımcı olabilirdi devam edebilmesine.

Pierre Granier-Deferre ve Alain Delon'a hayır demekten başka çaresi yoktu. Bir film tasarıları vardı ve sadece onunla çekmek istiyorlardı bu filmi. Bir de tiyatroya görkemli bir dönüş yapmasına vesile olacak Bertolt Brecht'in oyunu vardı: *Mezbahaların Kutsal Johannası.*

Özellikle de Jacques Rouffio'nun filmi *La Passante du Sans-Souci* (Sans-Souci Yolcusu). Onun filmi. Hayatının filmi.

Bu filmi Romy kendisi tasarlamıştı bir yıl önce. Kendisi seçmiş, neredeyse yaratmıştı kafasında. Bütün işlerin ters gittiği, hiçbir şeyin yolunda yürümediği, önemsiz gibi gözüken kederlerin ve büyük düş kırıklıklarının yüreğini kemirdiği bir dönemde. Bütün bunlar çok uzaklarda kalmıştı artık, hiçbir yararı yoktu, ama o dönemde de kötüydü. Böyle durumlarda kaderin her zaman daha kötüsünü hazırlayabileceği düşünülemez hiç.

La Banquière'in (Bankacı) çekimleri sırasında senarist Georges Conchon bir soru yöneltmişti ona:

> "Sizi depresyona sokan nedir?"
> "Ben."

Depresyondan ve şeytanlardan kurtulmak için de *Sans-Souci Yolcusu* yetişecekti imdadına.

Bir oyuncudan ziyade bir kadının tercihiydi bu. Bu film için bütün kadınlığını ya da kadınlığından geriye kalanları feda etmeye karar vermiş gibiydi. İyice dibe batmadan önce bütün yüreği-

ni koyacaktı ortaya. David oradadır henüz ama mutluluk yoktur kesinlikle.

Jacques Rouffio'nun anlattıklarına kulak verelim:

> Çok gergin gözüküyordu. Olağanüstü bir yapıt olduğunu söylediği Joseph Kessel'in *Sans-Souci Yolcusu*'ndan söz etmek istiyordu. "Nasıl, okumadın mı? Olamaz! Mutlaka okuman gerekir, çok etkileyici..."[7]

Jacques Rouffio o dönemde Fransız sinemasının en 'gözde' yönetmenlerindendir. 1970'li ve 1980'li yıllarda çektiği çok iyi filmler büyük ilgi görmüştür. Özellikle *Le Sucre* ve *Sept morts sur l'ordonnance* ve senaryosunu Francis Girod'yla birlikte kaleme aldığı *Trio infernal*. Rouffio'nun Romy'yle yakınlaşması bu filmle başlar:

> Bu film için birlikte çok çalıştık ve her şey çok iyi gitti. Aramızda bir güven ilişkisi oluştu. Çekimler başladığında da hiç yanından ayrılmamamı istedi: Her gün sette onunla birlikteydim.
>
> Birkaç ay sonra bana telefon ettiğinde söz konusu romanı okumam gerektiğini anladım hemen. Eserle ilgili düşüncemi öğrenmeden nefes aldırmayacaktı bana.
>
> Yolcunun adı Elsa Wiener'dir. Bir sokak kadını olarak Pigalle'e düşmesi için hiçbir sebep yoktu. Hatta Almanya'da Nazizmin yükselmesi için de. Sene 1933. Tutuklanan Berlinli büyük bir yayıncının genç karısı Elsa ülkesinden kaçmıştır. İşkencecilerin sakat ve dünyada yapayalnız bıraktıkları küçük bir Yahudi çocuğunu da getirmiştir beraberinde. Yanında olmayan eşinin aşkıyla, belki de onu kurtarmak için karanlık yerlerin yasalarına uymayı kabul etmek zorunda kalacaktır. Ve hayatını Max'tan gizleyecektir. Oysa gerçeği en iyi gören çocuk değil midir?
>
> Ben de çok iyi bir öykü olduğunu söyledim. Romy'nin de çok iyi bir performans sergileyebileceği bir öykü, ama bir yandan da bugünün seyircisinin belleğinin tazelenmesi gerektiği kanısındaydım. Joseph Kessel'in romanı 1937'de yazılmıştı ve güncel bir uzantısı olması gerekiyordu. Şunu hemen anladım; sinopsis hazır olduğunda Romy kaçınılmaz biçimde iki rol birden üstlenecekti. İki dönem, iki dram, çok güçlü iki kadın kişiliği. Birçok şeyle birlikte elli yıllık bir ara vardı, ama Romy aynı heyecanla bütünleşecekti bu rollerle.

7) Yazarla konuşmasından.

Joseph Kessel'in romanının Romy Schneider'i niçin çok fazla etkilediğini anlamak fazla zor değil: Her sabah Montmartre'daki bir bistronun, Sans-Souci'nin kirli pencerelerinin önünde gözüken bu 'Yolcu'nun büyük bir sır barındıran trajedisinin yürekleri dağlamaması imkânsızdır. Birkaç ay sonra Jacques Rouffio ve Jacques Kirsner, *Sans-Souci Yolcusu*'nun sinopsisini kaleme aldıklarında daha da etkileyici olacaktır bu trajedi.

Şöyle devam ediyor Jacques Rouffio:

> Uyarlamak seçmektir ve biz de Kessel'in romanını özgürce uyarlamayı seçtik. Bu tür bir girişimin yaratıcılarının karşılaşacakları avantajlar ve risklerle birlikte.

Hayali kahramanlar yaratacaklardı; en önemli kaygıları tarihsel gerçeklik olmaktan çıkacaktı. Kimi zaman Kessel'in romanından uzak gözüken sinopsis,[8] aslında çok yakın olacaktır Romy'ye.

Paris, 1981. Uluslararası Dayanışma Hareketi başkanı Max Baumstein, önemli bir basın toplantısı düzenlemek üzere kente gelmiştir: Konu Paraguay'da bulunan genç bir İngiliz kadının özgürlüğüne kavuşturulmasını sağlamaktır.

Max, karısı Lina'yla birlikte birkaç gündür kaldığı otelde dosyayı inceler ve kendisini çok şaşırtan iki fotoğraf görür. Duruma açıklık getiremez, otelden çıkar, gece bir süre Paris'te dolaşır, iyi bildiği sanılan bazı yerleri arar.

Ertesi gün, beklediği gibi Paraguay konsolosu tarafından kabul edilir. Konsolosun gerçek adı Ruppert von Leggaert'dir ve 1933'de Paris'teki Alman konsolosluğunda danışman olarak çalışmıştır. Max Baumstein soğukkanlı bir tavırla iki el ateş edip öldürür adamı ve gözaltına alınır.

Lina onu gözaltında bulunduğu sırada ziyaret etme izni alır. Max kendisine bir şeyler anlatır.

Berlin, 1933. Max on yaşındadır. Babası SA'lar tarafından sokak ortasında öldürülür. Kendisinin de bacağı kırılmıştır ve ömür

8) Sinopsis yazar tarafından, Jacques Rouffio'ya verilen *La Passante du Sans-Souci* basın dosyasından alınmıştır.

Romy Schneider, *Sans-Souci Yolcusu*'nda (1982) Helmut Griem'le.

boyu bastonla yürümek zorunda kalacaktır. Aile dostları Elsa ve Michel Wiener kendisiyle ilgilenir ve tedavi ederler onu. Elsa opera şarkıcısı, Michel yayıncıdır. Hitler rejimine karşıdır Michel. Naziler tarafından açıkça tehdit edilince Elsa'nın Max'la birlikte Berlin'den gitmesini ve Paris'e sığınmasını ister. Daha sonra kendisinin de yanlarına gideceğini söyler.

Paris, 1933. Michel tesadüfen trende tanıştığı şampanya ihracatçısı Maurice'ten, Elsa'ya para götürmesini ister ve daha sonra da Gestapo tarafından tutuklanır. Maurice, Elsa'yı Montmartre'da, hayatını sürdürebilmek için şarkı söylediği bir gece kulübünde, Rajah'da bulur. Kadının tek derdi, kocasını kurtarabilmektir. Ona âşık olan Maurice, Almanya'da olup bitenlerin farkına varır yavaş yavaş ve yardım önerisinde bulunur kadına.

Ne var ki, Michel'i iki yıllığına hapsedildiği kamptan kurtarabilecek güce sahip tek bir kişi vardır. Bu kişi Ruppert von Leggaert'dir ve o da Elsa'ya âşıktır. Her gece Rajah'tadır. Elsa, Ruppert'le ilişkiye girdiği takdirde Michel'in özgürlüğüne kavuşabileceğini anlar. Tuzağa düşmüştür ve umutsuzdur, içkiye verir kendini.

Maurice'in ona karşı tutkusu gitgide artar, hafta sonunda birlikte gezmeye giderler kent dışına. Maurice kadının kalbini fethetme ve onu hayata döndürme umutları içindedir.

Ancak Paris'e döndüklerinde Elsa kararını vermiştir. Ruppert'le bir gece birlikte olur. Bunu öğrenen Maurice ihanete uğradığını düşünür ve şiddetli bir kavgadan sonra onu bir daha görmemeye karar verir. Ruppert'in söylediği gibi, Michel serbest bırakılır. Elsa istasyonda bulur eşini. Nihayet. Ama birkaç dakika sonra Ruppert'in adamları, Michel'in bazı mesajlar bırakmak amacıyla uğramak istediği göçmenlerin kafesi Sans-Souci'nin önünde kaldırımda vururlar ikisini de.

Paris, 1981. Max'ın davası kırk yılı aşkın bir süre sonra beraatla sonuçlanır. Bir yıl sonra Max ve Lina da evlerinin önünde vurulurlar.

Lina tuhaf bir biçimde Elsa'ya benziyordu.

Romy'nin kendisini *Sans-Souci Yolcusu*'ndan söz etmek amacıyla davet ettiği gece, Jacques Rouffio'nun o anda sanmış olabileceğinin tersine, Romy daha yeni tanımış değildi onu. Nitekim, film gösterime girdiğinde Danièle Heymann'a şunları söylemiştir:

> Onu o kadar uzun zamandan beri tanıyordum ki ilk görüşmemizin tarihini bile hatırlamıyorum. Kitabı okumuştum ve ânında Elsa olmak istediğimi anladım. Yıllar geçti, Elsa hiçbir zaman tam anlamıyla terk etmedi beni. *Basit Bir Öykü*'nün setinde *Sans-Souci Yolcusu* geri döndü. Madeleine Robinson -Claude Sautet'nin filminde annem rolünde- çok değer verdiğim ve hayran olduğum bir oyuncudur. Kendisi bana bir gün Kessel'in romanından söz etti ve okumamı tavsiye etti. Ben zaten okumuştum kitabı. Bir kez daha okumayı düşünüyordum ama o kadar çok işim vardı ki, o dönemde *Sans-Souci Yolcusu*'na yer vermem imkânsızdı projelerimde.
>
> Bir akşam, Closerie des Lilas'da yardımcım Jean-Louis Livi'yle birlikte 'programım'la ilgili bir durum değerlendirmesi yapıyordum. Ona *Sans-Souci Yolcusu*'ndan söz ettim. "Kiminle çekebilirsin bu filmi?" diye sordu. Cevabım hazırdı: "Fransa'da tek bir isim var bu iş için, Jacques Rouffio." *L'Horizon, Le Sucre, Sept Morts sur l'ordonnance*'dan sonra kesindi bu düşüncem. Kabul edeceği konusunda çok

umutluydum. O da kabul etti. Ve gerçekten gurur duydum. Kariyerimde ilk kez bir proje önermiştim ve kabul edilmişti.[9]

Romy Schneider'in, Jacques Rouffio'nun ve projeye çok büyük yatırım yapan Raymond Danon'un gayretleri ve çabalarıyla kısa sürede tamamlanır çekimler.

Gördüğümüz gibi, Rouffio, Kirsner'le birlikte önemli uyarlama çalışmasını başarılı biçimde gerçekleştirdikten sonra, sıra aktörleri bulmaya gelmiştir. Romy Schneider, hem Elsa hem Lena olacaktır. Geçmişteki kurban ve bugünkü kurban. Çılgın Naziler tarafından katledilen Elsa ve başka bir çılgınlık yüzünden katledilen Lina. Senaryo yazarları hiçbir şeyin asla bitmemiş olduğunu göstermek istemişlerdir.

Romy birkaç ay önce de, Dino Rosi'nin filmi *Fantôme d'amour*'da iki rol birden üstlenmiştir. Yorgun düşmüş olabilirdi bu sebeple. O ise tersine, öyküyü o haliyle o kadar çok sevmişti ki, iki karakteri de kendisinin canlandırması gerektiğine kesinlikle inanıyordu.

Danièle Heymann'la yaptığı söyleşide şöyle demiştir ona:

> Ben korkmadım ama senaryo yazarları korktular. Bu iki rol üstlenme işini sevmemden ve bunun sürekli gündeme gelmesinden korkuyorlardı. İnanamıyordum buna, şaka yaptıklarını sanıyordum. Ne ki Jacques Rouffio bana yazdığı çok güzel mektuplarda endişelerini itiraf etti ve sonunda inandım ona.[10]

Romy'nin (*Le Choses de la vie* [Hayat Bağları], *Mado, Max et les ferrailleurs* [Şeref Yolu]) ve Jacques Rouffio'nun (*Sept morts sur l'ordonnance, Le sucre, Le Trio infernal*) vazgeçilmez çalışma arkadaşı Michel Piccoli jenerikte yerini alır: Max Baumstein olacaktır, yani Romy Schneider'in hem çocuğu hem kocası. Fakat iki rolü birden oynamayacaktır, buna cesaret edemezler. Çocuk Max'ı Fransızca ve Almanca bilen Alman Yahudisi bir genç oynar ve hem zekâsı hem duyarlılığıyla bütün ekibi şaşırtır.

---

9) Danièle Heymann'ın röportajı.
10) Filmin basın dosyasından.

Üçlünün çevresinde başka ilginç oyuncular rol almıştır; genç ve yaşlı Ruppert von Leggaert'i oynayan Mathieu Carrière, Elsa'nın dostu, temiz kalpli konsomatris Dominique Labourier, kabare işletmecisi Jacques Martin. Ayrıca, bu filmle birlikte sinemaya adımını atan ünlü radyocu Gérard Klein. Elsa Wiener'in dostu ve sevgilisi yiğit Fransız o olacaktır.

Romy'nin heyecan ve coşkusuna hiçbir şey, hiç kimse direnemez. Gözü projesinden başka bir şey görmez ve kendinden geçer onu anlatırken! Herkes kabul eder ya da daha doğrusu, büyük bir keyifle evet der, Jacques Rouffio'yu örnek alarak soru bile yöneltilmez ona. Yönetmene kulak verelim bir kez daha:

> Kessel'in romanını okuduktan sonra tekrar aramıştım onu. Ne düşündüğümü sormadı bile! Hemen şöyle dedi: "Bu filmi seninle çekmek istiyorum, çünkü sen kemanlar olmadan da melodram sahnelemeyi biliyorsun." Hazırlıklar uzun bir döneme yayılacak, uyarlama zor olacaktı, ama Romy o kadar inanmıştı ki bu işe, öylesine coşkulu ve heyecanlıydı ki, herkes bu yeni iddialı projeye yürekten omuz vermeye hazırdı.

Yapımcı Raymond Danon da sonunda inanır bu projeye. Herkes yerini alırken Romy Schneider bu filmi gitgide büyük bir tutkuyla, etiyle kemiğiyle sevmeye başlar. Hayatınızı kurtaracak olan ve bekleyen çocuklar vardır; *Sans-Souci Yolcusu* da biraz böyledir. Tam bir çöküş yaşamamak için tutunmayı tercih ettiği bir cankurtaran simidi.

Büyük bir mücadele verdikten sonra şimdi her şey yerli yerine oturmuştur; çok fazla düşünmüş, çok fazla seçim yapmış, tasarlamıştır ve biraz nefes almaya karar verir. Berlin'de dekorlar kurulur. Aynı şekilde Paris'te, Montmartre'daki gece kulübünde. Jacques Rouffio Almanya'ya gider ve son ayrıntıları gözden geçirir, bütün ekip hazırdır. Daha önceden kararlaştırıldığı gibi, Romy Bretagne'da, Quiberon'da dinlenecek, uzun ve yorucu çekim süreci için güç toplayacaktır. Çok fazla alkol, uykusuz geceler, çok fazla hap, çok fazla yürek yarası ve düş kırıklığı bedenini yıpratmış, bakışlarını dondurmuştur. *Sen Benimsin*'in muhteşem Marianne'ı değildir. Gözlerinin derinliklerinde çoğu zaman indirilmiş

bir bayrak gibi boyun eğmiş hali, onu artık *Korkunç Şüphe*'nin Chantal Martinau'sunun kız kardeşi haline getirmiştir.

Romy Schneider'in Philippe Noiret'yle birlikte oynadığı, Dino Risi'nin *Aşk Hayaleti* Paris'te gösterime gireceği sırada, kimileri filmin, o günün Romy Schneider'inin ideal lakabı olabilecek adıyla dalga geçmekten geri kalmamışlardır.

Olağanüstü çabaları ve *Sans-Souci Yolcusu* için kendini paralaması bile kimseyi kandırmamıştır. Romy bir şeylerin sonundadır; onu çok iyi tanımayanlar bile hissetmişlerdir bunu. Orada burada birkaç hamle yapması herhangi bir şeyi değiştirmeyecektir. Bilinmeyen, kendisinin de bilmediği şey, bütün bunların üstüne bir de hasta olduğudur.

Quiberon'da geçireceği günlerden çok şey beklemektedir. Dinlenme, yalnızlık, özellikle herkesten uzaklaşma değil, açık ve temiz hava olan, kendisinin seçtiği bir yalnızlık. Orada görmek istediği birkaç insan vardır; kibar ve nazik tavırlarıyla, rahatsız etmeden kendisine ilgi gösterecek olan Quiberonlular. Hayatında bir kez olsun -Tanrı bilir ya, hayatında neredeyse hiç yaşamamıştır böyle bir şeyi- birilerinin sorumluluğunu üstlenmesini, kendisini taşımasını, bütün kaygılardan arındırmasını ister. Böyle bir ihtiyaç duyar. Quiberon bir sığınak olacaktır onun açısından. Kendisini paramparça eden korkunç depresyon ânlarına, gitgide daha sık gelmeye başlayan anksiyetelere, aman vermeyen fizik ağrılara karşı, bütün boğucu manevi acılara karşı iyi gelecektir belki orası. Kendini kurtarmak için gitmiştir Quiberon'a, ama daha da kötüsünden kurtaramaz kendini: Paris'te vazgeçilmez yoldaşları olan alkol ve rahatlatıcı ilaçlar Quiberon'da da peşini bırakmamıştır. Zaten her şey peşinden gelmiştir. Dünyası, hayaletleri ve hatta uzun zamandan beri boşuna kaçıp kurtulmak istediği kendi görüntüleri.

Bretagne'ın bu ücra köşesinde huzursuzluk duymayacağına, biraz rahatlayacağına inanmak istemiştir, oysa daha ilk günlerinde en fazla rahatsızlık veren hayaleti bulur onu. Takıldığı rıhtımdaki bistroda, sessizliğin içinden fışkıran bir hayalet. Birdenbire

bir Breton denizci girer içeri, gözlerini diker kendisine ve yaklaşmaya başlar.

"Siz Sissi'siniz, değil mi?"
"Hayır, Romy Schneider'im ben."

Kendisini çok rahatsız eden bu sürekli karıştırılma durumundan duyduğu öfke ve tiksinti yüzünden avazı çıktığı kadar haykıracaktır neredeyse. Çığlığını bastırmıştır ama bir ânlık sessizlik içinde yüzü de bedeni de donmuş kalmıştır.

Denizci anlar durumu. Sıkıntıyı dağıtmak amacıyla şampanya ikram etmek ister Romy'ye ve sonunda baş kafede dans ederler ikisi. Sanki hemen oracıkta onlar için yazılmış olan bir Beatles şarkısı eşliğinde: "Help, Help".

Nihayet Sissi, aradan uzun bir süre geçtikten sonra bir kez daha dönmüştür. Bu kadar film, bu kadar rolden sonra alt ettiğini, geçen zamanın, derinleşen kırışıklıkların, akıp giden zamanın öldürmüş olduğunu sandığı Sissi. Hayır, Sissi hâlâ hayattaydı, onu yaralamaya hazır bekliyordu ve birkaç şampanya köpüğü sıkıntıyı dağıtabilir ama yok edemezdi. Kanıtı, olayın birkaç gün sonra ünlü Alman magazini *Stern*'in sütunlarına gelmesiydi:

> Bu Sissi imajından nefret ediyorum. Hâlâ ve her zaman küçük tefrika prensesi dışında ne ifade ediyorum bu insanların gözünde? Uzun zamandan beri Sissi değilim artık. Hiçbir zaman da olmadım. Kırk iki yaşında, mutsuz bir kadınım ve adım Romy Schneider.

Quiberon'da başka terslikler de bekler onu: Plajda dolaştığı sırada bir kayadan atlamak isterken kötü bir şekilde düşer ve sol ayağını kırar. Ayağı alçılı bir halde döner Paris'e.

Jacques Rouffio şöyle anlatıyor olayı:

> Ortada bir trajedi yoktu tabii ki, ama durumu Berlin'de öğrendiğimizde bizim açımızdan her şeye rağmen bir darbe oldu. Dekorlar hazırdı, çekime başlamaya hazırdık. Sonuçta, yangına körükle gitmenin bir anlamı yoktu. Romy mutsuzdu.
>
> 1981 yılı Nisan ayıydı ve bir ay süreyle hareket etmesi imkânsızdı. Birkaç gün sonra *Aşk Hayaleti*'nin Paris'te gösterime girecek olması durumu daha da kötüleştiriyordu onun hesabına.

Romy Schneider'in ilk çıkışını yaptığı Sissi karakteri, uzun yıllar peşini bırakmamıştır.

> Her zamanki gibi cesurdu, tamamen iyileşmeyi beklemeyi tercih etti; kendini bir an önce çalışmaya hazır duruma getirmek için hekimlerin söylediklerini harfiyen yerine getirdi.

1981 yılının Mayıs ayı, saate karşı yarış gibi olmuştur onun için. Birkaç gün sonra çekime başlayabilecek kadar yürüyebilecektir. Herkes onu beklemektedir, ekip Berlin'de başlamaya ve kaybedilen zamanı telafi etmeye hazırdır. Onun için tek iyi haber, dostu François Mitterand'ın cumhurbaşkanı seçilmiş olmasıdır. Jacques Rouffio'ya kulak verelim:

> Çekimler başladıktan birkaç gün sonra Romy'nin hastaneye kaldırıldığını öğrendik. Berlin'den daha fazlasını öğrenmemiz zordu ama önemli bir şey olduğunu anlamıştık.

Romy'nin çevresindekiler, onun başında yavaş yavaş, belli belirsiz, fark edilmeyen ama bir taraftan da kaçınılmaz olduğu düşünülen bir talihsizliğin dolaştığını düşünmeye başlamışlardır. Henüz kimse bir şey bilmemektedir, yine de çok sayıda in-

san bu tuhaf olaylar zincirini açıklamaya çalışmaktadır kendi aralarında.

Romy Berlin'e gitmeye hazırlanırken, dayanılmaz baş ve lumbago ağrılarıyla boğuşmak zorunda kalır. Bir şey anlamamış, zaten anlamaya çalışacak zamanı da olmamıştır: Dayanılmaz ağrılar çökertmiştir onu. Birdenbire her şey yeniden başlar, son ayların ağrıları yeniden ortaya çıkar. Bedeninden vurulmuş, dağılmıştır, çok fazla terk edilen yüreği de yenik düşmüştür.

Acil olarak Neuilly Amerikan Hastanesi'ne kaldırıldığında hiçbir şey bilinmiyordu henüz. 23 Mayıs günü, dört saatlik bir ameliyattan sonra tek böbrekle uyanır; üstelik yirmi beş santimetrelik bir yara izi ve bedenine işkence eden aynı ağrıyla. İyi haber, kurtulmuş olmasıdır. Kötü haber, hekimler tarafından aynı anda verilir: Sağ böbreğinde bir tümör bulunmuştur.

Her şeyin bir kez daha alt üst olduğu bu saatlerden sonra hiçbir şey kalmamıştır artık ona: Hastane odasındaki karyolasının yanında büyük bir üzüntü içinde bekleyen Laurent'ın kibarlığı, *Sans-Souci Yolcusu*'nun nihayet doğması için ne pahasına olursa olsun kendisini bekleyecek olan Berlin'deki ekibin sevgisi. Jacques Rouffio bir kez daha direnmiş ve kadere isyanın başını çekmiştir: Filmin çekilmesi gerekiyordu ve her şeye rağmen çekilecektir. Romy'yle tabii ki ve başka biriyle değil.

Sigortacıların derdiyse kesinlikle başkaydı. Hatta hoşnutsuzluk hakimdi onlar arasında, çünkü ekip dekorlardan başlayarak her şeyi toplamak zorunda kalmıştı. Bu güzel Mayıs ayında başlamayacaktı çekim. Ağustos'ta başlamayı düşünüyorlardı şimdi. Hekimlere göre Romy ancak o tarihe kadar iyileşebilecekti. Tamam, Ağustos'ta: Onlarca insan, oyuncu, yapımcı, yönetmen, teknisyen tek yürek olunca hiçbir engel kalmaz. En azından bu savaşı kazanmış olduğuna kesinlikle inanabilirdi Romy. Herkes aynı fikirdeydi. Hasta yatağında güzel ama acılı bir teselli... Çiçek demetleri ve sevgi dolu telgraflar ne kadar çok olursa olsun, gülümsemesini geri veremiyorlardı ona.

O dönem de önemli olmuştur onun hayatında; talihsizliğin kendisini kirlettiğini, kaderin sıkıştırdığını hisseder. İnsanları

eğip büken ama aynı zamanda yücelten bakışı, temiz ve etkileyici bakışı, kendi gölgesinden başka bir şey değildir. Gözlerinde korku dolu bir ışık parlamaktadır sadece... boyun eğmişlik, bir yığın acı, bir yığın terk edilme. Gene de bazen gülecektir, hatta katıla katıla. Gözlerinin artık hiç gülmeyeceğiniyse herkesten önce kendisi anlamıştır.

Romy kendini daha da kırılgan hisseder, çünkü iki çocuğuna layık olamadığı kanısındadır ve dayanılmaz bir duygudur bu. Çocuklarının kendisine ihtiyacı olduğunu bilir. Her birinin kendisine göre ihtiyacı vardır ona ve Romy'nin vermek zorunda olduğu şeyi verebilecek gücü yoktur artık. Her zaman güçlü olmak, sorumluluk üstlenmek istemiştir. Oysa gücü tükenmiştir. Daniel'den ayrılması hassas dengeyi bozmuştur. Her şey, bedeni bile yavaş yavaş onu bırakırken, nasıl hâlâ yürekli bir anne gibi davranacaktır? Hasta yatağında öncelikle içini sonsuz bir yalnızlık kapladığı için kendini yenilmiş hisseder. Bir ay önce bir şeylere inanmak isteyen biri gibi konuşuyordu:

> Birbirimizi tamamlayabileceğimiz birine ihtiyacım olduğunu düşünmüştüm. Birlikte yaşayabileceğim birine. Yaşamak ve çalışmak ama çok fazla film çevirmemek. Beceremedim. Bu yüzden bazen kendimi çok kötü hissediyorum. İnsan dibe vurunca birisiyle konuşma ihtiyacı hissediyor. Tam bir bencillik ama kendini kurtarmaya çalışıyorsun. Kendimi korumam gerekiyor. Çocuklarımı korumak istiyorum. Kimse bana kötülük yapamayacak artık. Nihayet kendi hayatımı yaşamaya karar verdim... başarabilirsem.[11]

Nekahet döneminde David'ini tekrar görme imkânı bulur biraz. David annesini görmeye gelir, ona anlayışlı davranır. Laurent'ı kabullenmeme durumunda bir değişiklik yoktur tabii ki; annesiyle ve yeni sevgilisiyle birlikte yaşamayı reddeder. Aslında hiçbir şeyi reddetmez. Sadece konuşmaz. Konu kapanmıştır onun açısından.

Romy Eylül'de gösterime girecek olan *Korkunç Şüphe*'nin sonradan seslendirme çalışmalarına katılabilecek kadar kendini iyi

11) *Stern*, 23 Temmuz 1981.

hissedip çalışmalara başladığında David stüdyoya ziyaretine gider. Birlikte gülüp eğlenirler, David onun aksanıyla alay eder kırıcı olmadan. Sonra yeni bir tartışma çıkar... tatille ilgili olarak. Birbirlerini seven bu iki insan yeniden kavga eder, atışırlar. Ayrılırken gene birbirlerine sevgiyle sarılırlar. Kesin bir veda gibi hafif bir kucaklaşma.

David, büyükannesi ve büyükbabası Biasini'lerin yanına gider, Romy ise Laurent'ın ailesinin köydeki evinde güç toplamaya çalışır. Ağustos'ta başlayacak *Sans-Souci Yolcusu*'nun çekimleri için güçlü olması gerekecektir. Daha önce bir kez daha konuşacaktır David'le ve bir kez daha ikna etmeye çalışacaktır onu. Laurent'ı sevmeyi öğrenmesi gerekir, hayatları daha da güzel olabilecektir böylelikle. Özellikle de şunu bilmesi gerekir ki, annesi ondan hiçbir zaman Daniel'i unutmasını, hayatından çıkarmasını istemeyecektir. Böyle bir şey istemeyecek kadar çok sever onu, bunu söylemesi gerekir ona, gerekli kelimeleri bulabilirse anlatabilecektir bunu oğluna.

David bu kelimeleri asla duyamaz. Delikanlı 5 Temmuz 1981'de son nefesini verir. Romy artık biraz daha yalnız kalmış, biraz daha bitkin düşmüştür.

Fakat teslim olmak niyetinde değildir. Yakında kırk üç yaşında olacaktır. Çok uzun, son düz çizgiye girmiştir artık. Bir türlü bitmek bilmeyecek pis bir gün gibi.

Bu günün sonuna kadar gidecektir. Yirmi beş yıl önce bulamadığı cesareti, acısından da ölümden de söküp alacağı gün gelmiştir.

6
AŞK ACILARI

Temmuz 1953, Romy sonunda tatile çıkmıştır, okuldan ayrıldıktan sonra Berchtesgaden'e gider. Orada küçük kardeşine kavuştuğu için çok mutludur. Schönau köşkünde yüzü gülmeye başlamıştır ve bunun sebebi sadece tekrar Bavyera Alplerinin temiz havasını soluması değildir. Büyükannesi[12] de oradadır ve bütün çocukluk hatıraları, biraz dağınık da olsa yeniden bir aile ortamı içinde bulunmanın verdiği mutluğa yeniden kavuşmanın payı vardır bunda.

12) 1980'de yüz altı yaşında ölen babaannesi Rosa Retty. Romy'nin hayran olduğu anneannesi Maria Schneider ise 1957'de ölmüştür. Anneannesi öldüğünde Romy yatılı kız okulunda ikinci yılını doldurmuştu.

Romy Schneider, ilk filmi *Beyaz Leylaklar*'da (1953) annesi Magda'yla.

Bir an önce Köln'e, annesinin yanına gitmek ister, ancak bavullarını hazırladığı sırada Magda'dan gelen telefonla şaşırır. Annesi biraz sıkılarak, bir çekim dolayısıyla birkaç hafta evde olmayacağını söyler. Gerçekten de bir rol teklif edilmiştir kendisine ve reddetmeyi hiç düşünmemiştir: Büyük Magda Schneider sekiz yıldır stüdyolardan uzaktır! Ama Romy'nin düş kırıklığı, annesi proje konusunda daha ayrıntılı bilgiler verdiğinde büyük bir mutluluğa dönüşür.

Magda'nın eski dostu Kurl Ulrich, yeni filminin (*Wenn der weisse Flieder wieder blüht*) baş rolünü teklif etmiştir ona. Rol dağılımı hemen hemen tamamlanmıştır, ancak yönetmen Hans Deppe, Magda'nın canlandırdığı kadın kahramanın kızı (Evchen Forster) rolünü oynayabilecek birini aramaktadır.

Genç kız sebebini pek fazla bilmese de bu rolün kendisinin olacağını bilir. Münih'e gider. Birçok aday arasından tercih yapmak zorunda olan yönetmen kendisini görünce büyülenir âdeta. Romy birkaç gün sonra hayatında ilk kez uçağa biner ve çekimlerin yapılacağı Berlin'e gider. Söz konusu olan sadece bir dene-

medir onun için ve söyleyeceği birkaç kelimedir, ama karar dört gün sonra bir telgrafla bildirilir: Role seçilmiştir.

Rakiplerine göre iki avantajı vardır: Yüzü ışığı çok iyi almaktadır ve olağanüstü fotojenik olduğundan güzelliği filmde parlamaktadır. Bütün güzel kadınların böyle bir şansı yoktur ve birçok güzel kadın, görüntü yönetmenlerinin maharetlerine rağmen yüzlerinin projektörlerin altında donduğuna tanık olurlar. Ayrıca hem annesi hem babası oyuncu olup, annesini sahnede görmeye alışık Romy son derece kendiliğinden, son derece rahat davranışlar içindedir, oysa hiçbir zaman oyunculuk dersi almamıştır ve bu konuda tek deneyimi, yatılı okulda üstlenilen birkaç temsilden ibarettir. Hareketleri, yürüyüşü, konuşması, oynaması... hepsi gerçektir, her zaman doğaldır ve sette çevresinde bulunan herkes, deneyimli oyuncular, kendisine hayran olan yönetmen, yorgun ve kayıtsız teknisyenler, onun bu olağanüstü doğallığı ve şaşırtıcı rahatlığından müthiş etkilenirler. Henüz on beş yaşında olsa da, birkaç ay sonra sinema salonlarında seyirciler onu keşfettiğinde Magda Schneider'in kızı olduğunu hemen unutup, bir harika çocuk olarak yeteneklerinden keyif almaya bakacaklardır.

Her zaman özlemini çektiği babasına hâlâ ve her zaman yakın olduğunu göstermek istiyormuş gibi, jenerikte Romy Schneider-Albach adıyla yer alma konusunda ısrarcı olur. Annesi şiddetle karşı çıkar bu isteğine, çünkü ona göre insan büyük Magda Schneider'in kızı olma ve aynı filmde oynama şansına sahip olabilmişse, sadece Schneider soyadıyla onurlanmakla yetinmelidir. Nitekim daha sonraki filmden, *Wenn der weisse Flieder wieder blüht*'ten (Beyaz Leylaklar) bir süre sonra çekilen *Feuerwerk 1953*'ten başlayarak Romy Schneider olarak çıkar afişlere. Sinema dünyasına mutlu bir giriş yaptıktan sonra, her zamanki gibi babasından haber alamayan Romy bir kez daha boyun eğmiştir. Esas ilgilenmesi gereken insanın alay ettiği bir sembol uğruna annesiyle kavgayı sürdürmesinin ne anlamı olabilirdi? Birkaç yıl içinde şaşırtıcı bir hızla peş peşe gelir filmler: *Mädchenjahre einer Königin* (1954), *Die Deutschmeister, Mon premier amour, Sissi* (1955), *İmparatoriçe Sissi,*

Sissi Tahta Çıkıyor (1956).

Kitty, Robinson Soll nicht Sterben (1956), *Sensiz Yaşayamam, Mademoiselle Scampolo, Sissi face à son destin* (Sissi Kaderine Karşı, 1957), *Mädchen in Uniform* (Üniformalı Kızlar) ve *Eva ou Carnet intime de jeune fille* (1958). *Christine*'in çekimleri sırasında Alain Delon'a âşık olduktan hemen sonra çektiği filmler.

Aşağı yukarı üç yıl içinde şöhrete giden yol. Yapımcılar artık Romy'yi angaje etmeye başlarlar; genellikle kadın kahramanın annesi rolü için de Magda'yı tercih etmektedirler. *Beyaz Leylaklar*'daki uygulamanın tam tersi. Bununla birlikte, annesi ona sürekli nasihat etmekten geri durmaz. Kariyer yönetimi konusunda hatırlatmalar. Romy büyüdükçe Magda her şeye karışmaya başlar ve anne kız arasında sık sık kavga çıkar.

Magda tarafından yönetilmeye razı olmayan ve gitgide ondan uzaklaşmaya başlayan Romy, Sissi'nin maceralarının arkasını getirmeyi kabul etmeyince en büyük darbeyi vurur annesine. Yapımcılar 1 milyon mark teklif ederlerse de, henüz on dokuzuna bile basmamış olan genç kız şöyle cevap verir onlara:

> Hâlâ kendilerinden geçen, ayılan bayılan prenses rolleri oynamaktansa bırakırım bu işi daha iyi!

İlk *Sissi* filmlerinin sadece Fransa'da 18 milyon seyirci çekmiş olduğu düşünüldüğünde, bu cevabın nasıl bir etki yapmış olabileceğini kestirmek zor olmaz. İlk üç *Sissi*'den çok para kazananlar umutsuzluk içinde Romy'yi ikna etmeye çalışırlar, hatta onun bu kararının mesleki bir intihar olacağını söyleyecek kadar ileri giderler. Onlara göre, bu kararında ısrar ederse Romy kendisine

Romy Schneider, Horst Buchholz'la *Monpti* (1957) filminde.

güvenini yitirecektir ve bu da kariyerinin sonu olabilecektir. Genç aktris bu tehdit gibi teşhislere pabuç bırakmaz. Ne istediğini bilmektedir o – özellikle de ne istemediğini.

Robinson Soll nicht Sterben ve *Sensiz Yaşayamam*'daki partneri Horst Buchholz'a âşık olduğunda annesi bu ilişkiye şiddetle karşı çıkar. Kavgadan kavgaya, çatışmadan çatışmaya durum ciddiyet kazanır ve Magda, Romy'ye genç aktörden ayrılmasını, onu bir daha görmemesini emreder. Romy on sekiz yaşındadır; bu yaşta anne babaya uzun süre direnmek mümkün değildir.

Magda Schneider'in zaferinin tadını çıkaracak vakti pek de bulamamıştır. Gerçekten de genç kız birkaç hafta sonra Curd Jürgens'e çılgın gibi âşık olur! Büyük aktör bir aile dostudur ve Romy'den yirmi altı yaş büyüktür –ne önemi vardır ki bunun!.. Bu yıldırım aşkta meydan okuma, karşılık verme isteği vardır ta-

Anneyle kız, *Die Deutschmeister* (1955) filminde.

bii ki, ayrıca kalbini verme ve karşılığında aşka benzer bir şey alma ihtiyacı... dayanılmaz bir ihtiyaç. Bir de babasının uzun süre ilgilenmediği bir genç kızın, babası yaşında ve onun kadar çekici bir erkeğe ilgi duyması. Üstelik yabancı değildir bu adam. Büyük oyuncular ailesi içinde yer almaktadır.

Bu aşktan etkilenen ama bunun muhtemel sebepleri ve sonuçlarını değerlendirebilecek kadar uyanık olan Curd Jürgens, bütün ikna kabiliyetini kullanarak ve büyük vakit harcayarak Romy'ye birlikteliklerinin mümkün olamayacağını anlatır. Romy onun için koparılacak taze ve güzel bir çiçektir. Romy içinse Curd, her şeyden önce çocukluk ve yeniyetmelik yaralarını sarma biçimi... ama iyileştirmeden... hatta tam tersine. Birlikte gelecekleri yoktur. Genç kız inatçıdır. Seçtiği kişinin çok mantıklı savlarına teslim olmak istemez.

Son kozunu oynuyormuş gibi Nice uçağına atlar, yanına gitmek üzere. Curd kapıyı açar ona ama kalbini kesinlikle kapatır. Elinde olmadan çok sert davranmak zorunda kalmış olsa bile, gece gündüz bu genç kız ve düşleriyle birlikte olmamak için ödenmesi gereken bedeldir bu. Onu daha sonra kırma riskini almaktansa, bugün yaralamak daha iyidir.

Umutsuzluğa kapılan Romy gözyaşları içinde tekrar uçağa atlayıp geri döner. Artık hayatın hiçbir anlamı yoktur onun için, ölmekten başka yapacağı bir şey yoktur. Hayatında ilk kez intiharı düşünür. Mümkün olabilecek tek çare gibi. Bir rahatlama ihtimali. Acısı bellidir. Günler geçtikçe ne sevebilmekte ne sevilebilmektedir... Her seferinde bir terslik olmaktadır. Babası, Horst Buchholz, Curd Jürgens. Sebepler farklı olsa da sonuç hep aynı olur.

Romy on sekiz yaşındadır, doğan güneş gibi güzeldir, ünlüdür; fakat, düşlediği aşk dışında her şeyi verebilecek bir hayatı istememektedir.

7
BERLİN RANDEVUSU

"Bereket, sanat var da hayatı ıskalıyoruz."
(Gustave Flaubert)

Sonuçta hâlâ bir şeyler kalmıştı içinde galiba. Gerçi ne bir ışık ne bir umut. Belki bazılarımızı farklı kılan bir büyüklükten bir parça.

Ölü de olsa hareket ediyordu. Herkes onu artık bitmiş sanıyordu, son derece doğal bir tavırla, "Artık dönmek istiyorum," dediğinde herkesi çok şaşırttı. Önce Laurent'a söylemişti. Laurent durumu anlayamayacak kadar şaşkındı. Daha sonra Jacques Rouffio'yu aramıştı Romy. Uzun bir aradan sonra yeniden işe başlamak isteyen birinin işyerine telefon etmesi gibi. Bir iş arkadaşına hazır

olduğunu, her şeyin daha iyiye gittiğini, yeniden suya dalma vaktinin geldiğini söylemek ister gibi.

Jacques'tan çekimlerin ne zaman başlayabileceğini öğrenmek istemişti. Günler akıp gitmeye başlıyordu tekrar, sadece bazı pratik ayrıntıların halledilmesi gerekiyordu. İnanıyordu. Çünkü telefon konuşmasından sonra yeni bir dram oynanıyordu ve kahramanı da oydu bu dramın, ama kendisi hiçbir şey bilmiyordu bu konuda. Filmin çekilmesi söz konusu değildi. Çekilse bile her halükârda Romy Schneider yoktu projede.

Sans-Souci Yolcusu'nun çekimleri, çalışmaların başlamasına bir hafta kala, Romy'nin geçirdiği ameliyattan sonra ikinci kez ertelendiğinde sigorta ödeme yapmış ama homurdanmaya başlamıştı yetkililer. İçinde Romy Schneider'in bulunduğu bir proje artık çok riskli gözüküyordu. Sağlığı endişe vericiydi, iyileşeceğinin bir garantisi yoktu ve özellikle de kaderin darbeleri yeni sıkıntılar getirebilirdi. Felaketler hep peş peşe gelmez miydi?

Bilindiği üzere, sigorta şirketleri tesadüfe bırakmazlar hiçbir şeyi. Ateşle oynamayı da hiç sevmezlerdi. Filmin çekiminden vazgeçmeyi en iyi çözüm gibi görmüşlerdi muhtemelen. David'in ölümünden sonra düşünmüyorlardı bile böyle bir şeyi. Onlara göre, Romy Schneider artık yaşayan ölüydü, hiç kimse hiçbir şey yapamazdı onun için ve bu filmi sonuna kadar götürmesi mümkün değildi. Dolayısıyla, projenin rafa kaldırılması için ödeme yapmaya hazırdılar. Ya da oyuncuya belli bir tazminat ödenip yerini başkasının almasının sağlanması. Kesinlikle Romy'yle devam etmeyi düşünmüyorlardı. Kararlarından ilk haberdar ettikleri kişi, yapımcı Raymond Danon olmuştu.

Jacques Rouffio'yu dinleyelim gene:

> Telefon etti ve beni Fouquet's'de beklediğini söyledi. Durumu anlattı. Her halükarda o sırada Romy'nin çekimlere başlamak istemesine sıcak bakmıyorduk ikimiz de. İkimiz için de esas mesele şuydu: "Bu filmi çekecek miyim, çekmeyecek miyim?"
>
> Sonra Romy aradı. Oynamak istiyordu. Kendisine çok normal geliyordu bu. Tekrar Raymond Danon'la görüştüm ve durumu anlattım. O sırada Laurent Pétin'le kısa bir görüşmem olmuştu. Sorunu

çok iyi anlıyordu kesinlikle. Ama Romy'yi seviyordu, birlikte yaşıyorlardı ve onun nasıl bir umutsuzluk içinde olduğunu hepimizden iyi biliyordu. Ona göre durum rakamlara, risklere ya da sigorta anlaşmalarındaki değişikliklere indirgenemezdi, yalvarır gibi birkaç kelime söyledi: "Çek bu filmi, Jacques, çek bu filmi, yoksa ölecek." Duyarlı ve âşık, sıkıntılı ama aynı zamanda bilinçli bir genç adamın bu sözleri bir karar alma cesareti verdi bana ve asla dönmeyecektim bu kararımdan: *Sans-Souci Yolcusu*'nu çekecektim ve filmin starı Romy Schneider olacaktı.

Gelgelelim, Jacques Rouffio'nun sıkıntıları bitmemişti. Romy'nin yerini alabilecek bir oyuncu konusunda bir nabız yoklaması yapılmıştı. Hanna Schygulla düşünülmüştü bu rol için. Sayısız başyapıtın göz kamaştıran kadın kahramanı, Wajda'nın fetiş aktrisi, Fassbinder'in *Maria Braun'un Evliliği*'ndeki unutulmaz güzellik ve insanlık. 1978'de oynayan bu film yirmi yıl sonra görüldüğünde, Hanna Schygulla ile Romy Schneider arasındaki büyüleyici benzerlik şaşkınlık uyandırmaktadır. Biri beyazperdede görülüyor, öbürü tahayyül ediliyor. Zaman zaman tam bir benzerlik. Anna için biçilmiş kaftandı bu rol ve muhtemelen çok iyi oynayacaktır, ama rolün Romy'ye verilebileceğini düşünenlerin sayısı da az değildir. İki aktris oyuncu olarak ve fizik bakımından iki kız kardeştir. Dolayısıyla, *Sans-Souci Yolcusu*'nda Romy'nin yerini dolduracak oyuncu konusunda ilk akla gelen ismin Hanna Schygulla olması hiçbir biçimde şaşırtıcı gelmez.

Jacques Rouffio bu tür düşüncelerden uzaktı. O her şeyden önce Romy'yi korumak istiyordu ve açık ve sert bir tepki vermişti: "Romy yoksa ben de yokum." Rouffio güçlü bir karakterden ziyade namuslu ve dürüst bir insan gibi cevap vermiştir. *Sans-Souci Yolcusu* projesinde Romy Schneider'in payının ne kadar büyük olduğunu herkesten çok iyi biliyordu. Ona kitaptan söz etmiş olan Romy'ydi, sinemaya aktarılmasını o istemişti, bu işe gönlünü ve filmin çekilmesi için şöhreti ve tanınmışlığıyla bütün ağırlığını koymuştu. Bu savaşın ruhuydu o. Şimdi büyük bir darbe yemiş olduğu sırada batıp gitmesine göz yumulamazdı, kurtulması için beklediği sopayı ona uzatmamak olmazdı. Şöyle devam eder Rouffio:

Romy Schneider, *Üniformalı Kızlar* (1958) filminde.

Raymond Danon'la tekrar görüştüm ve ikna ettim onu. Duyarlı ve insancıl biridir. O kadar çabuk ve kolay karar veren biri değildir kesinlikle. Gerçekten de şirketinin banka hesaplarından başka bir şey düşünmeyen bir yapımcı adına zor bir durum söz konusuydu. Filmden vazgeçse sigorta bütün zararları karşılıyordu ve yatırdığından fazla para alıyordu. Hiçbir şey yapmadan ve hiç risk almadan. Buna karşılık, bu işe Romy'yle girerse şirketler onu sigortalamak istemediklerinden hayatının en büyük riskini alıyordu.[13]

Çekimler sırasında oyuncusunun başına bir şey gelmesi, şu ya bu sebeple çalışmaları sürdürememesi (birçok sebebi olabilirdi bunun!). Raymond Danon bu koşullarda her şeyini yitiriyordu. Romy Schneider'den kaynaklanan gecikmeleri tazmin etmeyecekti sigorta. Yani, Danon *Yolcu*'ya yatırım yapma tercihiyle haftalarca ip üstünde yürümeye hazırlanıyordu. Her an kopabilecek bir ip üstünde.

Grubun ilk Berlin seyahati Ocak 1981'de gerçekleşmişti. İki kez ertelenen çekimler Mayıs 1981'de başladı. Bütün ekip yeniden biraraya gelmişti ve hazırdı. Romy çalışma arkadaşlarıyla bu-

13) Bkz. Raymond Daron'un anlattıkları, Bölüm 13, s. 117-121.

luştu Berlin'de. Onun gözünde çok şey ifade eden bir kent. David orada doğmuştu, Romy hayatının en mutlu, en güzel üç yılını orada geçirmişti. Kocası Harry'yle birlikte Duvar'a kesinlikle katlanamadıkları güne kadar. Oraya dönmek, yırtılmış birçok resmi yeniden görmekti. Dayanabilecek miydi, bilemiyordu.

1958'de *Üniformalı Kızlar* ve *Portrait du groupe avec dames*'ın yeni versiyonlarının çekiminden beri uğramadığı stüdyoyu yeniden görecekti. Özellikle 'ölüleri'yle randevusu vardı. David, Harry, mutluluk. Bütün bunlar yeterince dayanılmaz değilmiş gibi, bir de Almanya'yla ve Alman sinemasıyla uğraşması gerekiyordu:

> Sanıyorum bağışlamadılar beni, gidişimi hiçbir zaman bağışlamayacaklar. Onları terk etmiş olmama kızıyorlar.

Aradan çok uzun zaman geçmişti. Parlak genç kız kendisini bir sinema prensesinin 'yemesi'ni istemiyordu. Sissi'nin yerini Romy'ye bırakması gerekiyordu. Hem sonra büyük aşk gelip çatmıştı. Alain Delon'du bu aşkın adı ve bütün güzel öykülerdeki gibi her şeyi alıp götürmüştü.

8
HAYAT TUTKUSU

Romy hâlâ prensesti ve kalbi fethedilmeyi bekliyordu. İnsanın her şeye sahipmiş gibi göründüğü ve esas gerekli olan şeye sahip olmadığı için hayatını fazla anlamlı bulmadığı dönemlerden biri.

> İşte böyle bir anda çıkageldi Alain Delon. En küçük ayrıntısına kadar hatırlıyorum.[14]

Romy rahat hayatını alt üst edecek karşılaşmayı anlatırken, beklenmedik ve aniden gelişen bir olay olarak açıklıyordu bu durumu. Haksız da değildi.

---

14) *Quick*, Nisan 1965: Romy Schneider bu yayın organının peş peşe çıkan üç sayısında hatıralarını anlatmıştır.

Öncelikle basit bir film projesi söz konusuydu. Arthur Schnitzler'in *Libelei*'sinin sinemaya uyarlanması ve bir Fransız yapımcıyla imzalanan kontrat.

> Paris uçağındaydık. Yapımcılar partnerim için havaalanının salonlarından birinde basın mensuplarıyla bir görüşme ayarlamışlardı. Yürüyen merdivenin başında çok yakışıklı, saçları özenle taranmış, kravatlı, genç bir adam gördüm. Son moda takım elbisesiyle kusursuz bir tipti. Alain Delon'du bu genç adam. O İngilizce bilmiyordu, ben de Fransızca bilmiyordum. Aracıların yardımıyla, anlaşılmaz, karmakarışık bir dil konuşuyorduk ikimiz de. Gerçek Alain'i tanımayı ancak Paris'te öğrendim. Bir deli. Blucinli, kısa kollu gömlekli, saçları darmadağınık, çok hızlı konuşan bir çocuk. Bir spor arabanın direksiyonunda, bütün Paris'i deli gibi kat ettikten sonra stüdyoya geç gelen bir vahşi. Hakkında çok tuhaf şeyler anlatılan bir Alain. Her zaman tahammül edemiyordum ona. Sürekli bir savaş hali yaşıyorduk. Tartışmalarımız, kavgalarımız unutulmaz olaylardı. Jean-Claude Brialy bizi yatıştırmak için elinden geleni yapıyor ama başarılı olamıyordu. O yıl sinema balosu Brüksel'de yapıldı. Alain'le birlikte Belçika başkentine giden trene bindim ve ilk kez kavga etmedik. Hatta biraz oynaştık galiba. Trenden indiğimde annem gözlerini bana dikti. "Tanrım, seni de tavlamayı becermiş!" diye haykırdı. O akşam ailemle resmen kavga ettim.[15]

Bu sadece bir başlangıçtı! O dönemde Romy'nin hayatında, sadece üstündeki müthiş otoritesiyle namus bekçisi anne Magda yoktur. Üvey babası Herbert Blatzheim, takma adıyla Daddy her şeye karışmaktadır. Kızı üstünde mutlak otoriteye sahip gerçek bir baba gibi.

Daddy Blatzheim'le yaşanan ne duygusallık ne de Ödipal bir trajedidir. Onun açısından önemli olan sürekli para gelmesidir ve bunun *olmazsa olmaz koşulu*, Romy'nin daha uzun bir süre masum ve ulaşılmaz, bâkire prenses imajını korumasıdır. Halk Sissi'yi sevmektedir, Sissi olarak kalmalıdır!

Horst Buchholz'la birlikteyken burnundan getirmiştir kızının. İki genç arasındaki geçici flört ilişkisini otoriter ve müdahaleci

15) *Quick*, Nisan 1965.

Romy Schneider ve Alain Delon, ilk defa *Christine* (1958) filminde tanışırlar.

bir tavırla engellemiş, bu temiz ve saf aşkı yok etmek için elinden geleni yapmıştır. Planları ve hesaplarında Sissi'nin bir sevgiliyle afişe olması yoktu: O zamana kadar son derece randımanlı gözükmüş bir kariyeri yok edebilecek bir eğilimdi bu. İleri sürdüğü savlarla sonunda tatmin sağlayacak ve davetsiz misafiri -Horst Buchholz- kesinlikle uzaklaştıracak ve bu arada Romy'ye tiyatrovari, tuhaf, acınası ve anlamsız bir laf edecektir: "Ya o, ya ben."

Aradan kısa bir zaman geçer. Romy yaşında biri için olgunluğa giden yolda bir ay, üç aya denk düşer. Alain Delon'la flört ettiği sırada yeniden bir aile tavsiyesi karşısında kaldığında ve bu yeni davetsiz misafiri aklından çıkarması istendiğinde iyi kötü direnebilmiştir. Daddy Blatzheim gene tehditkâr bir tavır içindeyken Magda daha çok alaycı bir tavrı benimsemiştir. Ortalık çabuk kı-

zışır, çünkü Romy yeni bir silah edinmiştir: kibir ve küstahlık. 'Zorbaları'nın silahlarını ellerinden alabileceğini hisseder böylece.

Büyük balo ertesi akşamdır. Genç kadın ailesiyle birlikte Almanların bulunduğu bir masada oturur. Alain Delon ise biraz ötedeki bir masada, birkaç Fransızla birliktedir.

> Alain beni dansa kaldırdı. Dans ederken masasında oturmamı rica etti. Ama ben o sırada uslu bir küçük kız gibi görüyordum kendimi hâlâ: Tekrar ailemin yanına gittim. Bir yudum şampanya içtim ve düşündüm. Birdenbire bu vesayetin bitmesi gerektiğini anladım. İçimde bir şeyler isyan etti.[16]

Magda ve Daddy öfkelenirler ama bu kez amaçlarına ulaşamayacaklardır. Magda çekimler sırasında, ara verildiğinde kızının dekorların arkasında yakışıklı Alain'i öptüğünü görünce küplere binecektir. Sonunda gazetecilerin her şeyi öğreneceklerinden endişe etmektedir. *Christine*'in çekimlerinin bitmesinden önce, Romy'nin Alain'e keşfettirdiği muhteşem Viyana'sında herkes öğrenmiştir durumu. Romy'nin benimsemiş olduğu yeni, anarşist tavır içinde hiçbir şeyi değiştirmez bu.

Belli bir sınırı aşmıştır artık ve geri dönmesi söz konusu değildir; güzel bir aşk hikâyesinin ikinci kez sessiz sedasız engellenmesine karşı suskun kalmayacaktır. Sissi büyümüştür artık ve sevdiği erkek uğruna dövüşmeye hazırdır, çünkü Delon'u sever, kesindir bu. Daha sonraları şöyle diyeceği kadar:

> Ondan önce hiçbir şeyden haberim yoktu. Hayatımı yönlendiren erkek olmuştur. Hayatıma yeni bir yön vermiştir.

Çekimler bittikten sonra Alain'i uçağın kapısına kadar geçirir. Alain Paris'e uçacaktır, Romy mahvolmuş gibidir yeniden, çok iyi bildiği o yalnızlık duygusu iliklerine işlemiştir. Alain de onun kadar heyecanlıdır ve ağlayacakları korkusuyla tek kelime etmezler birbirlerine. Alain bir mektup uzatır Romy'ye. Romy hiçbir şey söylemeden mektubu kalbinin üstüne koyar. Genç kadın oteldeki odasına döndüğünde gözyaşlarına boğulur, iki gün boyunca olduğu yerde kalakalır. İçine düştüğü boşluktan kurtulduğunda al-

16) *Quick*, Nisan 1965.

mış olduğu karar güç verir ona. Daha da ötesi: Almış olduğu karar iş açacaktır başına, farkındadır bunun, ama sorumluluğunu üstlenecektir ve ilk kez sekreteri Charlotte'a açar durumu: Romy, Orly'ye uçup sevgilisine kavuşacaktır!

> Alain'in gidişinden sonra ben de Köln'e gidip yeni bir çekime kadar evde dinlenecektim biraz. Düzenli bir burjuva hayatı, bundan daha normal bir şey olamaz: dinlenme, rahatlama, gezinti, el yazısıyla kaleme alınacak mektuplar, okunacak mektuplar ve senaryolar. Yapamadım. Köln uçağına binmedim ve Paris uçağına bilet aldım. Uçak Orly'ye iner inmez Alain'e telefon ettim, geldiğimi haber vermek için. Yaptığım işin gerçek anlamını ancak telefonu kapattıktan sonra kavrayabildim. Özgürdüm artık, zincirlerimi kırmıştım. Beni ailemle birlikte yaşadığım eve bağlayan palamarları kesmiştim. [...] Köprüleri atmıştım, annemin ve üvey babamın etkisinden kurtulmuştum. Buna rağmen içimde huzur yoktu, iki dünya arasında kalmıştım: kaçtığım, kurtulduğum, mükemmel, düzenli, kapalı, sınırları belli, sürekli öğütlerin verildiği burjuva dünyası... ve yeni girmiş olduğum dünya. Tiyatroları, entelektüel filmleri, büyük yönetmenlerin cüretli projeleri... paraya önem vermeyen müthiş özgür bir gençliğin Paris'i. Bu parlak dünya beni hem çekiyor hem ürkütüyordu.[17]

Ne ki, ailesinden kopan Romy'nin Fransa'da başka bir aile bulduğu söylenemezdi pek. Romy ilk aylarda çok belli olan durumu görmezden gelmek için çaba harcamış olsa da, onu Alain Delon'dan ayıran birçok şey vardır. Aşkın onun gözünü kör ettiğini söylemek kolay değildir o kadar. Gerçek şu ki, Romy kendini kör etmek için bu aşktan yararlanmıştı. Kendiliğinden, doğal olarak, içgüdüleriyle, sokaktan gelen bir genç aktörle ailesi de oyuncu olan soylu bir star arasındaki uçurumu görmek istememiştir. O zaman önemsemiyordu bunu: Önemli olan, fiyaskoyla bitecek olsa da bu aşkın Romy'nin bir başkası olmasına yardımcı olmasıydı.

Değişimin bedelini hesaplamamıştı hiç şüphesiz. Onu uzun zamandan beri sahiplenmiş olan Almanya, gidişini bağışlamaya-

17) *Quick*, Nisan 1965.

Romy, annesi Magda ve üveybabası Hans-Herbert Blatzheim bir davette.

caktı kesinlikle. İyi niyetle bakıldığında bir kaçış, kötü niyetle bakıldığında terk etme olan gidiş. Almanlar, Romy'nin karanlık bir Fransız uğruna kendilerine ihanet etmiş olduğunu asla unutmayacaklardı. Kendi vatanında ona her şey sunulmuşken, o bu karanlık Fransızın ülkesini tercih etmişti. Tabii Almanların unuttukları bir şey vardı bu arada.

Romy Almanya'dan ayrılmaya karar verdiği sırada bütün Almanların gözünde o kadar saf ve temiz biri değildir. Henüz yirmi yaşındadır ve yirmi film çevirmiştir ve hepsi de başarılı filmlerdir. Ama Almanya'ya da başka yerlere de yeni sinema dalgası gelmektedir. Doğal olarak *Sissi*'nin de içinde yer aldığı 'geleneksel sinema'yı silmek isteyen çok sayıda genç yönetmen ortaya çıkmıştır. Romy eleştirilere boğulur. Çok genç olduğundan, kaçınılmaz biçimde yaralanır bu eleştirilerden. Kendisine niçin çattıklarını, ni-

çin 'çok kötü bir oyuncu' gibi görüldüğünü anlamaz. Onu 'pembe şeker' olarak adlandırmak acımasızlık ve bir bakıma varlığını inkâr etmekti. Romy anlayamaz bütün bunları, çünkü kendi kişiliğinin, niteliklerinin ya da kusurlarının ötesinde, bütün devrimlerde görüldüğü gibi bir sembole saldırılmaktadır. Gene acı çeker, pişmanlık duymadan çekip gider ve Paris'e bir star olarak değil, komplekslerle dolu biri gibi varır.

Sonunda çevirdiği bütün filmlerin kötü olduğuna, kendisinin de çok kötü bir oyuncu olduğuna inanır ve gazetecilerin bu dönemle ilgili sorularını cevaplamayı reddeder. Romy Almanya'dan ayrıldığında, savaşı unutmayan ve Almanya'nın *über alles* (her şeyin üstünde) olduğu bir dönemin nostaljisi içinde yaşayan birçok Alman ya da Avusturyalının yaraladığı biriydi; onların gözünde, ülkeyi terk etmek ihanettir. Bu arada sesleri pek fazla çıkmasa da Romy'nin gidişini hararetle alkışlayanlar bulunmaktadır. Onunla aynı yaşta, aynı kuşaktan olanlar... genç kuşak... Nazizm göndermelerine, aşırı milliyetçiliğe ve bu tür şeylere tahammül edemeyen kuşak. Onlara göre, Romy'nin gidişi cesur bir davranıştır.

Romy, Alain'in Messine caddesindeki evine yerleşir, Fransızca öğrenir, dostlar edinir, -içten içe kendisine öfkelenmekle birlikte, onunla ilişkiyi sürdürmekten çok mutlu olan- ailesiyle barışır, özellikle kendisi farkında olmasa da bir erkeğin eşi olmayı ve yavaş yavaş onunla birlikte yaşamayı öğrenir.

22 Mart 1959'da, Lugano gölü kıyısındaki villaları Morcote'da resmen nişanlanır Alain Delon'la. Kanıtı, aşk ilişkilerinin çok iyi gitmesi midir? Daha çok, Daddy Blatzheim'in yeniden ipleri eline almasıdır. Bu nişan törenini düşünmüş olan kesinlikle odur ve bu organizasyonla yok edemedikleri şeylerden mutlaka yararlanmanın bir yolunu bulan insanlardan biri olduğunu kanıtlamıştır. Romy'nin Alain'le ilişki kurmasını istememişti, fakat engelleyemedi bu ilişkiyi ve o zaman kontrolü elinden kaçırmamak için bir hamle düşündü. Olayla birinci derecede ilgili Romy bile, Mart 1959'da neler olup bittiğini gerçekten anlayamadı hiçbir zaman:

> Annem ve üvey babamla, Lugano yakınlarındaki villamızda, Marcote'ta yeniden biraraya geldik. Hans Herbert Blatzheim, Alain'le

ilişkimi açıkça kabullenmiş gözüküyordu. Buna karşılık annem gerçeği ve görünüşü hiçbir şeyin değiştirmesi mümkün değilken kendince birtakım düzenlenmeler yapılmasını istiyordu. Üvey babam bu yüzden karar vermişti 'nişan töreni yapılması'na. Lugano'ya ayak basar basmaz haber verdi: "Yarın nişan töreniniz var, basına haber verdim, Alain de geliyor."

Daddy'nin Alain'i böyle bir tiyatroya razı etmek için ne gibi savlar ileri sürmüş olduğunu bugün bile bilmiyorum. Çok düşündüm ama bulamadım sebeplerini. Burjuva karşıtı bu Fransız, hangi gerekçeyle kabul etmişti bu komediyi oynamayı? Onu çok iyi tanıdığımı sanıyordum ve 22 Mart 1959'da son ana kadar şüpheliydim geleceğinden. Ama geldi. Nişan töreni yapıldı, aile fotoğrafçıların objektiflerine birlik görüntüsü verdi, herkes ölümsüz laflar etti.[18]

Yaklaşık kırk yıl sonra, bir uşak zorba tarafından düzenlenen gerçek-sahte nişan töreninin sahnelerine bakıldığında, zavallı Romy Schneider'in sürekli tuzağa düşürüldüğü anlaşılıyor.

Nitekim kendisi de aynı sorunun cevabının peşindedir: Burjuva karşıtı, evlilik kurumuna ve her türlü geleneksel kuruma düşman 'nişanlısı', nasıl olmuştu da nişan töreni yapılmasına razı olmuştu? Romy bu sorunun cevabını vermekten korkmuştu belki ama bu cevabı bildiğine hiç şüphe yoktu: İsyankâr, proleter Delon sonuna kadar gitmek istiyor ve sevdiği kadından huzur içinde nefret etmesini sağlayacak kanalları ele geçirmek istiyordu. O sırada onu yıpratan iç savaş çok karmaşık, çok belirsizdi ve yolunu çizmesi için erkendi daha. Ama kısa bir süre sonra bu acayip nişan töreni kadar sıkıntı verici durumların birikmesiyle Romy'ye karşı yeteri kadar silah olacaktı elinde ve ondan rahatça nefret edebilecek, onu hiç pişmanlık duymadan aldatabilecek ve hiç acımadan terk edebilecekti. Ve sonunda aşk bitecekti.

Romy Schneider bunu çok iyi anlamıştı sonunda, ama çok geç kalmıştı ne yazık ki. Bu dönemden söz ederken, Alain Delon'un kendisine karşı hissettiği sözde aşkın oldukça klasik bir imajını yansıtıyordu:

18) *Quick*, Nisan 1965.

Romy Schneider ve Alain Delon.

Alain'le aramda, kitabında şöyle anlattığı bir dünya vardı: "Romy benim en nefret ettiğim sınıfa mensuptu. Bu onun suçu değildi ama yazık ki o sınıfın yoğurduğu bir insandı. Yirmi yıl boyunca kendisine zorla aşılanmış şeyleri ben beş yılda silip atmayı nasıl başarabilirdim? Ben nasıl iki, üç, hatta dört farklı Alain Delon isem, o da iki farklı Romy Schneider idi. Dünyada her şeyden çok sevdiğim Romy ve en çok nefret ettiğim Romy."

Romy kendisi için de rahat bir tavırla şu yorumu yapıyordu:

Ben de aşağı yukarı böyle bakıyorum olaylara. Hiç kimse kendisinden başkası olma gücünü gösteremez. Hiç kimse çocukluğundan başlayarak, kendisine zorla kabul ettirilen alışkanlıklarından kurtulamaz. Alain de ben de başaramazdık bunu ve dolayısıyla ilişkimizin sonu, daha işin başında belli olmuştu. Sadece henüz farkında değildik durumun -ya da farkında olmak istemiyorduk-, en azından ben farkında değildim.[19]

Nişan töreninden sonraki dört yıl, sekiz ay ve yirmi dört gün içinde Romy her şeyden habersiz gibi davranacaktır. Yirmi beş ya-

19) *Quick*, Nisan 1965.

şına geldiğinde, kendisiyle ve bir felakete dönüşmüş olan hayatıyla baş başa kalınca, bir yeniden doğuşla arasına giren yılları yeniden saymaya başlayacaktır.

Olayların gelişmesini hiç kimse fark edemedi. Hiç kimse ihtimal vermedi olacak olanlara. *Christine* gösterime girdi, ilgi görmedi. Daha sonra uzun süreli kontratlarla peş peşe birçok film çekmek gerekti. *Mademoiselle Ange, Die Schöne Lügnerin* (Kongre Eğleniyor), *Katia*. Bu filmler hiçbir şeyin değişmemiş olduğu izlenimi uyandırdı onda. Gene bütün yapımcıların kavga ettiği Romy'ydi. Ama sonrasında hiçbir şey olmadı ve artık hiçbir şey olmayacağını anlayabilmek için büyücü olmaya gerek yoktu: Öç almak isteyen ve kinci Almanya onu 'kara liste'ye almıştı, Fransa'daysa gösteri dünyasını aktris olmaktan ziyade, Alain Delon'un nişanlısı olarak ilgilendiriyordu. Aşk dolayısıyla seçmiş olduğu ülkede, kendi adıyla yaşamıyordu!

> Benim sanatçı olarak yeteneğim kabul edilmiyordu. Yeni doğmakta olan star Alain Delon'un parlak ve çekici sevgilisi olarak görülüyordum. Alain filmden filme koşuyordu. Ben uslu uslu evde oturuyordum. Sayfa çevrilmişti: Ben Alain'i tanıdığımda mesleğe yeni başlamıştı ve umut veren bir oyuncuydu, oysa ben başarıdan başarıya koşan bir oyuncuydum. Elysée-Matignon'da ünlü yönetmenlerle görüştüğümüzde projeleriyle ilgili olarak Alain Delon'la konuşuyorlardı. Benimle de ara sıra dostluk çerçevesi içinde sohbet ediyorlardı. Alain'in her yeni başarısı, her yeni kontratı gitgide daha fazla öfkelendiriyordu beni. Ben de aktristtim ve çalışmak istiyordum. Hayatımda ilk kez başkasının başarılarını kıskanıyordum.[20]

Alain'in de tavrı değişmiştir ona karşı... hisseder bunu. Alain'le tanıştığında bir stardı Romy ve Alain'in ona duyduğu aşkta, hayranlığın ötesinde kendisini çok yukarılara taşımak da vardı. İki yıl sonraysa Alain yukarıdadır, kendisi düşmüştür. Alain aynı gözle görmemektedir onu artık ve ne kadar hüzün verici olsa da bu yüzden kızamamaktadır kendisine.

---

20) *Quick*, Nisan 1965.

Romy depresyonlar geçirirken, Alain en ünlü yönetmenlerle zaferden zafere koşar: René Clair *Kızgın Güneş*'te (1960) şahane bir rol vermiştir ona, Visconti'yle *Düşman Kardeşler*'i (1960) ve *Leopar*'ı (1963) çeker, Michelangelo Antonioni ise *Batan Güneş*'in (1962) yıldızı yapar onu. Üstelik, o yıllarda Alain Delon'un kariyerini zenginleştiren çok iyi filmlerden ve popüler başarılarından söz etmiyoruz burada.

Aktör de aralarında belli bir mesafe oluşmaya başladığını hissetmektedir. Delon, Visconti'yle kurduğu yakınlıktan yararlanarak, üçünün yer alacağı iddialı bir proje atar ortaya: 29 Mart 1961'de Théâtre de Paris'nin kuruluşu, John Ford, Luchino Visconti ve başrollerde Romy Schneider ve Alain Delon'la birlikte *Dommage qu'elle soit une putain* (Yazık ki Fahişe) filmidir bu proje. Romy önce biraz çekinir; hiç tiyatro sahnesine çıkmamıştır. Ama Delon çok istekli davranır ve Visconti de ikna eder kendisini, razı olur sonunda. Yeniden öğrenci olur, sahne dilini öğrenir, diksiyon ve fonetik çalışır, korkularını yener ve genel provada başarılı olur ve... prömiyer arifesinde ani bir apandisit kriziyle yatağa seriliverir!

Beş gün hastane, on gün nekahet ve yeniden Paris gösteri dünyasıyla çok önemli randevu:

> Yanaklarımın ve yüzümün renkleri değişiyordu, karnımı özenle ve çok dikkatli biçimde sarmışlardı ve karnımdaki bu bant çok rahatsız ediyordu beni, çünkü sahnede hareket etmem, atlayıp, zıplamam gerekiyordu ne de olsa. Çok sinirliydim, hiç bu kadar sinirli olduğumu hatırlamıyorum. Salonda kimlerin bulunduğunu bana özellikle söylememelerini istedim ama bir meslektaş bozdu bu suskunluğu. Deliye döndüm. Herkes gelmişti: Ingrid Bergman, Anna Magnani, Jean Marais, Jean Cocteau, Curd Jürgens, Shirley Mac Laine, Michèle Morgan, ünlü Fransız yönetmenleri, çok sayıda oyuncu ve tabii annem ve erkek kardeşim. Bir eleştirmen, gecenin atmosferini şöyle özetledi: "Romy Schneider zafer kazandı. Seyirciler, cerrahın bıçağından yeni kurtulduktan sonra taptığı kardeşinin bıçağının altına cesaretle yatan kadını hararetle alkışladılar. Rahatlık, alaycılık, gençliğin verdiği canlılık, masumiyet, güzellik, sevecenlik... bütün bunları sergiledi Romy." Sonuçta büyük bir başarıydı bu, güçlükleri

Vittorio DeSica'nın Sophia Loren'le, Federico Fellini'nin Anita Ekberg'le, Luchino Visconti'nin Romy Schneider'le çektiği üç bölümlük *Boccaccio 70* (1961) filminin afişi.

Romy *Boccaccio* 70'de.

> yenmek amacıyla haftalarca süren bir mücadelenin ödülü, ama aynı zamanda reddedilmiş olmanın verdiği umutsuzluk ve kıskançlık.[21]

Yazık ki bundan sonra başka zaferler için uzun bir süre, çok uzun bir süre beklemek gerekecektir. Kan ter içinde kalmış olan Alain, onu kucakladıktan sonra kendilerini seyreden bütün oyuncuların bakışları önünde haykırır:

> Bugün Paris'in kraliçesi o, benim kraliçem!

Romy çölü gerçekten geçtiğini sanır. Oysa henüz başındadır yolun; daha ağır başka kederler gelecek ve ruhunu kemirecektir bunlar.

Yönetmen Luchino Visconti'yle birlikte bir skeç film olan *Boccacıo 70*'in ikinci bölümünü çeker ve bütün eleştirmenler daha olgun, kendine daha çok güvenen bu aktrisin yeteneğine

21) *Quick*, Nisan 1965.

övgüler yağdırırlar. Ama tiyatro performansını selamlamış olan komplimanlardaki gibi bu yeni bravolar da boşlukta çınlar. Romy en azından birkaç ünlü yönetmenin başarısını selamladıklarına dair bir işaret bekliyordu. Varlığını unutmuşlardı sanki bu yönetmenler.

Louis Malle'in eski asistanı Alain Cavalier, ilk filminde (*Le Combat dans l' le* [Adadaki Savaş]) güzel bir rol verir Romy'ye; Romy daha sonra düşük bir ücretle Fransa'da turneye çıkar: Çehov'un *Martı*'sında kadın kahraman rolünü üstlenir. Yolculukların sonu gelmez. Tren, otobüs, sahneler dar, kentler karanlık, seyirciler de genellikle basittir ama önemsemez bunları: Oynar, mesleğini ve tutkusunu yaşar, sahnedeyken kimsenin kendisini artık beyazperdede görmeyi düşünmediğini unutur ve özellikle, özellikle hâlâ çok fazla rahatsızlık veren Sissi'den uzaklaşır. Orson Welles'le *Dava*'da on gün birlikte çalışır. Anthony Perkins, Jeanne Moreau ve Elsa Martinelli'yle oynar, daha sonra Londra'da iki hafta çalışır; Amerikan yapımı bir film olan *Zaferin Bedeli*'nde önerilen küçük bir rolü kabul etmiştir. Ertesi yıl, 1963'te büyük Otto Preminger'den bir öneri gelir: *The Cardinal*'de oynayacaktır. Alman gazetesi *Hamburger Abendblatt*'ın alçakça bir gözleminde belirtildiği gibi, Romy bu filmde baş kadın rolündedir ama o kadar önemli bir rol değildir bu. Görüldüğü üzere, Alman 'dostlar'ı kariyerini ve en küçük faaliyetini bile dikkatle izlemektedirler. Hatta sanki ona güzel bir sopa çekmek ve kendisini şöhrete kavuşturan ülkesini terk etmekle ne *büyük* bir yanlış yaptığını hatırlatmak için fırsat kollamaktadırlar.

Almanlar istesin istemesin, *The Cardinal* onun mesleğinde ve kadın olarak hayatında önemli bir tarih olacaktır. Öncelikle Otto Preminger'in iltifatları söz konusudur:

> İyi bir oyuncu. Romy'yi tanıyorum. Viyana'da bir yaş gününü birlikte kutladık. Yirmi bir yaşına girdiği gün. Büyükbabasını, büyükannesini tanıyorum. Romy onların bütün yeteneklerini almış ve bunlara kendinden bir şeyler de eklemiş. Onunla tanışmadan ve çalışmadan önce müthiş yeteneğini değerlendirecek durumda değil-

Dava'da (1962) Leni karakterini oynayan Romy Schneider, Anthony Perkins'le.

dim. Muazzam bir muhakeme yeteneğine sahip, değişen koşullara uyum sağlama konusunda da eşsiz biri.

Romy özellikle babasıyla birlikte bir filmde oynama zevkini tadacaktır. Gerçekten de Wolf, kızıyla bir film setinde buluşma zevki adına küçük bir rolü ve küçük bir ücreti kabul etmiştir. Magda da oradadır ve Romy yirmi dört yaşında, babası ve annesiyle birlikte olmanın zevkini çıkarır! "Ailemi ilk kez bir arada görüyordum," diyecektir daha sonra, Mart 1963'ün bu parlak günlerinden söz ederken. Çekimler Boston ve Hollywood'da başlamış, Roma'da, daha sonra Casamari manastırında devam etmiş, Nisan 1963'de Avusturya'da, Viyana'da sona ermiştir.

Romy, Avusturya'daki çekimlerden yararlanarak babasıyla sık sık görüşme imkânı bulmuştur; hiçbir zaman elde edemediği fırsatı yakalamıştır ve sebebi de bellidir bunun. Gündüzleri, 1933'te Naziler tarafından işgal edilen Avusturya'da yaşayan ve duyduğu sevgi yüzünden bir papazı işinden etme tehlikesini göze alan bir kadını canlandırır. Akşamları, geceleriyse çocukluğuyla hesaplaşır. Yeniyetmelik döneminde kafasını kurcalayan bütün soruları yöneltir babasına:

"Niçin bizi bırakıp gittin?"
"Öyle icap ediyordu."
"Niçin benimle ilgilenmedin?"
"Ben çocuk sahibi olacak biri değildim..."

Wolf hafif bir adamdır ama hain değildir. Sırt çevirmez. Kızının sorduğu her sorunun cevabını verir, içini yakan soruların bile.

"Yokluğun her şeyi değiştirdi, biliyor musun bunu?"
"Biliyorum. Senin ve kardeşinin acı çektiğinizi bildiğim için ben de uzun süre acı çektim. Ama çok karışık bu işler..."
"Bunları bir açıklama gibi söylüyorsun."
"Söyleyecek başka bir şeyim yok. Hayat karmaşık, sevgilim..."
"Doğru değil!"
"Hayat da doğru değil."

Sonra bitecektir her şey. Romy babasıyla kesinlikle barışacaktır –sadece rüyalarında göreceğini bildiği babasıyla.

Birkaç ay sonra film gösterime gireceği sırada basının sorularına cevap vermek zorundadır. Babasıyla yeniden buluşmasının hikâyesi herkesi ilgilendirmektedir ve 19 Aralık 1963'te Paris Operası'nda düzenlenen gala gecesinin ertesinde kendisine yöneltilen soruyu, konuyu kesinlikle kapatan bir açıklıkla cevaplandırır:

> Çocukluğum? Yeter artık, bitti! Hiçbir şeyi değiştirmek mümkün değil artık... unuttum!

On sekiz yıl sonra, babasının ölümünden çok sonra, kendi ölümünden on üç ay önce dönecektir bu konuya.

Daha önce söylediğimiz gibi, Alman basını Romy'ye verilen önemsiz ve küçük rollerle alay etme eğilimindedir daha çok. Bununla birlikte, bazı gazeteciler daha objektif davranmayı bilirler ve onun aşama kaydettiğini kabul ederler. Sözgelimi, 18 Ocak 1964 tarihli *Frankfurter Allgemeine Zeitung*'da şöyle bir yazı okumak mümkün olabilmiştir:

> Romy bir zamanlar, kendisine gösterilen ve kaçınılması mümkün olmayan bir kader gibi acı veren çocuksu ve yavan ilgiyi, Fransızlarla canlı ve yoğun bir işbirliği durumuyla uzlaştırmayı biliyor artık.

Orson Welles ve Otto Preminger, Visconti'nin izinden giderek birlikte çektikleri her filmden sonra verdikleri bütün demeçlerde Romy'yi Avrupa'nın en büyük umudu olarak göstermişlerdir ama bilanço gene de zayıftır.

Romy daha kötü bir duruma düşmemek için, işsiz kalmamak amacıyla Columbia'yla yedi yıllık bir sözleşme yapar. Buna göre yedi film çevirecek, her film için 1 milyon dolar olacaktır. 1963 sonbaharında sekiz kişiden oluşan yardımcıları ve hizmetçileriyle birlikte, Hollywood'un gözde semti Beverly Hills'de lüks bir villaya taşınır.

Alain'le geçici ayrılığı trajik değildir, ona acı vermez. Birliktelikleriniin bir yanılsama üstüne kurulduğunu ve her an sallanmaya başlayacağını görmemek için Romy gibi kör olmak gerekiyordu. Genç kadın âdeta yanılgısının içine daha beter batmak isti-

Romy, Alain Delon'la.

yormuş gibi, birkaç yıl önce bestelediği ve ezberlediği mutlu aşk dersini okumaya devam eder: Sevdiği insanla birlikte yaşamaktadır, evliliği ve çocukları düşünmenin bir anlamı yoktur; her halükarda evlilik sözleşmesi bir kâğıt parçasından başka bir şey değildir; yakında gene biraraya gelecekler, köpekleri ve plaklarıyla el ele, huzurlu geceler yaşayacaklar ve saat dokuzda yatacaklardır. Romy aşk hayatının düşleri içindedir kesinlikle, çünkü herkese karşı çıkarak kendisi yapmıştır bu seçimi, çünkü kariyerinde yıllardan beri bu seçimin bedelini çok ağır ödediğini bilir. Terk edilmiş hissetmektedir kendini. Hiç değilse doğru bir gerekçesi olsun bunun, diye düşünür: başarılı olmuş bir aşk.

Ama Amerika Birleşik Devletleri'nde *Good Neighbour Sam*'in çekimleri sırasında kulağına bazı dedikodular çalınır. Alain aldatmaktadır onu. Kendini koyvermez, sesini çıkarmaz. Avrupa'ya döndüğünde Madrid'de bir film çevirmekte olan Alain'le buluşacağını düşünür. Alain pek oralı olmaz: Yoğunlaşmaya ihtiyacı vardır. Romy anlayışla karşılar durumu, ama nişanlısının basında düzenli biçimde çıkmaya başlayan fotoğrafları yüzünden endişeye kapılır. Alain bu fotoğraflarda sarışın bir genç ka-

dınla birliktedir. Hatta kimileri nişanlılıktan söz ederler –kaderin bir cilvesi!

Romy durumu telefonla öğrenmeye çalışır, Alain konuyu değiştirir, dedikodulardan, iftiralardan söz eder. Romy daha sonra iki kez görecektir Alain'i ve hiçbir şey değişmemiş gibi sarılacaktır ona. O, sonsuza kadar sevdiği erkek olarak kalacaktır ve de onu seven erkek... en azından yanındayken.

Romy çekimler için Roma'da bulunan Alain'le orada görüşür, sonra Los Angeles'a uçar. Alain, havaalanına kadar gider onu geçirmeye. Birbirlerine sarılırlar, öpüşürler. Birbirlerini seven insanlar gibi. Daha sonraki günlerde telefonla konuşurlar. Her şeyi konuşurlar ve hiçbir şeyden söz etmezler. Her halükarda Alain Delon ile Nathalie arasında gitgide su yüzüne çıkan bir ilişki konusundaki dedikodular gündeme gelmez. Gerçekten bir şey vardıysa Alain nasıl söylemiyordu ona? Kesinlikle mümkün değildi bu ve Romy bu son umuda sarılıyordu.

> O sırada dostumuz ve her ikimizin de menajerliğini yapan Georges Beaume Hollywood'a geldi. Bir son ihtimalini hiçbir zaman gözden kaçırmadım ama bu kadar ani olacağını hiç düşünmemiştim. "Bunu size getirdim, Romy," dedi Georges. On iki ya da on beş sayfalık bir mektuptu verdiği ve son sayfaları karmakarışıktı, zor okunuyordu. Öğrendim, anladım, sonra anlamadım. Ama cevap vermedim bu mektuba. Söyleyecek bir şey yoktu. İtiraf edeyim ki aylarca acı çektim. Alain'le yaşadığım bu mutsuz aşkın sonunda kırılmış, kaybolmuş, yok olmuştum.[22]

Bu terk edişi, bu görülmemiş şiddeti Romy'den başka hiç kimse bağışlamazdı. Ama Romy her zaman bağışlamaya alışmıştı. Gene böyle bir seçim yapmak zorundaydı... insanlara hüznünü soylu bir tavırla itiraf ederek ve kendisini seven herkese birkaç ay sonra acılarının dindiğini anlatmaya çalışarak. Oysa bir kâbus dönemi açılmaktaydı önünde.

---

22) *Quick*, Nisan 1965.

9
YARAYA SAPLANAN BIÇAK

İşte, bir sabah oradaydı. Bakışları hiçbir zaman şüpheye düşmemiş olduklarını belli edecek kadar kesindi. Romy onların kızıydı. Onu korumak görevleriydi. "Berlin'de haftalar süren çekimlerin en güzel hatırası, hiç şüphesiz bütün ekibin Romy Schneider'e destek olup şaşmaz bir dayanışma örneği göstermesiydi," diyor Jacques Rouffio.[23]

Oyuncuların bencil olduğu, birbirlerini kıskandıkları, birbirlerini gerçekten sevmedikleri söylenir. Oysa bu setteki davranışlar bu iddianın tersini kanıtlayacaktı. Gösterişsiz, heyecansız, çok yakın geçmişi hatırlatmadan, ima bile etmeden. Bir kez daha doğru oynamaları gerekiyordu ve mesleğiniz de olsa her şeyin daha

23) Yazarla konuşmasından.

zor olduğu ânlar vardır. İnsanın gerçekten hissetmediği heyecanları hissediyormuş gibi gözükmesi mi daha kolaydır, yoksa yüreğini yakan heyecanları bastırması mı? Kesin olan, daha ilk günden ve kaderin getirdiği yazılı olmayan senaryoya hiç ihanet etmeden bu oyunu oynamış olduklarıdır. "Gerçekten fevkalade yüksek ahlâki sorumluluğu olan bir gruptu bu." Jacques Rouffio kesinlikle daha iyi ifade edemezdi bu durumu.

Ekim ayı geldiğinde Berlin rüzgâr ve yağmur altında titremeye başlar. Kent güzeldir... hem karanlık, hem hüzünlü görünümünü delip geçen ışıklarla donanmıştır. Yenilenen eski saray Steinberger birkaç hafta önce kapılarını açmıştır. *Sans-Souci Yolcusu*'nun oyuncularını ağırlayabilecek durumdadır. Romy kente gider gitmez ne zaman çalışmaya başlayabileceklerini sorar. Herkes anlamıştır durumu: Zaman kaybetmemekten ziyade, zamanı doldurmaktır onun derdi.

Acelesi mi vardır? Belki biraz. Ama kendisiyle, hatta hatıralarıyla yüz yüze gelmekten kaçmak için acele ettiği kesindir. Yapacak bir şey olmayınca herkesten ve kendisinden uzaklaşarak odasına kapanır. Tekstini okur, repliklerini ezberler. Uzun zamandır Fransa'da yaşamasına rağmen ana dili olmayan bu dile nüfuz edememiştir bir türlü.

Bir kez daha Rouffio'nun anlattıklarını dinliyoruz:

> İlk sabah sete gideceğimiz sırada çok zayıf göründü gözüme, korktum. Kırılacaktı sanki. Dışarıda paparazziler bekliyorlar, fotoğraf çekmek üzere Romy'nin gözükeceği ânı kolluyorlardı. Otelin yer altındaki garajına indik ve orada bekleyen arabaya binip gittik. Bizi kimse görmedi, kimse tanımadı.
>
> Her gün aynı işlemi tekrarladık. Her gün bu arabada buluşuyorduk, sessizlik teatisinde bulunuyorduk ya da hiçbir şey olmamış gibi sadece filmden söz ediyorduk.
>
> Ara sıra umutsuzluğa kapıldığı oluyordu:
>
> "Biliyor musun, Jacques, çok zor."
>
> "Evet, sen cesursun."
>
> "Ayakta kalabilecek miyim, bilemiyorum."
>
> "Senin başaracağını biliyorum."

Hiçbir şeyden söz etmemişlerdi, her şeyi konuşmuşlardı.

Herkes Berlin'deydi. 1981 yılı Ocak ayındaki ilk seyahatin ilk günlerinde gidenler: Claire Denis, Gérard Klein, Elisabeth Tavernier, Jean-Pierre Eychenne, Alain Peyrollaz... Ve ötekiler: Michel Piccoli, Gérard Klein, Dominique Labourier, Mathieu Garrière, Helmut Griem. Özellikle de on iki yaşındaki Max Baumstein'ı canlandıran gencecik oyuncu Wendelin Werner. Çocuk rolündeki bu kişi kırk yıl sonra yetişkin biri olduğunda Michel Piccoli'nin havasını alacaktır, ama o sırada Romy Schneider'in canlandırdığı Elsa'nın evlatlığıdır.

Rouffio devam ediyor anlatmaya:

> Romy ile çocuk arasındaki ilişkiler nasıl olacaktır? Bütün derdimiz ve sıkıntımız buydu tabii ki. David'in trajik sonundan çok önce seçilmişti, ama acımasız bir tesadüf sonucu ona benziyordu. On dört yaşındaki iki çocuğun genel olarak benzerliğinden biraz daha fazlası kesinlikle.

Wendelin Werner'le ilk kez göz göze geldiklerinde David'ini düşünmeden yapabilecek midir? Çocuk, canlandırdığı kahraman gibi Yahudi'dir. Jacques Rouffio'ya göre, olağanüstü zekidir. Ve müthiş duyarlıdır:

> Romy'nin yaşamış olduğu dramla ilgili olarak kimse bir şey söylememişti ona. Olayı biliyordu tabii ama kendisinden şu ya da bu şekilde davranması istenmemişti. Herhangi bir şekilde uyarılmamıştı da.
>
> Çocuk birdenbire, kendisinin Romy'nin gözünde acıyı ifade ettiğini anladı. Hiçbir şey söylemedi. Ona soğuk davrandığını hissetti ve Romy'nin de birlikteyken sıkıntılı davrandığını anladı. Hiç yakınmadı bundan: Bu çocuk her şeyi anlıyordu ve dışa vurmuyordu. Zaten acıklı olan bu film aracılığıyla daha dehşet verici ve kendisini aşan bir öykünün içine atılmıştı. Acı vermiş olmalıydı bu ona, ama filmde de hayatta da rolünün dışına çıkmamıştı kesinlikle. Oysa birçok genç aktör baskılara dayanamamıştır: Sonuçta bu çocuk, aynı yaştaki çocuğunu daha yeni kaybetmiş olan bir aktrisin oğlu rolündeydi!
>
> Romy'ye belli etmeden yardımcı olabilmek için, aynı zamanda çocuğun, çekim günlerinde daha az acı çekmesi için, arabadayken Romy'ye, "Küçükle ilgilen, bazı sahnelerin çekimi için yol göstermek gerekiyor ona," diyordum.

Bütün bunlar çok profesyonelce şeylerdi ama Rouffio'yu mutlu ediyordu. Romy'ye çocuğun sorumluluğunu aldırıyordu ve Romy hiç değilse birkaç saatliğine kendisini taciz edip, uykularında kemiren hayaletlerden kaçabiliyordu.

Romy geceleri uyumuyordu, umutsuzluklarını alkole atıyordu ve bu dertler sabahları daha ağır, daha dayanılmaz biçimde geri dönüyordu.

> Kimi zaman üç dört saatlik bir gecikmeye başlayabiliyorduk çekimlere. Çünkü Romy vaktinde gelmiyordu, daha sonra çok zorlu bir hazırlık çalışması gerekiyordu. Ama kimse yakınmıyordu durumdan. Herkes çevresinde kenetlenmişti.

Herkesin ona verebilecek bir şeyleri vardı. Michel Piccoli'yle birlikte oynadıkları altıncı filmdi bu. Bir kez daha partner olacakları söylendiğinde Rouffio şöyle demişti: "Denemeye falan gerek yok sizin için, daha önce testlerden geçtiniz, bir sorun çıkmayacaktır."

'Daha önce' olduğu gibi doğal biçimde ve hazırlığa falan gerek kalmadan başlıyordu hoş işbirliği: "Her zaman birbirimize çiçekler atarak başlarız," derdi Romy.

Sans-Souci Yolcusu'nda kural değişmemişti:

> "Çok iyisin."
> "Hayır, çok iyi olan sensin."

İlk başta "Alman" diye hitap ediyordu Romy'ye. İri atlarına bindirip, katıla katıla gülerek gidişini görmek istediğinde "Alman" diyordu ona.

Gérard Klein vardı bir de tabii ki. Elsa-Romy'nin dostu. Sonuna kadar orada kalacak olan. "İlk başta korkudan ölüyordu. Ona yardımcı olmayı yürekten istiyordum," diye anlatıyordu Romy. Daha az tecrübeli başka bir oyuncuya yardımcı olmak, onu rahatlatmak, ona sıra dışı bir replik vermeyi önermektir. Ve Romy bunu, kendisinin anlattığına göre sadece bütün yüreğiyle değil, gerçekten oynadığı zamankinden daha içten, daha kendiliğinden biçimde yapıyordu.

Piccoli'yle, Klein'la birlikte olduğu bütün bu zamanlar mutsuzluğundan çalınmış anlardı. Geceleri odasında yalnız kaldığında, kendisine takılacak ya da yardım isteyecek kimse olmadığında çok iyi farkına varıyordu bunun. Laurent Pétin geliyordu ara sıra, onu pek fazla rahatsız etmek istemeden. Her zaman yanında olduğunu hissettirmek için. Biraz kalıyor, sonra Romy'yi filmiyle, çifte kişiliğiyle, kimi zaman onu öbüründen uzaklara götüren öbür hayatıyla baş başa bırakarak kayboluyordu. Berlin'de haftalar süren çekimler sırasında iki ya da üç kez gitmiştir yanına.

Jacques Rouffio şöyle bir gözlemde bulunuyor Romy'yle ilgili olarak:

> O, hüzünle neşe karışımı bir insandı. Bizimle birlikte olduğunda şaka yapar, gülerdi, hiçbir zaman somurtmazdı. Gruba olan saygısı, acısını göstermeyi engelliyordu sanki. Ama geceleri korkunç geçiyordu muhtemelen. Sabaha karşı saat üçte ya da dörtte aradığı oluyordu:
>
> "Alo, uyandırdım mı?"
>
> "Ne var?"
>
> "İyi değilim."
>
> Biraz konuşuyorduk, ya da daha doğrusu ben birkaç dakika dinliyordum onu, sonra kapatıyordu telefonu. Benim tekrar uykuya dalmamı istediği için değil, biraz rahatlamış olduğu için.
>
> Akşamları, Berlin'deki lokantalardan birine gidildiğinde mutlaka bizimle gelmeye zorlamıyorduk Romy'yi. Onu rahat bırakmamız gerektiğine inanıyorduk. Gününe ve yaşadığı âna göre özgürce karar vermesi, istediğini yapabilmesi için. Kendisini hiçbir zaman tuzağa düşmüş biri gibi görmemeliydi. Zaten ölümcül bir tuzağın içinde debelenip duruyordu. Dolayısıyla, hiçbirimiz bir şey istemiyorduk ondan, ama o da kendisinden istenen hiçbir şeye ilgisiz kalmamıştı.
>
> Dışarıda olduğumuzda Klein her seferinde bir not bırakır, nerede olduğumuzu bildirirdi. Bizimle birlikte olmak istediğinde gelirdi ve herkes onu eğlendirmek için, güzel bir gece geçirsin diye paralanırdı. İçimizde hokkabazlıkta en yetenekli olana düşüyordu bu işler genellikle ve Michel Piccoli açık ara öndeydi bu konuda.
>
> Piccoli ona bir ağabey gibi davranıyordu; kimi zaman arkadaş gibiydiler, kimi zaman çok sevecendi ona karşı. Duygusallık ve alaycılık karışımı bir tavırla, "Eee, Alman, nasıl gidiyor bakalım?" dediğin-

Romy Schneider, *Sans-Souci Yolcusu*'nun (1982) setinde kendisine daima, yeni ölen oğlu David'i hatırlatan çocuk oyuncu Wendelin Werner'le.

de Romy'den hafif bir gülümseme koparmayı başarıyordu ve hepimiz onun hüznüne karşı küçük bir zafer kazandığımıza inanıyorduk.

Sanıyorum mutsuzluğunun bir parçasını üstlenmek istiyorduk hepimiz ve bu amaçla örgütlenmemiş olduğumuzdan çok daha dokunaklıydı durum. Müthiş bir üzüntü yayılıyordu ondan; herkes küçük bir parçasını kemiriyordu bunun.

Romy'ye herhangi bir yardımı dokunamayacak olan tek kişi Wendelin Werner'dir. Melek yüzlü çocuk. Sadece varlığı bile sürekli acısını hatırlatıyordu genç kadına. Romy'nin ona çok fazla düşman kesilmemek için yapabileceği tek şey, çocuğu görmezlikten gelmekti.

Jacques Rouffio çocukla ilgili olarak hatırladıklarını şöyle aktarıyor:

Romy için de çocuk için de zordu. Bereket, annesiyle babası yanındaydı çocuğun ve moral veriyorlardı ona. En önemlisi de, çok zeki bir çocuktu. Kariyerini sinemada sürdürmeyi denemedi. Bugün bilimci olarak araştırmalar yapıyor. Gerçek bir entelektüel, evli, aile babası. Çok iyi bir çocuktu, iyi bir insan oldu.

Çekimler ilerledikçe Romy'yle çocuk arasındaki ilişkiler biraz daha sıcaklık kazanır. Yukarılardan aşağılara doğru bir anlaşma, her halükarda ilk günlerde olup bitenlere göre muazzam bir ilerleme. Romy, en büyük mutluluklarının simgesi Berlin'e çok mutsuz olduğu bir dönemde gitmişti. Kendisine bir aşk ve bir çocuk vermiş olan kentti Berlin.

10
BABA VE OĞUL ADINA

Alain Delon onu ölü gibi bırakmıştı. Terk edilme, yıldırım gibi gelip çarpmıştır –kaçma ve kovalamayı andıran bir şiddet. Gözlerini saklaması için bir sebep yoktu artık. Aylar boyunca Amerika Birleşik Devletleri'nde kariyer yapmaya çalıştığı sırada aldatılmış bir genç kadın olmuştu. Olabilme ihtimali olan şeyi kurtarmaya çalışmak adına bilmezlikten gelmişti bunu. Bugün artık kurtarılacak bir şey yoktu, her şeyi itiraf edebilirdi kendine, hiçbir şeyin arkasına gizlenmesine de gerek yoktu. Romy birkaç hafta sonra şunları söyleyecektir:

> Ben Amerika'da film çevirirken sürekli aldattı beni. Döndüğümde Messine caddesindeki ev boştu. Küçük bir not iliştirilmiş bir gül demeti vardı. "Nathalie'yle Meksika'dayım. Dostluk duygularımla. Alain."

O zamana değin Romy'yle birlikte uyandırdığı izlenime pek uymayan bu utanmazlık şaşırtıcı gelebilirdi. Romy'nin duygularını ve Delon'dan ayrılma koşullarını böyle uluorta anlatması şaşırtıcı gelebilirdi. Tabii, kurbandı o, ona acıyabilirlerdi, ama aynı zamanda alay da edebilirlerdi onunla. Özellikle de görkemli star imajı darbe alıyordu. Birdenbire, uzun süre aldatıldıktan sonra lekelenmiş ve terk edilmiş, zavallı bir genç kız durumuna düşüyordu. Kendisine ve çevresine yalan söylemeyi reddediyordu. Utanç duygusu, terk edilme koşullarının verdiği aşağılanma duygusu. Aslında, hüznünün yanında bunlar hiç önemli değildi. Bütün ayrıntıları didikleyerek, Delon'la ilişkisini süzgeçten geçirerek ve çoğu zaman onun suç ortağı olduğunu gizlemeyerek kanıtlamak istiyordu bunu:

> İş bende bitseydi hiçbir şey vazgeçiremezdi beni ondan. Sık sık ve umutsuzluk içinde ilişkimizin gitgide bozulduğunu anladım ve bu işe bir son vermeyi düşündüm. Yapamadım. Çekimlerden dönüşlerinde her zaman havaalanlarında bekledim Alain'i. Tamam, kabul ediyorum, zaaf gösterdim, seviyordum onu, her zaman bağışlıyordum. Bu dönemle ilgili olarak daha fazla konuşmak istemiyorum. Sadece şunu söylüyorum: Hiçbir pişmanlık duymuyorum. Kesinlikle hiçbir pişmanlığım yok. Ama baştan itibaren yeniden başlayamazdım, kaldıramazdım bunu.

Kadın olarak ilk gerçek hüznünü yaşıyordu Romy. Tuhaf bir biçimde, çocukluğunun en büyük üzüntüsüne denk bir hüzündü bu: Babası, Alain Delon'dan on yıl kadar önce sessizce kaçtığında da aynı üzüntüyü hissetmişti.

Sonuç olarak, çok az şaşırtan, birdenbire gelen ve sebebi kestirilemeyen bu ayrılık eski şeytanlarına gönderiyordu onu: Ya suçlu olan kendisiyse? Kendisi ve Alain Delon'un tahammül edemediği ya da belki artık tahammül edemediği, yanındaki küçük burjuvalar. Kendisi ve çocuksu saflıkları. Kendisi ve şahane bir prenses olarak çok etkileyici başarısı. Kendisi ve çılgınca evlenme arzusu. Ve onun karar vermesini beklerken, karısıymış gibi yaşa-

mak, kesinlikle ve ebediyen bütün kuralları paramparça eden bu vahşi hayvana aitmiş gibi yaşamak. Delon birkaç gün sonra şunları yazmıştı ona:

> Mantık sana elveda demeye zorluyor beni. Evlenmeden önce evliymiş gibi yaşadık. Mesleğimiz bu evliliğin yaşama şansını tümüyle yok etmiştir. Sana özgürlüğünü veriyorum... ama yüreğimi ebediyen sana terk ediyorum.

Aynı Delon daha sonra -vazgeçmeyi başaramamış gibi- kaybetmeyi tercih ettiği için kaybedilmiş bu aşk öyküsüne geri dönecektir:

> Tek ve gerçek aşkımı Romy'ye bağışladım ve Romy de kabul etti onu; o da kendi aşkını verdi bana karşılık olarak. Böyle bir aşkı bir daha asla yaşayamamaktan korkuyorum; hiçbir kadın mutluluğu onun kadar hak etmemiştir. Romy'yi mutlu etmek için, onunla içinde bulunduğum koşullarda evlenmenin kendi payıma yeterli olacağı düşüncesi acı veriyor bana. Romy'ye duyduğum aşkın sınırsız bir hayranlığa bağlı olduğunu biliyorum. Aktris Romy değil, kadın Romy'dir bu. Romy benim gözümde ideal kadın olmuştur ve her zaman da öyle hatırlayacağım onu.

Bu satırları okurken aynı Romy'nin olup biteni anlayamamış olması şaşırtıcı gelmeyecektir. Çünkü o ân için 'ideal kadın', biricik sevginin nesnesi, terk edilmişti.

Romy çok sonraları Delon'dan çok şey öğrendiğini söyleyebilecektir. Kadın olmasına ve özellikle de ailenin tuzağından kurtulmasına yardımcı olduğunu. Çok sonraları... Ama o ân için yalnızdı, şaşkındı, sönmüş hayalleriyle, paramparça olmuş düşleriyle ve yitip gitmiş aşkıyla. Romy belli belirsiz biçimde onun kendisinden bir şeyler alıp götürdüğünü ve karşılığında hiçbir şey vermediğini sezinliyordu. Gözyaşlarından başka bir şey kalmıyordu geriye.

Böylesi durumlarda çoğu zaman görüldüğü gibi kendini delicesine işe adadı. İlk Hollywood filmi Jack Lemmon'la birlikte oynadığı *Good Neighbour*'un sağladığı zafer olumlu etki yapmış-

tır üstünde. Romy, Clouzot'nun *L'Enfer*'inin çekimine başlamadan önce birkaç gün Curd Jürgens'in villasında kalır. Kendini ne zaman kötü hissetse sığındığı yerdir burası. Côte d'Azur'deki bu dinlendirici mola sırasında Henri-Georges Clouzot düzenli biçimde ziyaretine giderdi. Çekeceği filmin hazırlıklarını tamamladığı Saint-Paul-de-Vance'tan gidip komşu olurdu ona. Romy ve yönetmeni bu fırsattan yararlanarak uzun uzun sinemadan söz ederlerdi.

Özellikle çok titiz olduğu bilinen Clouzot, Romy'nin Alman aksanını birkaç haftada yok etmeyi kafasına koymuştu! Bu çok büyük iddia karşısında yenik düşüp bu işten vazgeçtikten sonra Romy'nin canlandıracağı kahramanın Alsace'lı bir kadın olmasına karar verdi.

Çekim ne yazık ki çok kısa sürede felakete dönüşecektir. Önce filmin erkek kahramanı Serge Reggiani ciddi bir hastalığa yakalanır. Bu ciddi hastalık çalışmasına imkân tanımaz ve bütün çalışma planları alt üst olur. Romy, Alain Delon'dan ayrıldıktan sonra ayakta olduğu izlenimi uyandırmak için çok fazla sorumluluk yüklenmiş olsa da artık sağlığı elvermemeye başlamıştı. Çünkü ölünceye kadar en büyük dostu-düşmanı olacak olan zehri (alkol) içmeye başlamıştı. Fark ettirmeden gelmişti zehir. Cesaretini toplamak amacıyla bir kadeh orada bir kadeh burada. Biraz da güç toplamak amacıyla. Üzüntüsüyle başa çıkmak için. Ve de yalnızlığıyla. Unutmak için? Belki. Geceler uzundu, acı veren hatıralardan başka bir şey olmayan hayaletler dürtüp uyandırıyordu onu.

Her şey acı veriyordu. 1964 sonbaharında Alain ve Nathalie Delon'un oğulları Anthony'nin doğumu büyük bir acıya boğmuştur Romy'yi. Kıskanç ve kötü biri olmaması, eski nişanlısının mutluluğundan başka bir şey istememesi engel değildi acı çekmesine. İki ay önce Alain, Nathalie'yle evlendiğinde bütün gözler Romy'ye çevrilmişti. Hatta Georges Baume telgraf çekmişti kendisine: "Seni düşünüyorum..." Romy tepki göstermemişti ve acısını sonuna kadar soylu bir şekilde çekerek hiçbir şey düşünmemişti o gün.

Sağlık sorunları yeterince belli olmaya ve herkes durumun farkına varıp kendisini sahiplenmeye başladığında, enfarktüs geçi-

Romy Schneider ve Curd Jürgens, 1959'da oynadıkları *Katia* filminde.

ren Henri-Georges Clouzot yatağa düşecektir. Çekimler başlayalı üç hafta olmuştur henüz.

Öngörülen on sekiz haftayı tamamlayıp tamamlayamayacağım düşünüp duran Romy açısından böyle bir sorun kalmamıştı artık: Çekimler kesinlikle durdurulmuştu, çünkü hekimler yönetmenin en az bir yıl istirahat etmesi gerektiğini söylemişlerdi.

Bu filmden çok şey beklemişti Romy. Şimdi yoktu film ve bir çölün karşısında bulunuyordu. Kalbi gibi. Hayatı gibi. Ne projeler ne mutluluk. Her şeyi yeniden öğrenmesi gerekiyordu sanki. Biraz daha boğulacaktı. Üstelik sadece alkolde değil. Çıkmak, erkeklerle tanışmak, onları ayartmak, sarhoş etmek ve birlikte sarhoş olmak. Horst Buccholz'la görüşmeye başlamıştı yeniden, Sammy Davis Junior'la sık sık görüşüyordu, Giovanni Volpi'yle ilişkisini birdenbire kesmişti ve Volpi kısa süre sonra papaz olmuştu. Kimse bir sebep sonuç bağlantısı kuramamıştı onun bu tavrıyla ilgili olarak.

L'Enfer'in kısa süreli çekimlerinden partneri olan Serge Reggiani'yi de çok sık görüyordu. Hatta o kadar sık buluşuyorlardı ki iliş-

kinin gizli saklı tarafı kalmamıştı kimse için. Ama kesinlikle dedikodu malzemesi vermiyorlardı. Tek kelime, ne de bir demeç. Ancak on beş yıl sonra Serge Reggiani bir magazinde söz eder bu ilişkiden:

> Romy bir hatıradır... tutku! Telefon ettiğinde, "Ben Avusturyalı!" derdi, sonra viskisi ve ayak bileklerine kadar gelen çoraplarıyla eve ya da stüdyoya gelirdi. Ayaklarının görülmesinden nefret ediyordu, oysa çok güzeldi ayakları. Ama sonuç olarak şunu söyleyebilirim ki çılgınlığı beni aşıyordu. Bir sürü kavga gürültüden sonra bana bir gün şöyle dedi: "Ben küçük çocukları hiç sevmiyorum!" O gün bir daha dönmemek üzere çekip gittim![24]

Serge Reggiani, oğlu Simon'un kendisi için hazırladığı bir kitapta[25] söz etmişti bu tutkusundan. O zaman başka türlü anlattığı kopuşa kadar Paris ve Saint-Paul-de-Vence arasında altı ay süren aşk:

> Bir akşam sevişiyorduk. Ona, "Senin memelerini çok seviyorum," dedim. "Niçin?" diye sordu. "Bilmem," dedim. "Defol git o zaman," dedi.

Oysa aşklarını uzun zaman unutamayacaklardır. Öyle ki yıllar boyunca sevgi ve sevecenlik, heyecan dolu mektuplar yazacaklardır birbirlerine. Romy kendisinden bir yıl önce oğlunu kaybettiğinde çok daha fazla yaklaşacaktır Serge'e. 2 Kasım 1980'de, özellikle evliliği sarsıldığından bunalımda olan Romy, Serge'e bir mektup yazar ve kendisini ona çok yakın hissettiğini söyler:

> Serge'im, mektuplarını okudum, mutluyum! Almayı bilmiyorsun, sadece vermeyi biliyorsun. Seninle, bizimle dolu olduğumu hissediyorum. Evet, bir süreden beri bazı sorunlarım var, evet, bu gerçek acı veriyor bana. Ama ben sadece seni yeniden bulacağım ânı bekliyorum ve seninle biraz gülmek istiyorum...

Romy de ona birkaç yıl önce bir ağacın gövdesine Serge'in ve kendisinin adının baş harflerini iç içe kazımış olduğunu hatırlatır –aşklarının kanıtı olarak.

---

24) *Cinérevue*, Alain Houstraete-Morel'le söyleşiden.
25) Simon Reggiani, *Serge Reggiani, la question se pose*, Editions Robert Laffont, 1990.

Romy, Clive Donner'ın çektiği
Evlenmekten Korkmuyorum (1965) filminde Woody Allen'la.

L'Enfer'in çekiminin kesinlikle durmasından sonraki aylar Romy adına korkunç bir işkence olacaktır. Henüz yirmi altı yaşındadır ve hayatını hüzün veren bir başarısızlık olarak görmektedir. Kısa süre sonra Clive Donner'ın *Quoi de neuf, Pussycat?* (Evlenmekten Korkmuyorum) adlı filminde oynayacaktır. Peter O'Toole, Peter Sellers, Woody Allen, Capucine ve Ursula Andress'le birlikte. Şöhretine hiçbir şey eklemeyecek olan, aceleye getirilmiş, gülünç bir film ama sinema önemli değildir, söz konusu olan hayatıdır ve bu hayat kötü başlamıştır. Heyecanlarını, sönüp giden arzularını, kendisini gömmekten başka bir işe yaramayan arzularını kontrol edemez artık. Oysa bu arzuların kendisini taşıyacağına inanmak istemiştir o.

Sıkıntıları ve bunalımlarını bu dönemde yazar güncesine:

> Yorgunum. Hayatım bir cehennem. Kimi zaman birazcık mutlu olduğum zamanlar akşam vakitleri oluyor sadece. Şayet gece 'onu' içine alıp götürmezse. 'O' her zaman ortada. 'O' öteki. Bakışı beni karanlıkta hareketsiz bırakıyor. Beni aşağılıyor, gülüyor, ağlıyor. Sürekli beni gözetliyor. Bütün hatalarımı eleştiriyor. Bir kez, iki kez, üç kez. Asla kurtulamıyorum ondan. Ama nefret ediyorum. Sevdiğim adamın bir lafı vardı: "Boş ver, teslim et kendini, atla suya..." Çok haklıydı. Her şeyden nefret ediyorum. Keşke öldürebilseydim ötekini. Günün birinde başaracağım bunu. Bununla birlikte, bir erkeği sevebiliyorum, sabah erken saatte, henüz uyurken. Dişlerini fırçalayacak zamanı bulamamış ve gözkapakları uykudan şişmiş olsa da. Bu bir gerçek, ben böyle seviyorum. Ama güçlü olmam gerekiyor. Beni eğitmeyi düşünen bir erkek, bana diz çöktürmeyi düşünen...

23 Eylül 1965'te yirmi yedi yaşına girer. Yaş gününü Madrid'de *Dix heures et demi edu soir en été*'nin (Yaz Gecesi On Buçukta) çekimleri sırasında kutlar. Yanında yönetmen Jules Dassin ve aynı zamanda Romy'nin de partneri olan karısı, Melina Mercouri vardır. Bu filmde oynamaktan zevk alır ve hangi kelimelerle nasıl lanetleyeceğini bilemediği *Evlenmekten Korkmuyorum*'un kâbusunu unutmak ister:

> Sadece film çevirmiş olmak için film çevirmek istemiyorum artık, böyle bir şeye gücüm kalmadı ve gurur duymuyorum bundan, sinirlerim laçka oldu. Film avcılığı yapmaktan ve bir filmden ötekine geçmekten bıktım. *Evlenmekten Korkmuyorum*'lar, *Good Neighbour*'lar [...] bitti. *Evlenmekten Korkmuyorum*'daki rolümü hiçbir zaman sevmedim. Şişman ve yapmacık bir halim vardı. Bu rolü kabul etmem doğru olmadı; benim adıma bir pornodan fazla bir şey değil.

İspanya'da bütün bunları unutmaya çalışır. Hatta son aylara kadar olup biten her şeyi.

Bir şey hariç: Bir erkekle tanışmış ve âşık olmuştur ona. Adam her gün defalarca telefon eder kendisine ama bir türlü yanına gelemez. Adı Harry Meyen'dir ve Almandır. Yetenekli bir aktör ve yaratıcı bir yönetmendir aynı zamanda, Berlin kentinin gururlarından biridir.

Romy Schneider onunla 1 Nisan 1965'te Berlin'de, Europo-Center'da Blatzheim restoranının açılışı sırasında tanışır. Magda Schneider tarafından davet edilmiş, Romy'yle tanıştırılmıştır ve yıllar önce bir balo sırasında onu gördüğünde ne düşündüğünü hatırlar: "Bu kadın bir gün benim olacak!"

Yahudi kökenli olan Harry Meyen'in (gerçek adı Harry Haubenstock'tur) iki önemli sakıncası vardır Romy'nin yakınlarının gözünde: Romy'den on dört yaş büyüktür ve evlidir.

Karısı aktris Anneliese Römer'in büyük bir yıldız olmaması o kadar önemli değildir: Almanya memnun değildir, homurdanmaktadır. Olup bitenlerin tek sorumlusu Romy Schneider'dir sanki. Romy, Fransa sürgününden dönmüştür ve Almanya'da skandallar çıkaracak, bir çifti ayıracaktır. *Vox populi* ve ülkeyi terk etmesini hiçbir zaman bağışlamamış olan popüler gazeteler ayağa kalkmıştır.

Şeytani dekor kurulur. Çok kısa sürede patlamanın eşiğine gelinir. Skandal diye diye skandal yaratılır. Herkes saldırır 'olay'a. Romy'ye çamur atılır, ispiyonlanır, yargılanır, suçlu bulunur: Harry Meyen'in evliliğini yıkmaktan. Niçin İspanya'ya, yanına gitmediği anlaşılmıştır.

Romy cephesinde durum daha parlak değildir. Delon'un gidişinden sonra öne çıkan Magda ve Daddy Blatzheim, işlerin düzelmesi için hiçbir şey yapmazlar, hatta tam tersi bir tavır içindedirler. "Ben senin çıkarlarını ve imajını doğru düzgün nasıl yönetebilirim?" der Daddy. Magda ise daha beterini yapar: Doğrudan doğruya kızına en çok düşman olan gazetelere ve magazinlere yönelip, onları hakarete uğramış ve çaresiz bir annenin sırdaşları yapar: "Romy'yi uyardım: 'Senden on dört yaş büyük, evli bir adama dokunma,' dedim." Ondan daha fazla koruyucu olan anneler görülmüştür!

Öte yandan, Berlin çalkalanmaktadır bu mesele yüzünden. Gülünç duruma düşen kadın, boşanmayı kabul etmez.

Eylül ayı korkunç geçer. Jules Dassin'in filmi çekilirken Romy, Harry'nin telefonlarına göre ayarlar ritmini, hayatını ve nefes alıp vermesini bu telefonlara göre düzenler. İyi haberler seyrek gelir.

Kimi zaman boşuna telefon bekler ondan ve yeniden kötü rüyalarla dolu gecelere dalar.

Romy, onun için zayıflamaya karar vermiş ve ciddi bir rejime girmiştir. Onunla birlikte projeler yapmak ister: tiyatroda oynamak gibi. Onu sahneye çıkaracak, onun 'güçlü adam'ı olacaktır. O zamana kadar boşuna aramış olduğu adam. Ama daha önce, günler geçtikçe daha çözümsüz gözüken ve ayarlanması gereken birçok problem kendisini beklemektedir.

Sonunda Harry İspanya'ya, Romy'nin yanına gitmeye karar verir. Romy için gitgide dayanılmaz olmaya başlamıştır Harry'nin yokluğu. Özellikle de onu ne kadar özlediğini anladığı için mutludur.

Kısa süre sonra durum aydınlanır: Harry'nin karısından ayrılabilmesi için ona bir bedel ödemesi gerekmektedir. Ve bu para Harry'nin imkânlarının çok üstündedir. Gerekli parayı Romy verir. Biraz drahoma gibi bir şey. Bu özgür seçimi dolayısıyla mutludur, aşkının çarpıcı bir kanıtıdır bu ve öte yandan ikircikli bir davranış içinde olduğunun bilincindedir. Sevdiği adamı bir şekilde satın almak zorunda kaldığının, onun yanında tadacağı mutluluğun bedelini ödemiş olduğunun bilincindedir. Delon'la birlikteyken de sevme hakkını kazanabilmek için mücadele etmek zorunda kalmıştı.

Fakat bir şeylerin yolunda gitmediğini hisseder: Onun aradığı, kendisini koruyan ve kendisine güç veren, sağlam bir erkektir. Ne zaman böyle bir erkeği bulduğunu düşünse, güçlü gözükmek durumunda kalan ve 'olay'ı sahiplenmek zorunda kalan Romy olur. Korunmak ister ama kendini bir anlamda 'sahip' olarak görür. Hayatını yönlendirmesi için kendisine yardımcı olmasını istediği erkeğin sahibi. Sevgili olmayı düşler ama patron olur. Romy henüz yirmi yedi yaşındadır. Bütün aşk hayatı aynı koşullarda geçecektir.

Mayıs 1966'da, tanışmalarından on üç ay sonra Harry nihayet özgür bir erkektir. Resmen boşandığında Romy, Mart ayından beri hamiledir.

Paris'te buluşurlar. Terence Young'un filmi *La Fantastique Histoire vraie d'Eddie Chapman*'ın (İki Yüzlü Casus) çekimleri başlayacaktır ve ikisi de rol alacaktır bu filmde. Paris'te ve Paris bölgesinde başlayan çekimler yazın Nice'te Victorine stüdyolarında sonlanacaktır.

Romy her zamankinden daha güzel, daha sağlıklı, daha neşelidir. Düşlediği mutluluğa parmağıyla dokunduğundan emindir. Karnında bir çocuk vardır ve bu çocuk onu başka bir kadın yapacaktır. Oğlan ya da kız, önemli değildir bu. İsim arar çocuğuna: Kız olursa Florentine-Maria ya da Debhorra veya Julia ya da Maria. Erkek olursa Christopher ya da David veya David-Christopher ya da Benjamin veya Philip ya da Harry. İsim listeleri yapar, her ismin yanına soru işareti koyar, doğacak olan çocuk için bir şeyler yazar, başına gelecek olan her şeyi anlatır.

13 Temmuz'da Terence Young'un filminin çekimleri sırasında Romy, Harry'yle nişanlandığını bildirir ve iki gün sonra Saint-Jean-Cap-Ferrat belediyesinde evlenirler. Bu kadar aceleye ne gerek vardır? Harry, Côte d'Azur'de, Saint-Tropez'de kiralanan villadaki hayata tahammül edemez. Çeşitli çılgınlıklar, çığlıklar, sorunlar; anlamsız bulduğu konuşmalar, anlamsız telaş. Harry aktörlükten de sıkılmaya başlamıştır. Rolünü küçümser. Kendini iyi hissetmez; ayrıca canını sıkabilen her şeyin ölçüsü kaçmaktadır. Romy'nin dostlarını eleştirir, onun gülünç ve boş bir hayattan zevk aldığını düşünür. Romy'nin yaşını ve rahatlama ihtiyacını unutur. Birkaç hafta içinde evlilikleri tehlikeli biçimde çatırdamaya başlar. Sonra aşkları, haklarına sahip olur. Harry'yi kaybetmekten korkan Romy biraz daha yakınlaşır onunla ve hayat görüşüyle. Pişmanlık duymadan dizginlemiştir kendini. Fazla çaba harcamadan. Tutku azalınca ve önemsiz gibi gözüken düş kırıklıkları birikince isyanın başlayacağını nereden bilecekti?..

Birkaç ay önce David'e hamile olmasına ve yorgunluğuna rağmen Harry bir akşam yemeği sırasında onu hizmet etmeye zorlamıştı. 'Evin efendisi' olduğunu kanıtlaması gerekiyordu. Sıkıntıları Romy'nin incinmesini daha da artıran konuklara kanıtlaması gerekiyordu bunu. Ancak Romy bu kötü anıyı unutmak istemişti. Harry'nin zamanla kendini kurtaracağı bir ters-

lik, bir aksilik hanesine yazmak istemişti bu olayı. Aşkla, sevgiyle. Ve ona çok fazla sevgi, çok fazla aşk verebileceğini biliyordu. Harry o dönemde 'sanat'ını istediği gibi icra edebilme konusunda amacından çok uzakta olduğunu düşünmektedir. Aslında oyunculuğu sevmez. Kendini kötü hissetmesinin, huysuzluk etmesinin en önemli sebebinin bir aktör kimliğine girmesi olduğunu kabul eder: "Ben kesinlikle sinema oyuncusu olmak için yaratılmamışım. Gevezelikler, yalanlar gibi yarı gerçekler canımı sıkıyor, ama her şeyden çok da bir kameranın gözü tarafından izlenmek rahatsız ediyor beni. Kendimi tüfeğin namlusundan uzaklaşamayan bir tavşan gibi hissediyorum."

Evlendikten sonra doğal olarak Berlin'e yerleşeceklerdir. Harry'nin hayatı oradadır. Romy'nin kendi hayatını Paris'e taşıması ilgilendirmez onu. Birkaç ay önce Hoche caddesindeki kitap ve resim dolu dairesinin tadilat işlerinin tamamlanması da ilgilendirmez. Romy, Harry'nin karısıdır ve yeri de onun yanıdır, Berlin'dir. Birkaç yıl sonra oynanacak dram bu ufukta, evlilikte mutluluk ve çiftin dengesinde -Harry için dar, Romy için özenle geliştirilmiş olan bir çerçevede- değerlendirilmelidir.

Bununla birlikte, umutludurlar bu konuda, çünkü Harry aşk hayatını kendi inançları dışında sürdürmeyi düşünmez. Romy de Harry'nin her zaman haklı olduğundan emindir ve onun isteklerini yerine getirmekten mutludur.

> Benim kendi hayat görüşüm vardı, bu yüzden Romy bana uymak zorunda kaldı. Evlendikten sonra benim açımdan değişen bir şey olmadı.

Romy'nin cevabıysa şöyle olur:

> Ben kocamın beni yönlendirmesinden mutluyum. Her zaman bunu istemişimdir; ömür boyu birine sahip olmak. Harry sayesinde huzura ve dengeye kavuştum tekrar. İhtiyacım olan güveni veriyor bana. Sözgelimi, cümlelerimi doğru düzgün söylememi sağlıyor ve ikide bir karşımdakilerin sözlerini kesmemem için uyarıyor beni. Harry gibi birini sevmemek zor, çok yetenekli biri ve Yahudi mizahıyla acımasız Kuzeyli Alman mantığını mükemmel biçimde bağdaştırabiliyor. Hayatımda ikinci kez iyi bir şey yaşıyorum.

Meyen benden çok üstün biri, şimdiye kadar hiç yaşamadığım bir güven duygusu veriyor bana. Benim adıma iyi olanı söyleyecek bir erkeğe ihtiyacım var, herhangi bir genç adama değil.

Oyunculuğa on beş yaşında başladım ve şimdiye dek yirmi beş film çevirdim. Daha fazlasını yapacağım ileride.

Romy 3 Aralık 1966'da, saat dokuzu altı geçe, Berlin Rudolf Virchow kliniğinde bir erkek çocuk dünyaya getirir. Çocuğa David-Christopher Haubensteck adı verilir.

Romy bu çocuğu doğurmak için bedeninden çok şey istemiştir. Acıdan ziyade hayat mücadelesi için sarf etmek zorunda kaldığı güç bitkin düşürmüştür onu. Bitkin ama mutlu, rahat. Yeni bir hayat başlamaktadır... Çiftin, mutluluğu güzel bir burjuva evinde yaşadığı Berlin'in mutena semti Grünewald'da.

Romy'nin Fransa'ya gidişinden sonra Berlin çok değişmişti. Almanya'yı ikiye ayıran duvar, kenti pis bir yara gibi kat ediyordu. Dikenli teller bütün dekoru etkiliyordu ve tekdüzelik, soğuk ve rutubet Berlinlileri hiçbir zaman bitmeyecek gibi gözüken bir hüznün gölgesiyle kaplıyordu. Romy bütün bunları görmüyordu. Mutluluğundan başka bir şey düşündüğü yoktu, ya da kendisinin oluşturduğu bir mutluluk hayalini. Sadece annelik yapmayı tercih etmişti ve Harry de yabancısı olmadığı bu tercihi hararetle alkışlıyordu. Farkında olmadan kendi dünyasına kapatıyordu Romy'yi, her şeyden, özellikle de mesleğinden uzaklaştırıyordu ve gerçek hayatın bu olduğuna inandırıyordu onu. Büyük adamın gölgesindeki bir hayat.

Çocuğun eğitimi konusunda bile Romy -kocasının aşıladığı ilkelerle yaşayan- ikincil bir rol üstleniyordu kesinlikle:

Hayatım değişmiş miydi? Başka türlü söyleyelim: Nihayet bir hayatım var! Grünewald'daki dairemizde oturuyoruz. Gecelerimiz David'den ibaret. Küçücük bir çocuk harika bir şey, değil mi? Deli ediyor beni. Burnumdan tutup istediği yere sürükleyen bir çocuk. Ayrıca bir anlaşma yaptım Harry'yle: Çocuğu o yetiştirecek ve ben de onu çok fazla şımartmamak için elimden geleni yapacağım. [...] Hayatım gerçek anlamda şimdi başlıyor. David'imi çok

Romy, kocası Harry Meyen ve çocukları David.

> fazla şımartıyorum. Sebebi çok basit. Ona sert davranmam mümkün değil. Beni sürekli güldürmeyi başarıyor. Bereket, Harry daha sıkı duruyor.

Harry bir çocuğun baş ucunda çift hayatıyla ilgili kendi versiyonunu anlatıyor. Belli belirsiz, akortsuz bir yankılanma gibi: "David bütün gün meşgul ediyor beni, farkındayım bunun. Bir şeyleri anlamaya başladığında ona hayatı göstermek mutlu edecek beni. Benim gördüğüm, benim anladığım hayatı. Sadece baba oğul ya da karı koca arasında anlatılabilecek şekilde."

İşte büyük Romy Schneider, göz kamaştırıcı aktris, gönülleri fetheden şahane kadın, artık sadece bir ev kadını ve özellikle de bir anneydi. İkincil bir rol üstlenmişti: çocuğunun eğitimi. En şaşırtıcı olanı da Romy'nin bir şey fark etmemesidir.

Romy, Ocak 1967'de ciddi bir hastalık geçiren babasına çok zarif bir üslûpla kaleme aldığı bir mektup gönderir. Kocasından göremediği takdiri ondan görmek ister:

> Sevgili babacığım... Seni yakında göreceğimizi umut ediyorum. Her halükarda torununu görmeye hazır olman gerekir, çünkü böyle

bir zahmete katlanmaya değer. Sadece bu sebeple bile olsa hazırlanman gerekir; sevimli bir sümüklü, çok komik! Sürekli gülücükler dağıtıyor, sebebini bilmediğim bir inatçılığı var ama çok tatlı... Çocuğumla ilgili olarak bazı şeyleri beceremedim mi yoksa?

Otto Preminger'in *The Cardinal*'inde birlikte oynamalarından sonra ilişkileri daha belirsizleşmişti. Ama daha sık görüşüyorlardı. Wolf Albach-Retty kızının hayatında çok fazla gözükmek istemediğini söylemişti o zaman: "Kimsenin beni Romy'nin kariyerinden faydalanmakla suçlamasını istemem. Gölgede kalmamın esas sebebi bu. Yoksa onunla ilişkilerim çok iyi. Onu çok seviyorum ve Romy'nin de bana çok bağlı olduğunu biliyorum. Fırsat çıktığında her zaman görüşüyoruz." Romy babasını hastanede ancak bir kez ziyaret edecek zamanı bulabildi. Gerçek anlamda tanımadan hayran olduğu bu baba, birkaç hafta sonra sonsuzluğa uğurlanacaktır.

Romy o kadar üzgündür ki ağzını bıçak açmaz. Ancak 1981'de, kendi ölümünden yaklaşık bir yıl önce içini dökecektir:

Gerçek babam gerçekten bir baba olmadı. Yazık! Ama şimdi çok erken öldüğünü düşünüyorum. Belki ileride, ona ihtiyacım olduğunda, çevremde hâlâ o öteki olduğunda daha çok babam olacaktı benim. Babam bana o dönemde şöyle diyordu: Önemi yok, heyecanlanma, ben de itici buluyorum ötekini, sinirlenme.[26]

Küçükken daha çok artık evde olmayan, annemi terk etmiş babamın odasında oturmayı tercih ederdim. Tek başıma otururdum orada. Beni çok seven birinin odasında oturduğumu bilirdim.

Babam çok uçarıydı, çocuk sahibi olmayı önemsemiyordu pek, hep kadınlar olsun istiyordu yanında. Ama Alain'den çok farklıydı. Annem sekiz yıl boyunca bekledi onu ve çatı katındaki dolaplarda duran sahne kostümlerini özenle sakladı.

Ona gerçek anlamda Otto Preminger'in filmi *The Cardinal*'de birlikte oynama fırsatı bulduğumda kavuştum. Gerçekten de beni memnun etmek için rol aldı bu filmde, çünkü pek dişe dokunur bir ücret almamıştı. Sadece bir kez birlikte çalıştık ama buluşmamız muhteşem oldu. Yirmi beş ya da yirmi altı yaşındaydım. Her zamanki gibi oyunculuğunu gösteriyordu. Smokinli baron ve çok yakışık-

26) Romy Schneider burada üvey babası Daddy Blatzheim'i ima ediyor.

lıydı. Sanıyorum annem hiçbir erkeği onu sevdiği kadar sevmemiştir. Boşuna bekledi, bavulları çatı katında hazırdı, geri dönmedi babam. İki enfarktüs götürdü onu, sanıyorum hayatı boyunca bana da geçmiş olan, topluluk karşısında çıkmadan önce bastıran o sürekli ve sebepsiz korkudan çok çekti. İlk enfarktüs Viyana Akademie-Theater'deki bir oyun sırasında yokladı onu ve ben de oradaydım o sırada. Erkek kardeşim Wolfi'yle birlikte en ön sırada oturuyorduk. Ama devam etti oyununa ve temsilden sonra hastaneye götürdüler. Daha sonra yaptığı ilk şey köpeğiyle telefon konuşması yapmak oldu. Onu son kez Viyana'da bir hastanede gördüm. Dışarıda beklemem gerekti, saçlarını taramadan odasına girmemi istemiyordu. Sonra olağanüstü bir çaba harcayarak kabul etti beni. Yatağında oturuyordu yanına girdiğimde.[27]

Aylar geçer ve yeni hayatı Romy'yi yavaş yavaş kemirir. Olabilmiş olduğu şeye gitgide daha az benzemektedir. Kapanan tuzaktan kesinlikle habersizdir. Kör ve sağır olmuştur sanki:

Kocamla tanıştığımda bütün hayatımı onunla birlikte geçirebileceğimi anladım. Harry sayesinde nihayet doğdum. Yeniden huzura kavuştum. Beni yiyip bitiren hastalıklı kibirden kurtuldum. Dokuz aydır film çevirmedim ama daha önce çekimler arasında düştüğüm o boşluk duygusuna düşmedim hiç. Hatta günün birinde sinemadan vazgeçebileceğimi bile düşünüyorum.

Romy oldukça şaşırtıcı bir şey söyler en sonunda:

Çocuklarım, eski Schneider'in yaptığı işlerle kim ilgilenebilir hâlâ?

Bu duyarlı kişiliğin bir tür entelektüel mumyaya dönüşmesini anlamak için, Harry Meyen'in evlilikleri ve hayatlarının aşağı yukarı aynı döneminde söylediklerine bakmak gerekir:

Evlenmeden önce Curd Jürgens'i ziyarete gittik ve bize söylediği ilk söz şu oldu: "Birinizden birinizin attan inmesi gerekir." Birimizden birinin sanat kariyerinden vazgeçmesi gerektiği anlamına geliyordu bu. Benim açımdan böyle bir şey söz konusu değildi. Benim mesleğim hayatımın esasını oluşturur. Ayrıca 'Romy Schnei-

27) *Stern*, 23 Nisan 1981.

der'in kocası olarak' stüdyodan stüdyoya, çekimden çekime dolaşan biri olabileceğimi düşünemiyordum pek. Birlikteliğimizi yok etmenin en güvenli yolu olurdu bu. Romy her şeyi olduğu gibi kabul eder, oysa ben tepki gösteririm ve belki de biraz fazla eleştiririm. O kendiliğinden davranır. Ben beklerim, pasif durumda kalırım ve çoğu zaman gurur ve kibirle karıştırırlar bunu. Bu hareketsizlik ve pasiflik çok yararlı olmuştur benim için, oysa Romy açık kalpliliği ve içtenliği yüzünden, herkese teslim eder kendini ve çok tokat yemiştir bu tavrı yüzünden.

Birçok insan bizim çok özel bir çift olduğumuzu düşünüyor, oysa biz hep evimizdeyiz ve genellikle de televizyon seyrederiz. Romy evlendikten sonra çok farklı bir hayat sürüyor. Kahvaltıda yediğimiz küçük ekmekleri almaya kendisi gidiyor, şoför ya da sekreter kullanmıyor ve bütün bunları çok doğal buluyor. On dört yaşında görkemli bir giriş yaptı sinemaya, *Sissi*'ler dalgasıyla çok yükseldi, daha sonra tamamen unutuldu, dışarıda kendisine yeni bir yol açıncaya kadar. Oysa ben genç yaşımda tiyatroya başladım ve başarıya giden basamakları tek tek çıktım. Benim güzergâhım Romy'ninkinden çok daha zor olmuştur.

Neredeyse şaşmaz içgüdüsü sayesinde karşısındakinin gerçek ve sahte yanlarını anlar. Ama bana öyle geliyor ki benim söylediğim her şeye kesinlikle inanıyor. Ve öyle sanıyorum ki hayatında ilk kez düşünceleri belirleyici olan biriyle birlikte yaşıyor. Bugün kırk dört yaşındayım, yardımcı olabileceğim birinin yanında yaşamayı çok pozitif, çok yapıcı buluyorum. Ben her zaman sonuç almak isteyen biri oldum. Bu evliliğin sonucu da çok güzel oldu. Bağımsız bir eşle kesinlikle uyuşamazdım, mükemmel bir eşle de hiç mümkün olmazdı uyuşabilmem. Bir Çin atasözü şöyle der: "İnsanın bir çocuğun doğumuna vesile olması, bir ağaç dikmesi ve bir ev yapması gerekir." Gerçeklik payı vardır bu sözde.

Bunları okuyunca, bu düşüncelerin aklı başında bir insandan gelebileceğine ve karakter sahibi bir kadının da bunları kendinden geçerek dinleyebileceğine inanmak zordur. Meğer ki etki altında kalmış olmasın bu kadın. Romy o dönemde etki altındaydı. Bütün çabasına rağmen kopamadığı uzak ve yakın geçmişin etkisindeydi. Çok katı ilkeleri olan ve kibirli bir tavırla sadece kendisini seven ve kendisinden hoşnut bir kocanın etkisinde... Bu ko-

cada görülen, tahammül edilmez bir üstünlük duygusu, hastalıklı kırılganlığını pek gizleyemiyordu.

Bütün bunlar günün birinde patlayacaktı tabii ki. Bu sahte mutluluk, bu uyum parodisi, bu aldatıcı hayat görüntüsü tek bir darbeyle yıkılıp gidecekti. Birinin "eski Schneider'in ne yaptığıyla" ilgilenmesi ve bunu ona anlatması yetecekti. Romy o zaman uyuşturucu köpüğünden çıkacak ve artık kendisi için yaşamasa da başkalarının gözünde hâlâ bir şey olduğunu fark edecekti.

11
HER ŞEYE RAĞMEN HAYAT DEVAM EDİYOR...

Ne iyi ki, ikiz kız kardeşi Yolcu vardı. Üç hafta boyunca Berlin'de, sonra çekimler bitinceye kadar Fransa'da gölgesi gibi yanından ayrılmayacaktı. Acısını paylaşarak. Romy'nin hikâyesini paylaştığı gibi.

Rouffio'nun anlattıklarını dinleyelim bir kez daha:

> Oyuncu olarak hiçbir sorunu olmadı kesinlikle. Hemen bütünleşti hikâyeyle. Elsa oydu. Yanlışlıkla onu kendi dünyasından, her gün birkaç saat sığındığı dünyasından 'çıkaranlar'ın vay haline. Sözgelimi, kendisine yersiz bir uyarıda bulunan Alman prodüksiyon amiri: Almanca konuşarak azarladı onu. Adam çok şaşırmıştı ve kulaklarına inanamayan biri gibi bakıyordu ona. Meydan okur gibi gözlerini dikti adama ve son olarak, "Ben kaba bir insanım bayım," dedi.

Bir keresinde de yönetmenin ağzının payını vermiştir. Patlayan 'Rominesk' öfke:

> Gece vakti bir diyalogun birkaç kelimesini değiştirmiştim. Çekimden hemen önce bunu kendisine söylediğimde patladı. O anda herhangi bir şeyin değiştirilmesi söz konusu olamazdı: Tekstini ezberlemişti, benim tereddütlerimi ve duraksamalarımı dikkate alması için hiçbir sebep yoktu! Bir yere kadar anlayabiliyordum onu: Romy Fransızca teksti her zaman çok zor öğrenmiştir ve özellikle de tekste hakim olmakta zorlanmıştır. Fransızca ana dili değildi onun, dolayısıyla önce ezberlemesi gerekiyordu teksti. Daha sonra kelimelere istenen vurgulamaları yapabilmesi için çalışıyordu. Zor bir işti. Bir yönetmenin son dakikada bir diyalogda değişiklik yapmasına tahammül edememesi de göstermektedir işinin zorluğunu.
>
> Başka zamanlarda kadınsı hüznünün ötesinde, her şeyden önce akıllı, yetenekli, becerikli bir oyuncu olduğunu gösteriyordu. Mizah yönü de kuvvetli bir insan. Canlandırdığı kahramanın ağlamasının gerekli olduğu çok zor bir sahneden sonra bana baktığını fark ettim. Bir şey ister gibi bir hali vardı. Bir tepki vermedim. Benim memnun halimi ve bir sonraki sekansa geçmeye hazırlandığımı görünce, "Yeniden çekmeyecek misin?" diye sordu. "Hayır, niye?" dedim. "Sadece bir gözümle ağladım," cevabını verdi.
>
> Bazen çok eğleniyorduk, bu anlattığım olaydaki gibi, ama genel havaya heyecan, hatta dram egemendi. Kimi zaman senaryoya bağlı olarak öngörüldüğü gibi yürüyordu her şey, kimi zaman beklenmedik şeyler oluyordu. Heinrich Heine'nin bestelenmiş bir şiirini okuduğu kabaredeki sahneyi çektiğimde heyecanı hepimizi çok etkiledi ve taş kesildik âdeta.
>
> Şarkının sözleri şöyledir aşağı yukarı: *"Üstüm başım çıplakken sen giydirdin beni... Hiçbir şeyim yokken sen getirdin."*[28]
>
> Ve hemen arkasından hıçkırmaya başladı. Sadece bu basit, sıradan ama kendisine göre anlam yüklü şarkıyı söylerken. Bu sahneyi çekerken çok zorlandım: her görüntü alışımda heyecanına yeniliyordu ve boğulacak gibi oluyordu.
>
> Böyle anlarda çok daha hassaslaştığını hissediyorduk ve en küçük bir şey -her şey iyi gibi gözükse de- alt üst edebiliyordu onu.

28) Heinrich Heine'nin bu şiiri 1822 tarihli *Buch der lieder*'den (Şarkılar Kitabı) alınmıştır. Şöyle çevrilebilir: *"Bana çok uzun süre sadık kaldın/Benim için yırtındın/Bana teselli verdin/Sıkıntılı ve üzüntülü anlarımda/İçecek ve yiyecek verdin bana/Borç para verdin/Çamaşır verdin/Ve seyahat etmem için pasaport verdin..."*

Romy, kızı Sarah'la (1981).

Ama bütün bunlar titiz bir şekilde çalışmasını engellemiyordu ve çok dakikti. Sözgelimi, kabare sahnesinde işitilen ses kendisinin değil, Anne-Laure Nagorsen'in sesidir. Perdede tam bir karışıklık görüntüsünün sağlanabilmesi için Romy kaseti belki bin kez dinlemiş, şarkıcıyla birlikte sürekli yinelemiş ve nihayet sonunda ses mühendisini büyüleyen ideal senkronizmi yakalamıştı.

Akşam olunca bütün grup otele dönüyordu ve Romy çoğu zaman odasına kapanıyor, umutsuz yalnızlığına gömülüyordu.

Yan odada küçük Sarah'sı uyuyordu. Sarah 21 Temmuz'da dört yaşına girmişti. David'in ölümünden birkaç gün sonra. Küçük kız artık bebeklikten çıkmıştı ama varlığının niçin bir teselli ve aynı zamanda bir acı olduğunu anlayamazdı. Tam bir annelik sevgisiyle donanmış olan Romy dayanıyordu bu acıya. Sarah ne ifade ediyordu onun gözünde o dönemde? Ona sahip olmak için çok sıkıntı çekmişti. Bu küçük kızın yaşaması için aylarca acı çekmişti ama mutluluğunu ve Daniel Biasini'yle aşkını taçlandırmak için ödenmesi gereken bedeldi bu.

Çocuk 21 Temmuz 1977'de doğmuştu. Güzel ve sağlıklı bir çocuktu. Annesine ve onu seven herkese sunulan yeni bir haya-

tın sembolü. Dört yıl sonra düşlenmiş olan bu hayattan geriye bir şey kalmamıştı. David ölmüştü. Daniel ve Romy boşanmıştı, Sarah yeniden tek kız olmuştu; bir deniz kazasının tek kurtulanı ve bilinçsiz tanığıydı.

Kimi zaman korkunç hatıralarla dolu Berlin'in eski sarayında geceler uzun, çok uzundu. Laurent sık sık telefon ediyordu tabii. Romy, Laurent'a her şeyi söyleyebilirdi, ama her şeyi göstermek istemiyordu, çünkü üzmemesi gerekiyordu onu. Çok uzaktı, gerçek aşkın getirdiği son derece inandırıcı bir tavırla çok yakınında olduğunu söylediğinde bile çok uzaktı. Her zaman kendisiyle birlikte olduğunu söylediğinde de çok uzaktı.

Geceler uzun ve soğuktu ve alkol nefisti. Çok sıcaktı. Buz gibi ruhuna giriyordu ve kısa süreliğine biraz rahatlatıyordu onu. Uykusu gelinceye kadar belki... Sonunda her zaman geliyordu uykusu ve buluyordu onu. Yarısı kendinden gitmiş oluyordu uykusu geldiğinde, tam anlamıyla kendisi olmuyordu artık. Hemen arkasından uyanması, kameranın karşısına geçmek üzere hazırlanması gerekiyordu, kâbustan kurtulup başka bir kâbusa girmek için. Her geçen gün biraz daha sevdiği Yolcu'nun kâbusuna. Bir yüzü ve bir bakışı yeniden bulmak gerekiyordu. Özellikle biraz hayatı yeniden bulmak gerekiyordu. Ve her sabah ya da hemen hemen her sabah otelin müdürünün nazik, kibar ve acımasız sorusu:

"Günaydın bayan, nasılsınız?"

"Teşekkür ederim, iyiyim."

Bir sabah, kendisine iş olsun diye, "Madam Schneider, bu sabah nasılsınız?" diye soran nazik, duygulu ve biraz saf birine kibarca yalan söylemekten bıkmış olacak ki şöyle cevap verir:

> Ben de onu soruyorum... Size sadece şunu söyleyebilirim ki, bir süredir ben de sorup duruyorum kendime nasıl olduğumu ve bir türlü bulamıyorum bu sorunun cevabını.

Romy bir ara ona soru sorar gibi bakacaktır. Zavallı adamın Romy'nin bu soruya cevap bulabilmesi için yardım etme şansı olabilirmiş gibi. Sonra dalgın, şaşkın ve çok uzaklardaymış gibi yürür gider.

Romy Schneider, İngiltere'de çevrilen *Otley*'de (1968).

Gündüzleri hiçbir şey olmamış gibi sette çalışır. Başlarken zorluk çeker gerçekten. Özellikle de o gece başka gecelere göre daha karanlık geçmişse. Her yemekte yediklerini ve daha az gözüken ve daha ağır başka şeyleri boğazından geçirmeye yardımcı olacakmış gibi şarap içtiği ve çok fazla kaçırdığı zaman. Çoğun akşam yemeği bittikten sonra da içmeye devam eder. Daha sonra uyku ilaçları almaya başlayacaktır –yutulmak için: "Kimi zaman çekime başlayacağımız sırada saatlerce gecikmemize sebep olurdu. Kendine getirmeye çalışırdık onu. Sonra işler yoluna girerdi" (Rouffio).

Bir akşam Alman yapımcı Artur Brauner'in davetini kabul eder. Brauner, Berlin'deki evinde ağırlar Romy'yi:

> Romy bütün gece, yedi ya da sekiz saat bizimle birlikte oldu. Karım da vardı. Her zamanki gibi duygusaldı. Eskiden bize yakın oturuyordu. Harry Meyen ve oğlu David'le. O akşam beyaz porselen atı gördü, bize geldiklerinde çocuk hep bu ata biterdi. Bu dokunaklı hatıralar bizi hem güldürdü hem ağlattı.
>
> Ömründen bir parçayı tekrar yaşadığını sanıyordu ve sürekli olarak, "Unutmam gerekiyor, unutmalıyım!" diye tekrarlıyordu. Karım ve ben bu uzun geceyi asla unutmayacağız.

Berlin'e gitmeden birkaç gün önce disiplinli davranmaya karar vermişti. Sırf mutsuz olduğu için bazı çekimlerde yaptığı gibi

kendini koyvermeyecekti. O gün sadece mutsuz değildi, sadece kendini kötü hissetmiyordu ya da biraz dağıtmış değildi. Mahvolmuştu, ölü gibiydi. Kendini savunabilecek bir gücü yoktu artık. Bir hiç yüzünden zaten çok az kalmış olan kontrolünü yitirebilirdi. Bundan dolayı yemin etmişti: Çekimler sırasında kesinlikle aşırıya kaçmayacaktı. Ne alkol, ne ilaç. Bir disiplin işiydi bu. Berlin'deki ilk gecelerinden başlayarak disiplinin kendisinde belli sınırları olduğunu anlamıştı. Neşeyi ve kederi dengelemeyi başarsa da. Her şeyi dengeleyebilirdi. Uyku hariç...

12
YENİDEN DOĞUŞ

Eksiksiz bir mutluluk içinde beklenmedik bir olay girmişti araya. Romy 1967 yılı sonunda *Otley*'de rol almayı kabul eder: Genç İngiliz sinemasının tasarladığı, finanse ettiği ve çektiği bir filmdir bu. 1968 yılı başında Londra'ya gider, yönetmen Dick Clement ve baş aktörü Tom Courtenay'le görüşür. Film uluslararası çapta büyük bir başarı getirmez: 4 Ağustos 1974'de Paris'te Yaz Festivali çerçevesinde La Clef Sineması'nda orijinal versiyonuyla ve sadece bir kez gösterilecektir.

Londra'ya gidişi ani yön değiştirme, sıkı bir rejim yaparken kuralların dışına çıkma gibi bir şey olmuştur. Bütün bunlarda bir gelecek yok gibidir ve kendini buna kesinlikle inandırmayı hiç ihmal etmez. Bu inancının daha sağlam olmasını ister sanki:

> Çok fazla çalışmak istemiyorum. Özel hayatımdan uzaklaşma tehlikesi ortaya çıkıyor o zaman, ama şunu da itiraf etmem gerekir ki çekimlere çok fazla zaman ayırmak zorunda kalıyorum ve David'le ilgilenecek vakti bulamıyorum pek. İyi ki yanımda, Londra'da ve bu beni çok mutlu ediyor.

Bu filmde çok önemli bir rolü yoktur ama kısa süre sonra önemli bir olay olur. Bir işaret ya da bir uyarı. Romy meraklanmıştır. Kanıt: Birlikte çalıştığı bu İngiliz gençlerin kendisini demode bulmasından korkar. Ve sürekli gündemde olduğunu, ilgi merkezi olduğunu fark ettiği için de çok mutludur:

> Hiçbir filmimde bu kadar güzel olmadım. İleriki günlerde kamera karşısındaki huzursuzluğumun da kaybolacağını umut ediyorum. Hâlâ biraz sıkıntılı oluyorum kamera karşısında.

Sinemayı bu kadar kısa süre içinde etkileyen alt üst oluşlar korkutur onu. Sinemayla yeniden bütünleşmiş olduğunu hisseder ama aynı zamanda kesinlikle saf dışı olabileceğini anlar. Ona göre kazançlı bir dönüş yapmasını sağlayan, eğitimi ve burjuva alışkanlıklarıdır. Ancak bu onun kendisini özel bir kişilik olarak kabul ettirmesine ve belli bir oyunculuk mesleği anlayışını kesinlikle bıraktığını açıklamasına engel değildir:

> Artık her türlü sıkıntı ve endişeden uzak bir hayat sürüyorum. Makyaj masama kadar yeniden burjuva ortamına kavuşmam gerekiyor. Sirk havası bana göre değil artık. Ben her zaman uluslararası bir star olmayı arzu ettim, başaramadım.

Kocasının etkisi daha güçlüdür. Romy'nin düşüncelerini, kendisine değiştiğini hissettirecek kadar etkilemiştir. Genç kadın kendisi tam olarak fark etmeden o zamana değin bütün hayatını oluşturan şeylerden vazgeçmiştir. Düşlerinin bittiğine, her zaman olmak istediği kişi olmak için yaratılmamış olduğuna inandırır kendisini.

Yakında otuz yaşına girecek olan Romy Schneider görünüşte çok mutlu bir tutsaktır. Kendisine uygun bulmadığı bir dünyanın küçük parçalarından başka bir şey göstermeyen zindancısını se-

ver. Zindancı onun kendisine ait olmasını, kendi düşüncelerine göre biçimlenmesini, doğal ve sağlıklı olmadığından daha kırılgan bir denge içinde kalmasını ister. Ve basit bir telefon konuşmasına bağımlı olmasını...

1968 ilkbaharında Alain Delon telefon ederek bir rol önermişti Romy'ye. Jacques Deray'nin filmi *Sen Benimsin*'de çok güzel bir rol. Çok kısa bir süre içinde evet diyecektir bu öneriye. Çünkü Alain'e hayır demeyi hiçbir zaman öğrenememişti ve başka sebepler de vardı.

Harry'nin kollarındaki mutluluğu David'ine olan sevgisine bağlıydı sadece. Kendisini bir anne ve dolayısıyla kaçınılmaz biçimde bir eş olarak hissediyordu, çünkü olayların başka türlü gelişmesini istemiyordu. İki yıl içinde, çok beklediği, boyun eğdiği erkek her geçen gün düş kırıklığına uğratmıştı onu. Güzel projeleri ne olmuştu? Hayatını ne hale getirmişti? Romy adına projeler istemeyen ve karısının hayatını kendisi şekillendirmek isteyen adam sonsuz bir boşluğa kapanmıştı. Çok konuşuyordu, her şey hakkında fikir yürütüyordu ve sonunda kelimelerle sarhoş oluyordu. Çoğun parlak olduğu söylenebilecek projeleri, hiçbir zaman hayata geçmeyen bulanık projeler olarak kalıyordu en iyi ihtimalle.

Harry Meyen başarısızlıklar içinde yüzüyordu ve Romy bunu görmezlikten gelemiyordu. Görmezlikten gelmeyi denemiş olsa bile yakınlarının bakışları her türlü hayali yalanlıyordu. Kaldı ki yavaş yavaş her şey uzaklaşıyordu onlardan. Harry'yi çok sevmiş olanlar bile çekilmez biri olarak görmeye başlamışlardı adamı. İçki içmeye başlamıştı; azgınca ve çok içiyordu. Tabii bunun arkasından gelen krizler de ölçüsüz oluyordu.

Bu durumda Delon'un önerisinin, boğulan birine uzatılan bir el gibi olması daha iyi anlaşılır. Romy o dönemdeki manevi sefaletini hiçbir zaman, hiç kimseye belli etmemiş olsa da. Daha sonraki yıllarda Romy yazılı olmayan kurallarını hiç değiştirmeyecekti. Harry'yi, kocasını, sevmiş olduğu erkeği, çocuğunun babasını asla kirletmemek. Birkaç hafta önce sayfayı çevirdiğini söyle-

yen oydu ve nasıl olmuştu da Delon'un projesini bu kadar rahat bir tavırla kabul etmişti? Bir kez daha çok iyi sıyrıldı işin içinden:

> Yavaş yavaş ama gözle görülür biçimde kilo alıyordum, yaptığım tek egzersiz Grünewald'da çocuğumu arabayla dolaştırmaktı. Çok kısa süre içinde gerçek kişiliğimi yok etmek üzere olduğumu anladım. 1968'de Alain telefon edip, *Sen Benimsin*'de rol teklif ettiğinde bu işin üstüne nasıl atladığımı açıklamanın bir anlamı yok.

Eski nişanlıların çekimler başlamadan önce, 12 Ağustos 1968'de Nice havaalanında buluşmaları da basın açısından eşsiz bir malzeme olmuştur. Mutluluktan havalara uçan Romy'nin Lufthansa uçağının merdivenlerinden indiği ve kendisini karşılamak üzere piste kadar gelen Alain'in kollarına atıldığı ânın fotoğrafları hiç unutulmamıştır. Birbirlerine sarılırlar, birbirlerini öpücüklere boğarlar, bu sarmaş dolaş halleri içinde daha güzel, birbirlerine daha yakın, daha soyludurlar.

Onları bekleyen senaryoya gelince. Bu buluşmadan doğan bulanıklığı çözebileceği söylenemez bu senaryonun...

Jean-Paul (Alain Delon) ve Marianne (Romy Schneider) Saint-Tropez'de, şahane havuzlu, görkemli bir villada güzel bir tatil geçirmektedirler. Mutlulukları üstünde küçük bir gölge fark edilse de aşklarını yaşamaktadırlar. Çiftin bu dengeli ilişkisi kırılgan değil midir? Marianne, bir gün eski sevgilisi Harry (Maurice Ronet) ve kızı Pénélope'u (Jane Birkin) birkaç günlüğüne villaya davet eder. Harry, Jean-Paul'ün de arkadaşıdır aynı zamanda ve şakayla karışık sürekli küçümsemeye çalışır onu, sürekli istikrarsızlığını ve mesleki başarısızlıklarını gündeme getirir. Marianne aralarına girmek istemez. İki adam giderek yırtıcı hayvanlar gibi davranmaya başlarlar birbirlerine ve sonunda birbirlerinin üstüne atlarlar. Pénélope hiçbir şeye aldırmaz gözükür, özellikle de babasının davranışlarına karşı kayıtsızdır. Harry'nin çok yaralayıcı alaylarından iyice rahatsız olan Jean-Paul, Pénélope'la ilgilenmeye karar verir, çünkü onu en az kendisi kadar hassas ve kırılgan bulmaktadır. Marianne durumu fark eder ve bütün bir gün öğleden sonra baş başa bırakır onları bilinçli olarak.

İki genç arasında tehlikeli bir yakınlaşma olurken o da Harry'yle yakınlaşır ve hatta bir akşam sevişir onunla. Babasının ve Marianne'ın tavrına içerleyen Pénélope, kendini Jean-Paul'ün kollarına atarak rahatlamaya çalışır. Durumu fark eden Harry alaycılık ve hafiflik maskesini çıkararak olup bitenler yüzünden çıldıran bir baba haline gelir: O âna kadar kibarca küçümsediği Jean-Paul'ün kızını ayartmasına tahammül edemez. Kente gidip içki içtikten sonra gece villaya döner... Jean-Paul tek başına, havuzun kenarındadır. Önce hakaret eder Harry, sonra kendisi hakkında düşündüğü bütün olumsuz şeyleri yüzüne karşı haykırır. Sonra vurmaya kalkışır ona ve kazayla havuza düşer. Havuzdan canlı çıkamayacaktır, çünkü o zamana kadar hiç tanık olmadığı bir şiddete maruz kalan Jean-Paul soğukkanlı, yöntemli bir biçimde ve sessizce engeller havuzdan çıkmasını. Havuzun kenarlarında bir yerlere tutunmaya çalıştıkça tekrar suya atar adamı. Alkolün etkisiyle gücünü ve bilincini yitirmeye başlayan Harry kısa sürede tükenir. Jean-Paul onu omuzlarından tutup, başını suya daldırınca direnemez. Birkaç saniye içinde boğularak ölür. Soruşturmayı yürüten polis kanıt olmadığından Jean-Paul'ü suçlayamaz ama anlamıştır durumu. Sevgilisinin her şeyi itiraf ettiği Marianne gibi. İhbar etmeyecektir onu. Olup bitenlerden kendisini sorumlu tuttuğu için mi? Yaptığı şey onu dehşete düşürse de sevdiği için mi? Her halükarda birlikte yaşayacaklardır bundan böyle. Sırları birleştirmiştir onları ve artık kâbusa dönüşen bir aşkın tutsakları olmuşlardır.

Sen Benimsin'in konusu Romy için tasarlanmış gibidir. Hiç ilgisi yoktur aslında. Bununla birlikte, bu film nihayet geçmişinden kurtulmasını, o zamana değin görüntüsünü kovmak için çok büyük çabalar harcamasına rağmen peşini bırakmayan peri masalı prensesinden kopmasını sağlayacaktır.

Yönetmen Jacques Deray şunları söylüyor bu konuyla ilgili olarak:

> Benim hareket noktam Alain'di, daha sonra bir kadın aradım onun için. Onun üstünde biraz baskı kuracak bir kadın. Manevi anlamda büyüğü. Erkek büyüleyecek, kadın analiz edecektir. Aklıma

Sen Benimsin'de (1969) Alain Delon'la.

> Monica Vitti, Natalie Wood, Angie Dickinson geldi. Alain'le konuştum ve birdenbire durum büyük bir açık seçiklik kazandı... Alain'le bir çift oluşturabilecek tek kadın oyuncu Romy Schneider'di. Geçmişlerinden faydalanabilirdim, uyum sağlayacakları çok açıktı.

Jacques Deray, Romy'nin oynamayı kabul etmemesinden endişeliydi. İnzivaya çekilmişti ve belki de böyle bir vesileyle bile olsa Delon'la biraraya gelmek istemeyebilirdi. Delon'un ise en küçük bir şüphesi yoktu bu konuda.

> Gidip görüşelim, beni bir engel olarak görmez, evet diyecektir. Nefret, kin nedir bilmeyen bir kızdır o.

Önce telefon ederler ve daha sonra Münih'e uçarlar Romy'yi görmeye. Deray kısaca açıklar projesini:

"Gerçek bir çift istiyorum. Birbirlerini tanıyan, birbirlerinin yeteneklerini, kapasitelerini bilen bir çift."

"Zahmet etmeyin, anladım, kabul ediyorum," der Romy. Sinopsisin birkaç satırını okuduktan sonra ve tek bir soru sormadan bütünüyle kabul etmiştir projeyi. Genellikle hiç yapmadığı bir şeydir bu.

Ya Harry, Romy'nin gerçek kocası, o bir şey söyledi mi? Evet, der Harry. Öylesine neşeli ve öylesine coşkulu bir tavırla evet der ki şüphe çeker. Özellikle de bir şey eklemek zorunda olduğunu düşündüğünde:

> Önlemimizi aldık ve senaryoyu önceden okuduk. İyi. Önemli olan da bu.

Oysa Romy birkaç gün önce kararını birkaç dakika içinde vermiş olduğunu söylüyordu...

Hiçbir şeyden şüphelenmeyen, ilgisiz, kayıtsız, rahat bir koca daha da ileri gidebilir:

> Delon'un kıskanacağı bir Harry'nin varlığından da -senaryodarahatsız olmadık. Romy önce sinsice yapılmış bir ima sandı bunu, ama dikkatli incelemeden sonra yanıldığını anladı. Ayrıca bir kez soyunmasının bir sakıncası yok.
>
> "Havaalanında buluştuklarında gösterdikleri 'coşku ve heyecan' konusunda söyleyecek bir şeyiniz var mı?"
>
> "Bunun Romy'yle de benimle de hiç ilgisi yok."
>
> "Bu filmde bir Marlon Brando'yla ya da onun gibi başka bir çapkınla oynasaydı çok daha fazla endişelenirdim. Oysa Delon! Eski bir hikâye bu. Bitmiş. Ama mükemmel bir reklam malzemesi!"

Delon ise daha az konuşur ve daha gizemli bir portre çizer:

> Ben neysem oyum ve bu koşullarda ağırlığımı hissettirmeye niyetim yok. Herhangi bir şeyi değiştirmeye de! Hayatta her zaman bir şeyler olur, beni ilgilendiren yaşanan ândır. Romy? Tabii ki değişmiştir! Ancak gözlerime inanabilirim. Onu tanıdığımda çok gençti, çocuk gibi. Bugün kadına benziyor. Benim karım yok artık. Hayatım kızlar, işim ve oğlum arasında geçiyor. Romy'nin yıllar içinde çok fazla değişip değişmediğini bilemiyorum, bunu değerlendirebilecek vaktim olmadı henüz. Şimdi rolüne mükemmel biçimde uyumlu fiziğiyle genç bir kadın. Bizim nişanlanmış olduğumuzu hatırlayan yoktur bugün. Birbirimizi yeniden seveceğiz, senaryoda yazılı olduğu gibi.

Romy çekimler yaklaştıkça çok boş düşüncelere kaptırır kendini:

> Mutlaka bronzlaşmam gerekiyor, çünkü çekimler sırasında neredeyse sürekli mayoluyuz. Başıma gelen bir delilik bu kesinlikle: Sonbaharı huzurlu bir şekilde Berlin'de geçirmeyi düşünüyordum. Harry'nin yaş gününü kutlayacaktık ve bir anda Côte d'Azur'e naklettiler beni. Alain Delon'la film çevirmek için! Alain'le bir süre birlikte olduğumuz için aramızda bir gerilim ihtimali korkuttu beni önce ama sonra çok çabuk alışıyor insan. Rol dağılımı durumumuza tamamen uygun. Gerisi... Onun yerinde herhangi bir aktör olsaydı da onu bir şekilde öpecektim... Alain'i de öyle öperim...

Sen Benimsin'de oynama konusunda tek başına karar verdiğini söylemekten çekinmez, bütün 'riskler'in farkında olduğunu da ekler:

> Yirmi üç-yirmi dört yaşındayken olaylar çok farklıydı ve çok daha az güveniyordum kendime. O dönemde normaldi bu. Bugün daha güçlü hissediyorum kendimi. Neye karar verdiysem sadece onu yapıyorum, dolayısıyla rahatlatıcı bir özgürlük duygusu var içimde. Bundan daha büyük bir rahatlık olabileceğine inanamıyorum.

Romy yavaş yavaş yeni kişiliğini kabul ettirir. Olgunluğa erişmiş, neyi istediğini ve neyi istemediğini bilen bir kadın. Film seti dışında herhangi biri tarafından yönetilmeyi reddeden bir kadın. Harry'ye karşı saldırgan değildir, düşüncelerinde, konuşmalarında bir şeyler ima etmesi söz konusu değildir, çünkü evliliği-

nin üstünde dolaşan tehditleri herkesten gizlemeyi tercih etmiştir. Dolayısıyla özel hayatında hâlâ özgür, dengeli, uyumlu ama mesleğine gerçekten yeniden dönen kadın rolünü oynar. Delon'la yeniden buluşmasının çok fazla dedikoduya yol açması dikkate alındığında tavrı daha iyi anlaşılır. Fazladan bir laf, fazladan bir bakış, o zamana kadar bastırılmış bütün dedikoduların dökülmesine yol açardı. Yüreği ve aklıyla anlamıştır ki, eski nişanlısıyla film çevirdiği sırada ilişkilerinin bozulmasına yol açan sıkıntıyı ima yoluyla bile olsa açıklaması doğru değildir. Hatta tam tersi yönde konuşmalar yapar bu konuda:

> Hiçbir şey anlamıyorum, evden ayrılalı daha iki gün oldu ve çok şaşkınım, nostalji yaşamaya başladım! Oysa büyük keyif veriyor bu rol bana. Kendimi birdenbire... yabancı hissediyorum. Oysa herkes çok sempatik. Alain bile...

Bununla birlikte, her şeyden önce kendisinden bile çekindiğinden daha net, daha açık seçik olur:

> Bundan böyle aptallık etmemeye karar verdim. Beni buraya kadar getiren sadece rolün çekici olmasıdır. Alain'le ben uzun zamandan beri çift değiliz ve şimdi bu çifti oynuyoruz. Harry'yle huzur ve güveni buldum. Delon'la çok 'sert' tartışmalar, kavgalar mı geçti aramızda? Bu tür tartışmalar, kavgalar söz konusu olduğunda bir yabancıdan ziyade bir dostun sırtını sıvazlamak gerekir.

Sen Benimsin'in çekimleri 19 Ağustos 1968'de başlar. Ekim ayının ortasında ve çok iyi bir ortamda biter. Romy her hafta sonunu, ara sıra sete de gelen Harry ve David'le birlikte geçirir.

Sen Benimsin'in çekimlerinin oluşturduğu kaynaklara dönüşle alt üst olacak bütün kadınlık hayatının hangi noktada olduğunu bilmemektedir henüz. Bu iki ay boyunca öteki ailesiyle yeniden buluşmuş, seslere, kokulara kavuşmuş, havasını, atılım gücünü bulmuştur... Son yıllarda müthiş özlemini çektiği şeylerdir bunlar. Özellikle kendini bulur. Gayretkeş annenin ve Harry Meyen'in yaratmak istediği belli kurallar içinde yaşayan eşin ötesinde biri olmuştur. Ötekiler, kelimeler eksiktir, kolayca alıştığı Ala-

in eksiktir. İltifatları, övgüleri, eleştirileri ve ekip çalışmasının ruhunu oluşturan her şeyi yeniden keşfeder.

Doğal olarak, bu küçük ayrıntılarla coşar... Söz konusu ayrıntılar onu kendine getirir ve çok sıradan olmayan bir kaderi yeniden bulur. Akşamları prova baskılarına bakarken Delon herkesi güldürür. Romy ekranda görünür görünmez hayranlık ifadesi ıslıklar çalar, "Üff, ne güzel kız bu!" türü laflar eder ve bütün ekip katılır ona. Romy de kendinden geçer. Alain'le ilk erotik sahneleri çekerken hissettiği sıkıntı değil, uzun zaman önce yaşadığı heyecandır. Bunları çok rahat ve aldırmaz bir tavır içinde ifade eder, "o nalet ve masum öpme, okşama sahneleri" gibi laflar eder... Sonra, şu ya da bu şekilde bir geçmiş kaygısı olmayan Alain'in muzipçe imaları:

> Alain bu sahnenin çekiminde her zamanki esprili gözlemlerini tekrarlamaktan geri durmadı, ama çok iyiydi belki (evet, bilerek yapar bunu; onun genellikle birçok tavır ve tutumu, lafları belli amaçlara yönelik, bilinçli gözükseler de bütünüyle masum, art niyet aranmaması gereken şeylerdir): Bunlar bana çok eski zamanları hatırlatıyor, vb. Karşısında sırılsıklam ve bikinili vaziyette uzandığımda engel olamadığı birtakım münasebetsizce laflar.[29]

Romy, yönetmen Jacques Deray'i ilk başta biraz gözlemlemiş ve kısa sürede onun çok sade ve mesleğine ziyadesiyle hakim biri olduğunu anlamıştır. Oyunculara tanıdığı özgürlük, onların yeteneklerine tanıdığı fazladan bir şanstı ve kendisi için hiç de kolaylık değildi.

Günler yavaş yavaş akıp gidiyordu; geceler nefis, ortam sakindi. Binlerce tatilcinin terk ettiği Saint-Tropez yeniden sessiz bir köy haline gelmişti. Havuz kenarındaki faaliyetler de tembelce, alışılmamış bir sükûnet içinde yürütülüyordu ve Jane Birkin'in bebeği Kate'in ağlama seslerinden başka bir şey duyulmuyordu neredeyse.

İngiliz genç kadın sinemaya ilk adımlarını atıyordu. Kendisinden bir kız çocuğu doğurduğu film müzikleri besteleyen sanatçı John Barry'den yeni ayrılmıştı; hem çekimlere katılıyor, hem an-

29) Romy Schneider'in, dostu Christiane Hölger'e mektubundan (Berlin, 23 Ağustos 1968) bir pasaj.

Romy ile Harry.

nelik görevlerini yerine getirmeye çalışıyordu... Mesleğe yeni başlayanlarda pek görülen bir şey değildi bu. Sütanne yok, özel bakıcı yok: Jane genellikle starlara tanınan imkânlardan yararlanmıyordu ve bebeğiyle birlikte başının çaresine bakmak zorunda olduğu, sert ve kaba sözlerle hatırlatılıyordu kendisine.

Romy bu tavrı onaylamıyordu ve söylemekten de geri durmuyordu. Jane sonunda patlamıştı bir gün: Kızının güya rahatsızlık veren varlığıyla ilgili iğnelemeler, tatsız uyarılar bıktırınca çok sert tepki vermek istemişti. Yaralanmış, örselenmiş bir çocuk gibi tuvalete kapanmış, sığınmış ve çalışmaya başlamak üzere çıkmayı reddetmişti. Romy duruma müdahale etmiş, genç kadına nasihat etmiş, ona güç vermiş, onu rahatlatmış ve sonunda kapandığı yerden çıkıp yeniden çalışmaya başlamaya ikna etmişti.

Bütün bunlar hoşuna gidiyordu. Bir gün önce tanımadığı ve şimdi yakını olan çocuk-kadın Jane'in kırılganlığı, Maurice Ronet'nin hoş ve hüzünlü gülümsemesi, Alain'in canlılığı, Jacques Deray'nin titizlik tutkusu. David ve Harry'siyle buluşmayı da seviyordu... Harry'yi az gördüğünden ondan uzaklaştığını hissediyordu.

Yeniden kanatlanırken, bağımsızlığına kavuşurken, gerçek hayatını yeniden bulurken, dolayısıyla Harry'den uzaklaşırken bir anlamda yakınlaşıyordu onunla. Sürebilir miydi bu?.. Devamını düşünmek istemiyordu... Almanya'ya dönüş, artık istemediği başka bir hayata dönüş.

Yeniden keşfettiği şeylerden sonra, kocasının hiçbir zaman gerçekleşmeyen projeleriyle, birtakım belirsiz, karanlık tiyatrovari denemeleriyle, oradaki çevrelerini oluşturan ve sanat, hayat, hayatta sanat, sanatta hayat üstüne sohbetlerden çok hoşlanan dostlarıyla bitmez tükenmez tartışmalarla ilgilenme gücünü bulabilecek miydi?.. Bütün bunlar hiç ilgisini çekmiyordu. Bir şeyler yapmak istiyordu, çünkü bir şeyler yapma şansı vardı. Şimdilik kendine en küçük bir soru sormaktan kaçınıyordu. Kış geliyordu. Şüphelerini ve de evli kadın hayatını hatırlatabilecek her şeyi gömecekti.

Önce İngiltere'de John Newland'ın kötü bir filminde oynayacaktır: *My Lover, My Son*. Çok kötü, çok kalitesiz bir film. Ancak bu film Romy'ye, Harry'ye karşı biraz daha mesafeli olma fırsatını sağlamıştır ve Romy ayrıca bu film dolayısıyla sadece Fransız sinemasının kendisini mutlu edeceğini anlamıştır –hem de ölçüsüz derecede. Gerçek kariyerini Fransa'da yapacaktır o, aynı dili konuştuğu insanları Fransa'da bulacaktır.

Film çok sert biçimde eleştirilir: Fransa'da gösterime girdiğinde *La Saison cinématographiqe*'te hakkında çıkan bir yazıda şöyle ifadeler okunur:

> Hiçlik ancak bir hiçliğin sonucudur. Dolayısıyla, sorular sormanın bir anlamı yoktur. (...) Bununla birlikte, dikkat edilmesi gereken bir nokta var: Bu inanılmaz rezaletin içinde sadece Romy Schneider'in büyülü yüzünü görebiliyoruz.

Romy çok kötü, kalitesiz bir filmde bile parlar ve bunun gözden kaçması mümkün değildir. Yön duygusuna kavuştuğunun farkındadır artık. Önemli filmlerde önemli roller alabilmek için başarısızlıklardan geçmek gerektiğini -belki hâlâ gereklidir- bilir.

Harry çok fazla alkol aldığı gecelerde boşuna pis pis güler, köpürüp durur... Yok söylemişmiş, rol seçiminde ona yardımcı olması gerekirmiş, gene başına buyruk davranmaya başlayamazmış, yok şöyleymiş, yok böyleymiş... Dinlemez artık onu. Epey bir zamandır dinlemiyordur zaten. Sadece farkında değillerdi birbirlerinin. Romy akıllı ve iyi bir eş gibi dışarıya karşı iyi bir çift görüntüsü sunmaya devam eder ve her mülakatta aynı söylemi tutturur:

> Ben stüdyolarda bütün kapasitemi ve yeteneğimi özgürce sergilerim, çünkü özel hayatımı aksatacak tavizler vermek zorunda kalmayacağım bundan böyle. Yoksa kariyerimden ve paradan vazgeçerim. Filmlerin çekildiği yerlere gelmediklerinde her hafta sonunu kocam ve oğlumla birlikte geçiririm.

Nasıl ve hangi üslûpla söylerse söylesin, söylediklerinin tek kelimesine inandığı yoktur. Bu söyledikleri, kocasına verilmiş bir tavizden başka bir şey değildir. Ya da kendi gururuna.

Fransa'ya yerleşme kararı almıştır. Fransa'da yaşamak için. Harry'siz ve David'siz, çünkü Harry'nin aynı hareketlilik içinde hem karısından hem çocuğundan kopmasını istemez. Gene hiçbir tartışma geçmemiştir aralarında ve Harry hiçbir şey söylememiştir. Romy'nin onun için yapabileceği tek şey vardır: dışarıyla karşı ailesinin her şeyden önemli olduğu izlenimi uyandırmaya devam etmek. Bu ayrıntının Harry adına çok önemli olduğunu bilir. Görünüş dışında kurtarabileceği fazla bir şey yoktur.

Romy başka bir yerdedir artık. Kendisine yeniden gülümsemeye başlayan Paris'te. 1969: güzel bir ilkbahar mevsimi. Ve kendisine hayatı keşfettirecek olan erkekle bir randevu...

13
FİLMLER HAYATTAN DA GÜZEL...

"Filmler hayattan daha güzel!" diyordu o zaman François Truffaut... Birkaç yıl önce *Amerikan Gecesi* adlı bir film çekmiş ve bu filmde hem sinema aşkını hem de kadınlara olan tutkusunu biraraya getirmişti. Truffaut'nun Ekim 1981'de üç yıllık ömrü kalmıştı. Hepsi hayattan daha güzel filmler yapmaya devam ederken bile hastalığın gözü üstündeydi.

Romy Schneider hiç şüphesiz ondan daha az canlıydı ve film çevirmeye devam ediyordu; kimi zaman sinemadan çok daha üstün bir güzellik üstüne derin düşüncelere dalıyordu. Hiç şüphesiz kimi zaman filmlerde ölünür, ama başka bir hikâyede, başka bir filmde yeniden can bulmak üzere.

Kimi zaman *Sans-Souci Yolcusu*'nun çekimleri sırasında çevresinde bir yığın insan bulunmasına rağmen kendisini yalnız hissetmekten yakınıyordu. Yapımcı Raymond Danon bile ekibi desteklemek amacıyla ailesiyle birlikte oradaydı... Romy'ye olan sevgisini her an hissettirmek için sürekli film setindeydi... Karısı ve kızı Géraldine... Géraldine de birkaç yıl sonra oyuncu olacaktı. O sırada Romy'yi hayran hayran seyretmekle, kendisini büyüleyen ve yetenekleri düşlere daldıran biriyle gerçek ilişkiler kurabilmenin müthiş ayrıcalığının tadını çıkarmakla yetiniyordu. Yeniyetmelerin çoğu odalarının duvarlarına idollerinin fotoğraflarını yapıştırmakla yetinirler. Géraldine ise yıllardır Romy Schneider'in yakınındaydı ve kimi zaman bir çekim vesilesiyle idolünün yanı başındaydı. Onunla konuşuyor, sorular yöneltiyor, cevaplarını dinliyor, yaşamasını ve ışık saçmasını seyrediyordu. Bazı pırıltıların hüznü gizleyebileceğini bilmiyordu henüz; Berlin'de Romy Schneider'in Géraldine'den bile her zaman saklayamadığı umutsuzluğunun ışığında yavaş yavaş anlıyordu bunu.

Raymond Danon'a kulak verelim biraz:

> Onunla uzun zamandan beri dosttuk. Ailenin de dostu olmuştu. Romy'nin de rol aldığı yedi film yapmıştım: *Hayat Bağları* (1969), *Qui* (1970), *Şeref Yolu* (1970), *Lekeli Güneş* (1973), *Un amour de pluie* (1973), *Trio infernal* (1974) ve *Sans-Souci Yolcusu* (1981). Bu aramızda bir yakınlık oluşturdu!
>
> Bu çekimler sırasında onunla birçok sorun yaşadıysam da yıllar içerisinde bu sorunların bizim ilişkilerimizi güçlendirdiğini anladım.
>
> Kolay bir insan değildi. Hiçbir zaman da olmamıştı, çünkü hayatı çoğu zaman kolay geçmemişti. Onda bir tür şiddet vardı. Kimi zaman beklenmedik bir anda patlardı. Yaşadığı dramdan, oğlunun ölümünden çok önce de epeyce içiyordu, işkence çeken bir insan izlenimi uyandırıyordu... Bir saniye içinde paranoya krizine girebilecek biri.
>
> Birkaç yıl önce, bir akşam, karım ve ben Romy'ye, Ramatuelle'e akşam yemeğine davetliydik. Saint-Tropez'de bize konuk olmuş bir kadın dostumuz vardı, Romy'ye telefon ettim:

"Bir dostumuzu da getirsek bir sakıncası var mı sence?"

"Kesinlikle, hoş geldi, safa geldi."

Akşam gidiyoruz, Romy bizi karşılarken son derece nazik ve her şey çok iyi gidiyor. Bir ara dostumuz kanepelerdeki yastıkları çok orijinal bulduğunu söylüyor. Romy çığlık çığlığa patlıyor ve bu iltifata kontrol edilemeyen bir öfkeyle karşılık veriyor: "Hoşunuza gitmediyse hemen atayım onları!" Zavallı dostumuz donmuş kalmıştı, ne söyleyeceğimizi bilemiyorduk, bu arada Romy salonda yastıkları oraya buraya atıp duruyordu!

Romy böyle biriydi işte, aynı zamanda yüce gönüllü, cömert bir insan, iyi kalpli, sevdiği insanlara ilgi gösteren biri. Zaman içinde yaralarının derinleştiğini ve bunun davranışlarını etkilediğini söyleyebiliriz.

Çocuğu öldüğünde çevresinde ona inanan pek fazla insan yoktu. Doğrusunu söylemek gerekirse, ben de yapımcı olarak çok zor anlar yaşadım. Gerçekten oldukça huzursuz yaşadığım durumlar oldu; *Sans-Souci Yolcusu*'nun günün birinde Romy Schneider'i yıldız yapacağını düşünen tek kimse yoktu neredeyse. Son 'felaket'ten sonra, ayağı kırıldıktan ve bu yüzden çekimler ertelendikten sonra sigorta ödeme yapmakta sorun çıkarmamıştı. İkinci 'felaket' sırasında, hastaneye kaldırıldığını öğrendiğimde Cannes'daydım. Festival dönemiydi ve bütün meslektaşlar şüphe ve belli belirsiz bir alaycılıkla soru yöneltiyorlardı:

"Romy nasıl?"

"Her şey yolunda."

"Film?"

"Sorun yok, çekilecek."

Sigortacılar benim tamamen zarar ettiğimi düşündüklerinden tazmin edilmişti zararım, ama kitabın hakları ve uyarlama hakları bendeydi. Romy'yle devam etmekten vazgeçmek düşünülebilirdi, çünkü sağlığıyla ilgili büyük belirsizlikler söz konusuydu. Bir böbreği alınmıştı, bu biliniyordu, ama rahatsızlığın ne kadar ağır olduğu konusunda bir şey bilinmiyordu. *Sans-Souci Yolcusu*'nun çekimine başlayabileceği düşünülüyordu ama ne zaman?

Tam bu sırada Alman ortağımız Arthur Brauner ilk kez Romy'nin yerini Hanna Schygulla'nm alabileceği önerisini getirdi. Şanssızlıklardan başını kaldıramayan Romy'nin kulağına gitmiş bu öneri; hemen telefon etti bana: "Ben bu filmi çekmek istiyorum, söz ver bana, benden başkası çekmeyecek bu filmi..." Ona söz verdim ve sözü-

Romy Schneider, Raymond Danon'un yapımcılığını üstlendiği filmlerden *Trio infernal*'da (1974).

> mü tuttum... Oğlunun ölümünden sonra herkesin kendisini pencereden aşağı atacağını sandığı bir dönemde bile.[30]

Jacques Rouffio da hiçbir zaman unutmamıştır bu dönemi. Her seferinde sevecenlik duygularıyla anlattığı çalkantılı ve çarpıcı hatıraları vardır. Bunları Raymond Danon da neredeyse aynı kelimelerle doğruluyor:

> Bu filmi Romy'yle çekmek için çetin bir mücadele vermek gerekti. Gerçekten de durum açıktı: Sigorta sadece Romy Schneider'in sağlık durumu sebebiyle doğacak zararlarımızı karşılıyordu... Romy'nin sebebiyet vereceği her türlü gecikmenin zararını kendimiz karşılamak zorundaydık...

Sans-Souci Yolcusu'nun çekiminde az ya da çok sorumluluğu bulunan herkesin hep birlikte nasıl bir bunalım geçirdikleri daha

30) Yazarla yapılan konuşmadan.

iyi anlaşılıyor. Romy'ye göz kulak olmak her geçen gün, herkesin leitmotifi oluyordu. En küçük bir gölgenin farkında oluyordu herkes, en küçük bir gecikmede herkes sararıyordu.

Heyecanlarını en az belli eden -alışkanlığın gücü mü?- Raymond Danon'du. Berlin'de, sette, kulislerde ya da Kempinski koridorlarında dolaşırken olağanüstü soğukkanlı bir görünüm sergiliyordu. Rahat, kendinden ve öbürlerinden emin. Öteki herkesten. Yıldızın başına aniden bir şey gelse bu rahat ve telaşsız adam iflas edebilirdi, ama onu görenlerde, çevresindekilerde hiçbir şekilde böyle bir izlenim uyanmıyordu.

Çekimlerin büyük bölümünün gerçekleştiği Berlin'de bulunduğumuz süre içinde Romy'ye 'göz kulak olma' konusuda imkânlar daha elverişliydi. Çalışmadığı zamanlarda birileriyle birlikteydi mutlaka. Ya da odasında oluyordu. Kızı da yanındaydı ve bunun bir ek koruma önlemi olduğunu düşünüyorduk biz. Buradaki olumsuzluk şuydu: Onun nezdinde hatıralarla çok dolu bir kentte kapalı kalma duygusu.

Çekimleri Paris'te bitirecektik. Balard meydanında, Sans-Souci kafesinde. Filmin uzamasından korkuyordum çünkü onu kendisi dahil her şeyden korumak daha zor olacaktı. Ama şimdilik böyle bir durum söz konusu değildi. Sadece günleri saymak ve her günü küçük bir zafer saymak gerekiyordu.

Berlin'e gelişimizin ilk günlerinde ailem ve Romy'yle birlikte öğle yemeğine davet edilmiştik... Curd Jürgens'in Berlin'in birkaç kilometre dışındaki lüks villasına. Çok hoş bir öğle yemeği ve öğle sonrası. Romy hayran olduğu bu adamı tekrar gördüğü için çok mutlu gözüküyordu. İnsanlar böyle ânlar yaşarlar kimi zaman. İnsan bu

mutlu ve ayrıcalıklı ânlarda en kötü ihtimalin gitgide uzaklaştığına inanmak ister.

Bununla birlikte, zaman zaman bakışlarından heyecan dalgaları geçiyordu ve bu dalgalar hem yüzünü hem çevresini, insanları, ağaçları, eşyaları hüzünlendiriyordu. Hüznünün ara verdiği sanılmıştı, yeni bir saldırıya geçiyordu. Öyle ağır bir saldırı ki herkesi ve her şeyi istila ediyordu.

Şöyle devam ediyor Raymond Danon:

> Kimi zaman küçük bir kahkaha, bir çocukluk ya da bir kaprisle biraz hayat bulmuş gözüküyordu. Cartier marka bir saat görmüştü ve çok beğenmişti bu saati, benden onu kendisine hediye etmemi istemişti. "Olur," dedim, çünkü onu mutlu etmek beni de mutlu ediyordu ve bu mutluluk fırsatları çok fazla yakalanmıyordu, saati getirtmesini söyledim.
>
> Birkaç gün sonra Cartier'den bir fatura gönderiliyor bana. İki saat faturası! Romy'yi buluyorum: "Bu ne böyle? İki saat faturası aldım." "Evet, bir tane de Laurent için ısmarladım." "Çok güzel, çok iyi, ama ben sana sadece bir tane saat hediye ediyorum." "O zaman istemiyorum!" "Kararları veren sensin."
>
> Aktrislerle böyle olaylar yaşanabiliyor zaman zaman. Sinir bozucu olaylar olabiliyor. Bu anlattığım olay her şeyden daha çok mutlu etmiştir beni. Romy yaşıyordu.

Çalışıyordu da. Çok çalışıyordu. Üstelik sadece üzüntülerini dindirmek için değil. Her filmi için her zaman çok çalışmıştı. İki rolü, Elsa ve Lina rolünü üstlenmek kolay iş değildi. Karışıklık olabilirdi. Böyle bir riski engellemek için sırasıyla her kahramanın rolünü saatlerce çalışıyordu ve hikâyedeki gibi kafasında ayırıyordu onları. Küçük kâğıt parçalarına notlar, kelimeler yazıyor, film üstüne, kahramanlar üstüne saptamalar yapıyordu: "Lina şunu yapıyor", "Elsa bunu yapıyor". Bu onun çalışma biçimiydi... 'Basit' bir rol için bile.

Dolayısıyla, hem yalnız çalışıyordu hem de çekimler sırasında ekip çalışması. Bu ekip çalışması sırasında herkes ona hem aktris hem de kadın olarak saygı gösteriyordu. Hiçbir zaman diktatör

Romy, Elsa rolünde.

bir yönetmen olmayan Jacques Rouffio, her şeyden önce yardımcı olmak istiyordu ona. Enerjisini tüketmeden en iyisini yapabilmesi için:

> Çekimler sırasında onu içgüdülerine bırakıyordum, tekrarlatmamaya gayret ediyordum aynı sahnelerin çekimlerini, çünkü biliyordum ki hemen ilk görüntü alınırken en iyisini yapmaya çalışırdı. İçgüdünün her şeyi halledemeyeceği doğrudur ama ben onun çok çalıştığını ve hiçbir şeyi rastlantıya bırakmadığını da biliyordum. Bu açıdan bakıldığında herhangi bir aksama söz konusu olamazdı.
>
> Ben onu yönetirken sadece zaman zaman bilgiler veriyordum. Sözgelimi, Elsa'nın içmeye ve kendini mahvetmeye başladığı Berlin'de Rajah kabaresi sahnesinde kahramanın bu yeni yüzüyle tanışması için ona yardım etmek gerektiğini hissettim. Ve başladım: "Almanya batıyor, Elsa da batıyor..." Bakışlarından her şeyi anlamış olduğu belli olunca devam etmedim artık. Anlatacak başka bir şey yoktu, rolünü oynamaya başlayabilirdi...

Elsa batıyor, Almanya batıyor... Dündü bu. Bugün dünyanın bütün makyajları, batanın Romy olduğunu gizleyemez.

Birkaç yıl önce, uzun süre önce, başka bir hayatta, benzer bir şaşkınlığa, benzer bir çılgınlığa yem oldu. Hem Berlin'de, hem Paris'teydi. Harry'yle hikâyesinin bitmiş olduğunu anlamıştı.

Artık sonuna kadar gitmesi, biraz nefes alması ve kendine gelmesi gerekiyordu. İyi fikirdi bu ama korkutuyordu onu. Öyle bir korku ki hayatından daha birçok yılı alıp götürecekti.

14
HAYAT BAĞLARI

Sen Benimsin'den sonra artık hiçbir zaman aynı Romy olmayacaktır, bunu bilir. Bir ilk hayatta Sissi olmuştur... Alain Delon'la yürümeyen bir nişanlılık, sonra Harry'nin yeniden şekillendirilmiş eşi... Harry, sizin iyiliğinizi isteyen bir koca... Kırk yaşında, dördüncü kadınlık hayatı açılır önünde. Ne zaman karar almıştır? Şubat 1969'da tabii ki, *Sen Benimsin* gösterime gireceği sırada tekrar Paris'e gittiğinde. O zaman biraz kendisinin olan bu kente geri dönmesi gerektiğini anlamıştır. Sürekli olmasa bile bu kentte yaşamak.

Saint-Tropez'deki çekimlerden sonraki aylar onu uzaklaştıkça yakınlaştırmıştır Fransa'ya. Harry ve David'e, Berlin'e ve Grünewald'daki evine kavuşmuştur. Bu arada Lugano'ya uğrayıp yeni

bir evin eşyalarını yerleştirir. Özellikle de gözünü kulağını muhtemel bir projeye dikmiştir. Sözgelimi, François Reichenbach'ın yeni filmi *Le Massacre* için önerilen başrol. Filmin Camargue'da çekilmesi düşünülmüştü. Ancak proje gerçekleşmedi.

Sen Benimsin'in dublajıyla ilgili çalışmalar için düzenli olarak Paris'e gider. Paris'e her gidişi müthiş bir keyiftir onun adına. Hayatının orada attığına inanır. Bu dünyada ve başka bir yerde değil.

Billancourt stüdyolarının koridorlarında bir adamın gözlerinin üstünde olduğundan habersizdir. Bu adam onu sıradan bir hayranı gibi seyrederken keşfeder. Romy'ye düşlediği her şeyi verecek olan bu adamdır. Çok yakında. Claude Sautet'dir bu adamın ismi. En güzel filmlerinin simgesi olacak bu kadına o anda yanaşmaya cesaret edemez. Romy o sırada her şeyden önce film çevirmeyi düşünür, sürekli hareket ister. Neye mal olursa olsun. Bir kariyer peşinde koşmadan.

Seçtiği yeni yolu izlemeye karar vermiştir: hissettiği gibi yaşamak, yeniden soluk almak, Harry'nin huysuzluklarından, gerçekleşmeyen projelerden ve Grünewald'daki sınırlı hayatından uzaklaşmak. Yeni bir şey değildir bu hiç şüphesiz ama gözleri açılmıştır ve artık kimse kapatamayacaktır gözlerini. Sonuçta Harry durumu surat asmadan kabullenir... Romy'nin hayatının yarısı Paris'te geçecektir, kendisiyse oğullarıyla birlikte sürekli Almanya'da yaşayacaktır. Anlaşma diyorlar buna. Harry bazı anlaşmaların aşkın en azılı düşmanı olduklarını ve bir evliliği şaşırtıcı bir kesinlikle öldürdüklerini bilir mi? Romy'nin buradan geçmiş olması anlaşılabilir bir şeydir. Harry'den yavaş yavaş uzaklaşmanın hiç şüphesiz daha kolay, her halükarda daha az acı veren yolu buydu ona göre.

Sen Benimsin gösterime girdiğinde, filmin zaferi aynı zamanda yeni Romy'nin de zaferidir. Bununla birlikte, hiçbir şey kesin değildir onun için: Çok fazla film teklifi -daha doğrusu, iyi film teklifi- gelmez.

Claude Sautet nihayet gölgeden çıkmaya karar verinceye kadar.

Her şey bir telefon konuşmasıyla başlar. Sautet, Romy'yi kaldığı otelden arar, randevu ister ve Paul Guimard'ın romanından söz eder ona: *Les Choses de la vie* (Hayat Bağları). Romy dinler, çok

heyecanlanır, sonra tek bir soru yöneltmeden kabul eder. Romanın konusuna ve yönetmenine güvenir. Bu konularda daha fazla şey bilmek istemez. Bugün çok açık gibi gözükebilecek şeyin zamanında mutlaka öyle olduğu söylenemez.

Aralarında Georges Franju ve Yves Robert'in de bulunduğu birçok yönetmenin asistanlığını yapmış olan Sautet kırkını geçmiştir ama çok fazla tanınmış bir sinemacı değildir. Üç uzun metraj çekmiştir: Uzun zamandan beri unutulmuş olan *Bonjour Sourire* (1955), *Classe tous risques* (1960; Lino Ventura ve Jean-Paul Belmando; bugün klasik kabul edilen ama o dönemde kaliteli olmakla birlikte ilgi görmeyen bir film) ve ticari açıdan müthiş bir fiyasko olan *L'Arme à gauche*. On yılda üç film ve arkasından sessizlik. Sanki sinema (her halükarda vitrininde) bu ciddi, akıllı ama görünüşte başarıyla uyum sağlayamayan profesyoneli istemiyordu.

Öte yandan, başka bir düzlemde vazgeçilmez biri olmuştur: Bir film çekiminde işler sarpa sardığında ve acilen müdahale gerektiğinde yardıma çağrılan bir tür cerrah ve tamirci. Sautet birçok filmi 'kurtarmış' bir sinemacıdır ve kendisine Fransız sinemasının Doktor Mucize'si denmiştir. Şüphelidir bu. Bütün bunlar, onun eseri olan iyi bir filmin karşılığı anlamına gelmez... Söyleyebileceği her şeyi söylediği bir film etmez.

Paul Guimard ve romanı *Hayat Bağları*, Sautet'yi içinde bulunduğu zor durumdan kurtarabilecek altın bir fırsat oluşturabilir. Konuya tam anlamıyla nüfuz etmiştir. Hiçbir öyküyü bu kadar derinden kavradığı olmamıştır. Macerayı filmin gerçek kahramanı yapacağını anlamıştır. Çevirebilme şansı bulursa. Aynı şekilde Boulogne stüdyolarında gizli gizli seyrettiği Romy Schneider'in de *kahraman*'ı olacağını anlamıştır.

Henüz çok uzaktırlar birbirlerinden, çok yakın ilişkiler daha sonra kurulacaktır. Birkaç filmden ve sınırlı bir ortak hayattan sonra. Henüz yabancıdırlar birbirlerine, ama hemen tanışmamak için uzun zamandan beri beklemektedirler birbirlerini.

Sautet, Romy'yi aradığında kendisiyle görüşmek istediğini söyler ve hemen bir randevu alır. Kazandığının farkında değildir.

Romy Schneider *Hayat Bağları*'nda (1969).

İstiyordu onu ve ona teklif edeceği her şey istediği her şeydi. Film bir dramdır, bir rüya gibi çevrilecektir.

Bu filmde Romy, çok güzel bir kadın olan Lea Massari'yle evli Michel Piccoli'nin metresi rolündedir. Üçü birlikte Sautet'nin çektiği filme onu canlandıran bir hava, bir armoni, bir müzik katmaya çalışırlar.

Romy sonunda dünyasını bulmuştur. Ona sadece mutluluk veren bir dünya. Ve en güzel imajını verecek olan bir dünya. Ölümünden birkaç ay sonra *Telerama*'da şu görüşlere yer verilmiştir:

> Romy Schneider açısından çok önemli bir rol değildi bu. Bununla birlikte, nasıl bir duyarlılık, ne zekâ, nasıl bir oyunculuk gücü! Claude Sautet'ye her zaman gönül borcu duyacağız... Romy Schnei-

der'in, sinemamızın gurur duyacağı büyük bir aktris olmasında büyük payı olmuştur onun.

Sautet'nin sineması basit hareketlerden, her gün kullanılan kelimelerden ve herkese özgü heyecanlarla duygulardan oluştuğundan, Romy doğal olarak bu filmde bir zaferden fazlasını kazanmış, kalıcı olacağını kanıtlamıştır. Ama şunu unutmamak gerekir: Zor durumda kalan yönetmenin çok büyük ihtiyaç duyduğu böyle bir mükemmelliğe ulaşabilmek için, bütün sahnelerde aynı performansı gösterebilecek kadar büyük olmak gerekiyordu. Film gösterime girdiğinde *Positif* altını çizecektir bunun:

> Romy Schneider sadece, sevinç gözyaşları içinde telefonu alıp bir dostundan arabasını isterken görüldüğü sahnede bile, ebedi olanın geçici olandan oluştuğunu bilen birini ağlatabilir.

Bunun yanında, çok uzak öbür hayat vardır. Ara sıra Harry'yi ve özellikle de David'i görmek için Hamburg'a gider. Ama on yıl içinde ikinci tercihini yapmıştır Fransa ile Almanya arasında. Üstelik bu kez aşk değildir belirleyici sebep. Claude Sautet birkaç gün birlikte çalıştıktan sonra Romy'nin hayatıyla ilgili olarak çok şey öğrenmişti:

> Çekimler başlar başlamaz özel hayatı zor ve çalkantılı bir hal aldı. Mutlu olmadığı anlaşılıyordu, bitkin gözüküyordu. Kendi sıkıntıları ve bunalımlarından besleniyordu. İlk başta kendisine en yakın olan erkek için hayatın gerçekten keyifli olmaması gerektiği akla geliyordu. Kendisi de çok acı çekiyordu, hiç keyfi yoktu; evlilikleriyle ilgili olarak uyandırmak istediği huzurlu ve güçlü izlenimle uyuşmuyordu bu durum.

Doğrusunu söylemek gerekirse, Romy'nin var gibi göstermeye çalıştığı çiftten geriye bir şey kalmamıştı. Biraz minnettarlığa benzeyen bir şeyi başkalarının kollarında bulmaya çalışarak da, her geçen gün biraz daha yok ediyordu bu birlikteliği. Zaman akıp gidiyordu, heyecanlar herhangi bir zaman dilimine uyabilirdi ve hiçbir zaman aynı âna yapışıp kalmazdı, hiçbir zaman aynı zaman dilimi içinde sürüp gitmezdi... Romy her seferinde ve uzun süre ilk

Romy Schneider ve Claude Sautet.

büyük aşkıyla karşılaştırdığı öfkeli bir âşık kıskançlığına kapılıyordu. Bu konuyla ilgili olarak Claude Sautet'nin gözlemi şuydu:

> Onu sürekli sevgili değiştirmeye götüren şey, vazgeçilmez ve mutlak tek kadın olma ihtiyacıydı. Öte yandan, korkunç kıskançlık nöbetleri de geçiriyordu ve hemen güven bunalımına giriyordu.

Claude Sautet 1969 yazı boyunca sadece Romy'yle film çekmekle yetinmedi. Onu, tanışmadıkları döneme göre daha iyi gözlemlemeye devam etti. Ayrıca, onu başkalarından sakladığı her şeyiyle sevmeyi öğrendi... Sakladığı şeyleri çok iyi görüyordu o: çocukluğundan kalma korkuları, sürekli terk edilme endişesi, vermek ve almak istediği bir sevgi... Buna uygun bir erkek arıyordu boşu boşuna ve hiçbir zaman da bulamayacaktı o erkeği. Ve sevdiklerine zararlı olan her şeyden iğrenç bir şekilde kesinlikle kendisini sorumlu tutması. Onun yerinde başkası olsaydı, yıkılan bu evliliğin sorumluluğunu kesinlikle Harry'ye yüklerdi. Romy bu günahı etiyle kemiğiyle hissediyordu, çünkü Harry'yle ilgisini kesen oydu.

Aylar gelip geçer, projeler çeşitlenir ve çoğalır. Sautet'ninkinden başka filmler de vardı tabii: Léonard Keigel'in *Qui?*'si (Maurice Ronet'yle birlikte) ve *Bloomfield*'i (Richard Harris), Alberto Bevilacqua'nın *Lady Caliph*'i (Ugo Tognazzi'yle birlikte)... Her üç film de 1970'de çekilmiş ve o yıl Sautet'yle birlikte çektiği ikinci film olan *Max et les ferrailleurs*'le (Şeref Yolu) bitmiştir.

Hayat Bağları'nın büyük başarı kazanmasından sonra Romy, Claude Sautet'nin aktrisi, Sautet de onun yönetmeni olur. Romy lanetli bir yönetmenlik evresinin ardından, Fransız sinemasının yeni starı olan biri sayesinde kariyerinin en mutlu yıllarını yaşamaya başlar... Sautet üslûbu, Sautet havası, Sautet rengi kavramları yaygınlaşır... Sadece ona ait olan ve anlatılamayan, hatta kimi zaman kavranamayan, Romy Schneider'in de ebediyen bağlı kalacağı bir şey. *Cesar et Rosalie* (Sen ve Ben), *Şeref Yolu, Mado, Basit Bir Öykü*... *Mado*'da olduğu gibi Romy sadece bir sahnede göründüğünde bile o sahne bütün filmin önüne geçer. Yıllar birbirlerinin üstüne yıkılır, başarılar da. Claude Sautet ortak maceraları dolayısıyla biraz daha tutulur aktrisine:

> Birlikte çalıştığım oyuncuya her zaman âşık olurum ama Schneider'le çalıştığımda resmen deli oluyorum onun için. Bedeninin gücünün ve kişiliğinden fışkıran çok etkili cinselliğinin tamamen farkındadır ve bütün büyük yıldızlar gibi bir tür farklılık gücüne sahiptir.

Öfkeleri ve çelişkileriyle, ateşli halleriyle, kırıcı ve yıkıcı gevezelikleri ve çığlıklarıyla çok farklı dünyalardan gelen bu erkek ve bu kadın kimi zaman çok benziyorlardı birbirlerine.

Birbirlerini sevmeyi bu kadar kolay öğrenmelerinde şaşacak bir şey yoktur. Romy, Claude'la birlikteyken ve Claude sayesinde hırsı yeniden keşfetmişti. Claude onun oyuncu olarak yeniden kendini bulmasını sağlamıştı ve Romy tekrar projeler yapıyordu. Gözünü tekrar Hollywood'a çevirmişti; Visconti'yi düşünüyor, zirveleri düşlüyordu.

"Bana ilham veriyorsun," diyordu Claude Sautet ona ve heyecanını gizlemek için her şeyi yiyen o güzel gülümsemesini gösteriyordu: Ona hiç kimse bu kadar güzel aşk itirafında bulunmamıştı.

Berlin'e biraz misafir gibi gidiyordu. Hiçbir zaman uzun süre kalmıyordu ve kendi evine gitgide yabancılaşıyordu. David henüz çok küçüktü ve Romy, Harry'ye içinde yaşattığı düşlerden başka bir şey esinlememişti.

Romy'nin *Bloomfield*'de oynamayı kabul etmesinin sebebi, her şeyden önce çekimlerin İsrail'de yapılacak olmasıydı. Bir anlamda ailesinin geçmişiyle, dolayısıyla kendi geçmişiyle yüz yüze gelme fırsatı. Ve sürekli suçluluk duygusunu bir kez daha korkunç hatıralar yığınına atmak.

Almanlar ve Avusturyalılar milyonlarca insanı sırf Yahudi oldukları için ölüme gönderirlerken Romy çocuktu henüz. Ama bu onu utancından kurtaramıyordu. Tersine, ne kadar ağır olursa olsun, taşıması gerekiyordu bu utancı, ondan hiç ayrılmaması gerekiyordu. Harry'yle evlenerek bir anlamda şeytanları yenilgiye uğrattığını, kendinden bir parçayı yeniden kazandığını düşünmüştü. Harry Yahudiydi ve ona bir çocuk verdiği için gurur duyuyordu. Bu çocuk küçük bir telafi gibiydi. Davud yıldızını da taşımak istemişti boynunda. İnandığı ve artık kendisini biraz daha buna layık bulduğu için.

Harry'yi terk edeceğini biliyordu. Çocuklarını elinden almak ve onun mahvına sebep olmak. Bu düşünce çok rahatsız ediyordu onu ama yapacak başka bir şey yoktu. Vakit daralıyordu.

Romy, İsrail dönüşünde 1969 Noel'ini annesi, kocası ve oğluyla birlikte geçirmek üzere Almanya'ya gitmişti. Harry günden güne eriyordu. Laflarla sarhoş olmuyordu artık, uyku ilaçları karıştırdığı alkolle sarhoş oluyordu. Romy de çökmüştü ve acınası bir durumdaydı; çok içiyordu ve kocasının çok fazla kullandığı Optalidon da alıyordu. İlaç kullanmasını gerektiren depresyon ya aşırı yorgunluk dönemlerinin yaşadığı hayatla birlikte arttığının farkında bile değildi. Bu hayattan kesinlikle kurtulması gerekecekti. Harry'nin hayatından, alkolden, ilaçlardan. Yapamıyordu bunu. Tam anlamıyla beceremiyordu. Her zaman gerilemek söz konusu olduğundan Harry'ye Paris'te birlikte oturmayı önermeye karar vermişti. Harry o haliyle bile tercih yapacak durumda olmadığını bilecek kadar bilinçliydi.

Romy'yi elinde tutmayı umut ediyorsa peşinden gitmek zorundaydı. Harry her zamanki gibi her şeye rağmen iplerin kendisinin elinde olduğu, her şeyi kendisinin denetlediği izlenimini uyandırmak istiyordu... Romy'nin aşkını tüketmiş olan da her şeyden ziyade bu takıntıydı belki. Kendinden çok emin ve yapmacık bir tavır içinde şöyle diyor Harry:

> Birbirimize karşı açık olmamız gerekiyor. Romy kesinlikle Paris'te yaşamak zorundaysa ayrılık olacaktır. Ama şimdilik düşünmüyoruz böyle bir şeyi. Boşanmak? Böyle bir şey yok gündemde. Ben şimdi Romy'yle birlikte Paris'te yaşamayı düşünüyorum. Daha sonra, uzun vadede Paris hayatının bana göre olmadığını düşünürsem Almanya'ya dönerim.

Bu sırada Romy tuhaf eş ve anne komedisini oynamaya devam ediyordu... Setlerin dışındaki hayatını daha kolay hale getirmek için, her şeyin en iyi biçimde düzenlendiği huzurlu bir aile yuvası vardı. Ama bu yuvayı ayakta tutan, David'ine duyduğu büyük sevgi ve öfkeyle tükettiği şampanya ya da konyaktı.

Harry Paris'te birkaç ay geçirdikten sonra Almanya'ya dönmeye karar verir. Yeniden çalışmak ister, Hamburg'da kiraladığı bir daireye yerleşir.

Romy için, kendisine acı veren ve yıpratmaya başlayan bir durumdan kesinlikle kopma fırsatı olabilirdi bu. Kesinlikle mümkün değildir böyle bir şey. O dönemde şöyle konuşur kocası:

> Ayrı da yaşayabiliriz. Sürekli birbirimizin sırtından yaşamayı da sürdüremeyiz. Evli olduğumuz için birimizin kariyerinin öbürünün kariyerine zarar vermesi düşünülemez. O sinemada, ben tiyatrodayım.

Romy hemen karşılık verir:

> Tabii, kimi zaman gerilim yaşadığımız oluyor. Ben doğal olarak her zaman her şeye hakim olamayabiliyorum: özel hayatım, mesleğim, kocam, çocuğum, sonu gelmeyen yolculuklar, Hamburg'daki evim, sürekli hareket, uyum sağlanması gereken yeni insanlar, değişen çevre. Benim gibi insanlar için sadece iki ihtimal söz konusu olabilir: Ya kendini kariyerine adarsın ve bu durumda yönetmenlerle anlaşıp sadece istediğin rolleri alırsın veya özel hayatına ağırlık ve-

Romy Schneider, 1971'de çekilen ve Troçki'nin öldürülmesini konu alan *Meksika'da Cinayet* filminde yine Alain Delon'la ve Troçki rolünde Richard Burton'la oynamıştı.

rirsin ve her türlü faaliyete hemen son vermeyi peşin peşin kabul edersin. Ben bu kadar erken bırakabilecek miyim, emin değilim...

Çalışırken Harry'nin setlere gelip, yanımda bulunmasını uzun süre önemsedim. Daha sonra, "Bu şekilde olmaz, çok spontan oynuyorsun. Heyecanını dışa vuruyorsun..." gibi müdahalelerde bulunarak, sürekli arkamda durup bana bir şeyler fısıldaması hoşuma gitmemeye başladı.

Evliliğimizin ilk dönemlerinde mesleğimi ve aile hayatımı birlikte götürebileceğimden emindim. Daha sonra bunun mümkün olmadığını anladım. bu durum kaçınılmaz biçimde gerilimler yaratıyor ve sözgelimi, tartışarak bunları ortadan kaldırmaya çalışıyoruz. Her zaman kolay olmuyor tabii ki... ikimiz için de.

Hayat devam ediyor, sonuçta. Sinema da.

Romy 1971'de Alain Delon ve Richard Burton'la birlikte Joseph Losey'in filmi *L'Assassinat de Trotsky*'de (Meksika'da Cina-

yet) oynar. Film bir başyapıt olmaktan uzaktır ve fazla ilgi görmez ama Romy bu film vesilesiyle yeni bir yalnızlıkla yüz yüze gelir, bunalımlarıyla başa çıkabilmek için çok okur, Harry ve Almanya'dan uzakta başka şeyler düşler.

Ertesi yıl Luchino Visconti'nin *Ludwig (le Crépuscule des Dieux)* adlı filminde oynar. Bu filmde de gene Avusturya imparatoriçesini canlandırır, ama bütün gücüyle kurtulmak istediği, kendisini efsane haline getiren kahramandan uzaktır burada:

> Bir zamanların Sissi'si ile bugünkü rolüm arasında hiçbir ortak nokta yok. Sissi biraz çılgın bir çocuktu, oysa Avusturya imparatoriçesi olgun bir kadın. Bu rolü kahramana bütün ağırlığını ve tutarlılığını vererek oynayabileceğim... Korku nedir bilmeyen bu imparatoriçenin öldürüldüğü düşünüldüğünde bu rolün beni derinden etkilediğini söyleyebilirim. Büyüleyici bir konu. Ben de korku nedir bilmem. Fizik korkuyu anlıyorum, gerçekten, öteki bunalımları, sürekli mücadele etmek zorunda olduğum bunalımlarıysa çok iyi biliyorum. Sonuçta Elisabeth'in kişiliğinde bana yabancı olmayan karakter özellikleri buldum.
>
> Kurtulmak istediğim Sissi, benim kendi Elisabeth'imi gerçek kılma tarzıma istesem de istemesem de her zaman bütün ağırlığıyla çökecektir.

Visconti'nin filminin çekimine başladığı sırada evliliği şiddet ve çöküntünün doruğundadır. Harry'yle paylaştığı her ân bunalım, eleştiri, çatışma ânıdır. Hiç eksik olmayan alkol her kelimeyi zehirler.

Son yaklaşmaktadır ve Romy'nin filmin büyük bölümünün çekileceği Bavyera'ya gitmesi kendi payına bir rahatlama olabilecektir. Yazık ki rolüyle bütünleşmeye çalıştıkça, kendi kişiliğiyle yüze yüze gelmeyi kabullenmek zorunda kalır: sabrı tükenen bir eş, sıkıntılarına ayrılıktan başka çözüm bulamayan, bunalmış bir anne. Böylece, Romy küçük David'ine kendi çocukluğunu kararta şeyleri kabul ettirecekti. Onu babasız bir çocuk yapacaktı... Yıllar önce kendisinin yaşadıklarını yaşatacaktı. Ne yapsa çözüm bulamaz. Yaşadığı ikilem geceler boyu yüreğini kavurur. Gündüzleri çok soğuk bir ortamda çalışır, termometre kimi zaman eksi on de-

receyi gösterir. Rolü zordur, bütün gücünü vererek oynaması gereken bir roldür bu, ama geceleri çok fazla koyverir kendini: tükenmiştir, sonunda çöker, bir, iki, üç kez... Çoğu zaman arkasından sinir krizleri gelen bunalımlar.

Şubat başında sette bir kez daha bunalıma girer. Hemen bir hekim çağrılır. Aşırı yorgunluğa bağlı düşük tansiyon. Hekim Romy'nin uzun süre dinlenmesi gerektiğini söyler, dolayısıyla çekim askıya alınır. Romy yeniden çalışmaya başlayınca, iyileşmiştir ve rolü öteki oyuncular kadar uzun süre sette kalmasını gerektirmediğinden bir buçuk ay çalıştıktan sonra Bavyera'dan ayrılır.

David'le ve Harry'siz Fransa'nın yolunu tutar. Neuilly'deki dairelerinde hayat o kadar bunalımlı değildir. Kimi zaman bütün anneler gibi oğlunu okuldan almaya gider ve mutluluğun belki de o kadar karmaşık bir şey olmadığını düşünür. Ancak Harry sorununun çözülmesi gerekmektedir...

Birkaç ay sonra film gösterime girdiğinde parlak bir yönetmenin başyapıtı olarak selamlanır. Louis II rolündeki Helmut Berger, Richard Wagner rolündeki Trevor Howard, Cosima van Bülow rolündeki Silvana Mangano'nun performansları karşısında herkes saygıyla eğilir. Fakat Romy'ye hayran olmuştur herkes... En büyükler arasındaki yerini almıştır bundan böyle.

> "*Le Crépuscule des dieux,* Romy Schneider'in zaferidir ve bu zafere duyulan hayranlık hiç bitmeyecektir" (*Süddeutsche Zeitung,* 25 Mart 1973).
>
> "Romy Schneider tartışılmaz otoritesiyle Elisabeth'tir" (*France Soir,* 16 Mart 1973).

En güzel iltifat ise Luchino Visconti'den gelmiştir:

> Benim hayal ettiğim gibi bir Elisabeth olmuşsun, Romina.

Kocası ve oğluyla birlikte tatilini geçirdiği Saint-Tropez'de son aylarda Almanya ile Fransa arasında gidip gelen David'e kavuşmuş olmaktan mutludur. Film çevirdiği sırada oğlunu çok az gö-

Romy, unutulmaz bir oyunculuk sergilediği
Visconti'nin *Ludwig, Le crepuscule des dieux* (1972) filminde.

rebilme imkânı bulmaktadır. Buna karşılık Harry gitgide daha fazla rahatsız etmektedir Romy'yi. Rahatsızlık o kadar ortadadır ki basın her mülakatta sorularıyla bunaltmaktadır onu. Fırtınalı geçen tatillerden, Paris'te ikinci bir birlikte yaşama girişiminin tahmin edildiği gibi başarısız olmasından sonra bile inkâr etmeye devam eder. Ayrılıktan söz edildiğinde şöyle der:

> Sabahtan akşama kadar evde çok huzurlu bir hayatım var... Kocam ve oğlumla birlikte. Herkes gibi çeşitli meşguliyetlerim var. Dostlarımla görüşüyorum. Sinemaya, tiyatroya gidiyorum, günler, haftalar böyle geçiyor, bu kadar basit. Yararsız işlerle gitgide daha az ilgilenmeye çalışıyorum... İnsan bazen hiçbir işe yaramayan, ıvır zıvır şeylerle uğraşır. Evli olunca, bir ailen, bir çocuğun olunca olaylar başka bir boyut kazanıyor.

Sonbaharda *Sen ve Ben*'in çekimleri konusunu görüşmek için Claude Sautet'yle biraraya gelir yeniden. Film gösterime girer girmez kendisine âşık olan iki farklı erkek (Yves Montand-César ve Sami Frey-David) arasında kalan ve çok farklı bir sevme biçimi olan bu genç kadının hikâyesi, bütün Fransa'yı etkileyecek ve Romy-Rosalie'yi ülkenin en popüler oyuncusu haline getirecektir.

Bu başarıda hiç kuşkusuz Harry'yi resmi bir boşanmaya zorlama gücünü bulmuş olmasının payı da vardır. Ve uç bir soyluluk zihniyetiyle hareket ederek bir hata daha yapar ve ayrıldıklarını ilk önce onun duyurmasını ister. Kendi gerçek dışı dünyasında kaybolan, her türlü gerçeklikten uzak olan Harry görünüşü kurtarmak ister bütün gücüyle:

> Hamburg'da huzurlu ve sakin bir yerde ev aramaya devam ediyorum. Öncelikle de bir saptama yapayım: Biz sadece mesleki uğraşlarımız nedeniyle ayrı yaşamak zorundayız. Karım, oğlumuzla birlikte Paris ya da Zürih'te, ben Hamburg ya da Lugano'da. Şimdiye kadar herkesin kendine ait malları ayırması esasına dayalı bir evliliği sürdürdük. Yani karım bana hiçbir biçimde hiçbir şey hediye etmemiştir.
>
> Zorunluluklar ve mükellefiyetler bizi ayrılma noktasına getirmiştir. Oyunculuk hayatımızı nasıl sürdürebilirdik başka türlü? [...] Eşim her şeyiyle, bütün varlığıyla Almandır. Ondan daha fazla Alman olabilecek biri yoktur... Zaman zaman çılgınca neşelidir, zaman zaman ölümcül bir hüzne kapılır. Onunla on yıl önce evlendiğimde kesinlikle biliyordum bunu. Yıldırım aşkıydı benimki. Ama karıma on dört yaşında başladığı ve kendisini Fransız sinemasının en iyi yıldızlarından biri konumuna getiren bir mesleği yasaklamam söz konusu olamaz benim için... Onun sadece ev işleri yapan bir kadın olması mümkün değildir... Hayatını belinde bir önlükle mutfakta yemek pişirerek geçiremez o! [...]
>
> Bizim meslekte mutlu çift yok... Buna inanıyorum. Coğrafi anlamda ayrı yaşıyorsanız, sürekli ve düzenli biçimde yoğun ilişkiler kurduğunuz insanlarla tanışıyorsanız ve hayat da hiçbir zaman olduğu yerde durmuyorsa, başka türlüsü nasıl mümkün olabilir?.. Karı koca oyunculardan oluşan bir çiftin düzenli, doyurucu ve mutlu bir evlilik hayatı sürdürmesi çok zordur. [...]
>
> Ben muhafazakârım. En azından kendimi öyle tarif ediyorum. Bana öyle geliyor ki birlikte yaşandığında, ilişki çok sıkı olduğunda,

kimse günah çıkartan papaz durumunda olamaz. Romy etiyle kemiğiyle sinemaya adadı kendini. Onun başarısının ilişkimizin sonu olacağını da her zaman biliyordum.

Romy'nin cevabı ânında gelmiştir:

Bütün hayatı beni dizginlemekle geçti.

Uluorta bir polemik başlamıştı artık. Harry'nin gevezeliklerine, tam anlamıyla itiraf edilmemiş olan evliliklerinin başarısızlığına kılıf uydurmak amacıyla gösterdiği sahte gerekçelere karşı mutlaka cevap verme ihtiyacı duyar. Bu başarısızlığın oyunculuk mesleğine dayandırılabilmesini, gururu da karakteri de kabul etmez kesinlikle.

Yıllar boyunca kocasının oyunlarının peşinden sürüklendikten sonra, evlilikleriyle ilgili olarak yalanlar söylemeye razı olduktan sonra dayanacak durumda değildir artık. Çünkü bu yıllar boyunca kendisini yiyip bitirmiş olan her şeyi bilir. Mesleğinden olma tehlikesini, yaşama tutkusunu yitirme tehlikesini yaşamıştır ve kendisinden bir parçayı da bütünüyle yitirmiştir. Yok olma sürecinin Harry tarafından başlatıldığını ve Harry'yle birlikte devam ettiğini, uçan kıvılcımların bir daha geri gelmeyeceklerini bilir. Tuzak kapanmıştır. Harry'yi terk eder ama kurtulamayacaktır. Alkol, uyku ilaçları, hayatın zorlukları... hepsini taşımak zorundadır bunların artık ve bunun ölünceye kadar süreceğini bilir. Ve o da konuşur:

Galalarda bana eşlik etmeyi sever. Paris ya da Hamburg'daki daireleri döşemeyi ve bana tavsiyelerde bulunmayı çok sever. Uzun süre çok hoşuma gitti bunlar. Ama aradan epey vakit geçtikten sonra sürekli peşimde dolaşan birinin bana sürekli, "Yanılıyorsun!" demesinden bıktım. Sonun başlangıcı oldu bu.

Sürekli Profesör Higgins'i oynamak istiyordu ve ben de onun Fair Lady'si olmak zorundaydım; böyle yaşamam mümkün değildi. [...]

Vakit gelmişti, çıkmaz sokakta sıkışmış kalmıştık. İçinden çıkamadığımız bir rutin yutmuştu bizi.

Romy bir Hollywood bildirisine dönüşen demecini bitirmek için doğrudan doğruya kocasına hitap etmeyi tercih eder:

Romy, *Sen ve Ben*'de (1972) Yves Montand'la.

Harry, eğer dürüst bir insansan ortak hayatımızın -görünüşte çok huzurlu olan- öteki hayatlar gibi yıprandığını ve o zamandan beri durumu düzeltmek adına en küçük bir çaba harcamadığımızı kabul edeceksin. Akşamları masada çok fazla patates salatası oluyordu ve çok fazla televizyon seyrediyorduk. Yavaş yavaş sürekli uyku halinde çöküp gittik. Sözgelimi, hiçbir zaman benim kişiliğim, geçmişim, kökenlerim hakkında konuşmadık. Daha sonra durumumuz etkilendi bundan. Zaten sana fırsat tanımamak için çok dikkatli davrandım... Geçmişimi çeşitli inceliklerle ortaya sermek çok meşgul ediyordu beni. "Sinemayla ilgileniyorum ve başka bir şey ilgilendirmiyor beni!" dedim. Mesleğimin dışında hiçbir şeyin önemli olmaması da bir gerçektir. Ya da başka şeylere ilgim çok yüzeyseldir. Çok fazla film çevirdim. İki çekim arasında eve döndüğümde fiziksel olarak çok yorgun oluyordum ve zihnim tamamen boşalıyordu. Sen de

gündelik hayatımızı, evimizi yönettin, ben de sana bıraktım bu işleri. Yıllar geçtikçe kendime işimin dışında bir hayat kurma ihtimalinin gitgide kaybolmakta olduğunu gördüm. [...]

Sen benim adıma çok kaygılandın ama benimle yeterince ilgilenmedin ve ben mesele yapmadım bunu. Yanlış bir evlilik yaptığımızı kabul ettik. Şimdi bir şans var önümüzde.

Romy'nin sözünü ettiği bu şans boşanmadan başka bir şey değildir. Harry ne derse desin, artık kaçınılmaz gözükmektedir bu.

İlk başta her şey sorunsuz yürür. 1973'te evlerin ayrılmasından sonra sıra menkul ve gayri menkul paylaşımına gelir ve bu bağlamda özellikle evlilikte edinilen mallar söz konusudur... Harry'nin payına 1,4 milyon mark (yaklaşık 6 milyon frank) düşer. Kocasının ilk eşinden boşanması için gerekli parayı ödemiş olan Romy, Harry'ye kalan parayı tartışma konusu yapmaz, oysa paylaşılan bu parayı tek başına kazanan kendisidir.

Buna karşılık David'in nerede ve kiminle birlikte yaşayacağı konusu gündeme geldiğinde işler karışır. Harry çok sert tepki gösterir, çocuğun kendisinde kalmasını ister ve Romy'ye savaş açar. Annesinin oğlunun eğitimiyle ilgili haklarını tanımaz. Oysa birkaç ay önce Almanların karısına karşı ilgisizliğine şaşarak şöyle diyordu:

Niçin onun iyi bir anne olduğu söylenmiyor?

Evet, Almanlar bir kez daha Romy'ye karşı çıkacaktır... Amansız bir savaşta oğlunun kaderi belli olacakken.

15
"HAYAT BOKTAN BİR ŞEY..."

Kasım ayı geldiğinde, Berlin hiçbir zaman unutulmayacak şenlik hatıralarının biriktirileceği ideal yer değildir. Ama o dönemde Geraldine Danon gibi gerçekten çocukluktan çıkmamış biriyseniz bu ayrıntılara o kadar duyarlı olmazsınız. Gürültülü ve gri renkli, yağmurlu ve dramların, hatta neşeli bir romantizmin eksik olmadığı bu kentte bu yeniyetme birkaç hafta içinde yüreğinde bütün mevsimleri yaşamıştır. Dram her zaman her yerdeydi, film ekibinin üstüne çökmüştü kapkara haliyle... Sette *Sans-Souci Yolcusu*'nun öyküsü film ekibinin iliklerine kadar işlemişti, öte yanda Romy Schneider'in kendisine işkence eden, hiç bitmeyen, bitmeyecek olan kişisel trajedisi.

Bugünlerle ilgili olarak hem mutluluk hem mutsuzluk olabilecek gözyaşları gibi karışık izlenimler kalmış Géraldine'de. Orada bulunmanın mutluluğu... Sevdiği ve hayran olduğu bu kadının çok yakınında... Onu oynarken, hareket ederken görmek, canlı olarak hissetmek... Daha yaşanacak şeyler olduğu izlenimi uyandırmasa da. Ayrıca onu kendine yakın bir dost olarak hissetmenin mutluluğu... Çoğu zaman sevgi dolu, hep vermek isteyen biri olarak. Yine çoğu zaman sessiz ama en güzel kahkahaları tek kelime etmeden boğabilecek kadar azgın mutsuzluk. Geceleri, Romy tek başına kaldığında ve herkes onu düşünmeye başladığında, nelere tahammül ettiğini anlamaya çalıştığında haklarını ele geçiren mutsuzluk ya da gündüzleri canlılar dünyasından çekildiğinde... fizik olarak orada kaldığında ama onlardan çok uzaklaşmış olduğunda...

Kaçmıyordu. Ara sıra sıvıştığı oluyordu sadece... Hüzün taşıyamayacağı kadar ağırlaştığında.

Géraldine Danon 1 Kasım 1981'de on dört yaşına girdi. Yaklaşık dört ay önce on dört buçuk yaşındaki David, banliyödeki bir evin kapısının parmaklıklarından atlarken bedenine sivri bir şeyin saplandığını hissettiğinde hayatı yeni başlıyordu daha. Géraldine'in yaş günü, bu ölüler bayramı arifesinde hayatın acımasızlıklarının neredeyse bir ucube haline getirebileceği mutlu bir olay oluyordu. Böyledir işte... Öyle şenlikler vardır ki sadece verdikleri neşeyle bir kalbi daha fazla kırabilirler... On dört yaşındaki bir genç kızın bile pek kutlamak istemediği yaş günleri.

Bununla birlikte, o 1 Kasım gününde neredeyse neşeli bir şekilde kutladı yaş gününü ve organizasyonu da Romy Schneider yaptı. Géraldine Danon'un anlattıklarını dinleyelim:

> Yemeği eski bir Berlin sarayı olan Kempinski'de yemeğe karar verdik. Ailemin gerçek bir kutlama konusunda pek istekli olmadığını hissetmiştim. Romy de bu isteksizliği kesinlikle fark etmişti ve sanıyorum bu yüzden hazırlıklarla kendisi ilgilenmek istedi, böylece herkesi rahatlattı. Madem o düzenliyordu yaş gününü, söyleyecek bir şey yoktu!
>
> Kempinski'de mönüyü seçti, yemekleri ısmarladı ve garsonları uyararak bir yaş günü kutlaması için geldiğimizi söyledi.

Son anda bir sorun çıktı; çikolatalı pasta yoktu ve Romy benim en sevdiğim tatlının o olduğunu biliyordu. On dört mum hazırdı ama pasta yoktu. Çikolatalı pasta yerine benim sevmediğim bir pastanın gelmesi de söz konusu olamazdı Romy açısından. O zaman bana fark ettirmeden mumların kuzu pirzolası içine yerleştirilmesini istedi! Öyle de oldu...

Yazık ki akşam kendisi katılmadı bu yemeğe ve bana kısa bir mektup gönderdi özür dilemek için... O anda kendisini bana çok yakın hissettiğini, yanımda olduğunu yazmıştı. Niçin gelmediğini biliyordum, herkes biliyordu: Acı, onun gücünün üstündeydi. Ama son ana değin bozmak istemedi havayı; bana sadece hafif bir nezle geçirdiğini ve birdenbire kendini biraz yorgun hissettiğini yazdı. Yemeğe gelememe sebebinin bunlar olduğunu söyledi. Ayrıca, bu mektupta çok güzel ve çok hoş şeyler kaleme aldı. Bunları kendime saklıyorum yirmi yıldır.

Her zaman kurşunkalem kullanırdı ve mektuplarında bazı kelimelerin altını çizme gibi bir alışkanlığı vardı... O kelimeleri belirginleştirmek, o kelimelere daha bir güç katmak amacıyla. Kimi zaman niçin anlamsız gibi gözüken bir kelimenin altını çizdiği ve başka bir kelimenin altını çizmediği anlaşılamazdı. Eminim ki bütün bunların bir anlamı vardı onun gözünde; hiçbir şeyin altını tesadüfen çizmezdi. Ben de o zamandan beri bu alışkanlığı edindim ve mektup yazdığımda bazı kelimelerin altını çiziyorum.[31]

Géraldine Danon'a Berlin'de geçirdiği bu haftalardan bölük pörçük hatıralar kalmıştır özellikle:

Otelde kızı Sarah'yla birlikte kalıyordu; çocukla ilgilenen bir genç kadın olmasına rağmen Romy çok dikkat ediyordu kızına. Odasının duvarlarına David'in fotoğraflarını yapıştırmıştı ve kimi zaman ondan söz ederken oğlunun her zaman yanında olduğunu söylüyordu.

O günlerden aklımda kalan görüntüler arasında, sabahları çekimlerden önceki gecikmeleri var. Neredeyse her sabah. Geceleri geç vakitte uyuyabilmek için uyku ilaçları alıyordu ve doğallıkla sabahları uyanamıyordu.

Ona karşı herkesin çok kibar ve saygılı davrandığını hatırlıyorum. Herkes anlayışlıydı Romy'ye karşı. Kederli haliyle ilgili olarak

31) Yazarla yapılan konuşmadan.

aklımda kalan çok korkunç bir görüntü var... Paris'te büyük bir restoranda bir sahnenin çekildiği gün. Noel akşamı, Elsa (Romy) evlatlığı Max'ı (Wendelin Werner) yemeğe getirir. Güzel, sevgi dolu, mutlu bir birlikteliktir bu. Yanlarına bir kemancı yaklaşır, Elsa'ya, isterse kendileri için bir parça çalabileceğini söyler. Elsa, oğlunun çalmasını ister. Ve çalar çocuk. Elsa ağlar... Filmin en güzel sahnesidir bu, ama aynı zamanda çekimi en zor sahnesi. On dört yaşındaydım ve hiçbir şeyi unutmadım. Romy çekimler sırasında ilk baştan beri her şeye karşı oldukça ilgisiz, kayıtsızdı, Wendelin Werner'e karşı kimi zaman kaba davranıyordu. Oğluna çok benzeyen bu genç oyuncudan korunma biçimiydi bu... Onunla sağlıklı ilişkiler kurabilmek amacıyla.

Bu sahne çekildikten sonra Romy biraz daha kötüledi. Bunu hatırlıyorum: Yeniden başlamak gerekiyordu, çünkü çok ağlıyordu, makyajı bozuluyordu. Yüzünde akan boyaları, ağlamaktan şişmiş gözleri hâlâ gözlerimin önünde ve sanki sadece kendisi için Almanca mırıldanan Romy: "*Leben ist Scheisse* (Hayat boktan bir şey)."

Berlin'deki çekimler sona doğru yaklaşmaktadır. Ekibin bir bölümü bazı sahnelerin çekileceği Paris'te buluşacaktır. Herkes Berlin'e veda etmenin kolay bir şey olmayacağı kanısındadır. Hava ağırdır, kimi zaman da dram uzak değildir ama ekip çevresindeki hayali ya gerçek bütün mutsuzluklar çevresinde kenetlenmiştir.

Hatta kimi zaman komik şeyler olur. Sözgelimi, bir gün Romy ve Dominique Labourier, ses mühendisi William Sivel'in canını fena halde sıkmışlardır. Son filmini çekmekte olan Sivel -birkaç ay sonra Şubat 1982'de ölmüştür- özellikle replik verirken çok alçak sesle konuştuğu için Romy Schneider'i sık sık uyarmıştı. O gün Charlotte'la (Dominique Labourier) bir diyalogu vardı Romy'nin ve William Sivel anında durdurur onları: "Daha yüksek sesle lütfen, kaskımın içinde hiçbir şey duymuyorum!"

İki aktris daha yüksek sesle konuşmaya çalışarak yeniden başlarlar, gene olmaz: "Rica ediyorum, daha yüksek sesle." Üçüncü kez başlarlar diyaloglarına, ama ses mühendisinin kaskının içine fısıldamalar biçiminde yansır konuşmaları ve adam doğrudan doğruya filmde geçen bir konuşma izlenimi uyandıran şu sözlerle müdahale eder: "Hanımefendiler, hanımefendiler, düşünüyor-

Romy, 1965'te çektiği *Evlenmekten Korkmuyorum*'un (1965) bir sahnesinde.

sunuz ama konuşmuyorsunuz!" Ve kesinlikle alınganlık göstermeyen, uyarıldığında genç bir aktris gibi mutlu olan ya da öyle gözüken, bu tür olaylarda küskünlük nedir bilmeyen Romy katıla katıla gülmeye başlar.

Sapına kadar profesyonel ve ciddiydi. Aynı sahneyi saatler boyu yeniden çekmeye hazırdı ve bu gibi konularda asla statüsünün ve deneyimli bir oyuncu olmasının arkasına sığınmazdı. Hiçbir zaman da hiçbir eleştiriyi kabul etmeyen star, diva havalarına girmezdi. Herkesin, ailesinin içindeydi, onların üstünde biri olduğuna inanmazdı. Homurdandığında ya da somurttuğunda veya bir öfke patlaması yaşadığında kendisiyle aynı düşüncede olmadığı yönetmene, 'patron'a karşı yapardı bunu. Sette çalışırken kendisini öbür oyunculardan ya da teknisyenlerden farklı görmezdi, bir meslektaş ya da partnerden farklı biri gibi görülmek istemezdi. Birilerine yardım etmek, birilerini deneyiminden yararlandırmak söz konusu olduğunda her şartta her durumda yardımcı olmaktan geri durmazdı:

> Ben buradayım. O kadar. Herhangi bir açıklamaya, herhangi bir çözüme ihtiyaç duyulduğunda bana haber verilmesini isterim. Sahte bir tevazu göstermiyorum bu konuda, emin olun, dışarıdan bu mü-

dahaleyi, ben kendim sahnedeymişim gibi, ben de oynuyormuşum gibi yaparım.[32]

Gerçekten Romy, 'var olmanın dayanılmaz hafifliği'nin etkilediği biri değildi. Ne kanında, ne köklerinde, ne kendi özel hayatında, kimilerini ötekilere göre daha hafif yapan özellikler göze çarpardı. Hayatı hafifleten özellikler öteki dünyaya, ciddiyet ve sorumluluklar dünyasına girdiğinizde sizi kısmen çocuklukta bırakır. Romy çocuk olmaktan hoşlanmamıştı, kadın olmakta zorlanıyordu. Mizahı, kayıtsızlığı, çocukluk yıllarında insanı çekici yapan, dalgınlıkları, düşüncesizlikleri öğrenmemişti. Bunları kendisine aşılayabilecek tek insan -babası- çok erken gitmişti. Annesinin yanında, Harry'nin yanında, hatta kendi egosunun yiyip bitirdiği Delon'un yanında sadece baskıyı, ağırlığı, sıkıntıyı, çoğu zaman yaşama arzusu ya da kahkahalarla gülme arzusu vermeyen belli bir boğulma duygusunu öğrenmişti. Bütün bunları biliyordu ve kurtulmak istiyordu bunlardan... Kader bu konuda fazla fırsat tanımasa da. Bir fırsat çıktığında kaçırmıyordu. Henüz çocukken inanç ve şaşkınlık karışımı duygular içinde kaç kez, "Kim ne derse desin bende mizah duygusu var gördüğünüz gibi..." dediği duyulmuştur. Bu cümleyi birkaç kez *Sans-Souci Yolcusu*'nun çekimleri sırasında söylemiştir... Safını seçen ve koşullardan etkilenmek istemeyen iyi bir asker gibi.

Maria Schell *Paris Match*'ta şunları anlatmıştır:

> Birkaç ay önce olup bitenlere rağmen *Sans-Souci Yolcusu*'nun çekimleri sırasında tekrar buluşmak büyük bir keyif oldu bizim açımızdan. Romy'yi on beş yaşında tanımıştım ve gerçek bir dostluk doğmuştu bu tanışmadan. Yıllar boyunca rastlaşmaktan başka bir şey yapmamamıza rağmen birbirimize güveneceğimizi biliyorduk. Sonra film dolayısıyla son kez Berlin'de görüştük. Bir sahnede oynuyordum, birkaç gün çalışacaktım ve aynı otelde kalıyorduk. Tekrar görüşmek büyük bir zevk oldu... Bütün bir gece sabahın dördüne kadar sohbet ettik odasında. Oda, David ve Sarah'nın fotoğraflarıyla doluydu... Gü-

32) Danièle Heymann'la konuşmadan, 1982.

neşte kaldıklarından köşeleri kıvrılmış ya da yamulmuş, çerçevesiz fotoğraflar. Laurent Pétin'in resimleri. Yığınla fotoğraf.

Yanıldım... Kötü bir dönemden geçtiğini anlayamadım. Tam tersine, iyileşme gösterebileceği izlenimi uyandı bende. David'in dayanılmaz ölüm ıstırabının üstesinden gelmiş gibiydi sanki. Bana büyük aşkından söz etti: Laurent. Bedeninde böbrek ameliyatından sonra kalan yara izini gösterdi... Ama ben onda her şeyin daha iyiye doğru gittiğine inandım.

Birçok yakını da Maria Schell gibi Romy'nin durumunun daha iyiye doğru gittiğine inanmak istedi. Kör olduklarından değil, Romy kimi zaman onlara kendini öyle göstermesini biliyordu. Durumuna bir çözüm ararken kendi kendini kandırıyordu. Bulabildiği tek çözüm, belleğinin bir bölümünü öldürmek olmuştu... Özellikle kendi hatıralarından kurtulması gerekiyordu... David'in, kafasında kendisinin sevmiş olduğu haliyle kalmasını istiyordu ve hiçbir zaman olamayacağı haliyle düşünmek istemiyordu onu. Bunun sebebi kendisi miydi? Artık hiç sormak istemeyeceği soruydu bu.

Ona güç vermişti. Ve yanında olduğunu hissettirmişti. Onun için bir dünya oluşturmuştu ve bu dünyanın direği kendisiydi. David'in kendisine inandığını hissetmek büyük bir mutluluk vermişti Romy'ye ve onun için her şeyi yapabileceğine inanmıştı. David bir gün ona, yanında olduğu müddetçe hiçbir şeyden korkmayacağını söylemişti. Romy da oğluna her zaman yanında olacağı karşılığını vermişti.

Temmuz ayının o Pazar günü, çocuğu top oynamaktan döndüğünde yanında değildi. Ölmeden önce düşünmüş müydü? Romy hiçbir zaman öğrenemeyecekti bunu, ama bu durum o zavallı yalnızlığında artık başka bir şey düşünememesini engellemiyordu.

Paris'e dönmek, kendisini hiç terk etmeyen David'i bulmaktı. Daha çok öbür David'i... hiçbir şey söylemeyen, artık hareket etmeyen, kendisine çok acı veren David'i. Bir ölüyü yeniden bulmaktı... Çoğu zaman kendini kandırmakta buna tam olarak inanmasa da. Kendisi de başkaları için bütünüyle ölmemiş gibi gözükse de çok canlı değildi artık. Her şey bir yana, mesleği oynamaktı.

Bugün ne zaman oynadığını ve ne zaman oynamayı oynadığını bilmiyordu. *Sans-Soucı Yolcusu*'yla gerçek hayat arasında, gerçeği sahte olandan ayırın bakalım becerebiliyorsanız. Lina, Elsa ve Romy... Gerçek neredeydi, sinemanın gözyaşlarını dökmeyen kimdi? Bir çocuk kaybetmişti, iki kız kardeş bulmuştu ama bu ona pek fazla teselli vermiyordu ve hayatta kalmasını borçlu olduğu bu film aynı zamanda olayları daha zorlaştırıyor, acıyı daha da keskinleştiriyordu. Jacques Rouffio çarpıcı laflar etmekten ve yaygaracı duygusallıklardan hoşlanmaz, ama bir akşam, gitmeden birkaç gün önce şefkat ve anlayış dolu o kalın sesiyle şöyle dedi: "Romyciğim, oyunculuk mesleği her zaman komik olmak zorunda değildir." Sıradan bir şey söyleme havası içinde her şeyi söylemişti.

Hayır, oyuncu olmak kolay değildir ve günümüzde hiç kolay değildir, diyebilirdi Romy, ama ne düşünürse düşünsün mizah duygusu hiçbir zaman umutsuzluğunun ironisinin sonuna kadar gitmemiştir. Ve sadece baktı dostuna, yönetmenine; onun hiç değilse her şeyi anlamış olduğunu düşündü.

Ertesi sabah Berlin'den ayrılmak gerekecek, bir acıdan kopup başka bir acıya dalmak gerekecektir. İyi ki *Sans-Souci Yolcusu* devam etmektedir... Ona acı vermekte ve yaşamasına yardımcı olmaktadır... Bir gün kesinlikle, zorla çıkılması gerekecek olan bir tür hapishane. Sonra? Sonrasına bakarız... Eksik olan şey hayatınızsa, hayat devam ediyor demek kolay değildir.

Bütün umutsuzluğunu içerebilecek olan kelimeleri kaç kez tutmuştur dişlerinin arasında: "Hayat boktan bir şey."...

Aralık ayı gelmiştir, ertesi sabah gitmek gerekecektir ve ilk karlar düşmektedir.

Uyuyabilmek için iki uyku ilacı arasında, belki Francis Jammes'ın bir şiirini okur içinden:

Birkaç gün içinde kar yağacak.
Hatırlıyorum geçen seneyi,
Ateşin köşesindeki hüzünlerimi.
Sorulsaydı bana: Ne oldu? diye,
Derdim, rahat bırakın beni, yok bir şey.

16
SAVAŞ YILLARI

Ölümünden birkaç hafta önce söylüyordu gene: Almanya, ülkeyi 'terk etmesi'ni hiçbir zaman bağışlamamıştı.

Fransa'ya gidişinden ve Alain Delon'dan sonra Almanlar -her halükarda Almanların bir bölümü- ihanete uğramış, terk edilmiş hissetmişlerdi kendilerini.

Şimdi Harry'yle mahkemelerde hesaplaşacak ve çocuğunun yanında kalması için mücadele edecekti, eski kin ve nefret duygularının nasıl her an uyanabileceğini anlayabilecekti.

Yetenekli oyuncular arasında ilk sıraya yerleştiği Fransa'da büyük başarılara imza atarken, Almanya'da *Stern* dergisine üç yüz elli kadınla birlikte imza verdiği için takibata uğradığını öğreniyordu: Çocuk aldırdığını kabul ettiği bir manifestoydu söz konu-

su olan. İkametgâhının bulunduğu kentin, Hamburg'un savcısı soruşturma açmıştı hakkında ve resmen mahkemeye çağırıyordu kendisini. Suçlamayı kabul ettiği takdirde dava açılabilecek, yüklü bir tazminat ödemesi gerekebilecek ve beş yıl hapis cezasına çarptırılabilecekti!

"Komik ve hiç ilgilendirmiyor beni," der Romy, celp kararından haberdar olunca. Bu arada Fransa'da Jeanne Moreau, aynı manifestoyu imzaladıktan hemen sonra onu savunmak amacıyla kalemi eline alır. Romy Almanya'ya dönmeyi ve 'yargıçlar'la hesaplaşmayı tercih eder, bu arada şansölye Willy Brandt'la görüşmeyi düşünür. Almanya'ya hareketinden önce bu ülkeden gelen yorumlara, eleştirilere, gazetelerin ya da siyasetçilerin kendisini hedef alan yazılı ya da sözlü saldırılarına içerler ve içini döker:

> Yoksul ve karanlık kadınların çocuk aldırdıkları için mahkûm edilmelerini, buna karşılık çocuklarını kolay büyüten zengin ve ünlü kadınların çocuk aldırmayı reklam aracı yaparak övünmelerini doğru bulmuyorum.
>
> Kimseye hesap verecek değilim, ama şunu söyleyeyim ki, çocuk aldırmaya razı oldum, çünkü hayatımın bu döneminde bir çocuk daha doğurmak imkânsızdı benim açımdan.

Sonuçta Romy Bonn'a gider... Orada durum kendisinin lehine gelişmektedir. Çocuk aldırma hareketinin merkezinde yapılan araştırma sonucunda, çocuk aldırdıklarını söyleyen yığınla kadının imzası ortaya çıkar.

Romy kamuoyunun önüne yem olarak atılmıştır ama binlerce kadın onun yolunu izlemiştir, izlemektedir ve izleyecektir. Binlerce kadın hapse atılamayacağına göre, mahkemeler soruşturma açmaktan vazgeçerler. Romy ise Almanlara meydan okumaktan ve onların ne pahasına olursun korumak istedikleri imajına saldırmaktan vazgeçmez: Aynı *Stern* dergisinde çıplak poz verir... gösteriş yapmadan ve utanmadan... Sissi'yi ve Almanların kafasında ona bağlı olan değerleri gömmeye çalışarak.

1973'te *Train*'in (Lekeli Güneş) çekimleri başlar... Pierre Granier-Deferre'in ateşe barut koyacak olan filmidir bu.

Hikâye savaşın başında, 1940'larda geçer. Bu filmde Romy Schneider, Alman işgalinden kaçan ve kendisi gibi talihsizlerle dolu bir vagonda yaşamaya başlayan genç bir Yahudi kadını canlandırır... Ve bir radyo tamircisiyle bir aşk hikâyesi; dehşet içinde yaşanıp, kısa süren bir tutku. Georges Simenon'un bir öyküsünden alınan filmin konusu olağanüstü bir başarıdır... Son derece ayrıntılı bir mizansen ve sıra dışı iki oyuncu: Romy Schneider ve Jean-Louis Trintignant.

Ekranda çok sıkı biçimde kaynaşmaları hemen anlaşılıyor: Bu erkek ve bu kadın rollerinin ötesine geçmişler ve kendi hayatlarında aynı derecede güçlü başka bir öykü oluşturmuşlardır. Her halükarda onları birleştiren bağlar herkesin selamladığı bir büyü yaratmıştır... Sadece Almanya'da basının ve kamuoyunun bir bölümü Romy'nin böyle bir filmde rol almasını kabullenememiştir. Ülkesinin ve hemşerilerinin imajını bozanlarla işbirliği yapmakla suçlanır.

Yıl 1973, savaş daha yeni bitmiştir... Otuz yıl geçmiştir ancak aradan, intikam duyguları besleyen insanlar dolaşmaktadır etrafta, kendini iyi hissetmeyen, gururlarının incinmiş olduğunu düşünenler vardır ve Romy bir kez daha Almanya'nın düşmanlarıyla işbirliği yapmakla suçlandığından bunalım geçirmektedir! Ne yaparsa yapsın, ne söylerse söylesin, bu anlayışsızlığın sürüp gideceğini bilir. Ama o Romy Schneider'dir; bu düşmanlık karşısında omuz silkmekten ve vurdumduymaz davranmaktan ziyade acı çekmektedir. Belli belirsiz bir suçluluk duygusu rahatsız etmektedir onu. Kendini güçlü hissetse ve her şeyi doğru yaptığından emin olsa bile, gerektiği gibi yapıp yapmadığı konusunda şüphelidir...

Cesurdur ve kendini haklı çıkarmak için bir kez daha söz alır:

> Bu rol hiç şüphesiz son filmlerin içinde en beğendiğim rolümdür. Genç kız bir şeyler yapmaya çalışır, düşünür, tepki verir, sever... ben de aynı şekilde davranırdım. Son birkaç yıldır bana önerilen en iyi roldür bu. Bugün Almanya'da hâlâ yurttaşlık hakkına sahip olan Nazilerin acımasızlığına karşı alarm verme fırsatını havada kaptım.
>
> On beş yıl önce çalışmak amacıyla Fransa'ya geldiğimde ülkeme ihanetle suçlandım. Oysa kendi payıma mecburi bir karardı bu.

İhanet? Filmde Alman olmama rağmen bir Fransıza âşık olan bir Yahudi kadınını canlandırdığım için, öyle mi? Aman Tanrım! Bu iğrenç, dar görüşlü milliyetçilik dönemini çoktan aştık. Ayrıca Anna bütün riskleri göze almış birisi ve benim olaylara bakışıma çok yakın bir tavır bu. Ben karakter olarak risk karşısında geri adım atmam. Bu rolü oynamamın mesleki ve özel sebepleri bulunuyor.

Her şeyimden nefret etmeye karar vermişler sanki. Bir film fazla bir film eksik, ne fark eder? Ben rolümle özdeşleşirim. Kesinlikle! Benim gözümde film ya da gündelik hayat, slogan değişmez: Ya hep ya hiç. Risk almaya hazır olmak, sürekli gelişmemi sağlayan bir tavır olmuştur benim için.

Birkaç yıl sonra Robert Enrico'nun filmi *Vieux Fusil* (Savaş Kurbanları) gösterime girdiğinde yine aynı nefret söylemleri ve benzer eleştiriler yöneltilecektir Romy'ye. Bu filmde Philippe Noiret'nin canlandırdığı ve Nazilerin alev makineleri karşısında can veren bir hekimin karısı rolündedir. Montauban ve çevresi, Paris ve Biarritz'de çekilen film kışın başlamış ve 1975 ilkbaharına kadar sürmüştür.

Özellikle bir sahnesi ölümsüzleştirmiştir bu filmi... Son derece doğal bir aşk sahnesinin ve katıksız, mutlak nefretin seyredildiği dakikalar. Clara'nın (Romy Schneider) ölümünden önceki iğrenç tecavüz sahnesi. Aktris, kahramanıyla öylesine bütünleşmiştir ki, partnerlerinden[33] birini merdivenden aşağı atar. Kendisini rolüne o kadar kaptırmıştır ki dehşet ve korku ortamı delirtmiştir onu âdeta. Çekimler bittikten sonra herkes Romy'nin gerçekten çok ağır bir bedel ödediğini anlamışlardır: Bedeni mosmor olmuştur; tırnakları kırılmış, parmakları parçalanmıştır. Oradour-sur-Glane hatırası, bazı Almanlara senaristin hayal gücünün iğrenç gerçeklikten çok fazla uzaklaşamamış olduğunu hatırlatabilecektir.

1973-1974 arasında film üstüne film çeken (*Sen ve Ben, Lekeli Güneş, Un amour de pluie, Çapkın Tilki, Le Trio infernal, Önemli Olan Sevmek, Masum Kirli Eller*) Romy'nin Harry'den boşanması hayatına olumsuz biçimde yansımaya başlamıştır.

33) Bu aktör. katil ve tecavüzcü Alman askerlerinden birini oynamıştır.

Romy, *Lekeli Güneş*'te (1973) Jean-Louis Tringitnant'la.

Eski kocası 210 milyon frank talep eder kendisinden... On yılda kazanılan paranın yarısıdır bu aşağı yukarı ve gerekçesi de karısının başarılı olması için kendi kariyerini feda etmiş olması, karısının huzur içinde çalışabilmesi amacıyla çocukla kendisinin ilgilenmesidir. Hatta Harry, David'e çok iyi baktığını ve bundan böyle de bu işin kendisine düştüğünü söyler. Romy'nin ideal ve mükemmel bir anne olduğu konusundaki iddiaları bitmiştir artık, çocuğun kendisinde kalmasını ister ve Almanların büyük bölümünü de arkasına almıştır.

Ancak Romy mücadele eder. Her zamanki gibi. Hiçbir zaman vazgeçmeyen, şimdi de vazgeçmeyecektir... Ona oğluyla birlikte yaşama ve onu yetiştirebilme hakkı verebilecek olan bir mücadeledir bu. Sonuçta her zaman olduğu gibi şunu söylemek mümkündür: Romy, özgürlüğünü yeniden kazanmak ve David'in yanında kalması için çok büyük bedel ödemek zorunda kalacaktır. Para konusunda Harry'yle yaptığı bir anlaşma sonucunda Batı Berlin aile mahkemesine başvururlar.

5 Temmuz 1975'te, sabah saat onda bir Alman yargıç, her iki tarafı da kusurlu bularak boşanmalarına karar verir. Savaş bitmiş-

tir artık. İki savaşçı yargıç karşısına çıkmamışlardır bile. Avukatları temsil etmiştir onları.

Bu boşanma David'i mutlu etmese de, hiç değilse annesinin daha az mutsuz olabileceğini umut edebilecektir. Uzun zamandan beri annesiyle babasının arasının her geçen gün daha fazla açıldığını anlamıştı... Annesi babası evliliklerinin normal yürüdüğü izlenimini vermek için beceriksizce çaba harcıyorlardı.

Yük haline gelen bu evlilikten, başarısızlıkta kendi suçluluğunun ağırlığından kurtulan Romy daha mantıklı düşünmeye başlar. Her şeyden önce bu evliliğin, hayatının temelini oluşturan özgürlüğünü nasıl elinden aldığını, başarısızlıklarında payı olduğunu itiraf etmeye cesaret eder. Ve sonra David'e değinir:

> David'in normal bir çocukluk yaşaması için bütün gücümüzü harcıyorduk. Almanya'da bir baba, Fransa'da bir anne, meslekleri yüzünden çoğu zaman birarada olamayan anne baba... Bununla birlikte, imkân bulduğumuzda her zaman birkaç gün birlikte olmaya gayret ettik ve David'e yetiyordu bu. Annesiyle babasının birbirlerine yabancı olduklarını çok çabuk anladı. Kısa süre önce ben kendisine hiçbir şey sormadan benim mutlu olmadığımı ve bu evliliği bitirmemin daha doğru olacağını söyledi. Bu da gösteriyor ki o küçücük beyniyle çözmüştü sorunu. Hiç değilse bundan böyle oyun oynamaya ihtiyaç duymayacağız.

Hayat değiştirmek her zaman mutluluğa doğru atılmış bir adım değildir. Özellikle adınız Romy Schneider ise ve çocukluğunuzdan beri hayaller kuruyorsanız.

Mutluluk bir faraziyedir, başka bir şey değildir. Romy bunu hiçbir zaman bilmek istemedi. Ve ömrünün büyük bölümünü gerçekte var olmayan bir şeyin peşinden koşmakla geçirdi.

Harry'den ayrılması bir aşk aylaklığının başlangıcıdır... Aslında çok önceden başlamıştır bu aylaklığa, şu farkla ki şimdi artık bir birleşme noktası yoktur. Dolayısıyla, engel de yoktur, çünkü verilecek hesabı yoktur. Özgürlüğün bir ülkeye benzediğini çok çabuk anlamıştır. Tabii böylesine geniş bir ülkede nefes almak zordur... Hapisten çıkanlar bu duyguyu hissederler genellikle.

Korkunç bir tempoyla peş peşe filmler çektiği 1973, 1974, 1975 yıllarında, bir yandan da erkekleri sıradan geçirir ve çok şaşırtıcı aşk hikâyeleri yaşar: acı veren ve iz bırakmayan hikâyeler... Hiç değilse görünüşte.

Delon'dan beri hayatı büyük ölçüde herkesin gözü önündedir ve kimi zaman buna özellikle evliliğiyle ve yanlışlıklarıyla ilgili çok ayrıntılı analizlerle kendisi de katkıda bulunur, ancak çok yakınları dışında kimsenin bilemeyeceği gizli bir yanının, kendisine ait bir parçasının da kalmasını ister. O dönemde hayatını süsleyen bazı ilişkiler ya da kısa süreli ilişkileri bilinir, 'itiraf edilmiştir' ve kamuoyundan gizlenmemiştir. Bazı ilişkileri gizli kalmasa da bütünüyle itiraf edilmeyecek, samimi bir dostluk, aynı tutkuyla yanan bazı insanları aşk kadar güvenli bir bağla biraraya getiren saygı ve sevgi örtüsü altında gizlenecektir...

Özgürlüğüne kavuştuktan sonra, o zamana değin her iki tarafın düşleri sebebiyle sessiz kalan bakışlara da karşılık veriyordu. *Sen ve Ben*'in çekimleri sırasında Claude Sautet'yle yakınlaşması herkesi hem şaşırtır hem sevindirir. Herkes bu sihirli birliktelikten söz eder ve gazeteciler onları film setleri dışında da gerçek bir çift oldukları bilinen Marlene Dietrich ve Josef von Sternberg çiftine benzetecek kadar ileri gitmişlerdir. Sami Frey'in çekiciliğine kapılır ve bir süre sonra *Lekeli Güneş*'in çekimleri sırasında Jean-Louis-Trintignant'la ilişki kurar.

Romy öte yandan, Ali Mac Graw'm eski kocası ve *Love Story*'nin yapımcısı Bob Evans'la olan ilişkisini de saklamaz. Onunla çok sıkı bir ilişki kurmuştur ve mutlu gözükür, fakat Evans Los Angeles'a döner. Romy neredeyse çok doğal biçimde, Berlin'de tanıdığı genç tiyatro oyuncusu Bruno Ganz'la doldurur onun yerini. Ganz evlidir ve karısı bu durumu kabullenmez. Bu ilişki sürdüğü takdirde rezalet çıkaracağını söyler, tehditler savurur, hatta Romy ve Bruno Ganz birkaç günlük tatil için Fas'a gittiklerinde Alman basınına haber verir.

Romy ilgisiz gözükür bütün bunlara. Doğrusunu söylemek gerekirse, o dönemde her şeye karşı duyarsız gibidir, derdi sadece gündelik mutlulukların tadını çıkarmaktır. *Lekeli Güneş*'in çe-

kimlerine başlamadan önce güneş ve güç depolamak amacıyla yararlanır tatillerden ve Bruno'nun aşkıyla dolup taşar... Sonra da Bruno'yu Paris'e döndüklerinde hiçbir şey olmamış gibi, son derece doğal bir tavırla bırakır. Sanki Fas, aşklarının hem doruğu hem de sonu olmuştur.

Lekeli Güneş'in çekimlerinin hemen başında filmin yapımcısı Raymond Danon'un aklına bir şey gelir: Romy'nin yanına bütün gün kendisiyle ilgilenecek birini vermek.

> Huzurlu görünüyordu ama düzenli olması gerekiyordu, yanında kendisine göz kulak olacak ve gündelik hayatını düzenleyecek birinin bulunması gerekiyordu.

Daniel Biasini olacaktır bu kişi... Kendisi 1973 Aralık ayında Raymond Danon tarafından Romy'nin Neuilly-Sur-Seine'deki evine gönderilmiştir ve kısa sürede aktrisin ve oğlunun hayatına girecektir.

Biasini yeni patronunun hizmetinde, sözde birçok işi birden yapacaktır. Öncelikle arabayı kullanacaktır, çünkü Romy araba kullanmaktan nefret eder ve Paris'te şoförsüz hiçbir yere gidemez. Ayrıca sekreterlik yapacak, mektuplara cevap verecek, bazı mektuplardan kendisini haberdar edecek, faturalarla ilgilenecektir, kısacası evi çekip çevirecek ve bir yandan da David'in gündelik hayatını düzenleyecektir. İlk görevi yeni bir ev bulmaktır; Neuilly'deki ev, Harry gittikten sonra çok büyük gelmeye, özellikle de çok pahalı gelmeye başlamıştır, çünkü genç kadın eski kocasına, çocuğuyla ilgili olarak rahatsızlık vermemesi için büyük para ödemek zorunda kalmıştır. Biasini'nin bulduğu yeni daire Saint-Germain-des-Prés'de, Bonaparte sokağındadır.

Genç adam kısa süre sonra Romy'nin işi olduğunda ya da geç vakitlere kadar çalıştığında geceleri de evde bulunma alışkanlığı edinecektir. Böylelikle David'le arkadaşlık eder, David de yavaş yavaş bu yeni arkadaşa alışır. Daniel Biasini'nin çocuğun hayatında baba yerini tuttuğu söylenemez elbette (Daniel yirmi dört yaşında, David yedi yaşındadır), ama çocukla doğal olarak sevgiye

dayalı bir birliktelik oluşturur. Biasini kesinlikle kendisini zorla kabul ettirmeden ve durumu abartmadan, Romy'nin ve David'in hayatında vazgeçilmez bir kişi haline gelir. Her zaman yanlarındadır. Kimi zaman sessizce ve gözükmeden. Olayların kendisini aşmasına asla izin vermeden, strese girmeden ve ağırlık yapmadan; her soruna her zaman bir çözüm bulur ve zor zamanlarda dirençli davranacağını hissederler yanındakiler.

Romy artık çok fazla zorluk çekmemektedir. O kadar çoktur ki bu zorluklar... Geçmişte, şimdiki zamanda ve gelecekte. Başarı geri gelmiştir; peş peşe film çeker ve çok para kazanmaya başlar. Gene de kazancı, eski borçları tamamen ödeyecek kadar değildir. Kaldı ki mesele sadece Harry'den boşanması değildir. Üvey babası 'Daddy' Blatzheim'in ölümünde bütünüyle iflas etmiş olduğunu fark etmiştir!

Uzun zamandan beri, aslında Sissi yıllarından beri Magda'nın kibar ve nazik kocası, üvey kızının işleriyle servetinin yönetimini tam yetkiyle ele almıştı. Hiçbir zaman hesap vermeyi kabul etmemiş, tek başına cüretkâr girişimlerde bulunmuş, parayı ölçüsüz ve bilinçsiz biçimde yönetmiş, hata üstüne hata yapmış ve sonunda her şeyi har vurup harman savurmuştu. Romy'nin felaketin boyutunu anlayabilmesi için maceracı üvey babanın ölmesi gerekmişti. Müdahale etmek için çok geç kalınmıştı tabii ve Romy yakınmak istememiş ya da annesinin üzüntüsüne saygısızlık etmemek için herkesin önünde patlamak istememişti. Harry'den boşanması yeni bir ölümcül darbe indirebilirdi kendisine.

Ne önemi var, daha çok çalışırım ve üstesinden geliriz bunun da, diyordu Romy. Kendisi farkında değildi ama bir kısır döngüye girmişti bile: 'Durumunu düzeltmek için' daha çok kazandıkça daha çok vergi veriyordu... Vergi memurlarının gözleri üstündeydi ve ölünceye kadar, hatta öldükten sonra bile peşini bırakmayacaklardı.

1974 yılı başında yeniden taşınır... Bu defa Berlioz sokağına. Daniel Biasini de patronunun evine yakın bir yerde bir stüdyoya yerleşir. O da aileden biridir artık. Kimi zaman akşamları kalır ve sohbet ederler Romy'yle. Romy ona iş hayatından, büyük küçük

kaygılarından söz eder, hayatıyla ilgili itiraflarda bulunur, çoğu zaman David'i, okul durumunu, rahatını, huzurunu konuşurlar.

Romy dikkatli bir anne olduğundan Daniel'in durumunu, çocuğuna karşı gerçek bağlılığı ve sevgisini değerlendirebilecek haldedir. Çocuğu hakkında söylediği her şeyin doğru olduğunu bilir. Bu yüzden ve başka birçok sebeple çapkın sekreterine büyük bir güven duyar. İlişkileri patron-işçi ilişkisinin ötesindedir artık, kesindir bu. Dostluktan biraz daha fazla bir şey mi?

Daniel, Senegal'e tatile gittiğinde, Romy de birkaç gün sonra ona sürpriz yapmak amacıyla Cap Skirring'e gider. Özlemiştir oğlunu. Hayal kırıklığı yaratan darbeler, büyük bir gizlilik içinde paylaşılan tutkular ve yarını olmayan küçük maceralar arasında gidip gelen aşk hayatında, aylardan beri neredeyse bütün hayatını paylaşan yakışıklı gencin aradığı şeyin çok yakınında olduğunu görmezlikten gelemez.

Hikâyeleri başlamaktadır. Ortaya çıkmak üzeredir ama henüz hiçbir şey bilmek istemezler. Son âna değin hiçbir şey mümkün değilmiş gibi davranacaklar, hatta düşünmeyeceklerdir böyle bir şeyi. Son âna değin birbirlerinin sırdaşı ve birbirlerine her şeyi anlatabilen suç ortağı olacaklardır. Romy ona küçük maceralarından söz eder, dinlenerek geçirmediği kesinlikle belli olan bir gecenin sabahında onu yorgun gördüğünde takılır: "Güzel miydi bari? Umarım sıkılmamışsındır!" Daniel gülümser ve cevap vermez. Bu küçük şakaları ve takılmalarının onları dosdoğru gitmek istemiyormuş gibi gözüktükleri yere götürdüklerini hissetmiş midir acaba?

Birkaç ay sonra birbirlerini mutlu etmeye başladıklarında, Romy her zaman çok güzel bir hatıra olarak saklayacağı bu dönemi şöyle anlatacaktır:

> Aslında benim için, sabahtan akşama kadar bir masanın başında oturan, telefonlara bakan, mektupları, kartları postaya veren, gündelik işlere koşuşturan ve sonra da stüdyoya yanıma gelen bir sekreterden daha fazla bir şeydi. Çekim başlamadan önce yanıma gelip, "Sizin için bir şey yapabilir miyim?" diye sorduğunda, yapması gereken işlerin çok ötesine geçiyordu ve onun bu tavrı çok etkiledi beni. Her şey kötü gittiğinde yanımda olduğunu hissettiğim tek insandı. Bü-

tün bunları asla unutamam. Anlaşılacağı gibi, hiçbir biçimde yıldırım aşkı değildir bu. Kesinlikle değil. Bilinçli olarak söylüyorum... O aşklar hiçbir zaman iyi bitmiyor. En azından kendi payıma.

Romy birçok felaketten doğan bu kurtarıcı aşkın doğmasını beklerken, yüreğini ve gücünü setlerde dağıtmaya devam eder... Setlerde aktris mutluluğu ararken akşamları da kadın mutluluğu arar. Aşka o kadar çok inanmak ister ki, onu çoğun bir bakışta, bir sözde, bir şarkıda bulmuş gibi hayaller kurar. O dönemde çok fazla filmde rol alır, iyi olduğu söylenebilecek filmler çevirir ve kimi zaman kendisine benzeyen kahramanlarda kendini, isteyerek ve belli bir mutluluk içinde kaybetmiş gibi görür.

1974'de *Trio infernal* ve *Masum Kirli Eller* arasında Andrzej Zulawski yönetiminde çekilen *Önemli Olan Sevmek,* kariyerinde altı yıl önce çektiği *Sen Benimsin* kadar önemli yer tutar. Çok önemli bir romandan alınmış çok önemli bir filmdir bu.[34] Romy Schneider bu filmde muhteşemdir ve özellikle tam kendisine uygun bulduğu Nadine Chevalier rolünde, zayıf taraflarının çeşitli görüntü tekniklerinden yararlanılarak kapatılmasıyla daha da büyümüştür.

İlk bakışta treni kaçırmış aktris Nadine Chevalier ile yıldız Romy Schneider arasında çok az benzerlik vardır. Nadine sürekli umutsuzlukla delilik arasında gidip gelen eşiyle (Jacques Dutronc) zor bir evlilik sürdürmektedir. Fotoğrafını çekmeye gelen bir röportajcıya (Fabio Testi) âşık olur ve kendisini kurtarabilecek bu aşk ile, artık aşk denemeyecek fakat aşkın gücünü taşıyan duygularla bağlı olduğu kocasını terk etme zorluğu arasında kalınca acı çeker.

Romy şunları söylüyor bu rolüyle ilgili olarak:

Nadine hayatta kazaya uğramış biri, ezilmiş bir insan. Benim durumuma bütünüyle zıt bir durum. Ama gene de çok güçlü bir bağ vardı aramızda: Onun gibi ben de kayıp bir kadınım, kurban edilmiş bir kadın ve hatıralarımı yâd etmek yetiyordu bana.

---

34) *La nuit américaine* (Amerikan Gecesi), Christopher Frank, 1972 Renaudot ödülü. Andrzej Zulawski bu romanı *L'important c'est d'aimer* (Önemli Olan Sevmek) adıyla sinemaya aktarmıştır.

Romy, *Önemli Olan Sevmek*'in (1974) bir sahnesinde.

Filmin gösterime girmesinden kısa süre sonra Zulawski daha da ileri gidecektir:

> Ben Romy'yi sadece yeteneğinden dolayı değil, aynı zamanda kendisiyle canlandırdığı kişi arasında bir yakınlık olduğu için tercih ettim. Aralarında olağanüstü ilişkiler kuruluyor. Nadine çok zor bir kişilik, çok duyarlı, patetik ama çok da güçlü. Gizlemeye çalıştığı çekingen ve kırılgan bir tarafı var ve zaman zaman korkunç şiddetle patlayan bir insan. Romy daha işin başında çekici, 'çapkın' olmadığını bildiği bir kahramandan yana kullandı tercihini. Çok gerçekçi oynuyor ve sanıyorum ilk defa böyle bir tarz sergiliyor. 'Her şeyiyle ortada'. Ben bunu çok güzel buluyorum ama çoğu kimse kötü olduğunu düşünecektir. Kaldı ki onunla Nadine Chevalier arasında çok derin bir bağ var... Aktristen aktrise kurulan bir bağ belki.

Önemli Olan Sevmek'in çekimleri genellikle çok zor geçtiğinden, Zulawski -ve sette çalışanların çoğu- herhalde daha fazla mutlu olmuşlardır sonuçtan. Romy her sabah kendi sıkıntılarını taşıyordu sete: acılarını, hayatıyla ilgili zorluklarını. Dışarıya karşı saklamak istediği ama başka bir çılgınlığın, kendisininki-

ne yakın bir çılgınlığın yaşandığı sette ortaya çıkan şeyleri. Bu çekimlerde set fotoğrafçısı olarak çalışan fotoğrafçı, o günlerin çok kasvetli ve zor geçtiğini, sürekli bir keyifsizlik ortamında yaşandığını anlatıyor:

> Film zaten bir ölüm ve çılgınlık öyküsünden oluşuyordu büyük ölçüde. Sözgelimi, yönetmen Kremlin-Bicêtre'de, gerçek morglarda ya da psikiyatri hastanesinde delilerin içinde çekim yapmayı tercih etmişti.
>
> Filmde Klaus Zinski'nin canlandırdığı kahramanın sirozdan öldüğü bir sahne var. Zulawski çekimlerden önce sirozdan ölen birinin cesedini görmek istemişti mutlaka. Morga gittik, cesetlerin bulunduğu çekmeceleri açtılar. Cesetlerin karaciğerlerine dokunuyor ve "İşte böyle!" diye bağırıyordu. Dutronc oradaydı ve yemyeşil olduğunu hatırlıyorum. Romy de vardı. O dönemde bunalım geçiriyordu ve her zamanki kostümcüsü Fanny ya da her zamanki makyajcısı Didier Lavergne'in yanında olmaları rahatlatamıyordu onu. Bu insanlar olmadan kesinlikle çalışmazdı ve dışarıda da görüşüyordu onlarla –ki bu çevrede alışılmış bir şey değildir bu.
>
> Romy kesinlikle çok düzensiz bir hayat sürüyordu, alkol içinde yüzüyordu âdeta ve çoğumuz bu çekimler sırasında fark ettik durumu, çünkü uzun zamandan beri içki içmesine rağmen çevresi ketum davranıyordu bu konuda. Sağda solda dedikodular dolaşıyordu tabii ki... Onun durumunu iyi bilen bazı kimselere göre, kocasıyla ilgili olarak yaşanan felaketten ve büyük maddi sıkıntılardan sonra alkole sığınıyordu, ama herkes biliyordu ki, bu çevrede dedikodudan geçilmezdi ve söylenenlerin hepsinin doğru olduğu kesinlikle iddia edilemezdi.
>
> Bununla birlikte, çekimlerin başlamasından birkaç gün sonra hiç kimsenin şüphesi kalmamıştı: Sabahları geldiğinde çoğu zaman gece hiç uyumamış olduğu belli oluyordu... Sapsarı bir yüzle ve darmadağınık bir halde gelirdi; kucağındaki naylon torbada bir şişe şampanya ve iki şişe şarap olurdu... Jacques Dutronc'la birlikte içmek için.
>
> Zulawski her sabah naylon torbayı gördüğünde kriz geçiriyordu: Elindeki her şeyi alıyordu ve o zaman da Romy başlıyordu bağırmaya: "Bu olmadan çalışamam, canımı sıkıyorsun!" "Çekimlerden sonra içersin!"
>
> Sonra Romy büyük bir öfke içinde odasına kapanır, Jacques Dutronc'un plaklarını dinlerdi orada!

O dönemde Dutronc sinemada yeni çalışmaya başlamıştı ama ünlü bir şarkıcıydı ve çok sevilen şarkılar yapmıştı: "Les cactus", "Et moi, et moi, et moi", "Les play-boys"...

Romy'nin ona âşık olduğunu görmemek için kör olmak gerekirdi ve her işi ölçüsüz olduğundan her halükarda belli ediyordu bunu... Sözgelimi, karavanında sürekli plaklarını dinlerdi.

Yeni keşfettiği bu meslekten çok etkilenen ve çekingen bir karaktere sahip olan, dolayısıyla ilk günlerde boy ölçüşmek zorunda olduğu -Romy Schneider ve Klaus Kinski önemli isimlerdir- sinema canavarlarının kişilikleri karşısında daha fazla 'ezilen' Dutronc pek konuşmuyordu. Özellikle dolaylı biçimde ve elinde olmadan Zulawski'yi kızdırabilecek olması sıkıntı veriyordu ona... Zulawski, baş aktrisinin iki çekim arasında baş aktörünün plaklarını dinleyeceğine, rolüne konsantre olmasını tercih ederdi doğal olarak.

Birkaç gün sonra birdenbire daha iyi anladığını sandığı Romy'ye yaklaştı. Sette çalışan herkes bunun nasıl bir ilişki olduğunu merak ediyordu, çünkü Romy daha ilk günden beri partnerine olan ilgisini saklamıyordu.

Jacques Dutronc ile Romy Schneider arasında gerçekten neler olup bittiğini kimse bilmiyor. Bir şey olmuşsa eğer onlar daha ketum davranmışlardır, çünkü Dutronc, Françoise Hardy'yle birlikteydi ve gerçek ya da gerçek olmayan dedikodular yaymak doğru olmazdı.

Çekimler bittikten sonra eskisi gibi herkes kendi yoluna devam etti ve yaşanmış olması ihtimal dahilindeki şeyler sinema çevrelerinde gündeme gelmedi bir daha. Yirmi altı yıl sonra, Mayıs 2000'de Françoise Hardy bütün bunların sadece tahmin olduğunu söyleyinceye kadar. Hardy, *Femina Hebdo*'ya Dutronc'la uzun yıllar süren birlikteliğini anlatırken birdenbire bir ekleme yapar: "Zulawski'nin *Önemli Olan Sevmek* filminin çekimlerinde ilişkimiz tehlikeyle girdi." Ve olayı iğrenç bir şantaj dolayısıyla öğrendiğini anlatır: "Mülaket vermeyi kabul etmezsem Jacques'la Romy'nin ilişkisini yayınlayacakları tehdidinde bulundular... İğrençti! Ben o dönemde hayatımdan çok memnundum ve çevremdeki hiçbir şey ilgilendirmiyordu beni, inanmıyordum böyle bir şeye. Bunun doğru olduğunu öğrendim daha sonra."

Âşık Romy'yi de sarsmıştır bu durum. Yönetmeniyle gürültüsüz patırtısız, dalaşmasız, tartışmasız geçen tek bir günü yoktur. O dönemde sette çalışan fotoğrafçı anlatmaya devam ediyor:

Zulawski sabahları büyük çabalar harcayarak biraz hakim olabiliyordu ona. Epey içki içtiği öğle yemeğinden sonra durum farklıydı... Normal olmuyordu, hiç yüzünden somurtuyor, her şeyi mesele yapıyordu.

Bir gün çekimler Issy-les-Moulineaux'da yapılıyordu ve Romy öfkeyle patladı... Çok fazla hatırlamıyorum ama çekilecek sahneyi ya da teksti beğenmemişti. Büyük bir öfkeyle bağırıp çağırarak, elinin tersiyle masadaki her şeyi devirdi ve çekip giderken kapıyı öyle çarptı ki cam kırıldı. Bir keresinde bana kızdı: "Kes şu fotoğrafları, canımı sıkma benim, konsantre olmamı engelliyorsun." Sık sık yapardı bu uyarıyı bana.

Sabahları geç gelirdi ve acınası halde olurdu. Çekimlere hazır hale gelmeden önce onu ayağa kaldırmak için epey uğraşmak gerekiyordu. Ama en zor saatler öğle sonralarıydı gene de. Her an kontrolden çıkabilirdi, hepimiz biliyorduk bunu.

Felaket, Concorde alanındaki yeraltı garajında çekim yaptığımız sırada geldi. Bu sahnede Romy'nin canlandırdığı kahramanı, garajın girişindeki rampada bir araba izlemeye başlar. Aslında çekim içinde çekim sahnesiydi bu. Filmde Nadine Chevalier de (Romy Schneider) film çeviren bir aktristir ve dolayısıyla bu kovalamaca sahnesi gerçekleşir. Peşini bırakmayan arabanın önünde iki katı koşarak kat ediyor, sonra duvara dayanıyor ve araba bacaklarına çarpıyordu. Arabayı dublör Rémy Julienne kullanmaktaydı. Romy'nin ellerini duvara dayayıp durduğu âna kadar bütün sahneyi kendisinin oynaması planlanmıştı. O sırada çarpma sahnesi için bir dublör alıyordu yerini.

Daha ilk çekimde Romy koşmaya başlar, duvara ulaşır, sonra birdenbire durur, "Bu sahne çok aptalca, çekmeyeceğim bu sahneyi," der.

Gerçekten de sinopsiste yoktur bu sahne! Zulawski konuşmak ister onunla, bu sahnenin niçin gerekli olduğunu açıklamaya çalışır... Boşuna. Herkes bekler çevrelerinde ama hiçbir gelişme kaydedilemez.

İki saat sonra filmin yapımcısı, Cenevre'de bulunan Albina Boisrouvray'yi aramaya karar verirler. Gerçekten de filmin sigortasını yapan şirketin temsilcisi özellikle gecikme durumlarında sinirlenmektedir. Şirketi sadece beklenmedik olaylara bağlı gecikmelerden do-

ğan zararları karşılamakla mükelleftir... İklime bağlı terslikler, kazalar, bir aktörün ya da yönetmenin çalışmasına engel durumlar... Bir aktrisin kaprisi bu kategoriye dahil değildir.

Albina de Boisrouvray özel uçağa atlayıp gelir hemen ve Romy'yle görüşür: "Ya bu sahneyi çekersin ya da hemen şimdi vazgeçerim bu işten ve senin yerini alacak birini ararım. Kaç paraya patlarsa patlasın, para önemli değil benim gözümde." Aradan on beş dakika geçer ve Zulawski'yle tartıştıktan sonra tek kelime etmeyen Romy sonunda konuşur: "Tamam, çekeceğim bu sahneyi."

Herkes rahatlar ve olup bitecekleri, gözümüzün önünde cereyan edecek şaşırtıcı gösteriyi kimse tahayyül edemez. Sahnenin çekimine yeniden başlanır, Romy rampayı iner, araba peşindedir, olabildiğince hızlı koşmaya çalışır, duvara doğru yönelir ve oraya ulaştığında durmak için ellerini dayamaz ve yüzünü duvara çarpar!

İsteyerek mi yapmıştır? Hiçbir zaman öğrenemedim bunu. Bütün bildiğim, iyileşmesinin zaman aldığıdır...

Ekibe fazla bulaşmıyordu ve sözgelimi, öğle yemeklerini kantinde yemiyordu kesinlikle. Yemek vakti karavanında uyuyor ve dinleniyordu. Genellikle ısmarladığı bir yemek oraya götürülüyordu. Kimi zaman Dutronc'la birlikte çıkıyordu yemeğe ve her halükarda, öğleden sonra yeniden işe başladığımızda her zaman sarhoş geliyordu. Ama Zulawski bağırıp çağırdığında bile kabul etmiyordu içtiğini. Ne yaptığını bildiğini, her şeyi kontrol ettiğini ve kesinlikle ölçüyü aşmadığını söylüyordu.

Sürekli şarapla ilgili sloganını atıyordu: "Kırmızı üstüne beyaz, hiçbir şey kımıldamıyor. Beyaz üstüne kırmızı, her şey kaçıyor."

Romy'nin, üstünde çalıştığım tek filmiydi bu ve bana bu filmden kalan tek hatıra, Romy'nin makyajlı olduğunda çok etkileyici bir güzelliğe sahip olduğu, çevreye pırıltılar saçtığıydı. Buna karşılık sabahları geldiğinde başka biriydi sanki; hayatın, aşırılıkların, darbelerin çok çabuk yıpratmış olduğu, otuz beş yaşlarında bir kadın...

Ve yavaş yavaş gelen bir düş kırıklığı... Yüreğini ve bütün hayatını kendini kurtarmasının zor olduğu ya da mümkün olmadığı yollara doğru götürmüş olmasından kaynaklanan mutsuzluk duygusu.

Ona en çok acı veren de, hiç şüphesiz büyük bir kitleye verdiği dengeli ve mutlu kadın imajından uzak olduğunu hissetmesiydi.

Onu kıskanan, ona hayran olan, şöhretini ve sözde mutluluğunu düşleyen kaç milyon erkek ve kadın vardı kim bilir? Kendisini Sissi'yle, Rosalie'yle, *Sen Benimsin*'in muhteşem Marianne'ıyla karıştırdıklarını bilir ve birçok insan başka türlü bakmayı öğrenemediklerinden büyüleyici bulmaktadır onu. Pırıltılar saçan güzelliğin arkasında saklı sefaleti göremez bu insanlar. Bu yüzden de acı çekmektedir ve *Önemli Olan Sevmek* gibi filmlerde, gönüllerini fethettiği erkeklerin bakışlarında aradığı bazı şeyler vardır... Kendisiyle ilgili gerçek bir imaj ve hakkında düşünülenlere göre değil de olduğu gibi sevilmesi. Kandırmak, aldatmak istemediği ve ne düşü ne de düş kırıklığını kaldıramadığı için kendisine mahva doğru götüren yarışa başlamıştır. Sonuç olarak, kendilerini ve mitlerini çoğu zaman yanılgılara göre oluşturan Hollywood starlarına uzak değildir. Ava Gardner'lar, Rita Hayworth'lar, Marilyn Monroe'lar, Gene Tierney'ler kız kardeşleridir onun ve Romy Schneider'in hayatının bu döneminde Rita Hayworth'un çok umut kırıcı, çok açık ve hüzünlü bir neşe veren sözleri yeniden akla gelir:

> Benim erkeklerle olan sorunum, onların geceleri Gilda'yla birlikte uyumaları ve sabahları da Rita Hayworth'la uyanmalarıdır.

Romy *Önemli Olan Sevmek* filmini bitirdiğinde, on bir ayda beş film çekmiş olur. Kendi tercihi olmasına rağmen, bir kez daha yorulmuş, yıpranmış, gücü tükenmiş ve ruhu yaralanmış olarak çıkmıştır bu zorlu süreçten. Ne var ki hiçbir şeye değişmez bu hayatı. Çünkü ona umutsuzca biraz daha renk vermeye çalışsa da yanı başındaki başka bir hayata tahammül edemez.

Film çevirmediğinde taşınır, kiraladığı dairelerin dekorasyonu ve eşyalarına çılgınca para harcar, dünyanın bir ucuna tatile gider... Ama gittiği yerde de hayaletleri peşini bırakmaz ve endişe verici boyutlara ulaşan para sorunları içinde bütün enerjisiyle direncini yitirir.

Rahat ve anlayışlı, sevimli ve gitgide duygusal olan Daniel Biasini'nin gözlerinin önünde, olmayacak maceralar yaşamaya devam eder.

Masum Kirli Eller'in çekimlerinden sonra, aylardan beri dibe bastırılmış olan bir aşk nihayet dışa vurulur. Her zamanki gibi bir

Romy Schneider, Claude Chabrol'un *Masum Kirli Eller*'inde (1975).

çekimden sonra Romy kendini boşlukta, kimseye faydası olmayan, şaşkın biri gibi görür. Yalnız kalmaktan nefret eder, özellikle de David babasıyla birlikte tatile gittiğinde tekrar bomboş bir eve dönmekten hiç hoşlanmaz.

Birkaç ay önce sırf birlikte olmak için Senegal'e, Daniel'in yanına gitmişti. Hiç başka bir şey beklemeden. Bu defa birkaç günlüğüne dinlenmek için gittiği Saint-Tropez'de bulur onu. Duyguları bastıran utanç, konuşmayı, hissedilen şeyi engelleyen mahcubiyet geride kalmıştır artık. Daniel'e hiç korkmadan, rahatlar gibi onu özlediğini itiraf eder. Ondan uzak kalmak istememektedir artık. Ona ihtiyacı vardır. "Seni seviyorum" demenin daha güzel bir şekli olabilir mi?

Savaş Kurbanları'nın çekimleri başladığında Daniel yanındadır. Yaklaşık yirmi beş yıl sonra milyonlarca seyirciyi allak bullak etmeye devam eden bir filmin hayretlere düşüren başarısıyla ilgi-

li olarak her şey bilinir. Hikâye olağanüstüdür, Noiret muhteşemdir, François de Roubaix'nin müziği yüreklere işler, ama hepimizi etkileyen, filmi seyreden herkesi zaman zaman ağlatan bir tecavüzün, bir cinayetin ve canavar insanlar tarafından çocuğuyla birlikte katledilen bir kadının umutsuz çılgınlığının, katil olan ve özellikle de intikam peşindeki, iyi ve şefkatli bir adamın acısının korkunç görüntülerinden ziyade odur. Çünkü hayatının bütün hikâyesi vardır bu filmde... Robert Enrico görüntüler, özetler, dönemler, deneyimler aracılığıyla onun hayatını yakalamak istemiştir. Bir çay fincanının yanından bir şeyler anlatırken gözlerini kendisine dikmiş olan ve tanışalı henüz on dakika bile olmamışken birdenbire ebedi bir âşığın rahat ve huzurlu inancı ve kesinliğiyle "sizi seviyorum" diyen müstakbel kocası Noiret'yi ilk kez gördüğünde yaşadığı sevinç ve mutluluk. Ateşin, alev makinelerinin saçtığı ölümün, katledilen çocuğun, iğrenç tecavüzün dehşeti. Aynı zamanda baba, anne, çocuk, üçü birlikte, François de Roubaix'nin, onları âdeta ebedi bir mutluluğa doğru götüren müziği eşliğinde bisikletle gidişleriyle filmin sonunun görüntüsü olan nefis jenerik görüntüsü. Bütün bunlar, trajediyle mutluluğun sürekli biçimde karışması, Romy'nin hayatı değil midir?

Romy hiçbir biçimde yanılmaz. Kimi zaman konçertoyu andıran bu şiddet senfonisinde kendisini bulur, kendi yaralarıyla umutsuzluklarını görür, aynı zamanda hayatın verdiği birkaç hediyeyi. Filmdeki Clara gibi o da bir şeyi anlamıştır... Her an her şey değişebilir, bir mutluluk başka bir mutluluğu mutlaka gizleyemez ama büyük bir mutsuzluğu gizleyebilir. O da Clara gibi kırılgandır, huzurlu ve dengeli, sağlıklı görümünün arkasında zayıf düşmüştür.

Daniel hayatına girmiş olsa bile, bu kesinlikle belirgin bir durum ortaya çıkarmamıştır... Hiçbir biçimde. Arkasında çok fazla acı vardır, çok fazla darbe almıştır. Kimi zaman gizli gizli hüznüne bırakır kendini. Tıpkı Julien'in (Philippe Noiret) arkasından yaklaşarak ona sarıldığı sahnedeki gibi. Olağüanüstü hiçbir şey yoktur aslında, bir erkekle karısı arasında geçici bir duygusallık sahnesinden başka bir şey değildir bu. Öte yandan, birdenbire ağ-

Romy Schneider, *Savaş Kurbanları*'nda (1975).

lamaya başladığını hisseder; Noiret de gözyaşlarının ellerine aktığını hisseder, ona daha sıkı sarılır ve Romy de ona sığınır ve bu sinema sahnesi bir hayat sahnesi olur... Beklenmedik ama bütünüyle gerçek. Herkes susar, bakışlarla çevrilir çift, Noiret hareket etmeye cesaret edemez... Yaşanan ânın verdiği mutluluğun bozulacağından korkar, o sırada Romy'nin kendisinden beklediğini veremeyeceğinden korkar; Romy oradadır ve başka yerlerdedir, acıları ve endişeleri içinde donmuş kalmıştır ve bu huzur ânında kendisini korkutan gerçek hayatına sığınmıştır.

Savaş Kurbanları'ndan sonra tatil zamanı gelir. Uzun bir tatil yapmaya karar vermiştir; hiç çalışmadan en azından dört ay. Bunu başarabileceğini hisseder... Daniel vardır şimdi yanında... Güneşte ve ışıkta yaşanabilen bir aşk.

Savaş Kurbanları 23 Ağustos'ta Paris'te gösterime girdiğinde dedikodular yoğunlaşmıştır bir süredir: Romy'nin yeni sevgilisinden gebe kaldığı söylentileri dolaşmaktadır. Romy uzun ve genellikle karmaşık ve çok zevk aldığı açıklamalarından birini daha yapar hemen... Hiç şüphesiz Harry'yle olan birlikteliğinin yeniden

gündeme gelmesi, yaşadığı olaylar ya da çok özel duygular dahil olmak üzere her şeyin ıcık cıcığının çıkartılmasına imkân tanıyan açıklamalar yapma merakı:

> Şunu açıkça söyleyebilirim ki Daniel'le mutluyum. Ama hemen evlenmemiz gerektiğini de düşünmüyorum açıkçası. Aceleye ne gerek var? Özellikle yaşadığım bunca olaydan ve kocamla birlikte yaptığımız hatalardan sonra! Yeniden başlamak istemiyorum. Aman Tanrım, bitsin artık bu münasebetsizlikler! Daniel'le birlikte dört ay tatil yapmak istememde ne gibi bir kötülük olabilir? Çok ihtiyacım var böyle bir tatile, çünkü son çekimlerden sonra kendimle ilgilenmem, kendime bakmam gerekiyor. Niçin bütün bunlardan hemen hamile olduğum sonucu çıkarılmak isteniyor? Biraz kilo almış olmam hamile olduğum anlamına gelmez... Hareketsizlik her zaman kilo aldırıyor bana.
>
> Tabii bütün bunlar yeni bir annelik düşleri içinde olmama da engel değildir... Bana göre annelik, düzenli bir aile hayatı, huzur demektir...
>
> İnsanlar beni genellikle perdede canlandırdığım kadınlara benzetiyorlar. Kesinlikle yanıltıcı sonuçlara varılır buradan. Günümüzde bir kadın uzun süre ve uygun koşullarda yalnız yaşamaya hazır olmalıdır. Benim gözümde özgürlük, kadınların çoğunun belli bir eğitimle edindikleri mutluluk düşüncesinden farklı bir mutluluğu keşfetmektir. Dolayısıyla, bu klişeden herkes kendi çabasıyla kurtulmalıdır. Ama erkekle kadın arasında her şeyden önce samimiyet olmalıdır ve bu her iki tarafın da yararınadır. En büyük mutluluğunun sadece ve sadece annelik olduğunu söyleyen bir kadının gerçekten samimi olduğu düşünülebilir mi?
>
> Ben bir erkeğin yanında kendimi ne kadar iyi hissedersem, geleceğe dair o kadar az plan yaparım. Biasini ve ben her gün, ortak deneyimlerimizin -ayrı ayrı yaşadığımız- bize mutlu bir birliktelik sağlayıp sağlayamayacağının muhasebesini yaparız. Her halükarda birlikte yaşamayı öğrenmek zorundayız... ve bizim şu anda yaptığımız da bundan başka bir şey değil.

Yazı Saint-Tropez'de birlikte geçirirler; huzurlu, aşk dolu bir tatilin keyfini çıkarırlar. Tekne gezileri yaparlar ya da villada tembelliğe ve hareketsizliğe gömülürler. Daniel ve David çok iyi anlaşmaktadırlar. Romy açısından inanılmaz bir şeydir bu: Gerçek bir aile oluştururlar.

Romy Eylül'de hamile olduğunu anlar. Sonsuz mutluluğu birkaç hafta önceki bütün düşüncelerinden çok uzaktır. Haziran 1976'da gelecek olan bebeğin kız olmasını ister. Ufukta yeni bir film gözükmediğinden rahattır, bunalımlarından kurtulmuş gözükür. Mutlu olduğu söylenebilir.

18 Aralık 1975'de Batı Berlin'de, Gerhus otelinde Daniel Biasini'yle evlenir. Tören Grünewald Hotel'in kış bahçesinde yapılır. Nikâh kıyılırken sorulan klasik soruya Biasini *"Ja"* (Almanca 'evet'), Romy *"Oui"* (Fransızca 'evet') karşılığını vermiştir.

Romy'nin bu evlilikten bekledikleri çok basit, mütevazı şeylerdir... Açık seçik bir dille anlatır durumu:

> Hayatım boyunca bir kocayı, çocukları, bir mesleği, başarıyı, parayı, özgürlüğü, güveni ve mutluluğu aynı çatı altında biraraya getirmeye çalıştım. Birincisinde başaramadım. Daniel'le yeniden deniyorum.

Otuz yedi yaşında, kendisinden bir çocuk beklediği yirmi altı yaşındaki bu gençle evlenirken, canını acıtan ve her an yaralayabilen hayatın kendisine biraz nefes aldıracağına inanır. Oysa yanılmaktadır.

17
"BENDEN HATIRA..."

Bütün ekip *Sans-Souci Yolcusu*'nun çekimlerinin sona ermekte olduğu Paris'e dönmüştür. Çekimler birkaç gün daha Deauville'de sürdükten sonra bitecektir.

Paris'te özellikle Balard alanında, Sans-Souci kafesinin önündeki sahneler çekilir. Berlin'e göre her şey daha zordur çünkü Romy gene kontrolden çıkmıştır. Ama Laurent vardır yanında... Onunla ilgilenen, onu destekleyen Laurent. Ancak Romy acılarına gömüldüğünde o da pek bir şey yapamaz.

Evinde kalmak istememiştir... David'in artık hiçbir zaman yatamayacağı oda, açılmış bir yara gibi durmaktadır orada. David başka bir yerde, küçük Boissy-Sans-Avoir mezarlığında uyumaktadır.

Sans-Souci Yolcu'nda (1972) Romy Schneider ve Michel Piccoli.

Yakında bir ev olacaktır orada... Romy, Laurent ve Sarah'ya ait bir ev. Laurent her gün düzenli olarak bu işle ilgilenmektedir ama çalışmalar bitmez bir türlü. Bu arada çift geçici olarak Malakoff caddesinde, bir dostlarının dairesinde kalmaktadır.

Romy Paris'e döndükten sonra daha da kötülemiştir. Her sabah geç gider sete. Her sabah gözleri şiş, bakışları donuktur... Makyajcıya büyük iş düşer. Jacques Rouffio kimi zaman çaresiz hisseder kendini: Romy'yi rahatsız ve huzursuz etmesi mümkün değildir, tehdit edemez onu... Üstüne üstlük, onun yüzünden sarkan başka gecikmelerden doğan karışıklıkları çözmek zorundadır. Her şeyin vaktinde yapılması gerekir, bilir bunu, yoksa sigorta zararları karşılamayacaktır. Sözleşme çok açıktır: Sigorta Romy Schneider'in sebep olduğu gecikmelerden doğan hiçbir zararı karşılamaz. Si-

gorta şirketi görevlisi her sabah settedir, filmin baş aktrisinden önce gelir ve gecikme dakikalarını hesaplamaya hazırdır.

Romy gitgide daha da ketumlaşır. Berlin'de kimi zaman başkalarına söyleyebileceği bir şeyleri olmuştur. Ve yazacağı birkaç satır. O gece kendisine destek veren dostu Maria Schell'e teşekkür etmek istemesi gibi. Otel odasındaki küçük masasının başında, her zamanki gibi kurşun kalemle birkaç kelime yazmıştı ona: "Verdiğin cesaret ve enerji dolayısıyla bir kez daha teşekkür ediyorum." Sonra da ıssız otelde sessiz bir hayalet gibi yürümüş, Maria'nın odasının kapısının altından atmıştı yazdığı pusulayı. Bugün bütün bunlardan hiçbir şey kalmamıştı. Paris'e dönüş bir şeyleri kopartmıştı sanki. Kelimeleri bulamaz artık.

Belki farkındadır durumun... Kesinlikle kayboluşu olarak adlandırılması gereken şeyi gizlemek uğruna bazı jestler yapmak ister. Kürk mantosunu bir dostuna hediye eder. Sete geç geldiğinde kendisini affettirmek için şampanya ikram eder herkese. Kuaförü Alexandre'a Van Cleef altın bileziğini hediye eder ve hatta gizemli bir söz çıkar ağzından: "Benden sana hatıra olsun, hiç çıkarma." Sanki orada değildir artık. Kaybolmuş gibi olmayı kendisi tercih etmiştir sanki.

Bu sırada Laurent para sorunlarıyla uğraşmaktadır... Sevgilisinin ufkunu her geçen gün biraz daha karartan ödenmemiş vergiler, gecikmiş cezalar. İçinde kendisinin yer almadığı başka bir hayata ait olan bu zorluklarla ilgilenmeyebilirdi Laurent aslında. Ama o bunları aşmaya çalışır. Romy gene her şeyden o kadar uzaktır ki –yapayalnız ya da neredeyse yapayalnız.

Aralık ayının sonuna doğru ekip çekimler için Deauville'e gider. Neredeyse tehlikeli bir sondur bu. 29 Aralık'ta her şey bitmiştir. Beş ay daha, gün gün ve Romy ölecektir. Hepsi hissetmiş midir bunu? Hayata yeniden *Yolcu*'suz başlama düşüncesi onları niçin bu kadar üzmüş, bu kadar korkutmuştur? Hayır, bütün filmler böyle olmamıştır. Jacques Rouffio tuhaf keyifsizliği herkesten daha çok hisseder. Bu görüntü ve resim adamı, hissiyatını dökeceği kelimeleri bulur:

Sans-Souci Yolcusu'nun çekimleri bitti. Ekip Trouville plajında buluştu... Aylak, sessiz ve gizlice. İstenmeden yapıldığı belli olan birkaç şaka dışında... Son kamyon gittikten, otobüsün kapısı kapandıktan sonra ilk günden (Ocak 1981, ilk Berlin seyahati) beri birlikte olduğum insanları saydım: Claire Denis, Gérard Klein, Jean-Pierre Eychenne, Alain Peyrollaz (Perol), Elisabeth Tavernier...

Öbürleri de kalacaktı ama ıslak siste uçup gittiler... Yarın Noel gecesi! O zaman...

Zor!

Romy ağlayarak Paris'e döndü. Son "Kes!" deyişimden sonra arabasına atladı (plaj çok soğuktu). Tek başına ve gizli gizli 'yolcusuz hayat'a dönme teşebbüsünden önce otele kapanmış olduğunun -ayaklarının dibindeki valizleriyle- tam olarak doğru olmadığını sonradan öğrendim... Klein bizimle birlikte. Konuşuyor. Konuşuyor. Konyakları götürüyoruz. Dönmemeye karar veriyoruz... "Bu akşam, burada kutlamak için bir şey yapmamız gerekir..." Claire ile Jean-Pierre çekimlerin son gününde Trouville plajında güneşin doğuşunu (?) seyretmek için söz verdiler birbirlerine –Berlin'de Ekim ayında... Tembel tembel uzatmaya çalışıyoruz işi –çocuklar gibi!

Bize katılan Piccoli'lerle birlikte yaptık kutlamayı. Hüznümüzü unutmak için içtik –çok, çok fazla. Bir yıldır birlikte aşk hayatı yaşadığımız 'Yolcu' geçip gitmek istemiyordu hayatımızdan.

Romy, Danon, Jacques Kirsner ve benim için de iki yıldan beri.

Heyecanımızı ve coşkumuzu tahrik etti, bizi tutkulu, öfkeli ve kardeş yaptı. Teknisyenlerimize, aktörlerimize, Berlinli dostlarımıza, Mayıs, Ekim randevularında buluştuğumuz dostlarımıza -sevgi dolu aynı dostlar!- ve senaryoyu sürekli denetleyen Kirsner'e güç verdi.

Ve Romy.

Korkularıyla mücadele eden Romy gururdan, kibirden uzaktı; Lina Baumstein için, Elsa Wiener için her zaman enerji buluyordu. Gizli olan, ortada olan, güven veren Romy –kardeş Romy.

Gözyaşları ve kendi hatıraları.

1980 yılı Şubat ayının bir akşamında aklına gelen bir film düşüncesi: "Kessel okudun mu? *Sans-Souci Yolcusu*? Birlikte çekelim!" İki yıl. Kopuşlara, ayrılıklara, yaralanmalara rağmen bir hamlede kat edilen güzergâh...

Şimdi 'bütün bu çalışmaları' düzene koymak için Anna Ruiz'le birlikte montaj odasındayım. Ve öbürleri... Telefonları seyrekleşen,

başka bir filmden sonra belki daha alıngan hale gelmiş olanlar –nostalji. Ama nostalji, olabilecek olan şeye üzülmektir. Oysa her şey olmuştur –her şey var olmuştur. Düş görmedik biz.

O zaman? *Sehnsucht... Sehnsucht!*

Bir film, bir hayat deneyimi.

Sürekli buna inanarak geçen iki yıl. Beyaz ekmeği ve siyah ekmeği paylaşarak geçirilen iki yıl.

Görüşmek üzere Romy, Michel ve herkes![35]

35) *Sans-Souci Yolcusu* basın dosyasından özet; Jacques Rouffio'nun yazarla yaptığı konuşmadan.

18
HÉLÈNE'İN BAKIŞI

Sonunda mutluluğu yakaladığını, ellerinde tuttuğunu, en azından birkaç yıllığına hapsettiğini sanır. Yazık ki 31 Aralık'ta, evlendikten sadece on üç gün sonra yeni bir şok yaşayacaktır.

Akşama doğru, karnında şiddetli ağrılar hisseder. Daniel hemen durumun ciddi olduğunu anlar ve aile hekimini arar. Hekim gelip muayene eder Romy'yi, daha sonra bir ambülans çağırır ve genç kadın XVI. bölgedeki bir kliniğe götürülür.

Romy detaylı muayenelerden geçirilir, kliniğin medikal servisine yatırılır ve birkaç saat sonra, 1 Ocak 1976'da, gece saat bir sularında Daniel'in yüreğine oturan açıklama yapılır: Romy çocuk düşürmüştür.

Aile hekimine göre, dramın sebebi bellidir: Romy bir süredir dişlerinden şikâyetçiydi. Rahatsızlığı düğün gecesinde de huzursuzluk vermişti. Noel arifesinde yeni bir saldırı... Daniel karısını gece vakti dişçiye götürmüştü. Dişi çekilen Romy'ye antibiyotik verilir. Büyük ihtimalle bu operasyon sırasında virüs buluşan dölüt mikrop kapmıştı.

Daha sonraki günlerde Romy çökmüştür.

Kendisine yapılabilecek açıklamaların bir önemi yoktur. Bir kez daha şanssızlığın kurbanı olmuştur.

Ama Daniel yanındadır, o da şoka uğramıştır ancak gelecekten umutludur. Birlikte güçlüklerin üstesinden geleceklerine, kendilerini birçok güzel şeyin beklediğine inanmak ister. Başlarına gelen dramı bir an önce unutmaları, yüzlerini umuda çevirmeleri, aşkları ve David'in çevresinde yeniden bir aile oluşturmayı düşünmeleri gerekir. Ona o kadar güzel şeyler söyler ki Romy yavaş yavaş üzüntüsünü yener, teslimiyeti kabul etmez ve meydan okur gibi, boyun eğmesinden korkanlara gururlu bir tavırla düşüncesini söyler:

> Ocak ayındaki kazaya rağmen çocuk sahibi olmak istiyorum.

Yeniden doğuşunda Daniel'in oynadığı rolü öne çıkarma konusunda tereddüt göstermez. Romy'ye hayatı yeniden sevdiren odur... Genç kadın onun sayesinde hayata inanmış ve mücadele azmini kazanmıştır:

> Yalnız yaşamayı beceremiyorum. Ama derinden bağlandığım bir erkeğe rastlama şansına sahip oldum. Otuz yedi yaşındayım. O ise yirmi altısında. Yine de bu yaş farkı korkutmuyor beni. Yaşlanırken mutluluğu günü gününe yaşamayı, özel ânların tadını çıkarmayı öğrendim.
>
> Önceleri insanların benim istediğim gibi olmalarını isterdim. Hayallerimin içine kapanarak yaşamak için bazı şeyleri bile bile görmek istemiyordum. Bu tavrım yüzünden hayattan tokat yedim, düş kırıklığına uğradım ve yalnız kaldım. Daniel'le durum farklı. Birbirimizi dinlemeyi biliyoruz çünkü birbirimize söyleyecek şeylerimiz var. O da ben de sabun köpükleri değiliz. Ben asla yalan söylemem. O her zaman dürüst ve sadıktır.

Başına gelen olaydan on gün sonra *Paris Match*'ta yayınlanan bu itirafları, Romy'nin iki yıl önce yaşadığı ve bir sır gibi sakladığı başka bir dramla ilgili çok özel bir açıklama izler:

> Böbreğimden rahatsızlandığım gece onun benim açımdan çok gerekli olduğunu anladım. İki yıl önceydi. Ben o dönemde dayalı döşeli evlerde ya da otellerde çingene gibi yaşıyordum... Kocamdan ayrıldıktan sonra şaşkın durumdaydım. O zaman, acıdan kıvranırken düşündüğüm tek insan Daniel oldu. Bana bir hekim bulması için telefon ettim. "Bana güvenin," dedi. Aradan yirmi dakika geçmeden başucumdaydı, yanında bir hekim vardı. Daniel hiç konuşmuyordu. Acı karşısında sözlerin hiçbir yararı olmadığını biliyordu. Sadece elimi tuttu ve o zamandan beri hiç ayrılmadım ondan.

Bebeğini kaybetmenin verdiği acıyı tamamen silmek ve yakında bekleyecekleri bebeği düşünmek için Daniel, Romy'yi tatile götürdü. Paris'e döndüklerinde Romy Mart'ta, dostu ve hocası Luchino Visconti'nin ölüm haberini aldı. Visconti uzun zamandan beri hastaydı ve son görüşmelerinde ona uzun uzun, sıkı sıkı sarılmış, gözlerinin içine bakmıştı sürekli. Romy'yi bir daha göremeyeceğini anlamıştı kesinlikle. Birkaç ay sonra hastalığı biraz aman verdiğinde Romy'ye Delon'la birlikte bir filmde oynama önerisinde bulunmuştu: Son filmi olmasından şüphelendiği *L'Innocent*. Ancak Romy hamileydi o sırada ve dostunun ölümünü düşünemediğinden *L'Innocent*'ın Luca'nın (Romy, Luca derdi ona) son filmi olabileceğini aklına bile getirmek istemiyordu. "Hayır," demişti Romy bu projeye, ama başka bir ortak projeyi yeniden gündeme getirmişti: *Sissi*'nin yeni bir versiyonu. Hasta ve yaşlı adam söz vermişti vermesine de, kendisi de kesinlikle inanmamıştı verdiği söze: Yakında birlikte Elisabeth d'Autriche'in gerçek hayatını aktaracaklardı beyazperdeye ve Romy, Sissi'yi ebediyen gömebilecekti.

Oysa Sissi yerine Luca'yı gömmüştü. Nisan ayında hem *Savaş Kurbanları*'nın, hem *Önemli Olan Sevmek*'teki rolüyle Romy Schneider'in ödüllendirildiği César törenleri sırasında yaptığı konuşmada Visconti'yi büyük bir saygıyla anmıştı. Onun önünde, kendisini çok

zayıf gördüğünde bile hiçbir zaman bir damla gözyaşı dökmemişti. Şimdi artık yoktu Visconti. Romy doya doya ağlayabilirdi.

Bir süre sonra *Une femme à sa fenêtre*'in (Camdaki Kadın) çekimleri için Yunanistan'a gider; yönetmenliğini Pierre Granier-Deferre'in yaptığı bu filmde Romy'nin partnerleri Victor Lanoux ve Philippe Noiret'dir.

Bu sırada Daniel de Lübnan'dadır... Savaşın mahvettiği bu ülkeye röportaj yapmak amacıyla gitmiştir. Atina Beyrut'a uzak olmadığından sonra Romy'nin yanına gider ve yalnızlıklarını karıştırırlar, özlemlerini giderirler, birbirlerini bu kadar sevmiş olmalarına şaşırırlar ve yakında yapacakları bebekten söz ederler... Sanki doğmuştur, oradadır bebek.

Temmuz sonunda Romy, Yunanistan güneşi altında *Camdaki Kadın*'ın çekimlerini bitirir ve Paris'e döner... Claude Sautet'nin yeni filmi *Mado*'nun tek bir sahnesinde oynamak üzere. Tek bir sahne ama ne sahne![36]

Romy bu filmde Simon'un (Michel Piccoli) eski metresi Hélène'i oynar... Aradan yıllar geçmiş olsa da hâlâ âşıktır ona. Simon'un ortağı olan kocası birkaç gün önce intihar etmiştir. Filmin birinci bölümünde zaman zaman kendisinden söz edilmesine rağmen hiç görülmez Hélène.

Simon o gün yanına gittiğinde ve gündüz vakti hâlâ uyuduğu odaya girdiğinde, kocasının intihar etmiş olması dışında hiçbir bilgi yoktur kendisiyle ilgili olarak. Bir saniye içinde sadece yüzünden alkolik olduğu anlaşılır. Ve uzun süre önce Simon'la bir aşk macerası yaşamış olduğu.

Hemen yüzüne biraz renk vermeye çalıştıktan sonra yatağına döner ve Simon'u yanına çeker, Simon öper onu. Yatağa oturur. Biraz hüzünlü bir neşeyle birbirlerine gülümserler, sonra uzun uzun bakışırlar. Sessizliği icat etmişlerdir sanki. Derken, gözlerini yere çeviren Hélène konuşmaya başlar:

"Buraya gelmen tuhafıma gitti.
"Hayır... Hayır, değil."

36) *Mado*'nun diyaloglarını Claude Néron ve Claude Sautet kaleme almıştır.

"Ne peki?"

"Bu... doğal bir şey."

"Uzun zaman oldu... En aşağı bir yıl, değil mi?"

"Neredeyse."

"Ben pek... iyi değilim. Haber verseydin keşke, biraz toparlamaya, çalışırdım kendimi."

"Çok iyi gördüm seni."

"Sen beni her zaman iyi görürsün."

"Her zaman değil."

O sırada gene uzun bir sessizlik olur... Büyüleyici ve dayanılmaz bir sessizlik. Kadın neşeyle bakar ona sanki ve gülümser gibi olur... Hiç değilse gözleriyle.

"Saçların dökülmüş, değil mi?"

"Evet."

"Değiştirmemiş seni. Çok mu sıkıntın var?"

"Biraz, evet, ama buraya sıkıntılarımı anlatmaya gelmedim."

"Hélène'i görmeye mi geldin?"

"Evet."

"Ve... her zamanki gibi... Bana söyleyecek bir şeyin yok, öyle mi?"

Sonra yüzündeki gülümseme kaybolur, sıkıntısını saklamaya çalışmaz. Yüzü dağılır sanki, ağlayacak gibi olur. Direncini yitirir:

"Çok kötü, Simon, bırakmam gerekir, mutlaka bırakmam gerekir..."

Gözyaşları çizgiler oluşturur yüzünde. Silmeye çalışır yüzünü, kendi sessizliğini bozan Simon'a bakmaz:

"Zehirli maddelerden arındırman gerekir kendini."

"İstiyordum, yapacaktım. Sonra, Julien... cesaretimi kırdı..."

Sonra gene müthiş bir sessizlik... Hélène'in iç geçirmesiyle bozulan bir sessizlik... Sonra hafif bir gülümseme... Bazı kadınların kendilerini affettirmek istediklerinde gösterdikleri gülümseme gibi.

"Simon, seni benden uzaklaştıran ne oldu? Korktun mu? Korkutuyor muydum seni?

""Evet, bu galiba... korku... Ödleğin biriyim ben..."

Romy Schneider, tek bir sahnesinde unutulmaz bir performans sergilediği *Mado*'da (1976) Michel Piccoli'yle.

Odaya bütünüyle dram egemen olur... Hélène ağlamaktadır hâlâ, Simone acı çekmektedir ve her ikisi de umutsuzdur. Sonra kadın kafasını kaldırır: "Korku... Pislik!"

Hélène tekrar gülümser. İsyankâr, suç ortağı, neredeyse hafiflemiş. O zaman Simon da neşeyle gülümser, arzu doludur. Bunun Hélène'in hoşuna gittiğini hisseder ve daha çok gülmesini ister onun. Simon mutluluğun bir parçasını kemirir gibi güler. Hélène gülmesini bastırmak istiyormuş gibi gülümser.

Daha sonra Simon kalkar ve telefon etmeye gider. Kadın ona bakar... Gene buğulu gözlerle. Yanında duran kadehi ağzına diker, sonuna kadar içer. Yatağının hemen yanında iki şişe vardır. Biri şarap şişesidir ve neredeyse boşalmıştır. Aniden kalkar, perdeleri açar ve gardroba yaklaşır. Odaya güneş dolmuştur. Birdenbire sendeler, yeniden üstünlüğü ele geçiren hayat kör etmiştir onu âdeta. Simon hâlâ telefonla konuşmaktadır. Gardroptan bir elbise çıkarır, sonra bir koltuğa çöker. Simon telefonu kapatır ve ona doğru gi-

der, endişelenir, sarılır kadına ve ayağa kaldırır. Sevgi doludur ona karşı. Hélène anlar onu. Kendini geri çeker ve sorar:

"Bekler misin beni? Beş dakikam var. Beni bırakabilir misin?"
"Evet, evet."

Daha sonra bir takside görülürler ikisi birlikte. Hélène'in işe gittiği anlaşılır. Değişmiş, makyaj yapmıştır, çarpıcı biçimde güzelleşmiştir. Taksiden inmeden önce sorar:

"Simon kliniğe yatacağım, beni görmeye gelecek misin?"
"Tabii."

Kadın bir süre gözlerini ayıramaz ondan... Sevgi, şefkat ve biraz da pişmanlıkla: "Doğal şeylerin seyrek oluyor." Dudağını Simon'un dudağına dokundurur hafifçe, sonra veda eder ve böylece kaybolur filmden Hélène.

Diyalogları, kurulukları içinde bir yücelik gösterir. Önemli olan telaffuz ettikleri kelimeler değil, suskunluklarıdır... Simon'un kaderi kabullenmişlik okunan yüzünde ve Hélène'in alkolden şişmiş, bir pencere gibi mahkûm bir bakışla sönmüş yüzünde dolaşan söylenmemiş her şey... Ve hiçbir ışığı, hiçbir parıltıyı geçirmeyen bir yüz. Hélène de Romy gibi alkolün içinde kaybolmuştur. Kadını ve oynadığı dramı ezbere bilir Romy ve bir kahraman yaratabildiğine göre gerçekten büyük bir oyuncudur. Âdeta ikizi olan bu kadını canlandırmanın, yüreğinin ve bedeninin derinliklerinde yıllardan beri yaşadığı bozguna uğramış alkolik kadının duygularını aramanın ne kadar acı bir şey olduğu hissedilmektedir.

Beyaz ya da kırmızı şarap, şampanya ve çeşitli sakinleştirici ilaçlar... Bunlar yaşamasına, darbelere göğüs germesine, kendine cesaret aşılamasına yardımcı olur. Çok uzun zamandan beri bardak şarap ve Optalidon içerek korkularıyla baş edebilmekte, çok şiddetli bunalımlarını kontrol edebilmektedir... Yeni bir role hazırlanmakta olduğu sırada, kendisine bazen çok benzeyip bazen benzemeyen yeni bir kadın yaratmak zorunda olduğu sırada saldırır bunlar... Korkunç bir mücadelenin yaşandığı dönemlerde.

İçki içmeyi Harry'yle, onunla ilişki kurduğunda öğrendi, çünkü hayatlarının bir parçasıydı içki, başka hiçbir yerde bulunamayan huzur ve mutluluk içkide aranıyordu. Harry'ye, ültimatomlarına, eleştirilerine, kendi acıları ve başarısızlıklarına tahammül etmek için devam etti içkiye. Aynı zamanda hayatı, o kadar düşlediği hayatı vasatlık ve boşluk içinde silinip gittiği için içti. Sonra da neden içtiğini pek fazla anlamadı, sormuyordu bile bu soruyu ya da isteksiz cevaplar veriyordu: "İhtiyacım var, içki olmadan çalışamam," diyordu Zulawski'ye, *Önemli Olan Sevmek*'in çekimleri sırasında. Kendini kötü hissettiğinde, çok kötü hissettiğinde alkol ve sakinleştiriciler vardı, bir nokta o kadar. Kötü bir alışkanlıktan başka bir şey değildi bu. Kız kardeşi Hélène gibi. Ve onu canlandırmak, ona hayat vermek... Kendisinin de Daniel'le ilişkisi bağlamında tehlikeli ve zor bir durumu atlatma umutları içinde bulunduğu bir dönemde... Evet, ikinci bir çocuk kesinlikle risk almaktı, henüz kapanmamış bir yaraya bıçak vurmaktı, müthiş bir meydan okumaydı ve kendisini sevmeyen ama yargılayanlara karşı şöyle diyordu sanki: "Evet, ben böyleyim, hem acıdığınız hem korktuğunuz kadınım, o kadın benim... Her halükarda benden bir parça. Beni sonsuza kadar prenses Sissi imajı içinde donduranlara lanet olsun. Siz istediğiniz kadar inkâr edin beni, ben kendimi inkâr edemem."

Romy Ağustos'ta biraz dinlendikten sonra, başka bir güzel insanı canlandırmak üzere Berlin'e gider: *Gruppenbild mit Dame*'daki Leni'yi. Çekimler sırasında bir kaza gelir başına. İçinde bulunduğu araba yoldan çıkar ve bir çukura girer. Önemli bir şeyi yoktur ama saatlerce ağlar Romy: tekrar hamile kaldığından emindir ve bir kez daha bebeğini kaybetmekten korkar. Şansına, bu kez korkulan olmaz: Her şey yolunda giderse, 1977 Ağustos sonunda ikinci çocuğunu dünyaya getirecektir.

Yılın ilk bölümü bütünüyle bebek beklemeye adanmıştır: Romy çalışmayı bırakır, çok çekici birçok öneriyi çok ileri tarihlere erteler. Boulogne ormanında dolaşır, David'le ilgilenir, Peter Handke, Scott Fitzgerald, Brecht okur, Mozart, Bach, Mahler din-

ler, içine biraz konyak karıştırarak bol bol çay içer ve bebeğine zarar verebilecek en küçük bir riskten bile kaçınır.

Haziran ayı sonunda bütün aile, Saint-Tropez'ye çok yakın bir yerde bulunan Ramatuelle villasına gider. Romy'nin hamileliği orada sona erecektir; Gassin'de, Oasis kliniğinde doğuracak ve doğumdan sonra bir ya da iki ay dinlenecektir orada... Paris'e dönmeden önce rahat ve huzurlu bir ortamda bebeğini sevecektir.

Günler ağır ağır, tembel tembel akıp gider. Romy ve Daniel'in görüştükleri birkaç dostları vardır... Ramatuelle'in sıcak ve yıldızlı gecelerinde birlikte akşam yemekleri yerler. Kimi zaman birlikte arkadaşlarına giderler akşam yemeklerine ama kesinlikle geç vakitlere kadar oturmazlar.

David de yanlarındadır, yakında gelecek olan bir erkek ya da kız kardeş düşüncesi mutlu etmektedir onu. Annesinin karnını okşar, bebekten gelebilecek sesleri duyabilme umuduyla kafasını dayar hafifçe karnına. Romy çok keyiflidir.

David bir süreden beri endişelendirmektedir onu. Daniel'le çok iyi anlaşmasına rağmen ailesinden ayrı olmanın üzüntüsünü çekmektedir. Aslında babasını yılda ancak iki hafta, tatil zamanı görebilmektedir ve bu tatillerden her zaman çok üzüntülü döner... Annesiyle, hayat biçimiyle, kocasını acımasızca terk etmesiyle ilgili olarak anlatılanlar yüreğini yakar. Harry başarısızlıkları ve alkol sorunları içinde bocaladıkça Romy'ye kızar. Romy ondan kaçmakla büyük bir günah işlemiştir. Ve eski karısının bütün hatalarıyla yanlışlıklarının tanığı olan oğluna kusar bütün nefretini. Sıkılan ve üzülen çocuk babasını ziyaretten her dönüşünde neye ve kime inanacağını bilemez olur. Hatta zamanlarda annesine karşı daha da saldırganlaşmıştır. Şimdi bir bebek gelecektir, her şey daha iyiye doğru gitmektedir: David'in neşesi yerine gelmiştir ve özellikle de Romy'ye daha çok yaklaşmıştır.

Temmuz ayının ortalarında, bir Pazar günü, sakin bir gün ve akşam geçirmişlerdir... Romy gece vakti uyandırır Daniel'i; su kesesi açılmıştır. Daniel Oasis kliniğine götürür onu, hemen müdahale ederler orada, ama bir hafta boyunca hiçbir değişik-

lik olmaz durumunda ve sonunda jinekolog bebeği sezaryenle almaya karar verir.

Yeniden sıkıntı basar Romy'ye. Gene dram korkusu. Ve acı korkusu. Doğum için öngörülen tarih uzaktır daha. Yaklaşık bir ay vardır... Biraz daha fazla. Ameliyattan önceki saatler korkunçtur. Hekimlerin sorduğu sorulara hiçbir kesin cevap vermemeleri daha da artırır Romy'nin endişelerini. Sadece Daniel'in şefkatli ve güven veren bakışlarından aldığı güçle ve cesaretle girer ameliyata.

Birkaç saat sonra uyandığında okşayamadığı, dokunamadığı, hatta bakamadığı, büyüleyici bir kız bebeğin annesi olduğunu anlar. 21 Temmuz 1977'de Gassin'de Oasis kliniğinde doğan Sarah Magdalena Biasini, derhal Nice Lenval hastanesi prematüre servisine nakledilir. Eylül başına kadar orada kalır... Normal doğumda sahip olması gereken gelişme düzeyine ve kiloya ulaşması için geçen süredir bu.

Romy birkaç gün sonra annesine yazdığı mektupta şöyle söyler:

> Bu bekleyiş kolay bir şey değil, hayatımda bu kadar zor bir bekleme olmadı hiç. Bu kadar zor olacağını düşünmüyordum.
>
> Benim açımdan gerçek doğum, bebeğimizi kucağımıza aldığımız ân olacak ve geride kalan her şeyi unutacağız. Çok zayıfladım -dokuz on kilo verdim- ve sıkı bir rejime hazırlanıyorum, ama yaralarım nedeniyle ve zayıflamış olduğumdan abartmadan.

Sarah sonunda hastaneden çıkınca, acılar içinde fethedilen hayat ve aile mutluluğu şenliği başlayabilecektir.

Romy, bakıcı Bernadette'in desteğiyle bebeğiyle ilgilenme, ona sevgi ve şefkat verme imkânı bulur. David Paris'te, 16. bölgedeki Janson-de-Sailly lisesinin altıncı sınıfına kaydolur. Bu okulda Meyen değil, Biasini soyadını kullanır. Çünkü üvey babasına hayrandır ve kız kardeşinin çevresinde oluşmakta olan bu aile çekirdeğinin bir parçası olmak istemektedir.

Birkaç ay daha film çevirmesi söz konusu değildir ama yeniden senaryo okumaya başlar Romy. Gelecek yıl için projeler birik-

meye başlamıştır. Çekilecek ilk film, yeni bir Sautet eseri olan *Basit Bir Öykü*'dür.

Romy uzun zaman önce Claude'dan kadınların öyküsü olan bir senaryo yazmasını istemişti... Onu kibarca eleştirip, "Sadece erkeklerle ilgili filmler çekiyorsun," demişti. Claude da kendisine söz vermişti: "Sen kırk yaşına geldiğinde." 1978 yazında *Basit Bir Öykü*'nün çekimleri başladığında, kırk yaşından iki ay almıştır Romy.

Kasım 1978'de Romy *Nouvel Observateur*'e verdiği mülakatta, Claude Sautet'yle birlikte çalışmasından ve ilişkilerinden söz ederken çok heyecanlanır:

> Elli yaşına geldiğimde, dökülmüş halimle benimle çalışmak istersе kabul ederim. Aşk ilanıdır bu...

Claude Sautet de ona duygu dolu bir karşılık verir:

> Romy'yle çalışmak çok önemliydi benim açımdan. Bu kadının kırk yaşında, yirmi yaşına göre daha güzel olması biyolojik bir gerçeklik. İnişli çıkışlı, değişikliklerle dolu bir ömür sürdükten sonra bir olgunluk yakaladı ve bu onu eskisine göre daha çekici hale getirdi.

Sonbaharda, Terence Young'un çok kötü filmi *Mirasçılar*'da oynar ve sonra Noel'de Paris'e ve ailesinin yanına döner.

3 Şubat 1979'da *Basit Bir Öykü*'deki olağanüstü performansıyla yeni bir César Ödülü (en iyi aktris) kazanır. Törende çok mutludur ve kocasıyla el eledir, ama zafere giden basamakları tek başına tırmanmıştır. O ânda yüzünde izler bırakan gözyaşları mutluluk doludur.

Biraz daha az alkol, çok daha az bunalım, Daniel'in aşkı, iki çocuğu; nihayet hayat kendisine gülümsemeye başlamış mıydı?

Mutsuzlukları arkasında bıraktığına inanmak ister. Oysa mutsuzluk onu iki ay sonra, geçmişin içinden aniden çıkarak yakalayacaktır.

19
"ASLA UNUTMAK İSTEMEDİĞİM BİR HÜZÜN..."

Çocuğunun cenazesini gördüğü bu 1981 yılını gömmesi gerekir. Kendini biraz iyi hissedebilmesi için eğlenmemesi yeterli olsaydı çok kolaydı iş. Ama yetmiyordu... Ayrıca Sarah için hiç değilse Noel kutlaması yapar gibi gözükmek gerekiyordu. Bu da az şey değildi.

Berlin'de her yer David'in fotoğraflarıyla doluydu... Çok eski olmayan ama bugün çok uzaklarda kalan bir mutluluğun resimleri. Romy, Paris'te hatıralardan kaçar. Her şeye kayıtsız gözükür. 31 Aralık tarihi geldiğinde çevresindeki telaşı kendisine bulaştırmama gücünü bulur. Bu dehşet yılının son günü ona karşı soğuktur ya da habersizdir ondan. Romy'nin umurunda değildir bu.

Her şeye bütünüyle yabancı olduğunu hisseder. Başka bir gezegenden gelmiştir sanki. Zaten başka bir gezegendedir.

Ocak'ta Laurent ve Sarah'yla birlikte Seyşeller'e uçar. Üçü sarmaş dolaş kumların üstünde geçirirler bütün günlerini. Sarah annesini öpücüklere boğar. Laurent elini hiç bırakmaz Romy'nin ve Romy de ondan duyduğu sevgi dolu kelimelere öpücüklerle karşılık verir.

Laurent parmakların hafifçe bastırılmasının, aşkla dolu olsa bile cümlelerden daha anlamlı olduğunu öğrenmiştir artık.

Daha sonra, hep birlikte Boissy-Sans-Avoir'daki evlerine giderler. Romy yakında, en geç Ağustos ayında hazır olacaktır.

Paris'e yaklaşık elli kilometre uzaklıkta olan bu köyün nüfusu dört yüzü bile bulmaz. Ama Romy orada kendini çok iyi hissetmektedir. Kentte yaşamak istemez. Kentte çok acı çektiğini söyler.

Kaldı ki David'i orada yatmaktadır. Yavrucak Temmuz ayından beri Saint-Germain-en-Laye mezarlığında uyumaktadır. Romy evi satın aldıktan hemen sonra, küçük Boissy-Sans-Avoir mezarlığında da bir mezar satın alır. Daha sonra oğluyla birlikte uyuyacaktır orada.

Çalışmak, mutsuzluğunu, bütün sorunlarını yenmek, ödenmemiş vergileri ödemek ister... Sevenlerine çok tehlikeli ve çok çekici alkolden güç almadan iyi gözükmeye çalışır.

Laurent endişelidir ama ona belli etmek istemez. Anlar Romy'yi. Her şeyi anlar. Sonsuz şefkat gösterir ona:

> Romy, olmayan bir mutluluğu arıyor. Bulamayınca da kendini yiyip bitiriyor.

Mart ayından itibaren hafta sonlarında gidebileceklerdir o eve... Daha iyi imkânlar bulununcaya, daha iyi fırsatlar çıkıncaya kadar. Her şeye rağmen düşüncelerle ilgilenmek, onları değerlendirmek gerekir... Köyde yaşama düşüncesi cazip gelmektedir Romy'ye. Biraz her şeyden uzakta bir hayat. Avusturya'daki çocukluk günlerine dönüş gibi bir şey. Hayvanlar, tarlalar, bahçeler, ağaçlar, çiçekler... Ve sevdiği adam ve biricik çocuğu.

Annesine neşe dolu bir mektup yazdığında ilkbahar kokuları hissedilmektedir:

Anneciğim! Bir evimiz var! Nihayet! Köyde şahane bir ev. Burada keyfimce yaşayabileceğim ve kızımla ilgilenebileceğim... Reçeller yapacağım, ağaçların altında dolaşacağım ve nihayet hoşuma giden hayatı yaşayacağım. Burada yaşlanmak istiyorum!

Bu mektupta hissedilen hava, iyimserlik, rahatlık, Romy Schneider'in gene 1982 yılı Mart ayında çekilmiş bazı fotoğraflarıyla çelişmektedir. Yüz, gözler şiştir. Kilo almıştır ve gülümsemelerinden neşeden ziyade hüzün yayılmaktadır.

Malakoff caddesinden ayrılıp kimsenin bilmediği bir otel odasına yerleşirler. Daha sonra Barbet-de-Jouy sokağına yerleşeceklerdir... Orada bir dostları, Tunuslu yapımcı Tarak Ben Amar geçici olarak bir daire verir onlara.

Sans-Souci Yolcusu'nun montajı hemen hemen bitmiştir. Jacques Rouffio 2 Nisan'da miksajları bitirecektir. Seyirciler jeneriğin başında bir ithaf göreceklerdir: "David ve babasına..." Romy istemiştir bunu. Çalışmasını, her ikisi de ebediyete göçmüş olan baba ve oğula adıyordu. Jacques Rouffio, Romy'nin doğru bir iş yaptığından emin değildir. Tabii saygısından dolayı ve her zaman olduğu gibi Romy'yi koruma kaygısıyla, başına kötü şeyler gelmemesi için... Düşündüğünü söylemeyi tercih etmiştir Rouffio.

"Mahrem konular bence bunlar."

"Ne mahremi? Herkese ait olduğumuz belli. Ben herkese aitsem, herkesin bana ait olanı ve kaybettiğimi bilmeye hakkı vardır...

Jacques Rouffio daha fazla konuşmaz. Kısa cümle jeneriğin başında yer alacaktır.

Sans-Souci Yolcusu'nun gösterime girmesinden birkaç gün önce promosyonla ilgili ihtiyaçların yerine getirilmesi gerekir. Mülakat talepleri artar. Oğlunun ölümünden beri sesi neredeyse hiç çıkmayan Romy'yi konuşturmak ister herkes. Bütün Fransa, Romy'nin sinemaya dönüşünün işareti olan filmi beklemektedir. Kimilerine göre hayata dönüşüdür bu onun. Oysa yanılmaktadırlar.

Konuşmaktadır, ama çok az. *Sans-Souci Yolcusu*'nun anlamının kendisi açısından bir filmin çok ötesine geçtiğini söyler. Çok daha ötesine.

Onu biraz rahatlatabilmek için ekibin geri kalanı da konuşur. Filmden çok, ondan söz ederler, çünkü sonuçta herkesin istediği budur. "İnsanların ancak birbirlerinin düşüncelerini uzun uzun protesto etmeleri pahasına anlaşabildikleri bir dönemde, Romy ve ben hiç konuşmadan anlaşabilme mutluluğunu yaşıyoruz," der Michel Piccoli. Jacques Rouffio ise Romy'den söz ederken o zamana kadar hiç söylemediği şeylerden bahseder:

> Romy benim gözümde 'sürekli ilerleme gösteren' biridir... Sempatik biri olmasını sanıyorum iki şeye borçludur: kırılgan bir imaja sahip olması, sesi, rollerini büyük bir duygusallıkla oynaması ve bu patetik kırılganlığa rağmen güçlü biri olduğunun hissedilmesi. Hiçbir zaman kendini 'koyvermeyen' bir kadındır. İnsanlar bunun için seviyorlar onu. Toplumla ilişkisi içten ve 'derin'. Fransız sinemasında insanların ısrarla görmek ve seyretmek istedikleri ender aktrislerden biri.

Dominique Labourier ise şöyle konuşur:

> Çekimler boyunca Romy/Elsa sürekli heyecanlandırdı beni. Korkularını çok güzel ifade ediyordu ve bütünüyle özdeşleşmişti kahramanıyla... Kahramanı da kırılgan, çekingen, hassastı... O kadar ki onun bunalımları benimkileri alıp götürüyordu. Onu rahatlatmak, ona sarılmak, 'geçecek, geçecek' demek istiyordum ona. Ben sinemada Romy kadar kendisini işine veren, âdeta kendinden geçen başka biriyle çalışmadım...

Romy, Michel Drucker'in programı "Pazar Randevusu"na çıkmayı kabul eder. Acıları ve üzüntüleri yüzünden perişan, şaşkın, dağınık bir görüntü verir. Ama her zamanki gibi cesurdur. Filmden, canlandırdığı kahramandan, çekimlerden söz eder ve Drucker konuyu oğluna getirdiğinde, öfke ve heyecandan kısılan sesiyle çocuğu can çekişirken fotoğraflarını çekme cüretini gösterenlerden söz edecek gücü bulur kendinde. Ve bir süre sonra *Match*'da cevap verir Drucker'in sorularına. Gazeteci aktrisin birkaç ay önce yaşadığı dramı hatırlatır hemen...

> *M.D.:* Üzüntünüzü paylaştım, çocuğunuz David on ay önce trajik bir olay sonucu öldü. Ben sizin yerinizde olsam, bu mesleği sürdürebilir miydim acaba diye düşünüyorum hep. Amerikalıların dediği

gibi *the show must go on* (gösterinin sürmesi gerekir)... Jacques Rouffio'yla birlikte bu filmi çekmeyi kabul etmenizin sebebi bu mu?

Romy Schneider: Ben *Life must go on* (hayatın sürmesi gerekir) demeyi tercih ederim. Tabii, öyle zamanlar olur ki perdeyi indirmek ve bu meslekle ilginizi bütünüyle kesmek istersiniz. Ama benim sorumluluklarım var. Yalnız başıma yaşamıyorum ben. Dolayısıyla, *Hayatın sürmesi gerekiyor.* Elimden geldiğince sürdüreceğim mesleğimi. İlerlemek gerekiyor, çünkü durmak mümkün değil. Ara verilebilir, yavaşlama olabilir ama devam etmek gerekir. Durmak mümkün değil benim açımdan.

M.D.: Sizinki gibi bir dram yaşandığında ve kamuoyunun önünde bir isim olunduğunda bir çocuğun ölümü gizli kalamaz. Bu üzüntü, sinemaya giden ve bir aktrise yıllardan beri gönül vermiş olan milyonlarca insanın da üzüntüsüdür. Böyle bir olaya nasıl tepki veriliyor?

Romy Schneider: Felakete isyan ediyorsunuz; ömür boyu sürecek bir isyan bu. Toplumun merhamet duyguları içinde olayla ilgilenmesi acınızı hafifletmiyor.

M.D.: Bir aktris üzüntüsünü hatırlatan insanlarla yüz yüze geldiği bir filmde oynarken nasıl bir psikoloji içindedir? *Sans-Souci Yolcusu*'nda küçük bir çocuk var, Max... Ve bazı sahneler beni çok etkiledi. Şunu düşündüm: Dram gerçekliğinize bu kadar yakınken nasıl oynayabildiniz bu rolü? Daha önceki bütün rollerinizden daha mı zor oldu bu? Rouffio'yu, "Haydi başlıyoruz," demek için arayan siz miydiniz?

Romy Schneider: Film sağlık sebepleriyle ertelendi çünkü ameliyat olmuştum. Ama hekimim izin verir vermez çekimlere hazırdım. Yorgunluğum geçmemişti henüz belki ama çalışmak bana her zaman maddi ve manevi güç verir. Benimle küçük Max arasında geçen zor sahnelerde Rouffio'nun büyük desteğini gördüm.

Söyleşi, oyunculukla ilgili çalışmalar, Romy'yi Kessel'in romanını tercih etmeye götüren sebepler, çocukluk hatıraları, savaş, anti-semitizm, annesinin boşandıktan sonra çektiği yalnızlık çerçevesinde devam eder. Drucker, Romy'ye *Sans-Souci Yolcusu* konusunu David'e açıp açmadığını, konusunu romandan alıp bir film çekmek istediği konusunda kendisine danışıp danışmadığını sorar:

David senaryoyu okumuştu. Çok sevdiğini söylemişti ama yaşına göre ileri bir çocuk olsa da her şeyi anlayamazdı. Sadece benim bu filmde oynamamı istiyordu.

Gazeteci bir süre sonra başka bir zorluğa değinir: kendisi dram yaşayan bir oyuncunun bir dram çekmesinin zorluğu.

M.D.: Çekimler başladığında acınız çok tazeydi. Rouffio'nun sizinle daha yakından ilgilenmesi gerektiğini hissetmiş olabileceğini düşünüyor musunuz?

Romy Schneider: Anlayış gösterme açısından muhteşemdi. Çok acı çektiğim zamanlar hemen fark ediyordu durumu. Aktörlere saygılıdır. Sever onları. Bana, "Her gün rol yapmak pek keyifli bir iş olmasa gerek," diyen yönetmendir. Çok etkilemiştir beni onun bu sözü. Başka hiç yönetmenin ağzından duymadım bu sözü.[...]

M.D.: David'i de götürür müydünüz sete?

Romy Schneider: Evet, sık sık. Yaşadığımız dramdan sonra dört buçuk yaşındaki Sarah var yanımda sadece. Daha çok küçük, stüdyoya götüremem onu.

M.D.: Şu sıralar niçin otelde kalıyorsunuz?

Romy Schneider: Bana içinde oğlumun ve mutlu insanların yer aldığı çok şey hatırlatan bir ortamda yaşamak istemiyorum artık. Hayata yeniden başlayacağım ve üzüntülerimin üstesinden gelebileceğim bir ev arıyorum.

M.D.: Unutulabilecek bir üzüntü mü bu?

Romy Schneider: Hiçbir zaman unutmak istemediğim bir üzüntü.

Romy'nin, yüreğini paramparça eden bu sorulara cevap vermeyi kabul ederek yaptığı şeyi birkaç gün önce yapabileceğine inanması mümkün olamazdı. Ve hiç kimse ondan bunu isteme münasebetsizliğine kalkışamazdı.

Ve bir kez daha sorumluluğu üstlendi. Acısının ötesine gitti. Film için tabii ki, kendisini çok etkilemiş olan hikâye için. Ama aynı zamanda topluma söylemek istediklerini doğrudan söylemek için. Burada söz konusu olan hüznünü paylaştırma düşüncesi değil, sadece anlatmaktır bu hüznü. 'Ötekiler'in acının işkence ettiği bu yüz aracılığıyla, onun bütün kelimelerinde, hayatlarında

hiç değilse bir kez dramını ellerinde tutabilmeleri için. Bu dramın onlarda bir güç olması için...

"Beni yaşamaya iten bu güç nereden geliyor?" diye sorar kendine, Rouffio'nun filminin zaferini ilan ettiği Mayıs ayının başında. Birkaç gün sonra ölecektir...

20
KIVILCIMLARIN SONU

"O dönemde kadınlarla ilgili olarak hiçbir şey bilmiyordum. Hepimiz gibi acınası mahlûklar olabileceklerini bilmiyordum."
(Peter Dexter, *Paperboy*)

1979 yılı bir César'la başlamıştı. Yıl, üç film çekimiyle devam edecekti: Terence Young'un *Liés par le sang*'ı (Mirasçılar), Costa Gavras'ın *Clair de femme*'ı (Kadının Işığı) ve Bertrand Tavernier'nin *La Mort en direct*'i (Ölümü Beklerken).

Özellikle bu son proje Romy'yi çok heyecanlandırıyor ve aynı zamanda çok korkutuyordu. Harvey Keitel'in karşısında, televizyon kameraları önünde can vermeyi kabul eden kanserli bir kadın rolü oynayacaktı. Glasgow'da çekimlerin başlamasından kısa süre önce Tavernier'ye yazdığı mektupta şöyle der:

Romy Schneider, Romain Gary'nin aynı adlı romanından esinlenen *Kadının Işığı*'nda.

Ben senin Katherine'in olacağım, her zaman ve sonuna kadar...

Bu zorlu filmle baş edebilmek için güç depolaması gerektiğini, bütün şansları kendi yanına çekmesi gerektiğini bilir. Üstelik, Mayıs sonunda İskoçya'da başlayacak çekimlere David'i de götürmeye karar vermiştir.

David on iki yaşındadır artık; kişiliği gelişmekte ve sinema sevdalısı bir delikanlı olma yolunda yürümektedir. Annesinin, büyükannesinin ve babasının, onların anne babasının izinden gideceğini söylemektedir şimdiden. Büyüklerin kullandıkları kelimelerle ve çocuk düşleriyle gelecekten söz ettiğinde Romy mutlu ve rahat bir tavırla gülümser. Sarah on sekiz aylıktır. Gülücükler

atarak ve sarışın görünümüyle doğarken getirdiği kötü anıları uzaklaştıran harikulade bir çocuktur.

O 1979 ilkbaharı rahat dönemlerden biridir... Hayat Romy'ye güzel olduğuna inanması için yardımcı olmaktadır... Her şeyi başaramasa da en azından gülen çocukları vardır; yanında onu seven bir erkek ve boyunu aşan projeler vardır.

Nisan'da Daniel'le birlikte Meksika'ya uçar; iyi bir tatil, bol bol güneş ve aşk, gerekli bütün gücü verecektir ona. Puerto Vallarta'da bir ev tutarlar... Richard Burton ve Liz Taylor'un balayı günlerini geçirdikleri evdir bu. Her gün uzun tekne gezileri yaparlar ve bir akşam limana dönerken ünlü Amerikalı yönetmen John Huston'a rastlarlar... Huston o yörede, kendisi için son dünya cenneti olarak seçtiği küçük bir adada yaşlılığını geçirmektedir. Adasına davet eder onları ve geceyi de orada geçirirler... Dünyanın bir ucunda bu dahi ve hayat dolu insanla buluşmak, onunla yakınlaşmak ve birlikte olmak büyülemiştir Romy'yle Daniel'i.

15 Nisan günü kaldıkları eve döndüklerinde, çocuklarla ilgilenen mürebbiye Romy'ye telefon eder ve eski kocası Harry Meyen'in birkaç saat önce Hamburg'da kendisini astığını haber verir.

Romy mırıldanarak konuşur, sadece kendisi duyar konuştuklarını âdeta:

Şüpheleniyordum...

İkinci ziyaretlerinde John Huston'a bu ölümün kendisine çok acı verdiğini söyler. Harry'yi çok sevmiş olduğunu söylemesine bile gerek yoktur. Onu seven herkes bilir bunu. Son aylarda Harry'ye çok kızdığını söylemesi de gereksizdir... Çünkü Harry seyrek gördüğü zamanlarda David'i kışkırtıyor ve ona Romy'yi unutturmaya çalışıyordu.

Romy hiç konuşmaz ya da çok az konuşur. Harry'yi düşünür belki de... Yıllardır çektiği acıları. Kurtuluşa ermiş midir acaba? Son yıllarda babasından gitgide uzaklaşan David'i düşünür... Oğlan sonunda babasını önce gözden kaybetmiş, daha sonra da gerçekten kaybetmiştir.

Romy kendisine akıl verilmeden önce kararını vermiştir: Görevini yerine getirmek üzere Hamburg'a gidecek ve Harry'nin cenazesine katılacaktır. Ama David'i götürmeyecektir cenazeye. Babası da olsa çok az tanıdığı bir ölüyü görmenin ne anlamı olabilir? Biraz daha üzülmesine yarar ve başka bir işe yaramaz bu...

Daniel ve Romy, Paris'e döner dönmez ayrılırlar: Daniel, David'i Ramatuelle'e götürür, Romy Hamburg'a uçar.

Harry Meyen uyuşturucu, alkol, umutsuzluk, başarısızlık ve acılar sonunda uzun gecesine son verip, daha az acı vereceğini umduğu başka bir geceye dalmıştır. Hastanede uzun süre uyuşturucu ve alkol tedavisi görmüş ama bir yararı olmamıştı bunların. 15 Nisan'da Hamburg'da, Harvestehuderweg, 27'deki dairesinde, balkonun yanındaki yangın merdivenine bağladığı yün bir atkıyla asmıştı kendini.

Harry'yi tabuta koymak için Romy'nin gelmesi beklendi. Böylece onu son bir kez görebilmiştir ama o anda hissettiklerini her zaman kendine saklayacaktır. Bunun kendisi açısından bir görev olduğuna inanarak, cesaretle, bütün formalitelerle ilgilenir. Harry'nin ölümü karşısında, hayatının son aylarında gösterdiği acılı tepkiyi sergilemez. Daha sonra, hayat ona bu sefer David'in ölümüyle bir kez daha vurduğunda yüreğini konuşturacak ve Nisan 1979'da hissettiği sarsıntıyı ifade edecektir.

Babayı gömdüm
Oğulu gömdüm
İkisinden de hiçbir zaman ayrılmadım
Onlar da beni hiç bırakmadılar.

Bu birkaç satır David'in ölümünden kısa süre sonra karalanmıştı. Birkaç ay sonra da *Sans-Souci Yolcusu*'nu David'e ve babasına ithaf etmek için ısrar ediyordu. Sanki kendi ölümü yakınmış gibi Harry'yi eskisi gibi görmeyi yeniden öğrenmişti. Artık bir hayatı kalmamasına rağmen yeniden yaşamanın bir parçası olabilirmiş gibi.

Harry Nisan 1979'da kendini astığında Romy bir tür zevk hayatı sürüyordu. Bütün çevresi mutluluk doluydu sanki. Eski ko-

casının ölümü her şeyi berbat etmişti; onu eski şeytanlarına, hiç hoşlanmadığı bir hayata, her zaman hortlamaya hazır bir suçluluk duygusuna geri gönderiyordu. Hiç şüphesiz Harry'yi gerektiği gibi, sevmesi gerektiği gibi sevmemişti.

Ve Almanya vardı, Almanlar vardı. Romy Schneider'i yaralama fırsatı çıktığında her zaman saldırıya geçmeye hazır basınları vardı. Bütün Almanya, bütün Almanlar böyle değildi tabii ki, ama bir bölümü hep böyleydi, hiç değişmiyordu. Fransa'ya gidişini, Harry'yle yaşadığı aşkı, bazı filmlerini ve Harry'den boşanmasını bağışlamamış olanlar. Çocuğunu yetiştirmek isteme hakkına karşı çıkanlar. O dönemde az çok dile getirmişlerdi bunu, şimdi açıkça söylüyorlardı: Harry'yi terk etmiş, terk ettiği adamın elinden çocuğunu almış ve böylece ölüme göndermişti onu. Sonunda onun yüzünden intihar etmişti Harry...

Kin ve nefret duygularından arınmış bir üzüntü karşısında olmaktan çok, kendisine sadece tek bir gerçeği gösteren suçlamalar karşısında bulunuyordu: Harry'nin ölümü, bütün dehşeti içinde yaşamaya çalıştığı küçük bir mutluluğun tadını kaçırmıştı birdenbire.

Harry'nin intiharı, 24 Nisan 1979'da Hamburg, Ojendorf mezarlığına gömülmesi, yıkım mekanizmasını harekete geçirmiştir. İyileşme dönemi bitmişti. Bir trajedinin son perdesine girer gibi ömrünün son safhasına girmişti. En kötüsü daha sonra gelecekti ama evliliği sarsılmaya başlamıştı.

Bir aşk bittiğinde ve yaranın sonunda boşanma olduğunda, her zaman görüldüğü gibi her iki tarafın da karşı tarafın bilmediği sebepleri olur.

Romy yeniden kendi hüznüne dalmaya başlamıştır. Her geçen gün daha derinlere doğru gitmektedir. Çevirdiği güçlü filmler onu taşıyacak yerde, daha beter sendelemesine yol açmışlardır. Kendisini canlandırabilecek kıvılcımı ne başkalarında, ne yaptığı işlerde ne de kendisinde bulabilmiştir. Karanlık ve acıyla çok kü-

çük yaşta tanışmıştır. Sadece karanlık ve acı. Öyleydi. Daniel acı çekiyordu. Yakınları acı çekiyorlardı.

Daniel atağa geçiyor, ilk film senaryosuna imza atıyordu: Claude Sautet'nin çektiği *Le Mauvais Fils* (Kötü Evlat). Romy yoktu, Romy'ye rol yoktu bu filmde ama yer almak isterdi bu projede.

Daniel'e kızdı, kendi kanatlarıyla uçmasını engellemekle suçladı onu... Daniel ona olan borçlarını unutmuştu! Kendisini yaşlı bulan ve bu yüzden rol vermeyi düşünmeyen Sautet'ye kızdı. Oysa başka bir stara yönelen yönetmenin, filmin tutması ve ilgi görmesinden başka bir amacı yoktu ve senaryosu Romy'nin kocası tarafından kaleme alman filmini ne pahasına olursa olsun 'savunmaya' çalışmamak gibi onurlu bir davranış sergilemişti. Tartışmaları kavgaya kadar gitti ve ilişkileri hiçbir zaman eskisi gibi olmadı.

Daniel'le durum farklıydı. Evlilik sallanmaya başlıyordu.

İlk şüpheler doğmaya başlıyordu. Romy kocasını eskisi kadar tutkulu bulmuyordu. Ona bakışının değiştiği kanısındaydı. Şimdi de Sautet'yle, Sautet'si'yle çalışıyordu ve onu saf dışı ediyorlardı!

Kocası David'le o kadar yakın, o kadar yakın ilişkiler kurmuştu ki Romy kimi zaman, hatta sık sık kendisini dışlanmış hissediyordu.

Daniel her şeye rağmen onun içki içmesini ve ilaç almasını engellemek istiyordu; onu bazı şeylere ikna etmek, ona göz kulak olmak için çok zaman harcıyordu. Bütün bunların sonucunda hüzünlü sahneler doğuyor, bitmez tükenmez açıklamalar yapılıyordu. Romy kocasının kendisine duyduğu sevgi adına bu mücadeleyi sürdürdükçe kaybettiğini hissetmekteydi. Daniel gitgide ilgisini yitiriyor gibiydi kendisine karşı. Yüzünü başka yüzlere çevirmesinden korkuyordu. Ona ihtiyacı kalmamış gibiydi sanki ve karısı dışındaki hayat daha çekiciydi. Romy her fırsatta yaş farkı üstünde duruyordu: On bir yaş, o zamana kadar hiçbir şeydi ama artık aşılmaz bir engele dönüşmüştü Romy'nin gözünde.

1980 yılı başında, uzun zamandan beri tasarlanan ama birçok kez ertelenen *La Banquiere*'in (Bankacı) çekimine başlar. Yönetmen Francis Giraud'yu, partnerleri Jean-Louis Trintignant, Jean-Claude Brialy, Claude Brasseur'ü çok iyi tanır; bu filmde oynama

Romy Schneider, Giraud'nun *Bankacı* (1980) filminde.

düşüncesi büyük bir mutluluk vermiştir Romy'ye ama çekimlere geçilmeden aksilikler başlayacaktır.

Önce yönetmenle ve senarist Georges Conchon'la tartışır. Bazı diyalogları beğenmez ve bunların yeniden yazılmasını ister, kendisi çözümler getirir ancak bu çözümlerin tümünün kabul görmesi mümkün olmaz. Başlayan gerginlik gittikçe artar. Romy hiçbir şeye, hiç kimseye tahammül edemez. Tek başına yemek yer, küçük bardaklara koyduğu beyaz şarabını içmek için gizli köşele-

re saklanır, herkese sinirlenir; kimse ne güldüğünü, ne gülümsediğini görür, birçok sahneyi defalarca çekmek zorunda kalır ve suçu her seferinde başkalarına atar.

Çekimler arasında kapısında bir uyarı notu ("Sadece dostlarım Dany, Jean-Claude, Francis ve belki birkaç kişi daha girebilir ama onlara da mesafeli davranırım ve şüpheyle bakarım") bulunan karavanına kapanır.

Bir Şubat akşamı davetli olduğu César ödülleri törenine gider... Geçen yıl ödülü alan sanatçı sıfatıyla o yılın en iyi sanatçısı seçilen Miou-Miou'ya (*Dönüş* adlı filmiyle) ödülü Romy verecektir. Miou-Miou gelmemiştir törene. Ve Romy doğrudan doğruya, pervasızca saldırır... Miou-Miou ödülünü almaya gelmemekle oradaki topluluğu, seyircisini hiçe saymıştır... Haklıdır belki ama bir meslektaşını milyonlarca televizyon seyircisi karşısında bu kadar sert bir şekilde eleştirmeye hakkı var mıdır? Sinemacıların büyük bölümü onaylamaz onun bu tavrını ve bu insanlar tersine, birdenbire ders veren biri haline gelen Romy'yi eleştirirler.

Sinema çevresinden birçok insana göre bu tür bir davranışın kaynağında Romy'nin, herkesin diline dolamış olduğu mükemmelliği yatmaktadır. Kontrolden çıkmıştır; sinirli, öfkeli, hırçın biri olmuş, yeniden içmeye koyulmuştur... Her türlü ilacı alır, herkesle ilişkisi bozuktur, kendisiyle hiç barışık değildir.

Bankacı'nın çekimleri sırasında zorunlu bir fotoğraf seansını istemeyerek kabul eder ve kötü niyetli davranışlar sergiler bu seans sırasında... Sonunda işini bitiren fotoğrafçıya dönerek, "Bu yaşlı aptalın fotoğrafı çekilecek bir tarafı var mı hâlâ?" der. Francis Girod, Romy'yi filmin birçok sahnesinin çekildiği şatonun sahipleriyle tanıştırmak istese de kabul etmez bunu sanatçı. Yeni yüzlerle tanışmanın bir anlamı yoktur, eskiler yeterince uğraştırmaktadır kendisini!

Davranışlarıyla başkalarını ne kadar rahatsız ettiğinin, başkalarına ne kadar acı verdiğinin farkındadır! O kadar farkındadır ki değişmek için elinden gelen her şeyi yaptığını söyler yeminle. Ama boşuna.

Zaaflarından çok fazla rahatsız olduğunu itiraf etmekten kaçınmaz. 25 Nisan 1980'de *Matin de Paris*'ye verdiği demeçte şöyle der:

Tabii, sabahleyin kalkıyorsun ve kendi kendine "Bugün sinirlenmeyeceksin, kimseyi huzursuz etmeyeceksin" diyorsun. Kararlı bir şekilde sete gidiyorsun. Ve yapamıyorsun, olmuyor! Korkudan titriyorsun. Kendin için de başkaları için de tahammül edilmez biri oluyorsun.

Gitgide daha çok üşüyen biri olur ve görünürde bir sebebi yoktur bunun. Kostümcüsü gün içinde sürekli sıcak çay hazırlar ona ve özel bir sıcak su kabıyla bedenini ısıtmaya çalışır.

Üşür ve korkar. İçine yavaş yavaş esrarengiz bir şey sokulmakta, bedenini ve yüreğini dondurmaktadır sanki. Şakaya vurmaya çalışır: Ölümün soğukluğu olmasın bu? Ama çevresine bakınca pek gülümsemek gelmez içinden.

Harry'den sonra çok sayıda güzel filmin (*Lekeli Güneş, Sen ve Ben, Savaş Kurbanları*) senaryosunu ya da diyaloglarını yazan dostu Pascal Jardin ölür... Jardin, çok sevdiği bir dostuydu ve aynı zamanda yazdığı kitaplar dolayısıyla da hayrandı ona. Jardin *La Guerre à neuf ans* (Dokuz Yaşında Savaş) adlı yapıtında çocukluğunu ve bütün romanlarında aşkı anlatmayı başarmıştır... Romy onun yazdıklarını yazabilmeyi çok isterdi. Pascal'in sözlerini ezbere bilir: "Sevdiğim her şeyi öldürüyorum. İşe çocukluğumun ben'ini öldürerek başladım", "Çocukluk suyun kaynağıdır, her zaman oraya dönülür", ya da "Aşk söz konusu olduğunda her zaman korkmak gerekir. Her zaman son kez görüşmek gerekir."

Aşkı söz konusu olduğunda korkmaktadır, aşkının yavaş yavaş kaybolduğunu hisseder. Daniel'le birlikte durum muhasebesi yapmak üzere kısa süreli ayrılıklar yaşamışlardır. Romy belki onu son kez gördüğünü düşünmekten alamadı kendini. Daniel'e kızar çünkü kendisini anlamıyor gibidir. İlaç aramak amacıyla eşyalarını karıştırıyorsa ona güvenmediği için yapıyordur bunu. Dolayısıyla, sevmiyordur artık Romy'yi. Evet, ama sevmiyorsa niçin ölmesini engellemeye çalışmaktadır? Bu cevapsız sorular bin kez dolaşır beyninde ve yüreğinde.

Dağılabileceğini, ezilebileceğini hisseder. Kocasıyla iletişim kuramamaktan yakınır. Kendisiyle konuşmayı beceren başka in-

sanlarla görüşür. Daniel her zaman sinirlidir, Romy bu haliyle onun karşısında katlanılmaz biri olduğunu düşünmektedir... Romy de katlanamamaktadır kendisine. Belki yardım edememektedir ona, yardım edebilecek başka biri vardır belki...

Yüz beş yaşındaki babaannesi Rosa Retty de ölür. O da büyük bir aktristti ve hatta çok ileri yaşında ünlü Burgtheater'i yönetmişti. Hayatının sonuna doğru kocasını ve oğlunu -Romy'nin babası- kaybetmişti ama tiyatro sevgisi ve torununa olan tutkusu ölünceye kadar hiç eksilmemişti. Romy onun evinde doğmuştu; daha sonra annesiyle babası ayrılınca o da babaannesinden ayrılmak zorunda kalmıştı. Önemli değildi bu, babaannesini örnek almıştı, babaannesi bir köktü ve yoktu artık.

Biasini ailesi, 1980 yazında Ramatuelle'den ayrılıp yeniden Paris'e yerleşmeye karar verir. Öğrenimini Paris'te bir lisede sürdürebilecek olan David açısından daha iyi olacaktır böylesi. Yeni evleri 16. bölgede Bugeaud caddesindedir. Dar, gürültülü ve hayat dolu bir caddedir... Romy biraz kendine geleceği umudu içindedir burada.

Bankacı'dan sonra Claude Miller'in *Garde à vue*'sünde (Korkunç Şüphe) oynar. Sadece iki sahnede gözükür bu filmde ama büyük bir yetenek sergiler. Eylül 1981 tarihli *Le Figaro Magazine*'de şu görüşe yer verilmiştir:

> Bizi sayısız filmin süresinin çok ötesine götürmesi için iki sahne yetmiştir Romy Schneider'e.

Ama hiç şüphesiz gitgide çekilmez hale geldiğinden, kendisine katlanamayan ve verdiği huzursuzluktan rahatsız olan Michel Serrault'yla pek iyi anlaşamamıştır. Kimi zaman mutlu rastlaşmalar olur, kimi zamansa biraraya gelen insanlar uyuşamaz bir türlü. Romy ve Serrault da ters düşmüşlerdir ve kimsenin yapacak bir şeyi yoktur. Hiç şüphesiz başka zamanlarda, başka koşullarda çalışabilirlerdi belki birlikte...

Sonbaharda Dino Rosi'nin *Fantôme d'Amore*'unun çekimleri için İtalya'ya gider... Partneri, Marcello Mastroianni'dir.

Romy Schneider, Claude Miller'in *Korkunç Şüphe* (1981) filminde.

Birkaç gün önce Bugeaud caddesindeki evde ağır ve ciddi laflar edilmiştir. Hatta Romy boşanmadan söz etmiştir. Provokasyon mudur bu? Her halükarda Daniel'in elinden daha fazlası gelmez, Romy çok iyi anlamıştır bunu ve her seferinde onun sabrını biraz daha taşırmak masum bir tavır değildir.

Ufukta beliren yeni bir ayrılık durumu herhangi bir şeyi halledebilir mi? Romy umutludur bu konuda ama bir şey söylemez.

İtalya'nın kuzeyinde Pavia'da çekilecek olan film üstünde Paris'ten gelen genç bir asistan, Laurent Pétin çalışacaktır. Romy'nin aylardır belli belirsiz aradığı kişi olacaktır bu. Onu anlayabilecek olan kişi. Pavia'ya uçar Romy, otele yerleşir ama kararlaştırılan günde sete gitmez...

Daniel Biasini şöyle anlatıyor kendi kitabında:

> Pavia'dan aradılar: "Mösyö Biasini, karınız nerede? Otelde ulaşamıyoruz kendisine, sete gelmedi. Burada bekliyoruz onu ve çalışamıyoruz."[37]

Âdeta taş kesilen Daniel önemli bir şeyler olduğunu anlar. Kontratın feshedilmesinden söz eden prodüksiyon amirinin tehditlerinden, buna bağlı olarak doğacak skandallardan ziyade karısının sağlığını düşünür. Endişelenir ve deliye döner; hemen Pavia'ya gider, otele koşar ve Romy'nin odasına çıkar:

> Kapıyı açtım ve birdenbire geriye çekildim. Romy bana bakıyordu, gözlerini fal taşı gibi açmıştı ve bakışları sabitti. Üstünde penyuvar vardı. Gözlerini bana dikmiş gibiydi ama bende durmuyordu; beni aşıyordu ve sonsuzlukta kayboluyordu bu bakışlar. Yatağında yarı oturmuş, yarı uzanmış gibiydi. Hareketleri yavaştı, rölantide hareket ediyor gibiydi. İlk başta konuşmak mümkün olmadı neredeyse onunla. Bütünüyle umutsuz gibiydi. Ağzından birkaç laf alabilmek için bir süre geçmesi gerekti. Eşyaları arasında yığınla Optalidon kutusu buldum. Birinde üç fitil eksikti. Romy üç şişe kırmızı şarapla kokteyl hazırladığını itiraf etti ve bunlar etkisini göstermişti. Felç olmuş gibiydi.

"Gene korku," der Daniel'e... Film çevirme, başkalarıyla ve mesleğiyle yüz yüze gelme korkusu.

Donup kalan Daniel Biasini, karısına elinden geldiğince yardım etmeye karar verir. Rahatsız edilmeden uyumasını sağlar, daha sonra prodüksiyon amirini arar ve Romy'nin çekimlere başlaması için üç gün daha beklemeye razı eder onu. Bir hafta daha kalır Pavia'da; karısıyla ilgilenir, uzun gezilere çıkarlar birlikte... İçki içmemesi ve ilaç kullanmamasına dikkat eder. Daniel dönüş yolunda rahatlamış gözükür. Ama Fransa'ya ayak bastıktan sonra Romy'nin aralarına koymayı tercih ettiği mesafeyi muhafaza eder.

Daniel Pavia'ya gitmiştir çünkü Romy gerçekten çok kötüydü... Ancak bu, krizin bir işaret olduğunu düşünmesine engel değildir. Paris'teki son atışmalarından sonra birliktelikleri yıkımın

37) *My Romy*, Daniel Biasini, Marco Schenz'le birlikte, Michel Lafon, 1998.

eşiğindeydi ve ister istemez yeni bir ayrılık konusunda anlaşmış gibiydiler. Daniel'in gelişi ve Pavia'da bir süre kalması sadece bir ara olabilirdi.

Romy *Fantôme d'amour*'un çekimleri sırasında Laurent Pétin'le yakınlaşmaya başlar. Ve umutları gene orada yeşermeye yüz tutar. Onunla konuşabiliyordu, o da kendisini dinliyordu...

Romy bir kez daha bunalım geçirmekteydi. Yalnızlık, Daniel'den uzak kalması ve telefonların seyrekleşmesi kırılganlaştırmıştı onu. Geceleri uyumuyor ve sürekli sorular soruyordu kendi kendine... Daniel, ona karşı ilgisiz kaldığı için mi aramıyordu ya da bir şans mı vermek istiyordu: kendini toparlaması ve kendi sorununu kendi çözmesi için. Yeniden alkol almaya başlamıştı; alkolle birlikte sabahları kendisini bitkin ve hareketsiz bırakan her türlü uyuşturucu... Ruhunu ve bedenini bitiren haplar ve konyak... Yanında her zaman bir konyak şişesiyle uyurdu. Şişe başucundaki sehpada tehlikeli biçimde duruyordu.

Makyajı saatlerce sürüyordu ve dostu Michel Deruelle her gün büyük bir sevecenlikle hallediyordu bu işi... Makyaj seanslarını daha az sıkıcı hale getirmek için şakalar yapmaya çalışıyordu zaman zaman. Romy kendisiyle gerçekten biraz da olsa ilgilenenlere ve içten bir sevgi gösterenlere karşı özel ilgi gösterirdi ve Michel de bunlardan biriydi. Uykusuz gecelerinde pusulalar yazardı ona. Sonra ıssız koridorda sessizce odasına doğru yönelir, kapısının altından atardı bunları.

Bir gece başka türlü bir kriz yakaladı Romy'yi. Korku, üstünde dolaşan ve peşini hiç bırakmayan, tehdit eden korkunç gölgeler. Sonunda izlenen ve yakalanan bir hayvan gibi odanın bir köşesine sığındı, iki büklüm oldu, korkudan titreyerek ve buz keserek gözlerini açtı. Sabahleyin yanına gidip onu kurtaran, işe gitmesi için ve hayatın saldırısına karşı cesaret ve güç veren Michel olmuştur... Yenilmesi mümkün olmayan bir düşmana karşı dövüşmeye gitmek gibi bir şeydi bu.

Birkaç ay sonra, film gösterime gireceği sırada yönetmen Dino Risi, Romy'yle ilgili birkaç şey söyleyecektir... Sanatçının çekim-

ler sırasında yaşadığı sıkıntıları ve çevresindekilerin ona bakışlarını özetleyen birkaç kelime:

> Romy özel biridir, öbür aktrislerin göstermedikleri bir şeyi gösterir: çok özel bir duyarlılığa sahiptir. Kahramanlarını derinliklerinde hisseden oyunculardandır. Bu filmde Anna gerçekliğin sınırındadır. Romy doğası gereği gerçek dışı biridir, hayatta yakalanması zor biri... Yaşama biçiminde düşsel bir yanı vardır, başka bir gezegenden gelmiştir sanki; çekiciliğinin unsurlarından biri de budur.

Prömiyerin ertesi günü çıkan *Le Monde* gazetesinin eleştirisi de çok isabetlidir:

> Hastalığı ve acıları yüzünden okunan Romy Schneider, hiç makyaj yapmamış gibi, Anna rolünü şaşırtıcı bir yetenekle oynuyor. Ama müthiş ve parıltılı güzelliğiyle en acımasız güzelliğin de ifadesi, kendisine ait bir dünyayı sarsan bir gençlik düşü.

Gazetecinin sözünü ettiği doğal, müthiş ve parıltılı güzelliği taşımakta gittikçe zorlanmaktadır Romy. 1980 sonunda artık herkesin hep aynı şekilde göreceği bir Romy olmuştur: şişmiş, yağlanmış bir beden, gözlerinin altında mor halkalar, alkolden çizgilerle dolu, kırış kırış olmuş bir yüz.

Noel'den kısa süre önce Bugeaud caddesindeki evde Daniel'le arasında sert bir tartışma geçmiştir gene. Daniel onu, gündelik hayatından çıkardığını sandığı haplarla yakalamıştır. Romy de Daniel'e Laurent'dan söz etmez.

Zaten söylenecek ne vardır? Genç adam ona kocasının vermediği bir şeyi veriyorsa, görülmez böyle şeyler. Romy ne daha mutlu ne daha huzurludur. Hiç şüphesiz biraz daha endişelidir.

Daniel'i dışlar çünkü onun, kendisini artık olduğu gibi, sürekli tatminsizliği, yıpratıcı bunalımları, her şeyi verebilen, sonuna kadar her şey vermesi gereken sevgi dolu gönlüyle kabul etmediğini hissetmektedir. Giden odur, Romy'nin şüphesi yoktur bundan. Daha öncekiler gibi, terk eden odur. Vaat ettiği üzere her zaman sevseydi bu durumda olmayacaktı. Romy Schneider'in hem gölgesi hem hayaleti olmayacaktı.

Bir yandan da kendisini suçlar Romy. Her zamanki gibi. Laurent'la birlikte yaşananlar, Daniel'e ihanetten ziyade evliliğine ve çocuklarına bir ihanettir. Aynı zamanda bunu da kabul etmesi dayanılmaz bir durumdur.

Daniel gitgide uzaklaşır. Ocak 1981'de Paris-Dakar. Döner dönmez Los Angeles'a uçar. David ve Sarah genellikle Biasini'lerle, Daniel'in annesi babasıyla birliktedir... David onları kendi büyükbabası, büyükannesi gibi görür.

Çift Bugeaud caddesindeki evde biraraya geldiğinde sürekli aynı konularda tartışma çıkar: Daniel, Romy'nin çok fazla kullandığı ilaçları yok etmeye çalışır. Eşyaları arasında Optalidon bulduğunda tuvalete atar hepsini. Romy bir gün onu bu işi yaparken yakaladığında çok şiddetli bir kavga patlak verir aralarında.

Her şeye rağmen dışarıya karşı birlikteliklerinin devam ettiği izlenimi uyandırırlar ve ilkbaharda David'i Los Angeles'a götürür.

Daniel, Romy ile Laurent arasındaki ilişkiden habersizdir. Döndükten bir süre sonra öğrenecektir durumu ve neredeyse en son öğrenen kişi kendisi olduğundan çok daha fazla yaralanacaktır bu olaydan.

Los Angeles'tan döndükten sonra Romy iyice düşman olur ona. Bu dönemle ilgili olarak Daniel, kendisinin yokluğunda birinin karısının beynini yıkadığını ve onu kocasına düşman ettiğini düşünmüştür her zaman.

Romy, Daniel'in David'e esrar içirdiğini söyleyecek kadar ileri götürmüştür işi! Oğluyla kocasının sıkı fıkı olması Romy'yi kontrol edemediği kıskançlıklara sürüklese de Daniel onun böyle bir şeyi tek başına düşünebileceğine ihtimal vermez.

Ocak 1981'de boşanma kararını kesinleştirirler. Ayrılıkların onları bu noktaya götürmesi kaçınılmazdı. Çünkü Romy ve Laurent'ın ilişkisi iyice ilerlemiştir. David bir süreden beri şüphe kapmıştır. Kendine göre olayların yönünü değiştirmek istemiştir. Babasının yerini çok iyi doldurabilen birinin yerini başka birinin almasını kabul edemez. Her yolu dener, annesine saldırmaya kadar

vardırır işi. Laurent'ı istemez ve âdeta haykırarak dile getirir bunu. Yuvasının bir kez daha yıkılmasını istemez. Acı çeker. Herkes acı çeker. Ama artık çok geçtir ve çocuk hisseder durumu. Bu mücadeleyi sürdürebilmek için kalan son gücüyle annesine, Daniel giderse eğer, kendisiyle birlikte yaşamaya devam etmeyeceğini bildirir. Laurent'la hiçbir şeyi paylaşmayacaktır. Yeni bir hayat yaşaması gerektiğine göre bu hayatı Daniel'in yanında, onun anne babasının, Biasini'lerin yanında sürdürecektir.

Romy çok kırılgandır, özellikle de buna karşı çıkarken suçlu hisseder kendisini. Oğlunun geçmişte neler yitirdiğini bilir. Daha ileri gitmek istemez. Daha sonra kendisine döneceğini umut eder. O zaman kesinlikle bağışlayacaktır onu.

Mayıs ayında Daniel'den resmen ayrılır. Her zaman acı, hep keder. Boşanırken sadece şunu söyler:

> Yeter. Bu bir aile hayatı değil. Hayatım erkeklere yatırım yapmakla geçti. Artık anladım her şeyi: Hiçbir şeye yaramadı bu.

Sans-Souci Yolcusu beklemektedir onu. Belki yeniden yaşamaya başlayacağını sanır. Oysa birkaç gün içinde ölmeye başlayacaktır.

21
ÖLMEK İÇİN EN İYİ ZAMAN

"Ey ruhum,
Kalıyor musun, gidiyor musun
Karar vermen lazım artık."
(Henri Michaux, *İçimizdeki Uzay*)

Her zaman yüzünü göğe doğru çevirmekten hoşlanmıştır. Onun için, gökyüzü bakış demektir.

Ve David ölür. Romy gökyüzüne bakmaya devam eder kimi zaman ama aynı şekilde değil. Bir bakış aramıyordu orada artık. Oğlunu arıyordu belki. Kesinlikle bir cevap arıyordu. On ay içinde kesinliğe teslim olmak zorunda kaldı. Boşluktan başka bulunacak bir şey yoktu. Ne çocuk, ne cevap, hatta ne de hüzünlü bir bakış.

Uzun zamandan beri ne hayat ne ölüm olan tuhaf bir durumda başıboş dolaşmaktadır. Korkuları bitmiştir. Ne kalmak ne gitmek. Karar verecek olan 'öteki'dir. 'Öteki' hayat ya da kaderdir. Sonunda hiçbir zaman, hiçbir şeyin tercih edilmediğini anlamıştır. Sadece bilinmez ve her şeye rağmen tercih ettiğini sanır insan... Artık bilmektedir. Bekler. Arkası gelsin gelmesin, ne kadar sürerse sürsün... Bu arada ne yaparsa yapsın... Onun meselesi değildir artık.

Gibi yapmak gerekir. Zaten belki her şey geldiği gibi, aynı şiddetle gidecektir. Buna hazır olmak gerekir. Her zaman bir iyi asker tarafı olmuştur. En iyisine de en kötüsüne de hazırlıklı olmuştur. Yaşaması gerekiyorsa yaşayacaktır. Ölmesi gerekiyorsa ölecektir. Şimdi kartlar elinde değildir -daha önce hiç olmuş muydu?- ve sorumluluklarını üstlenmesi gereken hayattır. Bu tuhaf oyunda her an her şey değişebilir.

"Her halükarda bir saniyedir, bir çığlıktır, sıradan bir olaydır hayat... o kadar. Saate karşı oynarız hayatımızı..." diyor André Héléna. İşte hepsi bu kadar.

Ve sürekli ölümü düşünür, çevresindeki insanlara küçük hediyeler hazırlar... Çok yakınlardaki bir gidişin gizemli imaları. Bir yandan da yeni evini döşer, bazı projeler içinde yer alır... Özellikle Alain Delon'la birlikte çekeceği bir Laurel Heynemann filmi (*L'un contre l'autre*). Daha sonra hep sinemada olacaktır; Almanya'da şiddet estiren Baader grubunun esin kaynağı Ulrike Meinhof.

Başka sorunlar vardır, çok başka sorunlar. Bunları kimi zaman üstü kapalı olarak ve yarım yamalak biçimde dile getirir. Çoğu zaman gülümsemekle yetinir bunlar gündeme geldiğinde. İflas ettiği söylenir. Maliyeye çok borcu olduğu söylenir. Aslında hesaplarda yeni bir düzenleme yapıldığı da bildirilmiştir ona. Bir milyon franktan fazla bir para! "Benim bu parayı nereden bulabileceğimi sanıyorlar?" diye sorar. Bütün bunların kendisini doğrudan ilgilendirmediğini düşünüyordur sanki! Bütün bu para hikâyeleri, geciken vergiler başka bir hayata aittir. Bunlar başka bir Romy Schneider'in işidir. Ödemekten söz edildiğinde çok fazla

ödemiş olduğunu söyler. Çok pahalıya ödediğini. Sözgelimi, bir yakını ona biraz parası olması gerektiğini ima ettiğinde muzipçe ve keyifli bir tavırla karşılık verir: "Tabii, kesinlikle param var! Ama nerede bu para?"

İyi ki, Laurent yanındadır; genç olmasına rağmen darbeleri savuşturmaya ve onu korumaya çalışır.

Ölüm, çevresinde dolaşmaktadır ve o bunu fark etmemek için elinden geleni yapmaktadır. Daha sonra, her şey bittiğinde çok yakın dostu ve aynı zamanda kendisini en çok seven erkek Jean-Claude Brialy, Romy Schneider'in hayatının sonuyla ilgili olarak duygularını şöyle dile getirecektir. Ölümünün gerçek sebeplerine büyük bir sıkıntı içinde en çok yaklaşabilen o olmuştur:

> Romy mutsuzluğu, felaketleri çeken insanlar kategorisine dahildir. Sürekli aşkı aradı. Delon'un verebileceği türden aşkı değil, aşka ve güvene bağlı bir aşk. Büyük mutluluklar ve derin umutsuzluklar yaşamasının sebebi budur. Romy'nin hayatı, Jean Cocteau'nun bir sözünü hatırlatıyor bana: "Ne kadar uzağa gidileceğini bilmek gerekir." Romy çok uzağa gitti ve bir daha hiç dönmedi. İki ya da üç ay benim evimde yaşadı. Soluk almayı, uyumayı, okumayı, televizyon seyretmeyi, dostlarıyla sohbet etmeyi öğrenmek istiyordu. [...] Ama durumu çok açık biçimde kötüye gidiyordu, çok şarap içiyor, çok hap alıyordu. Amacı kendini zehirlemek değildi, yavaş yavaş ölmek de değildi -çoğu zaman iddia edildiği gibi-, sadece uykusuzluk çektiği için, sürekli bunalım durumundan gelen bir sinirlilik hali yüzünden yapıyordu bunları. Doktoru çok fazla ilaç yazmıyordu ama o çok fazla tüketiyordu. Çok büyük darbeler aldı. Çoğu zaman yaralandı...

Ve son geldi çattı.

İlkbahar bütün güzelliğiyle hüküm sürüyordu, güzel Mayıs ayı son günlerini sayarak tükeniyordu. O da gün sayıyordu, özellikle günleri saydığından emin olmak için...

O gün belki berbere gitti... Almanya'daki annesine telefon etti. Aklının fikrinin David'de olmaması için çaba harcadı. Oğlunu düşünmek -sürekli düşünür onu- tamam, ama bütün hayatını oğlunun alması da olacak şey değildir. Gündüzleri olabilir. Aydın-

lıktır ortalık, Sarah vardır, yapılacak işler, etrafında dolaşan insanlar vardır, hatta gülenler ve kendisini güldürmeyi başaranlar da vardır!

Ama gece durum farklıdır. Başkaları uyurken, ışık yokken, gürültü yokken, hayat söndüğünde ve sessizleştiğinde... Her geceye bir sınava girecekmiş gibi hazırlanması gerekir. Aldığı ya da daha doğrusu sert alkollere ya da bitmek bilmeyen şarap kadehlerine karıştırdığı bütün uyku ilaçları ve sakinleştiricilerle birlikte. Tehlikeli mi? Artık ne vardır tehlikeli olabilecek onun gözünde? Ne olursa olsun korkmayacaktır artık.

O akşam, Laurent'la birlikte dostlarında yemektedirler. Çok fazla sıkıntı çekmeden gecenin bir parçasını kemirebilecektir. Daha sonra eve döneceklerdir: Bakıcısı Bernadette'in üzerine titrediği Sarah'sına kavuşacaktır. O hafta kızı hastalanmıştır ve Romy onu yalnız bırakmamak için kadın dergisi *F-Magazine*'in söyleşi programını iptal etmiştir. Eve döndüğünde yapacağı şey bellidir: Gazeteciye kısa bir not yazacak, özür dileyecek ve yeni bir randevu için söz verecektir.

Gece yarısından sonra saat birde dönerler eve. Romy kızının odasına gider. Her şey yolundadır. Çocuk uyumaktadır. Daha önce yüzlerce kez kondurduğu ve bundan sonra konduramayacağı öpücüklerden birini kondurur. Gece için bir öpücük. Hayat için bir öpücük olacaktır.

Laurent hemen yatar. Yorgundur. Romy üstündeki kıyafeti çıkarmaz. Hemen yatma niyetinde değildir. Her halükarda böyle bir denemeye niyeti yoktur; bunun mümkün olmadığını bilir. Genellikle yazı yazarken oturmayı sevdiği uzun arkalıklı koltuğuna çöker. Salondaki masada bir bardak ve bir şişe vardır. Mektup kâğıdı ve kalem koyar masaya. Gazeteciye gerekli notu yazacak, sonra da vakit öldürecektir biraz. Pis bir görüntü.

Dakikalar akıp gider. Odaya gidip bir sakinleştirici kutusu alır, içini boşaltır, salona döner. Tekrar yazmaya başlar ya da yazar gibi yapar. Şöminenin üstünde David'in resmi vardır. Zaman zaman

o resme bakarken içine dalmak ister âdeta. Büyük bardak kullanır ve düzenli biçimde boşaltır bu bardakları.

Gece, alkole, uyku ilaçlarına rağmen alıp götürmemiştir onu. Her gece giriştiği mücadeledir bu. Birkaç saatliğine kendinden geçmek ve sonra yeniden uyanmak... Gerçekten bu mudur arzusu? Beklediği, gecenin kendisini bütünüyle alıp götürmesi değil midir? Dönüş olmadan. Her şeyi geceye bırakmak gerekir.

Birkaç kelime zıplar... Unutulmuş ve lanetli bir yazarın kelimeleri. Jacques Rigault'nun kelimeleri, ama o anda Romy'ye aittir bu kelimeler:

> Yaşamak için sebep yok ama ölmek için de sebep yok. Hayatı küçümsememizin tanıklığı için bize bırakılan tek şey hayatı kabul etmektir. Hayat, onu terk etme zahmetine değmez...

Bu kelimelere daha uzaklardan gelen başka kelimeler karışır. *Sans-Souci Yolcusu*'nun setindeki bir çığlık ve meydan okuma gibi: "Hayat boktan bir şey!" Birkaç ay önceydi; bu kelimeler kesinlikle ona aitti ve aynı şeyleri ifade ediyorlardı.

Ne zaman dalıp gitti?

Boş şişenin ve kaçıp giden çocuğun fotoğrafının yanında çökmüştür. Oturmuş vaziyettedir ve üstünde gene beyaz korsajı, akşam yemekte giydiği beyaz pantolon vardır. Aradan ne kadar zaman geçmiştir? Gece ilerlemeye devam eder. Sarah ve Laurent çok yakınında derin bir uykuya dalmışlardır. Günlerden Cumartesidir. Ertesi gün Pazar, Pentekot. Ağır bir hava vardır. Güneş gecenin içinde belli belirsiz bir yer bulmaya çalışıyor kendine. Yukarıda, gökyüzü kötü vaatlerle dolu.

Paris savcılığı sekizinci cinayet masası şefi Laurent Davenas'nın[38] telefonu çalar: Romy'nin erkek arkadaşı ilk yardıma haber vermiştir, onlar da bölge karakoluna bildirmişlerdir durumu. Laurent şoku üstünden atamamış, pusulası şaşmıştır; ne söyleyeceğini, ne yapacağını bilemez ama kesik kesik konuşarak ve âdeta inleyerek aktrisin öldüğünü yineler sürekli.

---

38) Laurent Davenas bugün Paris temyiz mahkemesi savcısıdır. Daha önce Essonne idare bölgesi istinaf mahkemesi savcısıydı.

Laurent Davenas hemen, hükümet tabibi doktor Deponge'la birlikte Barbet-de-Jouy sokağına gider.

Laurent Davenas anlatıyor:

> Eve gittik, kapıyı Laurent Pétin açtı. Şoke olmuş durumda gördüm onu. Çok korkmuştu, kâbus görmüş gibiydi. Bakışları ve hareketleriyle dehşete düşmüş bir insanı andırıyordu. Romy Schneider ölmüştü tabii ki ve bu birçok şeyi açıklayabilirdi ama bunu değil. Anlatmaya başladığında anladım durumu. Saat bir buçuk sularında Romy'yi salonda yalnız bırakarak yatmış, hemen uyumuş. Gece vakti uyanmış, saatini pek hatırlamıyordu ve Romy'nin yanında olmadığını fark etmiş. Uyur uyanık bir halde kalkmış ve salona gitmiş. Romy'nin orada uyuduğunu görmüş. Derin bir uyku. Uyandırmak istememiş, koltuktan kaldırmış ve binbir güçlükle yatağa taşımış ve yatırmış. Bedeninde birdenbire katılmalar olunca endişelenmiş Laurent; ne durumda olduğunu anlamak için yüzünü yoklamış: Romy Schneider ölmüş. Tam olarak ne zaman, asla bilemeyeceğiz bunu. Kesin olan şu ki, zavallı genç adam bir süre sevdiği kadının cesedinin yanında uyuduğunu anlamıştı. Bakışı, sanrılı hareketleri ve şok durumu korku ve sıkıntısını açıklıyordu.[39]

Genç adamın hayatının bu döneminden hiçbir zaman söz etmek istememesinin sebebi de budur. Kendisini yutmak için her zaman hazır bekleyen korkunç görüntüyü hissediyor gibidir. Yirmi yıl önce, bir Mayıs sabahının hiçbir zaman tam olarak silinmemiş görüntüsü...

Laurent Davenas anlatmaya devam ediyor:

> Odaya girdiğimizde Romy Schneider yatağa uzanmış durumdaydı. Uyukluyor gibiydi. Doktor Deponge bedeninde hiçbir boğulma, ekimoz ya da herhangi bir yara izi olmadığını hemen anladı... Kendi kendini yaralaması ya da bir başkası tarafından yaralanmış olması söz konusu değildi. Cesedin muayenesi bir saat sürdü. Bir cinayet ihtimalinin kesinlikle dışlanması gerekiyordu. Romy Schneider'in ölüm sebebini öğrenmek için daha ileri gitmek isteseydik ve ölümünün muhtemelen doğal yollardan gerçekleşmediğini göstermek isteseydik otopsi yapmak gerekecekti. Bir karar vermeden önce etrafıma

39) Yazarla yapılan konuşmadan.

bakıyordum. Yerde boş bir uyku ilacı şişesi yuvarlanıyordu. Masada gene boş bir şarap şişesi vardı. Evdeki sessizlik içimize işlemişti ve ortamdan etkilenmiştik. Romy Schneider'in ölümü tercih ettiğini ve intihar ettiğini söylemek için hiçbir sebep yoktu ama hayatını sürdürmek istediğine dair bir şey söylemek de mümkün değildi...

Karar vermek için çok fazla vaktim yoktu. Bu ölüm olayını resmen açıklamak gerekiyordu: Doğal bir ölümün söz konusu olduğunu söyleyerek mi? Ya da aktrise otopsi yapılacağını bildirerek mi? İkinci ihtimali tercih etseydim her türlü dedikoduya kapı açardım. İstemeden de olsa bir skandala dönüştürebilirdim bu ölümü... Böyle bir tehlike vardı. Ve otopsi soruya kesin bir cevap getiremediği takdirde her şeye rağmen bir kötülük yapılmış olacaktı. Romy Schneider'in son ânlarını nasıl yaşadığıyla ilgili kuşkular hiçbir zaman ortadan kalkmayacaktı. Ayrıca, intihar etmiş olmasının ya da olmamasının kime ne faydası dokunabilirdi? Herhangi bir saldırıya uğramadığı kesindi... Bu kararı vermiştim. Uyku ilaçları ve alkolle yaşadığını da tespit etmiştim. Kan ve idrar tahlilleriyle doğrulanabilirdi bunlar. Çok az uyuduğunu ve rahat uyuyamadığını biliyordum, yaklaşık bir yıl önce oğlunu kaybetmişti ve bu darbeden sonra kendine gelememişti bir daha.... Bütün bunlar ölüm sebebi değil miydi? Günün birinde teslim olmuştu işte yüreği. Yüreği çok uzun zaman ve çok fazla tahammül göstermişti ve darbelerle yıpranmıştı... Bu hikâyede otopsinin ne yeri olabilirdi? Bu kadının bedeninin doğranmasını isteyebilirdim ve kimse hiçbir zorluk çıkarmazdı bu konuda. Ama hiçbir şeyi değiştirmezdi bu. Ne ölümünü ne de ölüm gerçeğini. Artık ne olursa olsun bu ölüm onun, yalnızca onun olacaktı... Sonsuza kadar.

Laurent Davenas otuz yıl sonra da aldığı kararın arkasındadır. Ama resmi açıklamayla tatmin olmayanların ekmeğine yağ sürdüğünü de bilir. "Romy intihar etti" manşeti okunuyordu *France-Soir*'da, 29 Mayıs günü öğleden sonra. Ve bunun tersinin hiçbir zaman kanıtlanmamış olduğu doğrudur.

Öte yandan, yapımcı Paul Lévy şu duyuruyu yapmıştır: "Romy intihar etmedi, eceliyle öldü." Birkaç dakika sonra aktrisin avukatı Jean-Michel Darrois evin kapısının önüne çıkar ve kısa bir bildiri okur: "Hükümet tabibi doktor Deponge, aktrisin ölüm sebebini kalp krizi olarak açıklamıştır."

Magda Schneider ise uzun süre şu soruyu sormuştur kendi kendine:

> Tanrı aşkına, kırk üç yaşındaki güzel bir kadının ölümünün neresi doğal olabilir?

Şüpheciler ileri sürülen gerekçelerle tatmin olmazlar: çok fazla alkol ve çeşitli ilaçlar, tükenmiş bir organizma ve enerjisi kalmamış bir yürek... Çok basit sebeplermiş gibi gözükür bunlar. Hem sonra otopsi yapılmamıştır! Hiçbir biçimde ikna edilmesi mümkün olmayan bu insanlar Delon'un sesini duymazlar bile:

> ... Aslında ölüm sebebi, kırık kalbidir. Romy'nin ölümü oğlu David'in ölümüyle başladı.

Gerçekten de otopsi neyi kanıtlayacaktı? Romy Schneider'in ölmeden önce çok fazla alkol ve çok fazla uyku ilacı aldığını... Aylardan beri, her gün, her akşam yaptığı bundan başka bir şey değildir kesinlikle!

İntihar diye haykıranlara karşı, ertesi gün *Quotidien de Paris*'de çıkan yorumun tercih edilmesi gerekir, çünkü gerçeğe çok yakındır:

> Romy Schneider'in ölüm sebebi sadece müthiş bir hayat yorgunluğudur.

29 Mayıs sabahı güneş Paris'i yakmaya başlarken, Laurent Davenas ve ekibi Barbet-de-Jouy sokağı 11 nolu binadan ayrılır. Romy'nin sonunda uyuyabildiği daireye koşan ilk dostlarına bırakırlar yerlerini.

Haberi ilk öğrenenlerden biri Alain Delon'dur... Arabasıyla giderken radyodan öğrenmiştir. Derhal her şeyle kendisinin ilgileneceği belli olur: formaliteler, yakınlara haber verilmesi, cenaze hazırlıkları... İlk saatlerden başlayarak Romy'nin Boissy-Sans-Avoir'a gömülme işini ayarlar; bir yandan da David'in cenazesinin mümkün olan en kısa sürede annesinin yanına nakledilmesini tasarlar. Anne oğul aynı mezartaşının altında uyuyabileceklerdir böylece.

Jacques Rouffio, önemsiz bir operasyon geçirdiği hastanede saat yedi buçuğa doğru dostu Monique Lange tarafından aranır: "Romy öldü," der ona telefonda. "Elime bir baston aldım ve hemen Barbet-de-Jouy sokağındaki eve gittim."

Kısa süre sonra Michel Piccoli -kapıdan içeri ağlaya ağlaya girer-, Claude Berri, Romy'nin avukatı Jean-Michel Darrois biraraya gelirler orada.

Kalabalık arttıkça tuhaf bir sessizlik çöker evin içine. Şaşkınlığın egemen olduğu evde hıçkırıklar da duyulmaya başlar.

Birdenbire gürültüler işitilir... Birisi duvara vurmaktadır sanki. Evet, birisi duvara vurmaktadır gerçekten: Kendini kaybeden Gérard Depardieu koridorda kafasını duvarlarına vurmaktadır ve bütün binada hüznü çınlamaktadır.

Sessiz, yüzünde hiçbir şey okunmayan Jean-Claude Brialy, kucağında kırk üç (Romy'nin yaşı) gülle gelmiştir... Dostunun baş ucuna bırakır çiçekleri:

> Çok güzeldi, huzurlu ve rahattı. İlk kez derin bir uyku içinde gördüm onu. Oysa gözleri kapalı olan Romy, Romy değildi artık, çünkü her şey, genellikle mavi ve yeşil arasında duraksayan, sık sık güneşten yağmura ve hatta fırtınaya dönüşen göz bebeklerindeydi. İnanıyorum ki ömrünün sonuna doğru kendisinden de korkuyordu.

Alain Delon cenaze törenine gelmeyeceğini bildirdi. Daha sonra gidecekti nişanlısının mezarına.

2 Haziran 1982'de kapağı altın bir haçla süslenmiş, açık renk meşe tabut, Boissy-Sans-Avoir'daki küçük Saint-Sébastien kilisesine girer. Romy'ye eşlik edenler ailesi, bazı yakınlar ve sinema ailesinden yüz kadar temsilcidir.

Enfarktüs geçiren Magda Schneider Almanya'dan gelememiştir. Romy'nin tek erkek kardeşi Wolfie, karısı ve kızıyla birlikte oradadır. Onlara yakın bir yerde Daniel Biasini ve Laurent Pétin görülür ama yan yana değillerdir.

Ve öbürleri: Michel Piccoli, Jean-Claude Brialy, Gérard Depardieu, Bernard Fresson, Jean Rochefort, Marc Porel... Çok iyi çalıştığı yönetmenler: Claude Sautet, Robert Enrico, Jacques Deray, Pierre Granier-Deferre, Francis Girod, Bertrand Tavernier.

Romy toprağa verilirken Jacques Rouffio çok duygulu, kısa bir konuşma yapar. Yakıcı güneşin altında boğulan gözyaşları, hıçkırıklar.

Romy gitmiştir. Bu kadar çabuk. Nihayet? Browning gelir aklımıza:

Bir türlü doyuramadığımız hayatlarımız
Gevşemiş, sarkık, pörsümüş, dökülmüş.
Ne derin derin iç geçirebildik, ne kahkaha atabildik
Ne açlık, ne ziyafet, ne umutsuzluk –ne de mutluluk.

Burada boşuna aradığı şeyleri orada bulacak mıdır? Burada bir türlü bulamadığı aşkı orada bulacak mıdır? Aşk bir yerdir. Orada kendisiyle birlikte yatacak birini aramakla tüketti hayatını. Kimi zaman başardı. Ama hiçbir zaman uzun sürmedi bu.

Birkaç gün sonra, 10 Mayıs 1982 tarihinde Zürih'te kendi eliyle yazdığı vasiyetnamesi, yirmi yıldır zihinleri kurcalayan soruyu yeniden gündeme getirir. Romy'nin eski kocası Daniel Biasini bu konudaki açık seçikliğe şüpheyle bakacaktır.[40]

İşte, Romy Schneider'in yazdığı söz konusu vasiyetname. Her zamanki gibi bazı kelimelerin altı çizilmiş...

VASİYETNAMEM

10.5.1982 – Zürih
DR.H.'den ben – Romy Schneider
Sahip olduğum her şeyin: Laurent Pétin ve
kızım Sarah'ya verilmesinin
sağlanmasını istiyorum. – ! –
yani şunu söylemek istiyorum: ve tekrar ediyorum,
söz konusu olan benim vasiyetnamemdir –
sahip olduğum her şey MR. Laurent Pétin
ve Sarah'ya verilecektir. onlara aittir! Bu benim
arzum ve
kararımdır – – Romy Schneider

40) "Gene bu dönemde yazılmış ve daha sonra birçok dergide ve Romy biyografilerinde yayınlanan ilginç bir kâğıt parçası da vardır. 10 Mayıs 1982 tarihli bu 'son arzular'ın hangi koşullarda kaleme alınmış olduğunu bilemiyorum. Bir kâğıda çiziktirilmiş, hasta, umutsuz birinin kaleminden çıkmış bir ifadeyle Laurent Pétin ve Sarah'yı! -ad sırasının altını çiziyorum- mirasçıları olarak göstermiş." *Ma Romy*, Daniel Biasini, s. 297-298.

Aslında pek fazla önemi yoktur bunun. Romy Schneider'in son vasiyetnamesi şaşırtıcıdır belki, ama bu bağlamda o dönemde yalnızlığı ve sıkıntılarını paylaşan iki insanın öne çıktığı bilindiğinde gerçekten şaşırtıcı olduğu söylenebilir mi? Bütün bilinen, Romy'nin o dönemde vergi borcu olduğu ve kesinlikle bir şey satın alacak durumda olmadığıdır. Bu vasiyetname bir gönül borcu olmaktan ziyade, her şeyi yerli yerine oturtma biçimi değil midir? Ve bu durumda Laurent Pétin'in bugün kendi evinde oturmasından daha normal ne olabilir?

Laurent Davenas 29 Mayıs'ta otopsi yapılmaması yönünde karar verdi ve otuz yıl sonra Romy'nin sevenleri bu kararı aldığı için müteşekkirdirler ona. Onu ölümünde rahat bırakmak anlamına geliyordu bu. Günün birinde, biraz erken ya da biraz geç, niçin ölünüyor?

Bunu düşünmenin daha hoş bir biçimi vardır belki. Bütün bunların sonunda, yaralarına teslim olur gibi ölmüştür Romy.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Bartolemei Martine, *Romy Schneider,* Xavier Delailing'le birlikte, Soline, 1992.

Biasini Daniel, *Ma Romy,* Marco Schenz'le birlikte, Michel Lafon, 1988, 1998.

Bonini Emmanuel, *La Véritable Romy Schneider,* Pygmalion, 2001; J'ai Lu, 2005.

Cohen Georges, *Romy Schneider,* J'a Lu, 1988.

Dupuy Marie-Bernadette, *Sissi-Romy, album des films,* Toulouse, La Douceur de vivre, 1990.

Dureau Christian, *Romy Schneider, La Plus Terrible des tragedies, sa vie,* Dualpha, 2003.

Gerber Françoise, Arnould Françoise, *Romy Schneider, princesse de l'écran,* Lozan, P.-M. Favre, 1985; Presses Pocket, 1987.

Giordano Isabelle, *Elle s'appelait Romy,* Daniel Biasini'yle birlikte, Albin Michel, 2002.

Guillou Sophie, *Romy Schneider,* M. Sell, 2006.

Hermary-Vieille Catherine, *Romy,* Olivier Orban, 1986; Folio, 1988.

Lelait David, *Romy au fil de la vie,* Payot, 2002.

McBride Will, *Romy Schneider, souvenirs photographiques,* La Martinière, 2004.

Neuhoff Eric, *Romy Schneider,* Solar, 1980.

Occhinpiti Antoine, *L'Album souvenir: Romy, Ingrid, Grace,* Ed. Historiques, 1982.

Pommier Sylvie, Benichou Pierre Jean Baptiste, *Romy Schneider,* Editions PAC, 1981.

Schneider Romy, *Images de ma vie,* France Loisirs, 1990.

Schneider Romy, *Moi, Romy. Le journal d'une vie,* Michel Lafon, 1989; Presses Pocket, 1990.

Sembach Klaus-Jürgen, *Romy, hommage photographique,* Ed. du Collectionneur, 2002.

Seydel Renate, *Romy Schneider, Images de ma vie,* Schirmer/Mosel, 1988. [Bu çok kapsamlı yapıtta yüzlerce yüzlerce şahane fotoğraf, çok sayıda özgün ve önemli belge vardır.]

Dergiler

Les Cahiers de la Cinemathèque, No: 35/36, Ekim 1982.

Cinéma français, No: 34, Nisan 1980.

Ciné-Revue, Cilt: 62, No: 43, Ekim 1982.

Ciné-Revue, Cilt: 59, No: 8, Şubat 1979.

Positif, No: 300, Şubat 1986.

Regard Magazine, No: 1, 1992.

Studio Magazine, No: 61, Mayıs 1992.

* * *

Yazara bu kitabında belge çalışmalarında sorularına cevap vererek yardımcı olan birçok kişi vardır; bunlar arasında özellikle Laurent Davenas, Jean-Pierre F., Olivier P'yi saymak gerekir. Kimileriyse önemli bilgiler vermişler, önemli tespitlerini aktarmışlardır. Yazar ayrıca, basında çıkan belge-

BERNARD PASCUITO

Claude Sautet: *"Elli yaşına geldiğimde, dökülmüş halimle benimle çalışmak isterse kabul ederim. Aşk ilanıdır bu..."*
Jacques Rouffio: *"Sempatik biri olmasını sanırım iki şeye borçlu: kırılgan imajı, sesi, rollerini büyük bir duygusallıkla oynaması ve bu patetik kırılganlığının ardındaki güçlülüğü..."*
Dominique Labourier: *"Ben sinemada Romy kadar kendisine işini veren, adeta kendinden geçen başka biriyle çalışmadım."*
Jean-Claude Brialy: *"Romy mutsuzluğu, felaketleri çeken insanlar kategorisine dahildir. Sürekli aşkı aradı. Ama Delon'un verebileceği türden aşkı değil, aşka ve güvene dayalı bir aşk."*
Alain Delon: *"Aslında onun ölüm sebebi, kırık kalbidir. Romy'nin ölümü, oğlu David'in ölümüyle başladı..."*

20. yüzyılın efsane oyuncularından Romy Schneider'in bu biyografisi, henüz on beş yaşında Sissi karakteriyle tanınan bir oyuncu olarak adımını atışından, kırklı yaşlarının başında erken ölümüne kadarki sinema serüveni ile, ömrü boyunca aşkı arayışının benliğinde yol açtığı hasarları ve oğlunun kaybedişiyle hayata küskünlüğünü paralel bir kurguyla anlatır...

agora kitaplığı • 385
ISBN 978-605-103-184-2